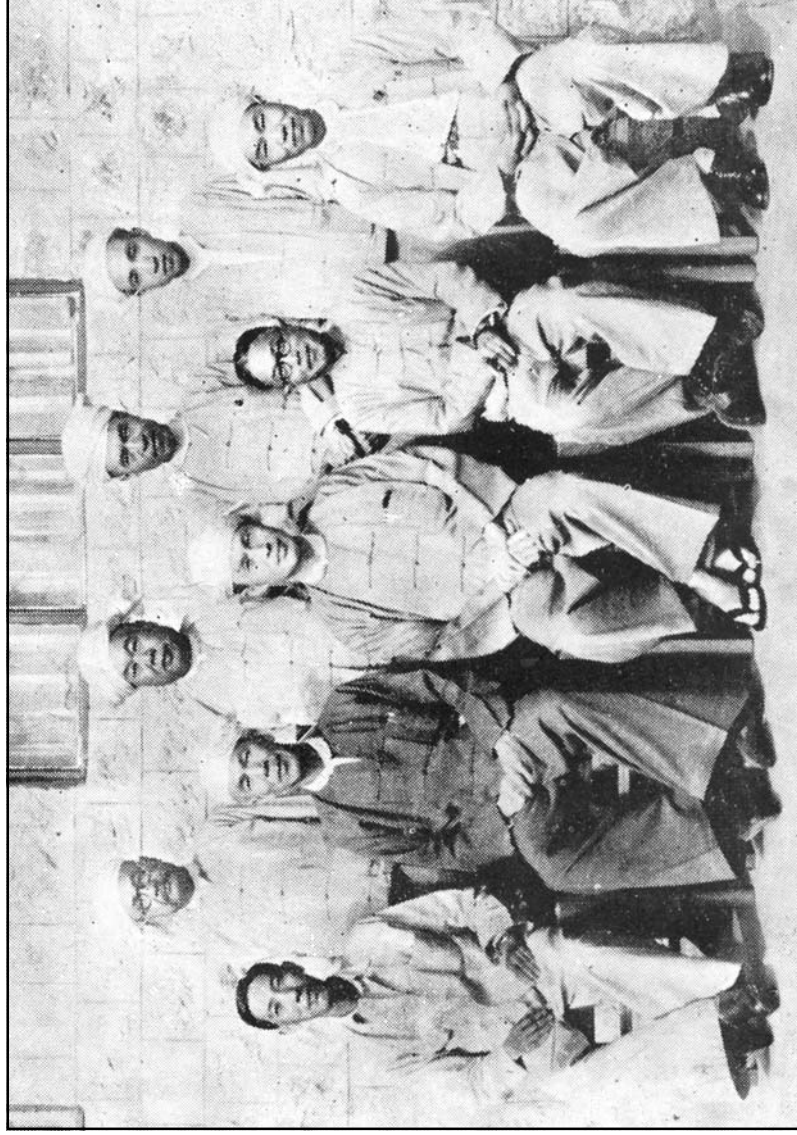

ပပ္တိုဆေးပိတ်တံး

ကဆွံသီ,

Illustration by : Kham Pang Salweengraphic

ဟိန်းအေး-(သံ၊ နှိုင်းစွာ)   မေတ္တုအင်မင်းလိင်၊ လှိုင်းစုအင်ပာအင်လျာ၊ လှိုင်းသံ၊ နှိုင်း၊ လှိုင်းပျာအင်၊ လှိုင်းစုအင်သံ၊
 ဟိန်းလင်-(သံ၊ နှိုင်းစွာ)   လှိုင်းသွံ၊ လှိုင်းချိုင်း၊ လှိုင်းသုလိင်၊ အေ၊ လှိုင်းတောင်းအေ။

ဂ္ဂါမိးခမိး

ခွမ်,မတီ,မေးလိဂ်းတံးမိ,ခေံ. ဂွပ်းပိုဝ်းခွ်းဂ္ဂါခမိးမိုဝ်း ခွ်းလိုင်တံးဂွပ်း လိမ်လိဂ်. လိမ်ယို, မေုကါခမ်,မေုတီမိးဂွ်းကမ်,ဂး ခမ်,ဂ္ဂါဂ္ဂါခမိးတၢင်,မိုဝ်းဂေုး ပေးတေ့ဂ္ဂါခမိးလံး ကါခမ်,လံးငါးငါးလေး ခိုခမ်,ဂးမိ,သုင် ခိုတံးလွမ်းဂၢပ်းဝါခမ်,ဝါခမ်မိုဝ်းမိုဝ်းလိဝ်ခေံ. လင်,လံး မေးဂ္ဂါတံးဝံ.။

လိဂ်းတံးဂွပ်း ကခမ်မိးဝံ.ဂပ်,ဂပ်,ခေခမ်. ဂွပ်းပိုဝ်းမံသိုင်ကမ်,ဂုမ်,ထူခမ်,လွမ်း သဃု,ဝ လိဂ်းလံးလေး သိုင်မခမ်,ဂေုး ကွဂ်,လံလိုင်.လံပိုင်ဝံ. ပေးတေ့မးဂ္ဂါတံးကဃိထာခမ်, တူဝ်လိဂ်းယေးတူဝ် ဂွ်းကွဂ်,သိုင်ယေးဂမ်း ခိုတံးလွမ်းပိုခမ် လိုဝ်းကခမ်ဂ္ဂါခမိးခွ်းလုမ်းဟု. ယိပ်းလွ်.တိုဝ်းယူ,မိုဝ်းလိဝ်ခေံ. ကမ်,ပီခမ်လံးလေး လင်,လံးခိုခမ်မေး။

လိဂ်းတံးမိ,ခေံ. လင်,ဂုမေးဂ္ဂါတံးကပ် မိုဝ်းလိဝ်ခေံ.ဂွ်းကမ်,လွ်. ဧတ,တၢင်ဂ္ဂါတံးမး လိမ်မိုဝ်းပီခရိတ်. 1940 ခေံ,ခေခမ်.ယဝ်.။ ဂွ်းဂးဝါခမ်,မိုဝ်းသမ်.လူ.သေ လင်,လံးဂ္ဂါတံးဝံ.။

ထိုင်မး ဝံးသိုဂ်းလုမ်းဟု.ပွဂ်းသွင်ယဝ်.ယဝ်.။ လွမ်းခမ်,ဂပ်ခး လံးဂ္ဂါဂ္ဂါခမိးဝး သခမ်,တၢင်လွ် ဂ္ဂါခမိးမိုဝ်းတံးမိး ခွ်းဂွ်းလိဂ်းတံးမိ,သုင်ခိုခမ်,ဂးလေး ဂပ်ခးလင်,တၢင်,ထိုင် လိုင်ပွင်လိုင်တံး ဟွမ်.လံးလွ်ဂခမ်သေယဝ်. လင်,တၢင်ခွမ်,မတီ,တု,မေးလိဂ်းတံး ပီခမ်ခေံ, ကခမ်လိုင်သိုင် ပးမးပးတုးခေံ.ယဝ်.။

ဟုံ,မိုဝ်း

1.	လဝ်းဝိလယု,ခေခမ်,တ	မုခမ်လၢင်းလဝ်းဂျၢင်းမင်,ဂလု,ယူင်,ဂၢင်ဝိင်း၊ မိုဝ်းသီခမ်ဝိဂွင်,။
2.	လဝ်းသုလု,မုင်,	လဝ်းဟု.လူင် ဂေးသီးဝါခမ်,လၢမ်။
3.	လုင်းမွင်,မွင်,	ဟွင်းမိုဝ်းလူင်ဟုံ,သု,သခေု, မိုဝ်းသီ,ပေု.။
4.	လုင်းဂေးသခမ်,လ	လဝ်းဂွခမ်,မိုဝ်း (ဂိခမ်မိုဝ်း) လွ်ငိုခမ်.။
5.	လုင်းချုင်,	လွမ်ဟွင်းမိုဝ်းကမၢတ်,လူင် မိုဝ်းဂိုင်။
6.	လုင်းထုခမ်,လ	ဂ္ဂါလု, (ပု,လၢခမ်) မိုဝ်းလံးခး။
7.	ခိင်းဂျၢင်းဝိလု,သ	မေုလုလိဂ်း မိုဝ်းခေံ.။

ဟံ, ခုခင်ပွင်

၁. ကဝိသံဃိန္ဒြိယ ခုခမ်းပွားလှူဒါန်းပုဂ္ဂိုလ်၊ မိမိတို့၏ နိမိတ်တော်များကို

ဘုရားမိလင်း

၂. ခုခပ်ပာခင်းလ ကိမ်ခုခပ်ဟွင်းလှိုင်ဟုံ၊ပလု၊ မိုင်းတီးပွတ်းရှင်။

လွတ်လပ်မှု

3. ခုခမ်းခမ်းခွင်၊ ခုခမ်းပွင်ဂါခမ်းဟံ၊လီင်ပွင်၊ဂူခမ်းမိုင်း။
4. လင်းပု၊လုခမ်း၊ မေယုလူင် ဝိုင်းတွင်၊ဂျိုး။
(မိုင်း၊လိပ်ပိခမ်းခုခမ်းဟွင်းလူင်ဟံ၊ယု၊ယု)
5. ခုခမ်းခမ်းလိုခမ်း မေယုခမ်းလူင် ဂူင်းဂျိုးခမ်းသွခမ်းပိခမ်းမေယုခမ်း
လခမ်းငဝ်း ဝိုင်းတွင်၊ဂျိုး၊ (မိုင်း၊လိပ်ပိခမ်းဟွင်း၊ဂိမ်
ခုခမ်းပွင်ဂါခမ်းဟံ၊ပလု၊မိုင်းတံး)၊လှိုင်းခမ်းယဝ်။

တူင်ဗေမးလိက်၊ ငလး၊ သရ လိက်တံးမ္ဍိ၊ ကခဏ္ဍမ်၊မတီ၊တင်းလံ၊ မိုင်ဗေမးဝံ.ခေံ၊
လံးမွက်၊လာတ်၊ဗေဝံ.၊ ပုခင်းတု၊ဗုးကခဏ္ဍမေလိက်တံးဂပ်၊ဗပ် ဂ္ဍိးပေးလီင်းလွံ ခွင်းပပ်.
မ္ဍိ၊သုင်လိက်တံး ခခေံ.ယု၊ယပ်.။

လိက်တံးမွဲ၊ခေံ. လူင်ပွင်လိုင်းတံး လံးရှပ်.ရွင်းကပ်ပံခ်လိက်;လွဲ.တိုဝ်း ခင်းလုမ်း
ယဝ်.သေ ခေင်,ရှိုပ်ဂူခင်းမိုင်း ခင်းလိုင်းတံးတင်းသိုင်; တေလံးရှ်ခင်းလိက်တံးမွဲ,ခေခေံ.
လူင်ပွင်လိုင်းတံး လင်,ဃုးအွပ်,ပူင်ပခ်လုမ်းဟံး,ပဍု, ရှ်းတီခ်;ကွက်,ပံခ် ပပ်.ရှ်ခင်း
လိက်တံးမွဲ, တင်းကပ်လခ်.ငဝ်; တေ,ထိုင်လခ်.သိပ်းယဝ်.လေ; လင်,ရွင်း.ကပ်ဂဝ်တံး
သီ,ဂေၤ.-

၁. လင်းချိုင်း	လွမ်းဟွင်းမိုင်း	ကမာတ်လှိုင်	မိုင်းကိုင်။
၂. လင်းသူလိင်၊ခေ	လင်းမိုင်း။		
၃. သင်းသွံး	ရွှာ်ဗမ်း။		
၄. တင်းဓနး	ခေမံ့ဗမ်း။		

လှိုင်းခံ့ မားတိမ်းလွမ်းခင်,ရှုခမ်း၊ ကခခခခခ,မတီ,ပပ်.ရှ်ခင်းလိက်;တံး တိမ်းတတီး
 ဝံ.၊ မိုင်းမားခိုခင်းဟွမ်းကခခ တီးလုမ်းဟံ,ပလု,မိုင်းတံး မိုင်းပိ 1958 ခခိ; လှိုခခခခခ,ခခခ,ရီ,
 24 တေး,ထိုင် 29 ဝခင်း ခခခ.ယဝ်.။ ခခခ,မတီ,ပပ်.ရှ်ခင်းလိက်;တံးခခံ့. မိုခခခခခ,ကခခ
 လှိုင်းသိုင်မီးပုးပုးတီးခခံ့.ယဝ်.။

1.	လုင်းချင်,	လွမ်းဟွင်းမိုင်း (ကမတ်;လုင်) မိုင်းရှိုင်။
2.	လုင်းထုခင်းလ	လံးခး။
3.	လုင်းဝိလု,သ	မိုင်းခခံး။
4.	လုင်းဟွင်းလ	ခခခ.ခခခ။
5.	သင်,သွံး	ရွှင်.ခခခ။
6.	လုင်းဂေးလီ,	ရွှင်.ခခခ။
7.	ကဝ်းသံမိုင်း	ခခခဟွင်းလုင် ဟံ,ပလု, လှိုင်းတံး ခလး ယင်းလိုင်။
8.	လုင်းပု.လုခခခ,	ခခခဟွင်းလုင်ဟံ,ယု,လီလှိုင်းတံး ဝင်းတွင်,ရှိုး။
9.	ခခခပခခခလ	ရှ်ခခခဟွင်းလုင် ဟံ,ပလု, လှိုင်းတံး- ဝင်းလုးသိုင်။
10.	ခခခခခခခခခခခ	မေးသွခခခလုင် ရှုင်းရှ်ခင်းသွခခခဝ်ခခခမေးသွခခခ ကခခ.ငဝ်; မိုင်းတံး၊ ဝင်းတွင်,ရှိုး။
11.	တြ,ပု.ဂေး,	မေးသွခခခ ရှုင်းရှ်ခင်းသွခခခဝ်ခခခမေးသွခခခ ကခခ.ငဝ်; မိုင်းတံး၊ ဝင်းတွင်,ရှိုး။
12.	လုင်းဂု,လိုင်,တ	မေးသွခခခလိက်;တံး၊ ရှုင်းရှ်ခင်းကခခ.သုင်- ဝင်းသီ,ပေး။
13.	လုင်းပိုင်,လု,	မေးသွခခခလိက်;တံး ရှုင်းရှ်ခင်းကခခ.သုင်- ဝင်းတွင်,ရှိုး၊ လှိုင်းခခံ့.ယဝ်.။

ပပ်.နှိခင်းလိက်တံးမွဲ,ခေံ.ခေံ,ရှိုဝ်ပေးတေတူဂ်းထုဂ်,မိခင်း လွမ်းသဗျာ,ဝ ပပ်.နှိခင်း
လိက်တံးလံာ်ခေံ. လူင်ပွင်လိုင်တံး လင်,တင်းဝံ.မူ,လုမ်းထတ်းသင် ပိခင်းခေံ,လိုင်ပး
ပးတံးခေံ.

1. လင်းသံမိုင်း။
2. လင်းပုလုာ်ခေံ,။
3. ခုခင်းပာ်ခင်းလ။
4. ခုခင်းခမ်းလိုင်ခင်း။
5. လင်းခုခင်းသမ်။
6. မေုသွခင်းပု.ဂျေု,။

ကိတ်,တင်းဂဝ်လိက်တံး သီ,ဂျေု.ခေံ. လင်,မးဂုမ်ခင်းထတ်းသင် လိက်လိုင်ကခင်း
တံးဝံ.ခေံ. လိတ်ခင်းယေးပွဂ်းသေယဝ်. လုမ်းဟံ,ပုလု,မိုင်းတံး လင်,လံးကိတ်,ကွဂ်,
ပိခင်းဟိုင်ပပ်.နှိခင်းလိက်တံးမွဲ, တု,သွခင်းနှိခင်းခင်းရှိုင်းနှိခင်းတင်းလံာ်ယဝ်.။

ကိတ်,ဂမ်းခိုင်; 5,000 ပပ်.။

ခရိတ်. 1962 ခဏ်း။

လိုင်ခင်းခေံ,ဝိမ်,ပိုင်,။

လင်းသံမိုင်း မင်းရံး
ခုခင်းယွင်းလိုင်ဟံ,ပုလု,လိုင်တံး
ဝိင်းတွင်,ဂျီး

လမ်းခင်း

1.	ဤမိန်းကပ်းထုဂ်း၊	1
2.	တီ၊မူဂ်း၊ခရေ၊သီ၊	4
3.	ဂံးပေးဂ်းဝေးပေး	8
4.	ဝိုင်းတွင်၊ဂျိုး	12
5.	ပိုခင်တိမ်ဂမ်ဂ်းကမ်၊လံး	15
6.	လိုင်းတံး	18
7.	လဝ်းသိုဝ်ဂ်းခင်ဟု၊	22
8.	ဂင်ဝခင်းဂင်ခိုခင်း	26
9.	ဟူခင်၊ မွဂ်း၊ဂုမ်း၊ ခမ်း၊ခမ်း၊ နီင်ခမ်း	29
10.	သမေ၊မိ၊တိုဝ်း၊	33
11.	ပရေ၊မိ၊တိုဝ်း၊	36
12.	ထုင်းမိုဝ်းဂွခင်း၊	38
13.	ခင်းမွဂ်း၊ပူပေး	42
14.	ခင်းလမ်းပူ	43
15.	ဂိခင်း၊ခရေ၊	44
16.	ခွင်ဂ်းယုး	49
17.	တေးဂ်း၊	53
18.	လေး၊သု	57
19.	သမေ၊ယမ	60
20.	ကူးယံခင်း၊ (သုခင်းသိုဝ်း) မိုင်းဂွမ်း၊တုမ်	64
21.	လွံလင်၊ မိုင်းဂိုဝ်	68
22.	တင်းလံခင်း၊ပခင်းဂိုင်း	71
23.	ကု၊ရလီဂ်း၊ယွံ	79

24.	လှိုက်;လေ,ခင်းတူဝ်	83
25.	လွင်းယူ,လီ	87
26.	ပေးမေးတိမ်းလိက်;လူးလက်;လင်း	91
27.	လေးဂခီ,တိ (ဟိုင်းပိုင်ပိုင်းဂူခင်း)	92
28.	ဂခင်းပိုင်. လေး; ခင်းဂိုခင်း	94
29.	လက်;ကမတ်;လှိုင်	98
30.	ပိခင်း,လဝုထ	102
31.	သိမ်းသွင်လှိုင်ခင်း	106
32.	လှံဟုံး	111
33.	ထိုခင်း,မံ. လေး; ဟုံးမံ;ပု,	114
34.	ခေးဂခင်းကခင်းလံ;တမ်းလှိုင်	117
35.	လက်;လမ်း,ထုခင်း	124
36.	ဟူးဂတ်;ဂခင်းပိုင်;ဂွခင်း,	130
37.	လှိုင်.ဃခင်း	135
38.	ခင်း;၊ ဂု,ဟို,၊ မက်,လွက်;	139
39.	မင်း,ဂလု,သမ်းသိမ်းပိတ်,	144
40.	ဂွမ်းသင်း,ဂေး.	147
41.	ဂွမ်းမေး,တု,	149
42.	ဂွမ်းလှိုင်	150
43.	ဂွမ်းခင်း.ဂိုင်း	151
44.	ဂွမ်းလွင်း;ခင်း	152
45.	ဂွမ်းလခင်း,တင်.	153
46.	ဂွမ်းယွပ်,ယွခင်း;	154
47.	ခင်း;ဟိုင်း.လွင်း;ဟိုက်,	155

ဂၢမ်းဂပ်းထုဂ်,

ဂၢ.ယွဂ်းယွဂ်း ဂၢ.ယွင်,ယွင်, ငိုခင်းရှ်ခင်းတံးတင်,လွံးလွံး။

ဂံ.ပံးဂံ.ယၢခင်း နှင်းရှ်ခင်းသွံ,ဂူလုသၢခင်းကမ်,တံးမလံး။

ဂၢမ်းလၢ.ဂၢ,သိပ်းဝခင်း ဂၢမ်းလီပံ,တခင်းယၢဂ်း။

နှင်းတိုဂ်,ခေးယိုဝ်းခင်း နှင်းဂၢမ်းဂပ်,ယိတ်းဂခင်း။

ခွင်လီကမ်,ပေး ခွင်ပေးကမ်,လီ။

ခၢဂ်းမီးဂူးဝခင်း ခၢဂ်းမီးဂူးမိုင်း။

ငိုခင်းခမ်းမီးဂူးပံမံ. ဟိုဂံ.ဂေးမခင်းမီး။

ငဝ်းကမ်,ဂံ,ပံကပ်။

ဗးမိတ်.ခိုင်ကမ်,ပီခင်းမခင်း၊ ယခင်းမိတ်.ခိုင်ကမ်,ပီခင်းသုခင်း။

လဝ်းပိဂ်,တမ်တၢ လဝ်းပုဂ်ခင်းမီး။

လဝ်းဂုးတိုဝ်းတွင် လဝ်းဂွင်ဂံ,မူဂ်,။

လၢင်.သီ,တံခင်း ယင်းလၢင်းပြၢတ်း။

သိုဝ်တံ,သိုဝ်တံခင်း လီခင်းတံ,လီခင်းပုတ်း။

သွင်ယမ်ဂခင်း ဝံ.တၢင်းလူင်ဂၢမ်းပပ်,။

သွင်ကမ်,ယမ် ဝံ.ရှ်ခင်း,လေး,ဂခင်း။

တူဝ်တံ,လံးကမ်,ခင်း။

တၢင်းရှ်ခင်းခမ်တၢင်းဂမ်ဂေး,။

တၢင်းဂိခင်းခမ်လၢင်းတွင်.နှင်း။

တၢင်းဝူခင်းခမ် လၢင်းခေးယွင်,။

ထုဂ်,လွံမီ ကမ်,လီလွံးဟိုင်း။

ထုင်းကမ်,လီဂ်းယၢ. ဟိုင်းကမ်,ဂျုးရှ်ခင်းထွင်း။

ထၢင်,ကွခင်း,ထၢင်,ကိတ်းလၢင်းခေးရှ်ခင်း၊ ထၢင်,လူင်လၢင်းခေးရှ်ခင်း။

ခမ်းလိုက်.ကမ်း,မေး ခမ်း.မေးကမ်း,လိုက်။
ခမ်း.သွ်ဂးလွ် လွ်လီဂးခခင်း။
ခင်းကမ်း,ထုဂ်,လုဂ်.သေ။
ပုကမ်း,မီးခိတ်,ဂး၊ ယးကမ်း,မီးသင်းလေးပေး။
ပံတင်းဂူတ်.ကမ်း,တံ၊ ပံတင်းသိုဝ်းကံ၊ပိုခင်း။
ပံလိုဝ်ဂ်ခင်း၊ ပိုခင်းသမ်း.ငိခင်းထီင်း။
ဗဟု.ဗံခင်းသွင်း၊ မွင်းလင်ခင်းဂူလ်။
ဗိုဝ်,တံတု.ယပ်,၊ ဗိုဝ်,ဂှပ်,တု.ခွခင်း။
ဗိုဝ်,ခွခင်းတု.ခင်း၊ ဗိုဝ်,ခင်းတု.ကိပ်,။
မုခမ်းမုပေ.မူ၊ မူခမ်းမူပေ.မု။
မံ.ကမ်တင်းသားဗဟု၊ ဂူခင်းဂှင်းလု.သားခွမ်း။
မာဂ်,ရှပ်,ဂ်ခင်းခိပ်၊ မာဂ်,ခိပ်ရှင်းငံး။
ယေးမီးယေးဂံ၊ ယေးဗာခင်းယေးခင်း။
ယိုင်းပိုခင်းလင်းတံ၊ ကံ၊ပိုခင်းလင်းလူမ်း။
ယွ်,မုပူ၊ ယွ်,ကမ်း,ဂူ.သင်။
လီပိုဝ်းခပ်၊ ယပ်.ပိုဝ်းငိုခင်း။
လီပိုဝ်းထမ်၊ ငမ်းပိုဝ်းတိမ်း။
လိခင်းကမ်း,တူမ်းလင်းဂှင်း၊ ခုကမ်း,ဂှင်းလင်းလီခင်း။
ဝးဝံ. ခိခင်းသေဝံ.ဝး။
ဝုင်းခင်းသူခင်းတိမ်းလံးတူဝ်လိုခင်း။
ဝိဂ်.လိခင်းမိုင်းလင်းလံး၊ ဝံ.လိခင်းမိုင်းလင်းဂှမ်း။
ရှပ်ကမ်း,မုး ဂှင်ရှင်း။
ဂှင်းလီကမ်း,ဂး၊ ဂှင်းလု.ကမ်း,ပေး။
ဂှင်းဂခင်းယု.ရှမ်း,ရှပ်,၊ ထုဂ်,ဂခင်းယု.ရှမ်း,သူခင်း။
ကပ်ဂခင်းဝး၊ ပုဂခင်းပိခင်း၊ ခပ်းယိခင်းပိခင်းခပ်းကုခင်း။

ကမ်းလံးဂူယုပေလမ်း၊ ကမ်းလံးကမ်းယုပေကုပ်၊
ကံးဝုးလီ၊ ယီဝုးဂူ၊ သမ်ပုမ်လူင်ဝုးတူမ်း၊
သံခေးသုမ်းဝုးလေး၊ ငူဝ်လုံငေးဝုးဂိုင်။

တွမ်းဟိုက်လီခင်း

1. ဂွမ်းဂပ်းထုက်ပုးတုးခင်း၊ လတ်းခေတီးဂွင်းမခင်းတု။
  - (ဂ) ဂွမ်းလုဂျသိပ်းဝခင်း၊ ဂွမ်းလီပံတခင်းဃာက်။
  - (ခ) လဝ်းဂုပ်းတိုဝ်းတွင်း၊ လဝ်းဂွင်ဂှ်မူက်။
  - (င) ဂုးခမ်းသို၊ ဂုးခင်းခင်း။
  - (လ) ဝိုခင်းခမ်းမီးဂုးပံမံ၊ ဟိုဂံဂေးမခင်းမီး။
  - (သ) လီပိုဝ်းထာမ် ငါမ်းပိုဝ်းတိမ်း။
2. ကပ်ဂွမ်းဂပ်းထုက်၊ ကခင်းလဝ်းဂပ်းထုက်လုံခခင်းခေးခိုင်းသေ
တိမ်းကွက်ရှ်ပံခင်းကပုမ်ဂူဝ်ခိုင်းတု။

တီ,မူဝ်,ခရေ,သီ,

ဂွမ်းကခင်းဝုးတီ,မူဝ်,ခရေ,သီ,ခေံ. ကမ်,လှဲးဂွမ်းမခင်း; ကမ်,လှဲးဂွမ်းတံးဂွမ်းသံး၊
ပီခင်းဂွမ်းဂရိုက်။ တီ,ပွင်း,ကခင်းဂီဝ်;မခင်းဝုး; ကပ်ဂင်လုံဂွမ်းမိုင်းဃွမ်.ဂခင်းဂမ်းခမ်သေ၊
ခိုင်ပွင်းဂခင်းဝခင်း; ဂခင်းမိုင်း။ ပေးတေလွမ်းလံး တီ,မူဝ်,ခရေ,သီ,လီလီသေ၊ ဃွင်းငမ်း
ဝခင်းမိုင်းလိုင် တေမီးပိုင်လူင်မခင်းသမ်ပိုင်။

1. လွမ်းတြးဃိုင်,ပိင်း
2. လံးယူ,ထင်,ရှင်;လွတ်;လိင်း
3. လံးပူလှ်;ခိုင်းဂခင်း
သမ်ပိုင်ခေံ.ယဝ်။

(1) လွမ်းတြးဃိုင်,ပိင်းကခင်းဝုးခေံ. လွင်းဝခင်းမိုင်းသေကမ်,ဝုး၊ လွင်းမဂ်;မီး
သေကမ်,ဝုး၊ လွင်းသိုပ်,သွင်းဂခင်းသေကမ်,ဝုး၊ လိုင်းခေံ.တေကမ်,လံးတူလှ်;ခေးယှ်,
မ့်,ခေးလိက်၊ လံးရှ်တီးလွမ်းတြးသိုင်းသိုင်း။

(၂) လံးယူ,ထာင်,ရှာင်းလွတ်းလိဝ်း ကခင်းဝုးခံ. ဂေ.လုံဂူခင်းလုံကမ်,ဝုး၊ ပေးကမ်, ပူခင်းပီခပ်ပက်ပိုင်မံမီးလိုင်မိုင်းလိုင် ခွဲးဂူခင်းသင်ဂေးဂူခင်းလံး၊ ခွဲးလာတ်းသင်ဂေးလာတ်းလံး၊ ခွဲးဂေးလိဝ်.ဂိုဝ်ဂေးဂေးလံး၊ ခွဲးတီမံးလိဝ်.ဂိုဝ်ဂေးတီမံးလံး၊ ခွဲးပိုင်းကိုင်သု,သခေ,လိဝ်.ဂိုဝ် ဂေး ပိုင်းကိုင်လံး၊ ခွဲးသွခင်းရှ်ခင်းပဍု,လိဝ်.ဂိုဝ်ဂေးသွခင်းရှ်ခင်းလံး။ ခွဲးဂေး,တင်းမုက်.လုမ်း သင်ဂေး၊ ဂေး,တင်းလံး၊ ကင်,ဝုးလံးယူ,ထာင်,ရှာင်းလွတ်းလိဝ်း။

(၃) လံးပုလုးခိုင်းကခင်းကခင်းဝုးလမ်း ဂူခင်းမိုင်းတင်းလံးခံ. ဝံ.ထာခင်းမခင်းတခင်း, ကခင်း။ မံမီးကုပတေ,လွင်းဗွင်းငမ်းဂူခင်းမိုင်းခခင်း.ဂေး၊ ဟု,မံ.ကမ်,ဝေးတု၊ ဂူဝ်ကူခင်း ကမ်,တီကံး၊ ဂူဝ်လိက်ကမ်,ဝံ.၊ လံးရှ်တံးလွမ်းတြးသိုဝ်းသိုဝ်း။

ပေးကပ်ဂင်လုံဂေ.လိဝ်ရှ်တံးပွင်ဂု၊၊ ယိပ်းကျ,ခေ,တီကံးတိုင်ခိုဝ်ဂူခင်းမိုင်းသေ၊ ဗွင်းငမ်းမိုင်းဝံ.ခခင်း. ကမ်,လံးဝုးတီ,မုဝ်,ခရေ,သီ,။ ပိုဝ်းခံလေး၊ ခင်း,ရှိုဝ်ပေးမီခင်း လွမ်းလွက်ပိုင်တီ,မုဝ်,ခရေ,သီ,ခခင်း. - ကင်,လံးကပ်ဂင်လုံဂူခင်းမိုင်း လိုက်တင်းကခင်းသေ၊ ယုက်.ယွင်းဂူခင်းဂမ်းဗွင်းခိုခင်းပီခပ် ဗွင်းတင်ဂူခင်းမိုင်း။ ခွဲးခင်း,ဗွင်းတင်တူဝ် လိုင်းကခင်း ဂူခင်းမိုင်း လိုက်တင်းမေးခခင်း.လံးဝုးဂူခင်းမိုင်း ကပ်ကျ,ခေ,ခွပ်,ကပ်ပခပ်တီးခပ်ဝံ.ယူ,။

ဗွင်းတင်တူဝ်ဂူခင်းမိုင်းလိုင်းခခင်း.ဂေး၊ မီးမူ,လုမ်းဗိုဗိုမခင်းမခင်းသေ၊ မူ,လုမ်း ကခင်းလံးဗွင်းတင်တူဝ်ခခင်းလိဝ်တင်,လုမ်းခခင်း.၊ ကင်,မေးလိုက်တင်းကခင်း ယုက်.ယွင်းကပ် ဗွင်းတင်တူဝ်ဗူးခိုင်း၊ ခိုခင်းပီခပ်ခခင်းလွမ်းဗွင်းလူင်ယဝ်.။ ခုခင်းလွမ်းဗွင်းခခင်း. သမ်. ခိုခင်းလိုက်ကပ် ဗွင်းတင်တူဝ်ဂမ်းဗွင်း၊ ခိုခင်းပီခပ်ခခင်းဗွင်းလူင်သေ ဂူမ်းကခင်းယိပ်းဂုမ်း ပွင်ဂခင်းဝခင်း၊ ဂခင်းမိုင်း ပီခပ်မူ,လုမ်းလူင်ပွင်လိုင်း။

ခင်း,ရှိုဝ်ဝခင်းမိုင်း ပေးတေခိုခင်းယို,မို,သုင်၊ ခင်း,ရှိုဝ်ဂူခင်းမိုင်း ပေးတေမက်မီး လိဝ်ခပ် ဂတ်းယီခင်းရှ်ခင်း.ခွခင်းခခင်း. ဗွင်းလူင်ခပ် ကခင်းပီခပ်မူ,လုမ်းလူင်ပွင်လိုင်း၊ ကင်,ဂမ်းဂမ်းကပ်,ဂုမ် တုမ်ဂူဝ်ကခင်းသေ၊ ခိုင်သင်းရှာင်းပွင်ဂု၊၊ ခပ်မီးကျ,ခေ, တု,တေ ရှ်တံးမံမီးပိုင်ပိုင်း၊ တု,တေဗွင်းငမ်းဝခင်းမိုင်း လိုင်းခံ.ယဝ်.။ ပေးတေလိုက်တင်း (သမတ) လွမ်းလိုင်းလိုင်း၊ မူ,လုမ်းဗွင်းတင်တူဝ်၊ တီခင်းဗွင်းတို၊ တီခင်းဗွင်းခိုဝ်၊ ကင်,မေးကပ်, ဂုမ်ကခင်းသေ၊ လိုက်ကပ်ပုက်.ဂူဝ်,လူင် ဗူးကခင်းထုက်,မီခင်းရှိုဝ်,ပီခပ်ခခင်း. ခိုခင်းရှ်တံးလွမ်း လိုင်းယဝ်.။ ပိုဝ်းခံကပ်လိမ် ဗွင်းတင်တူဝ်ခိုခင်းဂု၊၊ တေ,ဂွတ်းလွမ်းလိုင်းခံ.၊ လံးဝုး

ရှ်ခင်းမိုင်းလိက်တံး; ယုဂ်.ယွင်းဝံ.ပခင်း။ ရှ်တံးရှ်ဝဲလးဝုးခခင်း ငဝ်းငု,မခင်းမီးဂမ်းဂင်လှ်
ရှ်ခင်းမိုင်းလး; လင်,ဝုးကျ,ခရ,ခခံ. မီးတီးရှ်ခင်းမိုင်းတင်းလံ။ ဂွပ်းခခံ ကခင်းရှ်လံးကပ်
ခိပ်းဂင်လှ်ကွခင်း,ခိပ်းခခိုင်း; လွမ်း,တွတ်းရှ်တံးခင်းပုင်းယွင်းတင်ခပ်ခခင်း. လံးဝုးရှ်ကပ်
ကျ,ခရ, ခခပ်,ပခင်းခပ်ယပ်။

ခင်းမိုင်းတံး မိုင်းကွခင်း,ကွခင်းခခံ.၊ ရှ်မံးဝုး ကမ်း,လှ်းပခင်းမိုင်းတီး,မူဝ်,ခရေ,သီ,ဂေး;
လွင်းရှ်တံးတင်းသင်း; ရှ်ခင်းမိုင်းကွခင်း,ခခင်း. မင်မိပ်းဂေး; ပိခင်းလံးတီး,မူဝ်,ခရေ,သီ,ဝံ.
ယု။ ပိခင်းလွင်းလှ်? ပေးဝုးခခံလှ်. ပိခင်းလွင်း;ကခင်းခပ်ယွမ်းဂခင်း. ရှ်.ပိင်းဂခင်းသေ
ရှ်တံးရှ်ခင်းဂေး; လှ်းမံ.လှ်းခေး; ရှ်တံးခေး;လှ်းထံ လှ်းသွမ်း; လှ်းပတ်, လှ်းပေး.၊
ဂေး.ခခိုင်းလး;ဂေး.ခခိုင်း; ကမ်း,ဂခင်းလိက်ဂခင်း. ဝံ.လှ်သိုဝ်း; လှ်လီတေး,ဂခင်း လှ်ခင်းခခင်း.ယပ်.။
ယိုင်းမံတီး,မူဝ်,ခရေ,သီ,ခခံ. ပိခင်းယိုင်းမံကခင်း ကပ်ဂင်လှ်ရှ်ခင်းမိုင်းယွမ်း.ဂခင်းဂမ်းခခင်းသေ
ရှ်တံးရှ်; ဝါခင်းလီမိုင်းဂတံးယံခင်း သိုဝ်းသု,လး; လင်,ဝုး ရှ်ထုဂ်,လီရှ်.ရှ်ထိုင်ဂခင်း
ရှ်ဂေး.ရှ်ရှ်ခင်း။

တွခင်း;ဟိုဂ်းလီခင်း,

1. ငဝ်းရှ်ခင်းပိုင်လှ် တီး,မူဝ်,ခရေ,သီ,ခခံ. ပိခင်းသင်လံးလံး?။
2. ရှ်တံးရှ်ဝဲယု,သင်း; လင်,ဝုးလံးယု,ထင်,ရှ်ခင်းလွတ်းလိပ်း?။
3. ပေးရှ်တံးလွမ်းတြးဟိုင်,ပိင်းလှ်. ဟံ,လှ်တေထုဂ်, ဟံ,လှ်တေဟိတ်း?။
4. ယွင်းတင်တုဂ်ရှ်ခင်းမိုင်းခခံ. တေလံးလှ်ဂခင်းကပ်ရှ်ခင်းလှ်ခင်းလှ်?။
5. ယွင်းတင်တုဂ်ခပ် ထုဂ်,လီရှ်တံးသင်ပခင်းရှ်ခင်းမိုင်း?။
6. မံမီးပုခင်းတု,တေယွင်းငမ်းခခိုင်းရှ်ခင်းမိုင်းခခံ. ပိခင်းရှ်ခင်းလှ်ခင်းလှ်ရှ်တံးလံး?။

၇. ဂှမ်းခင်းမွပ်,ပုးတုးခံ. ခခင်း,ခခင်း,မိခင်းဝု,ဂျကခင်းပခင်းဝံ.ပုးခရးမခင်းခခင်းတု.။

(ဂ) ပွဲးလှိုက်းတင်းကခင်းဝုးခံ. လံးဂ်းကပ်ဂင်လှို

ဂူခင်းတင်းလံာ
ဂူခင်းဂမ်းဟွင်း
ဂူခင်းဂမ်းခမ်း
ဂူခင်းဂေး.လိပ်

(ခ) မုဂ်.လုမ်းလှိုင်းပွင်းလှိုင်းခံ.

ပူ,ရှ်
ခုခင်းဟွင်းလှိုင်း
ဟွင်းတင်တုပ်
ခုခင်းလှိုင်းဟွင်း

ယှ်,လှိုပ်ပိုခင်းယပ်.။

(င) ဝါခင်းမိုင်းဂတ်းယံခင်းလီခံ. ဂွပ်းပိုပ်းဂူခင်းမိုင်း

ဂွင်းဂျကခင်း
ကုပ်,ဂုမ်ကခင်း
ဂှ်.ဝီင်းကခင်း
ခု.ခံကခင်း

(လ) ခခင်း,ဂိုပ်ဝါခင်းမိုင်းတေလီသေကွခင်း
တုခင်းသေဂပ်, ဂှ်းတေလံး

လှိုက်းကခင်း
ခတ်းကခင်း
ထီင်ကခင်း
ဟွမ်းကခင်း

ရှ်ခင်းဂျပလု,ဂူဂေး.။

ဂံးဟေးရှ်းဝေးဟေး

မိုဝ်းဂွခင်,မီးဂျလူခင်,လူင်တူင်ခိုင်; ဧလ,ဂျသီဝ်းဂိခင်ပျလူင်လုံ၊ ခရေးလုံ၊ လွမ်းခမ်.
ပာင်,လံး,ဧလ;ခမ်.သမ်,မုတ်.တရျ,။ ထိုင်မးဝခင်းခိုင်; မခင်းဂျ,ဂျတောင်းဂိခင်တီးခမ်.
သမ်,မုတ်.တရျ,၊ လံးဂွခင်ခရေးလူင်တူင်ခိုင်; ယွံ,ဂေးယွံ,၊ ယာဝ်းဂေးယာဝ်းဧတ.ဧတ.၊
ဂျလူခင်,လင်,တက်းလွပ်းပိဂ်,ကပ်ရှ်း၊ လူင်းဃာပ်,သွံ,ခမ်. သမ်.ပေးငါးဂ်းပီခင်သွင်ဃာဂ်,ဂျ,၊
မခင်းလင်,သီဝ်းကပ်ခရေးသေမိခင်ခမ်းရှူလ်းခမ်းလွံ လတ်းဃာ,ခိုင်မံ.ရှ်းလူင်တူခင်းခိုင်;
မး၊ ခရေးဂေး; တံးခင်းတံးခင်းတွဂ်,တွဂ်,ရှ်းတံးရှ်းဂေး; ကမ်,လွတ်းလံး; လင်,ကပ်ရှ်းမခင်း
ဂ်းသွံ,တူခင်းမံ.ရှ်းလူင်ခခင်း၊ ရှူတ်.ဝံ.ပေးမခင်းတိုင်တိုင်,။ ဂျလူခင်,ဂေး; ရွပ်းပိုင်;
တူင်မခင်းယွံ,ရှ်းမခင်းဂိုခင်းဧလ; ခုခင်,ရှူဂ်.ကပ်တူခင်းမံ.ရှ်းလူင် ထာခင်းပေးထူလ်းလမ်း
ဂျ,တင်းတူခင်း,။

ဂျလူခင်,ဂေး; ဂါပ်းရှူင်ခရေးသေ ကပ်ခပ်.တံးခင်ယာဝ်းရှ်းလင်ခရေး ပးမိခင်လူင်
ဂျ,တိဂ်းတိဂ်း၊ လင်,ဂျ,ဃီဝ်းတီးပျ,မံ.ခပ်.တီးခိုင်;၊ ဂျလူခင်,ဂျ,လမ်းခိုင်တူခင်းမံ.ခပ်.

ကခင်းတူခင်းယှ်,လမ်းသုင်လှိုင်ပူခင်းခခင်းသေ သန်းဂိခင်းခခိုင်.ခခေးလှိုင်ယူ,ယဝ်။ ခင်းယူလှ်း
မံ.ရှ်ခင်းကခင်းခခေး ကပ်ရှင်မခင်းဂ်းခင်းမခင်းခခင်း သမ်းမီးခခင်း.ခမးကွခင်း,တူဂ်ခခိုင်;
လင်းလွမ်းမခင်း။ မှိုဝ်းဂျလှခင်း, သန်းဂိခင်းခခေးယူ,ခခင်း. မံ.ရှ်ခင်းလှိုင်ဂေးယတ်,တူဂ်းမခင်း
ခခင်း.ခမးကွခင်း, လင်,မိခင်းယတ်,မံ.ရှ်ခင်းသေ၊ မခင်းလင်းတီးငါမခင်းမံ.ခခိုင်.ခခင်း.ဝံ။

မှိုဝ်းခခင်း. ယိဝ်.တူခင်းမံ.ခခိုင်. လံးရှခင်းခခင်း.ခမးကွခင်း,သေ၊ တူဂ်းလှိုင်တူဂ်းခေးခေး,
ယှိုင်ခင်းပေးကမ်းလံး၊ ရှင်သမ်းပေးသခင်း,တင်းတူဂ်တင်းခင်း။ တူခင်းမံ.ခခိုင်.ဂေးထာခင်း
ပေးသခင်း,ပေးခွခင်းဂျ,တင်းတူခင်း၊ မှိုခင်းရှင်ပေးတေရှင်းလှမ်းဂျ,ဂမ်းလိဝ်။ ဂျ,လှခင်း,
လံးရှခင်းယိမံ.ခခိုင်.တူဂ်းလှိုင်ခင်းခခင်း. လင်,ထာမံ.တူလှ်း လွင်းတင်းမခင်း “ကလှိုင်!
ယိမံ.ခခိုင်.ကျိုလှ်- မှိုဝ်းဂ်းခခင်း.တူဂ်ဂပ်ဂေးယှ်, ခခေးလှိုင်ကခင်းဂပ်ကပ်မခင်းဂိခင်းခခင်း.ဂေး
ယှ်,သေကမ်းဂျ,၊ ပေးတင်းမံ.ရှ်ခင်းလှိုင်မခင်းလင်း ခခိုင်ဂိင်,မံ.ခခိုင်.ခခ်. လင်းဂပ်,လှိုင်ကမ်း,တူဂ်း
လှိုင်သေကိတ်း။ မှိုဝ်းလိဝ်တုဂ်းတု ခခင်း.ခမးကွခင်း,တူဂ်ခခ်. မခင်းလင်းတီးငါမခင်းမံ.ခခိုင်.ခခ်.ဂ်း
လှိုင်ပေ.တူဂ်းလှိုင်ရှ်တီးလှိုင် ရှ်တီးလင်ခခ်. ဂွပ်းသင်?။

ယိမံ.ခခိုင်. “ကေး ဂျလှခင်း,လှိုင်ကျိုလှ်. ကခင်းဂပ်ရှင်ခခ်.၊ ရှင်ဂွပ်းတူဂ်လိဂ်.တူဂ်ယှ်,ခခင်း.
ကမ်းလှ်း၊ ဂပ်လံးရှခင်းလှိုင်တေပီခင်းယေးမှိုဝ်းခေးခခင်း.ခလး လင်,ရှင်ကျိုဝ်း
ယေးကခင်းတေပီခင်းမှိုဝ်းခေးခခင်း.၊ ဂပ်တေခံးတီးတိဂ်းမခင်းခခင်းလင်းဂပ်,
လှိုင်ခခင်း.။

မှိုဝ်းခခင်း. မီးလင်းရှိုဝ်းဂေးခခိုင်; ရှိုဝ်းမခင်းပွင်,တေး.ခတေ.မီးတခင်း,ရှ်ခင်းခခ်.၊ ဂွပ်းပိုဝ်း
မခင်းကမ်း,ခုဂ်းလှိုင်လံးယေးမှိုဝ်းခေးသင်ခလး ကမ်းယွမ်းခမးယု၊ ထိုင်တီးမခင်းယိဝ်ဂျ,
တီးခခင်း.လိဂ်.ခခင်း.လိဝ်းယဝ်.၊ ရှိုင်းခခင်း.ယာင်းသှ်,ထိပ်,သှ်,ခလး ကပ်ရှ်ခင်းပွင်,ခခင်း.ရှင်မခင်း
တိဂ်းတိဂ်း၊ ခခင်း.ကခင်းလိမခင်းခင်းမခင်းခခင်း.ရှိုဝ်းခခင်း.ဂေး၊ မှိုဝ်းပိုင်းမခင်း ကပ်မှိုဝ်းရှင်,ပီတ်း
ဂ်းဂေးလံးယူ.။ သှ်,ဂျ,သှ်,မခင်းလံးကပ်ရှ်ခင်းခခင်း.ပီတ်း လင်,တေပေ.၊ ယူ,ယူ,ရှ်ခင်းပွင်,မခင်း
ရှင်မခင်းတိဂ်းတိဂ်း၊ ကပ်ရှ်ခင်းခခင်း.ပီတ်းဂေးကမ်း,ပေ.လံး၊ ယမ်းခခင်းယှိုင်,ထိုင်ဂင်ယွင်း
တီးကခင်းဂံဟင်,ဂံယူလှ်းခေးခခင်း.၊ တေဂျ,ပေးခေးဂေးကမ်း,လင်၊ တေခိုခင်းပေးလင်ဂေး
ကမ်း,ပီခင်းခလး ကပ်ရှိုဝ်းမခင်းလှိုင်ခခင်း.ဂျ,သေ လံးတံပီတ်းလံလံ။

ဂၢလုခ်,လုင်ကူလ်. ယင်းဂိုတ်းထီင်းလွင်းခိုင်;လူးဂွခ်, မိုဝ်းကွခ်သေခေံ. မီးခုခ်
မိုင်းခိုင်; သေ,ကပ်တပ်.သိုက်ဂျ,တိုက်ဂွခ်;ဟိုခ်.ဝါခ်;ဟိုခ်.မိုင်း။ ယမ်းမိုဝ်းတိုက်ဂခ်
ဟိုပ်,ပေ. ပံ,ဂါခ်.ခေခ်. ခုခ်မိုင်းလွမ်ပွင်သိုက်လုင် ပွင်ဂျမ်းလိသင်,တီးဟူးဂွခ်;သိုက်
ဟို,တပ်.မၢ.ဂေ.ခိုင်;၊ ရှ်;မိုင်းရှင်.ရှိုင်းသိုက်တိုင်းလင်တင်းမိုင်းထီင်း၊ လုက်;သိုက်ဂေ.ခေခ်.
ဂေ; ခီ,မးခိုခ်;မိုင်းဂမ်းလိပ်။

မိုဝ်းမခ်;မိုင်းခေခ်. မခ်းဟတ်.မၢ.လီခ်;လွမ်းတင်း တုမ်,လိက်;လင်းတိခ်မၢ.မခ်း
ထွတ်,ကွက်,ဂျ,လိမ်းခိုင်;၊ သိုက်တပ်.မၢ.ဂေ.ခေခ်. ပိုဝ်းမခ်းကမ်,ခံးလုံမုင်းဂွခ်;ပေး
ပး;ခေ;လေး မခ်းဝူခ်.ဝး၊ ဂွမ်.ဂးတုမ်,လိက်;ကွခ်,ထွတ်,တုက်;လိမ်းလိပ်ဂွံး၊ ကမ်,မေး
တွက်,ဂေ; ကမ်,ပိခ်သင် ဝး;ခေသေ ခီ,မၢ.မခ်းသိုပ်,ခါင်းတင်းဂျ,တိုက်;တိုက်;။ ဝံးခေခ်.
တုမ်,လိက်;လိမ်းခိုင်;ယပ်.လိမ်းခိုင်; သီခ်တုက်;ဂျ,တိုက်;တိုက်;လေး ထိုင်တီးလိက်;လင်းမၢ.
သမ်.ပေးဂွက်;တုက်;ဂျ,ယပ်.။ ဂမ်းခေခ်.မၢ.မခ်းဂေ; ပိုဝ်းဝး;လင်းတုက်;သေ တိခ်လိပ်
ခေ,လေး ကမ်,ပံတင်းလံး၊ ယမ်းခေခ်ပး;ခေ;ဂေ;ကမ်,လင်းဂျ,၊ ပး;လင်ဂေ; ကမ်,လင်း
ခိုခ်;၊ တပ်.သိုက်တင်းမိုင်းလင်ဂေ; ကမ်,လင်းမိုင်းရှင်.လေး၊ တပ်.ဂွခ်;ဟိုခ်.ခပ်
မးဝိတ်.လံးတပ်.ခုခ်မိုင်းသေ လံးဂါခ်.သိုက်ဂျ,လံးလံးဂေ;မီးမးယပ်.။

ဂၢလုခ်,လုင်ကူလ်. မိုခ်ခေခ်, ဟွံးမံ;ပု, ကခ်လမ်းပေးလွတ်,တင်းရှုလ်;တင်းလွံ
ခေခ်.ဂေ;၊ မိုင်းပိုင်းမခ်းတေ. ဂွမ်.ဂး;မံ,ဟွံးကွခ်,ကခ်လုက်.တီးလိက်;ပံ, သီခ်တုက်;တိုဝ်.
ယိုဝ်းယး;ရှိုင်းကိတ်;ခိုင်;ဂွံး။ ဂွပ်;ပိုင်းကမ်,ခေလိမ်ပိုင်းလေး လင်,လမ်းပေးလွတ်,ပု,ဂျ,။

ဂၢလုခ်,လုင်ကူလ်. လပ်;ဂပ်,ခေံ. သမ်.ဝး;တုတ်ယှ်,ရှိုင်းယှ်,တါခ်,လှ်ဂေ; ပိခ်တုတ်
ရှုဂိခ်ခိုင်.ပိုခ်;ဂွံး၊ ပေးကပ်တုတ်လှ်ပိုခ်;တံးသေဂိခ်ခိုင်.ခပ်လိုင်. ခပ်ကမ်,တွခ်.ခိုခ်;း
ပိခ်တုတ်မးလံး။ ဂွံးဂး; ခေဂ်.မေးကွခ်,တုတ်ခေံ.၊ မခ်းဂိခ်မာဂ်,မံ.ရှိုင်းမံ.ရှ်;၊ မာဂ်,လှိုင်,
လှ်လှိုင်;ခေခ်.ကိုင်;။ မာဂ်,ကခ်မခ်းဂိခ်ခေခ်.၊ ပေးမခ်းခိုခ်;းမီးတုက်;သွံ,ခိုင်တုခ်;မံ.
သင်ဂေ;၊ လှိုင်.ဟခ်;မာဂ်,သမ်.တေ ကွက်,ပိခ်တုခ်;ကွခ်,သေဂွပ်;လပ်;ဝံ.။ ပေးတုခ်;း
မံ.ကွခ်,ယိုတ်;ယှ်,မး၊ မခ်းတက်;ပေ.မံ.လှိုင်တုခ်;ခေခ်.ယူ,။ ဂွပ်;ခေလေးခေဂ်.မေးကွခ်,
တုတ်ခေံ. ပေးမခ်းမီးသွံ,တုခ်;မံ.ခေပ်.ခေံ.လိုင်. ဝခ်;ခိုင်;လပ်.လပ်. ရှု.ဂး;တုခ်;မံ.ရှိုင်းမံ.ရှ်;
တေကွက်,မးကမ်,ရှင်.၊ ပေးတုခ်;မံ.လှိုင်;ခေခ်.ယှ်,မး၊ သမ်.တေပေ.မံ.ခေပ်.၊ ပေးမံ.ခေပ်.

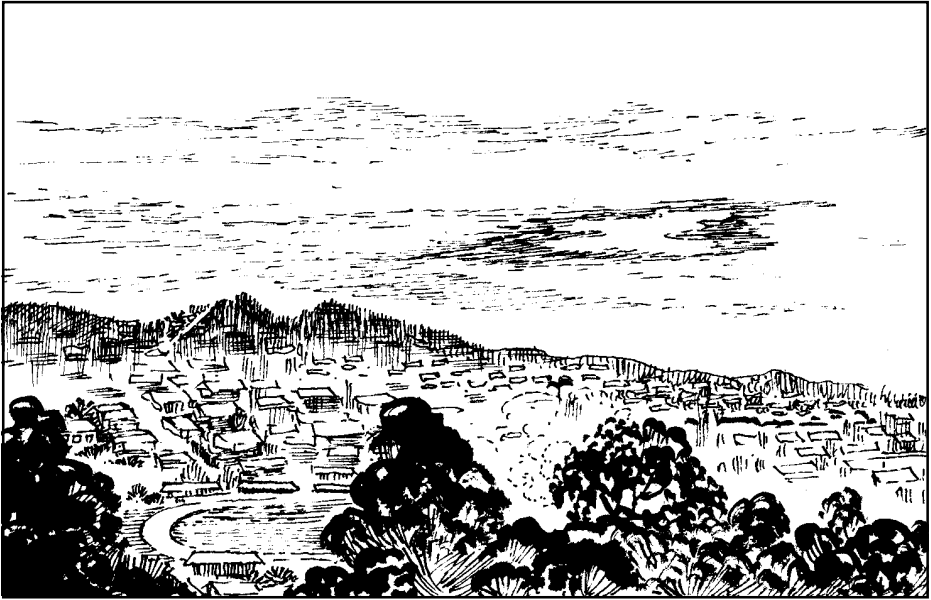
တံးလိုင်း၊ ဂပ်တေကမ်၊မီးတီးယူ၊တီးသင်း။ ဂွပ်းဂပ်ရှခင်းဖေးခင်း၊ခေလး၊ လင်း၊ဂွပ်
ပေးသခင်း၊ပေးဝံ့ကိုင်း။”

ဂျလူခင်း၊ “ကေးလင်းဂပ်၊ခေ။ မီးတင်းရှူတင်းရှခင်းယုံ၊ခမ်သေ၊ သမ်.လင်းမေ၊
ခံးလှ်ရှခင်းထိုင် ဖေးကခင်းတေပ်ခင်းမးပးခေးခင်း.တေ.တေ။ ဖေးပးခေး
ခင်း. ပီဂ်.ဝးမခင်းလိဂ်.တခင်းလှ်ဂေး၊ ကမ်,ဝံ.တိုခင်းမပ်မင်းလးလး။
လင်းဂပ်၊ခေ။ ပီခင်းယူလင်းလိမ်သိမ်းဂးတေ.တေ.” –ယွင်းကမ်းခင်း၊ခေသေ
ယပ်. လင်း,ဂေးပီတီးခွဂ်.မးကွခင်း၊ခင်း.ဂျ၊။

ခိုင်းပီခင်းခင်းခိုင်းခေး၊ ပီဂ်.ဝးလိဂ်.တခင်းလှ်၊
ငိုင်း.ဝေးရှ်းဂံယခင်း၊ ဂွပ်တူဂ်းယခင်းလူ.ဂွပ်း။

တွခင်းဟိုဂ်းလီခင်း၊

1. တူပ်သတ်းကခင်းလုဂ်.ခိုင်းဂင်ရှပ် မိခင်းလူင်းမးဂပ်းကပ် တူပ်သတ်းတင်း၊ကိုခင်း၊
မိုခင်းခင်း၊ ဂျလူခင်း၊ မိခင်းလူင်းမးဂပ်းခေးခင်း။ တိမ်းခေသေ၊မလွင်းလူး။
2. ဂျမ်းတီးခေ။ တိမ်းခေတီးပွင်းမခင်းတျ။
(ဂ) တူဂ်းလှ် (ဂု) ပွင်းလှ်
(ခ) မံးလှ် (တ) လင်းလှ်
(င) ခီလှ် (ထ) လှ်ထိုင်
(လ) ခိုင်လှ် (ဆ) လှ်ခိုဂ်း
(သ) တိုခင်း၊ (ပ) လှ်ဟံ
3. ဟိမ်.ခေပ်.တူဂ်းလှ်ဂွပ်းခွဂ်.မးကွခင်း၊ခင်း. ပိုင်းသင်း။
4. ဂွပ်းသင်းလးဂျလူခင်းလှ် ထင်,တူပ်မခင်းခိုဂ်.သေခွဂ်.မးကွခင်း၊ခင်း.။
5. ဂေးကခင်းဝေးဖေးပးခေးခင်း. တေမီးဟွခင်းပင်းသင်း။

ဝိုင်းတွင်,ဂျိုး

တီးယူ,တခင်းသင်း တီးကခင်ခမ်းကမ်,လိုင်, လူမ်းကမ်,လီခခေ. သမ်.ဝုးတင်းဝါခင်း
တင်းမိုင်းမုး ရှိုင်ထာခင်,လုံဂေး၊ ဝါခင်းကမ်,မူခင်း ရှခင်းကမ်,ဂိုခင်းလံးသေပွဂ်။ ရှခင်းကခင်
ယူ,သင်းခင်းဝါခင်းခင်းမိုင်းခခေ.ဂေး၊ တေကမ်,ပေးယူ,လီဂိုခင်းဝါခင်း၊ တေကမ်းဂမ်း
မီးတင်းခံးတင်းပီခင်း။ တီးယူ,တခင်းသင်း တီးကခင်ရု,သီ,ကုတုလီ၊ ခခေ.လီလူမ်းလီခခေ.။
ရှခင်းဝါခင်းရှခင်းမိုင်းဂေး၊ တေယူ,လီဂိုခင်းဝါခင်း။ ခရးဝါခင်းတုမိုင်းဂေး၊ တေမူခင်း၊ လုံရှခင်း
ဂေး၊တေသိုဝ်း၊ လိုဝ်းကခင်ပိုခင်းယူ, တာင်,တီးသီ,လီခခေ.ဂေး၊ ပေးလံးမုးဂွတ်း
မုးထိုင်မိုင်းလိုင်၊ ရှ.တေမီးလုံခွဲးယူ,ခွဲးသင်း ခွဲးခံး.ခွင်းလူင်းကခင်မုးယူ,မုးထင်တေ.တေ.။
မိုခခေ, ဝိုင်းတွင်,ဂျိုး ကခေ.တေ,တင်းမုးမိုင်းပီခရိတ်. 1890 ခေ. ဂွမ်းပိုင်း ရှ,သီ,ကုတုလီ၊
ခခေ.လီလူမ်းလီခခေ.၊ ယူ,လုံဗွဲးလံးမုးယူ,မုးသင်းဂေး၊ ငိခင်းမိုတ်းငိခင်းသိုဝ်း၊ လိုဝ်းလုံ
လံးမုးဂိုတ်းမုးထင်ဂေး၊ ငိခင်းမူခင်းငိခင်းသု၊ တာင်းဂျု,တာင်းမုးဂေးငံး၊ တာင်းသိုဝ်း.

တၢင်းခံးဂၢးလီ။ ပီခိုင်ယဝ်.ပီခိုင်၊ ဂူခင်းဂၢးခမ်းမၤတံးတံး၊ ခင်းမိုင်းတံးမိုင်းလိပ်ခံး၊ မခင်းပီခင်းလၢလၢင်းဝ်းဝ်း၊ တီးလူင်ပွင်လိုင်တံး ပူဂ်းလုမ်းဝံ.ခခင်းယဝ်။

ဝ်းတွင်,ဂျီခံ. ဧတ,တၢင်းလၢမိၤခိမ်းလွံလူင်လုဂ်းခိုင်;ဧာ.ခွၢင်ခၢင်လွမ်းဝခင်းကွဂ်, ဝ်းဝံ။ လွံလုဂ်းခံ. ပေးယူ,ဟံးခၢင်းမခင်းတူလုးလိုင်၊ မိုခင်းခင်း,ငိုဂ်းလူင်ယုဂ်.ကွင်,ငွဂ်းဂွပ် မခင်းဂျ,တၢင်းလၢခင်းဝံ။ ခၢင်းလို့ခင်းလိပ်လို့ခင်းခမ်း လံးဂုခင်းမွဂ်,လိပ်ဂီးလွခင်း.တူခင်းခွင်, ပေးခပ်.ယံခခင်း လွမ်းပခင်းတၢင်းလူင်ဂျ,။ ခၢင်းလို့ခင်းသီ,လို့ခင်းဂျ,သမ်. လံးဂုခင်းမွဂ်,သီဝ်း လွခင်း.ဟိုဂ်,ဂီးတံးပု,လွမ်းတူခင်းဝံ။ မွဂ်,လို့ဝ်းခံ. ခပ်လွံးဂိုတံးပခင်းလွင်းလီမူခင်းလီသိုဝ်း ပုခင်းဝ်းတွင်,ဂျီခေတ.ဧတ။ ခိုင်လိက်လွံသမ်. မိမၢ်,ဂိုခင်းလူင်လုဂ်းခိုင်;၊ ဂိုခင်းလၢမိၤခိမ်း ဂိုဂ်းကခင်းဂုးလူင်းမၤ တၢင်းဝ်းတွင်,ဂျီခံ. ပေးခိုခင်းယူ,ခိုင်မၢ်,ဂိုခင်းလူင်လုဂ်းခံ. မုင်းဝံ, လံ.တၢ်တူလုးလူင်းမၤ တၢင်းဝခင်းတူဂ်းလိုင်၊ လံးဂုခင်းဝ်းတွင်,ဂျီ ဂူဝ်ဝ်းတေ,ဂၢင်ဝ်း ဂွံးကမ်,ဂး၊ ဂုခင်းပုခင်းခွင်ဂျ,ဟိုဂ်,၊ ခွင်ဂုးယုလွံလိပ်ခံ.ဂွခင်း,။ ဂိုခင်းဂူခင်းဂၢးခပ်.ခၢင်း ယံခခင်း ဧတ,ကပ်ဂိုခင်းပီခံ.လွံ တေ,ဂွတ်းပခင်းတၢင်း၊ ကခင်းဂုးလူင်းမၤလူင်းလိုင်.လိမ် မိုင်းယွင်ဂူလုး။

ဝ်းတွင်,ဂျီခံ. ပေးကမ်,ယၢမ်းဟိပ်လိုင် ဂူခင်းဂမ်;ဟွင်းလၢင်းခခင်းတွင်တၢ်တုး တၢင်းဂွင်,ပီခင်းတၢင်းလၢခင်း တၢင်းလၢခင်းပီခင်းတၢင်းဂွင်,ယူ,၊ ဂိုတံးဂိုဝ်းလၢလၢင်းဂွင်၊ မိုင်းလုဂ်.တၢင်းလွံလိမ်ဂွပ်ပူင်းမၤခခင်း၊ လုဂ်.တၢင်းဂွင်,မၤတၢင်းလၢခင်း၊ မိုင်းတေထိုင် ဝ်းတွင်,ဂျီခခင်း. သမ်.လိပ်;လွမ်းလွံလူင်မၤခင်းဟံး,ဂၢင်ဝ်းတၢင်းလၢခင်းလၢ လၢင်း,တုး ဂံ.ကပ်တၢ်ဂူခင်းမိ,ဂးခပ်ဂွင်ပီတံး။ တၢင်းယၢင်းဝ်းတွင်,ဂျီခိမ်းသမ်သီ,လၢင်းပံ။ တၢင်းဂွင်; မၢင်တီးတေမီးလၢင်းပံယူ,။ ပေးခပ်;မၤတၢင်းဟံး,ဂၢင်ဝ်းသမ်. ပုးသံ.မိုင်း တေလံးဂုခင်း တိုဂ်းကုတ်,လူင်သုင်ယူလုးယူလုး ပီခင်းသိုင်,ပိတကတ်;မုဂ်.လုမ်းလိက်တံး မီးခင်းဝၢင်း ဂူင်းဂိုခင်းဂမ်,ပေး,လ။ ပုးခွဲမိုင်းသမ်.တေလံးဂုခင်း- လုမ်းဂွင်,သိုဝ်,လူင်မိုင်းတံး မီးဂၢင်း ဂူဝ်သိုဝ်ခမ်းလူင် လၢင်းပု.ဝံ.တီးခးလုမ်းလူင်။ ပေးလွမ်းတၢင်းလူင်မၤ ပွတ်းခိုင်; သမ်.တေ လံးဂုခင်းဂွင်;ဂၢခင်းဟံး,ဂေ,သၢင်းတၢင်းလိုင်၊ ဂူင်းလိက်လၢ တီးတွံ,သံလိုင်။ ပေးပူခင်း. လိုဝ်းခံ.မၤ လၢင်း,တေဂွတ်းဂၢတ်,လူင်ဝ်းတွင်,ဂျီခံ. ပွတ်းဂူဝ်ဝ်းသမ်.မီး-ဂူင်းသွခင်းပီခင်းဂၢခင်း ဂူင်းသွခင်းပီခင်းမုးမေလၢ ဂွင်းဂၢခင်းဟံး,ဟုဂ်,သွမ်း၊ ဂိဂ်,တၢင်းဂူင်းယုလူင်၊ ကခင်းဂွင်. လိုဝ်းမခင်းတုး “ဂူင်းယုးယုလၢင်းလၢမ်,ထုခင်း”။

ရှုခမ်းခွင်းဝိုင်းတွင်၊ဂျိုးခေံ။ ဂမ်းခေံပီခေံရှုခမ်းရှိုတ်းဂါခေံဂါခေံလွမ်းပဍု၊ဟုံ၊လိဂ်းလံး
ဂမ်းခေံ။ လုဂ်းကွခေံ၊လံးလုဂ်းကွခေံ၊ယိုင်းခေံဂေး၊ ဟွမ်းဂါခေံရှိုခမ်းလိဂ်းရှိုခမ်းလံး ကမ်း၊လံး
လိင်္ဂဝိုင်း လိင်္ဂး၊ ကမ်း၊လံးယူ၊ကလိဝ်းကလေးသုမ်းမိုဝ်းသုမ်းယမ်းလံးလံး ခေံခတ်းလုံဂှုမ္မ
တမ်းရှု၊တမ်းမေး ရှုးကခေံ၊လိဂ်းပေးထူခမ်းတံမီလီ- ဂွင်းဟုံဂွင်းမခေံ။ ဂမ်းဟွင်း ကျ၊ယု
ပေးလံးသားလိတ်းသားပီတ်၊သမ်သိပ်းပီလိဝ်လိဝ်ဂေး၊ ယင်းတိုဂ်းရှိုခမ်းလိဂ်းရှိုခမ်းလံး
ဂှုပံးပဍု၊ပိုခေံ၊ရှု၊ယူ။ ရှုင်းရှိုခမ်းကခေံ၊ငဝ်း၊ ကခေံ၊ဂါ၊ ကခေံ၊သုင်လိဝ်းခေံ၊ဂေး၊ မီးပီခေံ
သိပ်းဂှုးသိပ်းရှုင်းလင်။ လိဝ်သေခေံ။ သမ်းယင်းမီးရှုင်းသွခေံဟုံ၊ယးယု၊ ရှုင်းသွခေံ
ဟုံ၊တေးရှုဂ်း၊ လုံလူးဂွခေံ။ ခွဂ်းခေံ၊သမ်းမီးထိုင်၊ ရှုင်းကိတ်၊လိဂ်းပိုခေံခါဝ်၊ ဟုံ၊လုင်ပွင်
လိုင်းတံး ဧလး၊ ရှုင်းကိတ်၊လိဂ်းရှုခမ်းမိုဝ်း ဂှုးရှုဂ်းလင်။

တွင်းဟိုင်းလ်ခင်း,

1. အမ်.လီလူမ်းလီကခပ်ဝုးအခပ်.ဝ်ခပ်လိုင်.ဂိုင်?။
2. ဝ်င်းတွင်,ဂျီးမီးဟံး,လှဝ်င်းယွင်ရှုလှ်း?။
3. လွမ်းတပ်းလွံဟံး,ကွက်, ဂျိမ်းဝ်င်းတွင်,ဂျီးအခပ်. မီးမွက်,သင်လံာ်လံာ်?။
4. ကခပ်ဂူခင်းဂျ. တင်းကခပ်ဂူခင်းဂိခပ်ငိုခင်းရှုလှိုင်ခပ်ခပ်. ပိုင်;ကခပ်လိုင်.ဂိုင်?။
သုဗ္ဗ်းဂိုတ်းကခပ်ကခပ်လှိုင်?။
5. ခွက်;သဝ်င်းတွင်,ဂျီးခပ်. တီမ်းဒေသလွင်းဝ်င်း ကခပ်လင်းဂပ်,ယမ်းရှု.ယမ်းဂှခပ်
အခပ်. ဝ်င်းခိုင်တျ.။

ပိုခင်တိမ်ဂမ်ဂှ်းကမ်,လံး

မိုဝ်းဂွခင်,မီးလးထိုခင်,လူင်ဂေး.ခိုင်; ကိပ်,ဂျ,ခင်းရှုလ်းခိုင်လွံ ဂျယိုဝ်းတူင်ထိုခင်, တူင်ခိုဝ်းမးခါလိုင်.လုဂ်းလိုင်.မေးမခင်း ယူ,တၢ,သေ,။ မခင်းမီးလုဂ်းလံးဂျးဂေး.လိုဝ်း- ကံး-ယီး-သၢမ်-သံ,-ငှပ်. ဝးခင်ယပ်.။ ထိုင်မိုဝ်းလုဂ်းလံးမခင်း ယို,မးဂးသုင်မး တၢခင်,တၢခင်, မခင်းဂူခင်.ဝး- ခင်,ဂိုဝ်လုဂ်းလံးမခင်း ပေးတေရှု.မေ လွင်းထိုခင်, လွင်းခိုဝ်းလေး လွင်းပိပ်.လွင်းမိပ် လွင်းလွမ်လွင်းယိုဝ်း ရူးသမ်,ရူးပိုင်လိုဝ်းခခင်း. မခင်း ကွခင်ကပ်လုဂ်းလံးမခင်း တင်းဂျးဂေး. လွမ်းဂျ,ကိပ်,ဂျယိုဝ်းတူင်ထိုခင်,။ ခပ်ဂျးလံးဂေး လွမ်းခင်,ရှုးခပ် ကွခင်ကိပ်,ကွခင်ဂျ သွခင်လိုဝ်းသွခင်ယိုဝ်းခခင်း. ဟုံဂေးမေဂျ,မေပံ မေယိုဝ်းလူင်.လိပ်လွင်းထိုခင်,လွင်းခိုဝ်းမးဂှ်းဟုံဂှ်းမခင်း။ ဂမ်းခခင်း. ခပ်ပီးခွင်.လင်,ဂျ,ဂျ တူင်ထိုခင်,မးခါ လိုင်.ရှုးလိုင်.ဓမး။ ရူးဓမးပေးလံးပိုင်လုံမပ်မး,သေလေး ယူ,ရှုခင်းပွဲ.ဂိခင် ခပ်ပီးခွင်.မးယူ,။

မိုဝ်းကခင်းကျ၊ယုလုဝ်းခုပ်၊ ကျွဲခပ်ထဝ်းဒေ၊ ဂူခေ၊ တုမူဝ်း၊ ဂူဝ်ဂွက်၊မးခခင်း၊ မခင်းလင်၊ဂွင်.ကပ်လုက်လံးတင်းဂျးဂေ၊ မးလူးမခင်းသေ၊ လွဲ.ခပ်ဂျ၊ကပ်ယိုခင်းခွခင်းမံ. ကွခင်းမးယေးဂေ၊ယေးလိမ်း-ရှ်းခပ်ဂှ်းတူလုး။ ခပ်ပီးခွင်.လင်,ဂှ်းတူလုးဂှ်းဟိုဂှ်းမခင်း၊ ဂှ်းလံးငံးငံးဂူဂေ၊ယူ။ ဝံးသေခခင်း. ကျွဲခပ်သမ်. ရှ်းခပ်ပီးခွင်.မိုခင်းဂျ၊ဂျ၊မးထိုင်၊ ယေးဂေ၊ယေးလိမ်း၊ ကပ်မးမတ်.ဂွမ်းဂခင်းသေလွဲ.ဂှ်းတူလုး။ ဂူဝ်.ကွခင်း,ဂှ်းကွခင်းတင်း ပိုခင်း၊ ဂှ်းရှ်တံးရှိုင်ဂေ၊ကမ်,လံး၊ သမ်.ကပ်ယိုခင်းပခင်းလံးသံ၊ လံးသံ,ဂေ၊ဂှ်းကမ်,လံး၊ သမ်.ပခင်းလံးသမ်၊ လံးသမ်ကပ်ကပ်ခင်းကပ်ရှိုင်ဂှ်းဂေ၊ ကမ်,ပီခင်းရှိုင်။ သမ်.ယိုခင်းပခင်း လံးယီး၊ လံးယီးဂေ၊ ကပ်ဂူဝ်ခပ်,မခင်း တပ်.ခင်း,မတ်.ယိုခင်းသေ ခခင်း.ရှ်တံးရှိုင်ဂေ၊ ကမ်,ဂှ်း။ လင်,ကပ်ပခင်းလံးကံး၊ လံးကံးဝး- “သူလုဝ်းခေ. ကမ်,မီးရှိုင်သေဂေ၊ ခွင်ခင်း,ခေလွဲခပ် ဂပ်တေဂှ်းဒေသုဂျး” ဝးခေသေ၊ ကပ်ကပ်ခင်းကပ်ရှိုင်မခင်းခခင်း.ဂှ်း တာခင်း,လွဲဂေ၊ ကမ်,ဂှ်းလံး၊ ယမ်းခခင်းကျွဲခပ်လင်,ဝး-

“သူပီးခွင်.ထွမ်း,လီလီခေ၊ လုက်လံးဂပ်တင်းသိုင်ကျိုင်၊ ခင်းလေးဂခေ. ဂူဝ်းဟတ်, ဟုင် ပီခင်းခိုင်.၊ ဂူခင်းဟတ်,လှိုင်.ဟတ်,လာတ်,ပိုခင်းလူလံ။ ဂွမ်းဂပ်းထုဂ်,မီးဝံ.ခင်း,ခေ။ သူပီးခွင်. တေရှ်တံးဂူခင်းပွင်ခေ၊ရှိုင်ခင်း ဂျ၊ဝခင်းလိုခင်းမိုဝ်းခေ၊ခခင်း၊ ထုဂ်,လံးကပ်ဂခင်းဝး ပးဂခင်းပီခင်း၊ ဟွမ်း.သိုင်ပိုင်းပာဂ်,ဂခင်း။ ပေးဂူခင်းခင်းဟွမ်း.ဂခင်းလိုငါ၊ ရှ်တံးသင်ဂေ၊တေထိုင် တီးယွတ်,ဂွတ်,တီးပံလံးငံးငံးယပ်။ ပေးကမ်,ဟွမ်း.သိုင်ပိုင်းပာဂ်,ဂခင်းလိုငါ၊ တေမိုခင်းခင်း, ယိုခင်းကွခင်း,ယေးလိမ်း၊ ကခင်းသူဂှ်းမိုဝ်းဂံးခခင်း.ရှ်း၊ ဟိုခွ်းမးယု.မးဂပ်းသူပီးခွင်.ဂေ၊၊ တေယု.တေဂပ်းလံးငံးငံးယူ။ ပေးသူဂှ်.ခခင်းပိုင်းခွတ်,ဂခင်း၊ ဟွမ်း.လွဲဂခင်းလိုငါ၊ တေမိုခင်း ခင်း,မတ်.ယိုခင်း ကခင်းသူဂှ်းကမ်,လံးခေ.ရှိုင်၊ ပိုခင်းခွ်းမးယု.မးဂပ်းသူဂေ၊၊ တေကမ်,ပေ. သူပီးခွင်.၊ ဂွပ်းပိုင်းခေ ဂွမ်းဂပ်းထုဂ်,မိုဝ်းဂွခင်း, လင်,ဝးဝံ. ပိုခင်းတိမ်ဂမ် ဂှ်းကမ်,လံး” - ခေယပ်။

တွခင်းဟိုဂ်းလီခင်း,

1. ပူ,လုးခိုဝ်. ကါင်းကါခင်းလိဝ်.ရှ်ခင်းလိဝ်.လုးလုးကါခင်းတင်းဂုးဂေ. ကပ်ခွခင်းမံ.ကွခင်းမုးလုးမခင်း?။
2. ဂုမ်းကခင်းပူ,လုးခိုဝ်. သွခင်းလုးမခင်းခင်း. မခင်းခွ်.ရှ်ခင်းလိဝ်.လုးလုးကါခင်းတင်းဂုးဂေ. ပီခင်းရှ်ခင်း?။
3. ဂုးတင်းလိဂေ. ရှ်ခင်းကမ်းမီးဟူးကင်း. ယူ,တီးလိဂေ. ရှ်ခင်းကမ်းမီးဟူးခင်း ဟူးယု. တေလံးရှ်ခင်းရှ်ခင်း?။
4. ခင်းလွဂ်းပပ်,ပုးဟူးခင်း. ရှ်ခင်းပခင်းရှ်ခင်းမီးခင်းတု.။
  - (ဂ) ပေးရှ်ခင်း ( ) ဂခင်း. ရှ်ခင်းသင်းဂေ.တေ ( )။
  - (ခ) ပီးခင်း. ( ) ဂခင်း. ကမ်းတွခင်း. ( ) ဂခင်းသေပွဂ်း။
  - (င) ( ) ဟိုသေကမ်း,ဝုး. ပေးမေ ( ) ကင်း,ထုဂ်း,ပိုခင်းဂုးဂေ.။
  - (က) ရွပ်းခင်းထွမ်း,ဂုမ်း ( ) ခင်းလိဝ်. ( ) မါဂ်းမီးလိဝ်ခင်း။
  - (သ) ခင်း ( ) ကွခင်းဂခင်းရှ်ခင်း ( ) မုးလိဝ်.ကူးခင်းမုး။

လိုင်းတံး

ခင်းမိုင်းဂူမ်းတုမ်ဂခင်ခင်၊ မီးမိုင်းတံး၊ မိုင်းမခင်း၊ မိုင်းမွခင်း၊ မိုင်းရခိုင်၊ မိုင်းချင်း၊
မိုင်းခင်း၊ မိုင်းယင်း၊ မိုင်းယင်းလိုင် လိုင်းခင်.ယဝ်။ ခင်းပိတ်,မိုင်းခင်. ဝံ.သေမိုင်းမခင်း၊
လိုင်းတံး ပိခင်မိုင်းကခင်ယို,ဂှင်းလိုပ်ပိုခင်း။ ဟံ,ဂွင်,လိုင်းတံးခင်.မီးမိုင်းခင်း၊ ဟံ,လခင်း
မီးမိုင်းယင်းလိုင်၊ ဝခင်းကွက်,မီးမိုင်းလခင်း၊ ဝခင်းတူင်းသမ်.မီးမိုင်းမခင်း၊ ဂူမ်းဝုးလမ်ဂခင်
တင်းမိုင်းမခင်းဂေး၊ သဟု,ဝခေးလိခင်မိုင်းတံးလေးမိုင်းမခင်း၊ ကမ်,မိုခင်ဂခင်၊ မိုင်းမခင်းခင်.
ပခင်,ပခင်,ပိုင်ပိုင် ပိခင်သူခင်ပိခင်ခေး၊ ဂှင်းလေးဟွမ်တု မံးဂေးမံးခေး၊ မိုင်းတံးခင်.
မီးဂူင်းမီးလုံ မီးတူခင်းမံ.တူခင်းတွက်, တူခင်းမွက်, တူခင်းမက်,လေး- မေး,ငိုခင်းမေး,ခမ်း
မေး,သိုင်၊ လိုပ်သေခခင်း. ခင်းခခမ်.ဂွင်းခခမ်.ခင်းမခင်ခင်းဂေး၊ ပေးကပ်ကခင်,တခင်းခမ်း
သူက်,လွခင်း.ဂွခင်း.ကပ်မိတ်.ရှ်ခင်မိတ်.သံး မေးဂွခင်းပခင်း,သခင်း,ပိတ်,မုခင်းလိခင်ရှ်ခင်သံး

မခင်းလိုင်၊ ယင်းလင်းလံးခမ်းပွင်ကွခင်းယူ။ ရှုသီ၊ ကတု တာင်းမံးတင်းဂတ်းခံးဂေး၊ တိုက်၊ ထိုက်၊ တိုက်၊ လီ။ ခမ်းမံးဂေးမီးလုမ်းဂတ်းလုမ်းယံခင်းကွခင်း၊ ပပ်၊ တွင်းလွင်းလွမ်းရှုင်မိုင်းမး၊ ပးတင်းကံးရှုမ်းမွက်၊ ပပ်၊ မွက်၊ လမ်းခမ်းကွခင်းလှို လိုင်းခခင်းလေး၊ ပီခင်းတီးလီမုခင်းလီသိုင်းလှို ဧတ၊ ဧတ။ ပေးထိုင်ခမ်းမံးခမ်းရှုခင်းမး၊ ရှုခင်းမိုင်းမခင်းခပ်ဂမ်းပွင်း၊ ထာခင်းပေးရှ်ခင်း ခွင်း လုင်းဂခင်းမးယူ၊ မးထင်၊ ရှိုတ်းလိုင်း၊ ခင်းမိုင်းတံး ကီပ်၊ လွတ်၊ ရွတ်းတင်းထမ်းလှိုင် ပင်းတရလေး၊ ခင်းခွင်ယွင်ရှုလှို၊ လိုင်းခခင်းယူ။

လိုင်းတံးခခံ။ ခမ်းဂတ်းဂေး၊ ရှ်းပေးဂတ်းလှိုင်ဂတ်းလင် မိုခင်းခင်းမိုင်းဂျပခင်း၊ မိုင်းရသျှးခပ်-မူလှ်ပေးဂမ်းခိုခင်းပီခင်းသွင်သမ်သွက်၊ ခခင်းဂေးကမ်းလှ်၊ တေ၊ ဧတ၊ ဂတ်း မးငီခင်းငီခင်း၊ မင်တီးဂေးမီးမူလှ်လီဝ်၊ ခတ်းလွမ်းပူလွမ်းယိုင်းယးဂင်ပင်၊ ခင်းကင်၊ ခခမ်းခိုင်လခင်းဂေးမီးမူလှ်ခိပ်းကွခင်းရှုမ်းငမ်းဝံ။ မိုခင်းခင်းခိပ်းဂိမ်းမခင်းခခင်းရှ်း။ ရှုလှ်းဂး ခင်းလိုင်းတံးခခံ။ တီးကခင်းဂတ်းလှိုင်ပိုခင်း၊ ပီခင်းတွင်းရှ်၊ ဂလေး၊ ရှုတ်၊ မံးလေးလှိုမူလှ်၊ တီးကခင်းမံးလှိုင်ပိုခင်းသမ်ပီခင်း လင်းခိုင်း၊ ဝါခင်းရှုတ်၊ လေးလွင်း လေး၊ မိုင်းမိတ်းလှိုင်ခခံ။ ယဝ်။

ရှုခင်းကခင်းယူသပ်း ခင်းလိုင်းတံးခခံ။ မီးတံး၊ တံးလိုင်း၊ တံးခိုခင်း၊ ထံး၊ ယူခင်း၊ တကင်း၊ ပလွင်း၊ ပလေး၊ ခင်း၊ ချင်း၊ ယင်း၊ ဝါ၊ လှိုလ၊ မီခင်း၊ လိသေး၊ ကျးချ၊ (ကီ၊ ဂေး)၊ လးရှု၊ (မူးသိုင်း)၊ ထခေ၊ ထခေ၊ ကင်းသျှး၊ ဂလေး၊ ဧခ၊ မီဝ်၊ လှိုလိုင်းခခံ။ ရှုဂ်၊ ရှုမ်းလှို၊ လှိုယှ်၊ ပိုင်းကိုင်ဂခင်းသေ ရှိုတ်းဂိခင်းဂခင်းရှုင်းဟှိုင်းမခင်း မးလိမ် လှိုင်ပူ၊ ပခင်းမွခင်း။

ပေးတေဂူခင်းတူလှ်းပိုခင်းလင် လိုင်းတံးမိုင်းကွခင်းကွခင်းခခံလိုင်၊ မခင်းပီခင်းမိုင်းလွတ်း လိုင်းကွခင်းခေ၊ မီးရှုခမ်းတံးပွင်းငမ်းဝံယူ၊ ခင်းဂပ်၊ ဝံးသေခခင်း၊ ဝါခင်းလှိုမိုင်းမး၊ ဂမ်းခင်းယဝ်၊ ဂမ်းခင်း၊ လိက်လံးလှိုင်မး လိုင်းတံးလံးတီ၊ ဧခပီခင်းလံးဝါခင်းလံးမိုင်းရှု၊ ထိုင်မိုင်းပီခရိတ်။ **1885** ခခင်း ကင်းဂလိတ်၊ ခပ်းမးသိမ်းကပ်မိုင်းမခင်းယဝ်၊ သိုပ်၊ မး ရှုမ်းငမ်းပွ်၊ ပးလှိုလှို မိုင်းတံး မိုင်း **1887** ခခင်းသေ ဧမးတတ်းလိခင်းလိခင်း၊ မိုင်းမခင်း မိုင်းတံးပခင်း၊ ရှ်းဂးခေးလိခင်းမိုင်းတံးမင်တီးဂေးကပ်ပခင်းမိုင်းမခင်းရှု၊ မိုခင်းခင်းမေ၊ မီဝ်၊ လေး၊ မိုင်းရှုတ်းလှိုလိုင်းခခံပီတ်း။

ခင်းလိုင်းတံးခေံ. လင်,လက်ရှ်တံးသမ်သိပ်းသမ်မိုင်း၊ လွမ်းလူလှ်မိုင်းလိက်.မိုင်းယှ်, ခေခင်း.သေ၊ တင်းပိခင်းလင်းဟု.ဂါခင်းမိုင်း၊ ခုခင်းကိုင်,ဂွခင်းဝိုင်း၊ လူးကပ်ကျ,ခေ, ကိုင်းဂလိတ်းသေ ဟွင်းငမ်းဝါခင်းမိုင်းမုးဝံ.ယူ,။ ကိုင်းဂလိတ်းရှ်တံးခုခင်း လူလွမ်းဂိတ်,ခေ မိုင်းတံး လံးရှ်တံးသိပ်းပီပံ၊ ဂျပခင်း,သမ်.မုးတု. ယု.လံးမိုင်းခေ, သေ,တပ်မိုင်းမုးခင်း၊ သါခင်းရှ်တံးမိုင်းတံး၊ လုတ်,ဟွမ်းဟပ်ဝါခင်း၊ ထါခင်းပေးပိခင်းသိုင်းလုမ်းဟု.လူင်ပွက်သွင်၊ မိုင်းပီခရိတ်. 1942။ ဝံးသိုင်းလုမ်းဟု.လူင်ခေံ. ဂျပ်ခင်းတံး၊ မုးခင်း၊ ခါင်၊ ချါင်း၊ ယါင်း၊ ယါင်းလိင် ဂူခင်းရှ်တံးလင်းခေံ. လင်,ရှ်ခင်းဂခင်း ကပ်လွတ်းလိင်းဂွခင်းခေ၊ မိုင်းပီ ခရိတ်. 1948 ခေခင်း.သေ၊ တင်းပိခင်းမိုင်းရှ်တံးတုမ်းဂခင်းမုး။ ဝံးသေပိခင်းမိုင်းရှ်တံးတုမ်းယပ်. ထိုင်မိုင်း 1959 ခေခင်း. ကခင်းပိခင်း လင်းဟု.လူင်မိုင်းတံးတင်းသိုင်၊ လင်,ဟွမ်း.လံးလှ်ဂခင်း ဝါင်းထွံ,ပွံ,ဟု,ကျ,ခေ,ပခင်း လူင်ပွင်လိုင်းတံး ယိပ်းပွင်ဟွင်းငမ်းမုးခေ, လူင်ပွင်လိုင်းတံး လင်,လိက်ခေကပ်လိုင်းတံး ရှ်တံးရှ်တံးခေ, ခေ,တွင်,ဂျိး၊ ခေ,လွံလိမ်၊ ခေ,ဂိုင်းတုင်၊ ခေ,လုးသိုင်၊ ခေ,ရှ်ပင်, ခေ, ခေ,ရှ်ဂျိ.ခေ မိုင်းခေ.မုး။ ရွံးဂျိ,ခေ,ရှ်ပိုင် မိုင်း ဂွခင်းခေ,ရှ်တံး ပေးတေခိုခင်းယှ်,မုး,သုင် ခိုတ်းဂါပ်,ခိုတ်းပါခင်းခေခင်း၊ ပိခင်းဂါခင်းလူင် ဂူခင်းဝါခင်းရှ်တံးမိုင်းခေ, ကွခင်း,ရှ်ခင်းယိင်းရှ်တံးတင်းလံ၊ ထုက်,လံးခတ်းလှ်ဂျပ်ပု, တါင်းမေ,ရှ်ပိုင်သေ ဟွမ်း.ဂခင်းခိုင်သါင်းရှ်တံးပွင်ဂျိ,မိုင်းခေ,။

တွခင်း;ဟိုဂ်းလီခင်း,

1. ခင်းလွက်ပပ်,တုးခင်း. ကပ်တူပ်လိက်; ကခင်းမီးတိုတ်.တၢင်း, ခေ ဟိတ်း လမ်းခေ; ခခင်း. သွဲ,ရှ်မီးခင်းတၢ။
  - (ဂ) မိုင်းတံးခင်း. .... မခင်းမီးမေ, ... ငလးမေ, ... ယူ,။
  - (ခ) ဂးလမ်းခင်းတၢင်း, ... မးခါလံး; ..... ခခင်းခေ,။
  - (င) ..... ခင်းကေး ..... ခခင်းကမ်း,လမ်း။
  - (လ) လင်းရှ်း ..... မးဟိပ်ရှ်ခင်းမိုင်းခမ်း; ..... ။
  - (သ) လွင်,သုမေခမ်း; ..... လင်းသိုပ်ဟိုဂ်း,လီလီ?။
  - (ဃ) ရှ်ခင်းဂေ,ခင်းရှ်, ... ခခင်းခေ, ပံတၢင်းမးပေးသခင်း, ... ။
2. သဟ,ဝ မိုင်းမခင်း;မိုင်းတံးပိုင်းကခင်းလိပ်.ရှ်?။
3. မူလ်တူဂ်းခင်းလွဲ-လိခင်းလွဲ?။
4. ရှ်ခင်းကခင်းယူ,ခင်းမိုင်းတံးခင်း. လင်းဂပ်,ယမ်းလံးရှ်ခင်းလင်းခိုင်းသင်လံလံ?။
5. သိုဂ်းလမ်းဟု. ပီခင်းယပ်.လံပွဂ်; မိုင်းတံးလင်း,လံးရှ်ခင်းခေ?။
6. ခင်း,ရှ်မိုင်းရှ်းတေခိုခင်းယွဲ,ခခင်း. ပီခင်းဂခင်းဟူးလွဲ?။

လဝ်းသိုဝ်ဂှ်ခင်းဟူ.

မိုဝ်းဂွခင်း,ကွခင်းဂင်,ဃဝ်,ရှိုဝ်ပူခင်း.မး ဂးခင်းလိုင်းတံး လံးပူဂ်းတေ,ပီခင်းမိုဝ်း။ ဂှေသွံ, ယွတ်,ထီးဂီ,ငမ်း လွင်းခမ်းပိုတ်,သွံရှိုဝ်းရှိုင်းပိုင်း။ မိုဝ်းခင်းယောင်းဂူးခင်းဂူးခင်း ပိုခင်းလိုင်း ခပ်,ငါးဂွတ်,ခမ်းဂံ။ ခေးဝါခင်းဂေးပိုင်း ခေးမိုဝ်းဂေးပင်, တာင်းဂျေလေးမး ပးလွံ ဂေးထိုင်,ရှာင်းဝါင်းပံ။ ဟွံဂေးကမ်,တွခင်းထူပ်းရှပ်.ဃေးဃာတ်,ယာခင်းလွံ။ လဝ်,ဝးလိုမ်သိုင်, လိုင်းတံး မိုဝ်းကွခင်းခင်း. လံးသင်းသင်းယူ,ဂွခင်းခင်းခေးဂွံး။ ပွံးဂေးဂိုခင်းခင်းငိုခင်းလေး ခမ်း ခပ်.တမ်းလိုင်း,လိုပ်လူခင်း.ရှိုခင်းမူခင်းသိုဝ်းလွံတေ.ကိတ်။ ပါခင်းကခင်းလဝ်းလူင်မိုဝ်းယောင်း တင်းခင်းပူလ်းပွံးသင်းခင်းတုးဂှေရှာခင်းခမ်းလိုခင်းငိုခင်းသွံ။ ဟွံဂေးပေးယွင်းယေးပီခင်း, ဂခင်းကမ်း။ ဂးပီခင်းထဝ်းခင်း,ယမ်ယမ်,ခုပ်.မူပ်,ရှမ်းတုးရှမ်းငင်းရှင်, ခပ်လဝ်းဝခင်းယမ်း။ ထမ်းခေးဂခင်းရှိုခင်းမူခင်းမခင်း ကမ်,ပီခင်းလွင်းတာင်းယမ်းတာင်းခင်းယပ်.ကိတ်။ လဝ်,ဝး ဝါခင်းမူခင်းရှိုခင်းငိုခင်းခင်းခင်းခင်း မိုဝ်းဟွင်းခင်း. ဟွံဂေးပေးကမ်,ရှတ်တုး။

ခတ်းခိုင်၊ သိုင်လွံ.ခင်းသင်းခင်း တွဲးငူင်းဂူ၊လံးဂိုက်ခင်းဂိုတ်း။ ထိုင်မှိုဝ်းဂေးလု၊ သက်းဂရိုတ်း၊ ပီတ်၊ပက်၊ဂူဂ်းသိပ်းခီးပံးလိတ်း လုးမှိုဝ်းလို့ခင်းသုးဝခင်းဂူခင်းခင်း။ ကခင်းဝ်ခင်းဂိုက်.ဂတေ၊ဝီ၊မဂှေ၊သီ၊သိုင်လုင်းခင်းလူင်၊ ပူင်လိုင်.မုးဝုးမီးလုဂ်းလံးကွခင်း၊ လံးခိုင်တုမူခင်း၊ လင်၊တက်းတင်၊ပခင်းလိုဝ်းဝုး သိုဝ်ဂှခင်းဟု.ခေ၊မ ခမ်းကွခင်း၊လံးယွတ်း သိုင်ဂူခင်း၊ လူခင်းမူခင်းခင်း တွဲးဂှေဂှခင်း.ခမ်းလုပ်၊ပိင်းထာခင်း၊ ပေးလိုင်ခင်းယဝ်း။ ပေးထိုင်ပခင်းခင်းမီးကူမူခင်းဝ်း လဝ်းဂုဂ်းမူလွမ်းဂှခင်းလွမ်းပိုင်၊ သုင်ယိုတ်းမုးလံးသိပ်းသီ၊ သိပ်းဂုးဝီမှိုင်း။ ဝံ.ဂှ်းဂူင်လွတ်၊ဂွတ်းဂု၊သိပ်းခေးဟု. ဂူတီးမီးဂုင်၊ကူဂိုင်း၊ မိုင်းဂွင်၊ မိုင်းတွဲး ဟုံဂေးပေးလေ၊ ပုးလင်.ပုးမု. မုးသက်းမုးပခင်းယဝ်း။ ဂြိုဟ်းကပ်ပလု၊ဂတ်.မှိုင်းလင်၊ တင်းဂူ.တင်းဂှခင်း၊ ကခင်းလွင်းတိုက်းလွင်းယိုဝ်း လွင်းဝခင်းလွင်းမှိုင်းဂေး၊ မေဂူ.လေးလွတ်၊ လီငမ်း။ ခင်းဝ်ခင်း ကု၊လု၊ခီး၊ မီးမှိုင်းတင်းဂတ်.ဂုတ်းခွင်၊ ဂူခင်းဟွမ်း.ဂခင်းကမ်း၊ ယမ်းမှိုင်း တိုက်းတီခင်း၊ခီခင်းဂေး- မခင်းလဝ်းဂုတ်းဂှခင်း။ ကမ်း၊တွခင်း.မီးသေ လုံဂူင် လုံဂှလုးလုး ဝခင်းဂုးဂုဂ်.လိုင်.ဂုဂ်.မှိုင်း ခုးထမ်းဂှ်းခေးဂခင်း၊ ပခင်းမှိုင်းမခင်းလဝ်းဝ်ခင်းလဝ်းဂိုက်မှိုင်း။ ကမ်း၊တွခင်း. မှ်မာပ်၊တပ်၊တီဂ်းပေ.ကီဂ်းပိုခင်း၊ ဂူခင်းခုးထမ်းယပ်၊ခေးဂှ်းတေ၊ဟိုင်း၊ မိုင်းခေဂူ.ယင်း ဂှခင်းမခင်းမူခင်းဂိုခင်းဟိုင်၊ ဝ်းဂေးမီးဂိုက်းမီးကူယဝ်း။ ဂူခင်းကုတ်၊ခုတ်းဂေး၊ ဂှေတင်၊ ဂှခင်းဂှခင်းမှိုင်းမှိုင်းခင်းမှိုင်းမှိုင်း၊ ခေးလံးတင်းပူ၊ လုမုင်းတုလုး တုင်းခေးပင်၊ ဝ်းဂှခင်းလံးဝံး၊ မိုင်းကခင်းကု၊ယုလဝ်းမှိုင်းလံး သက်းပံးကီတ်းခွပ်၊ တိုက်.ယုံ၊ထုခင်းမုခင်းခင်း၊ ပခင်းဂှခင်း၊ လံးလွင်းတိုက်းလွင်းဟွခင်းဂေး၊ မခင်းလဝ်းပေးခီခင်း၊ခီခင်း၊ခေ၊ လုံဂေးဂုတ်းဂတ်. သုတ်းလိုင်ယဝ်း။ ယမ်းခင်း လုးပခင်းမှိုင်းတံး လေးမှိုင်းမခင်း၊ ခပ်ခေ.ဂိုင်းတု.ဂခင်း လွင်းသိုက်းသိုဝ်၊ မိုဝ်သတ်.သွခင်းယွခင်းမေးလွတ်၊ဟပ်ဟွံး။ သိုဝ်ဂှခင်းဟု.လွမ်းကူမခင်းလဝ်း ဂှတ်းကွခင်းမီးဂူင်တပ်.မှိုင်းတံး၊ ဟွံးမုးလမ်းတိုဝ်.ယမ်းလုပ်၊မက်၊ကွက်၊ဂူင်ဂွင်းကွခင်း ထာခင်းပေး ဂုမ်းမှိုတ်းတခင်းဝံ.ယဝ်း။ လုလုးတိုက်းသိုက်းခပ်မှိုင်းမိုင်းတိုင်းဟွခင်း လိုဝ်းလမ်းဂခင်း၊ လခင်းဟိုင်. ဟင်းဂူ.တင်းမက်၊မှိုင်းဂှခင်းမှိုင်းဂှခင်း။ လဝ်းဂှခင်းဟု. ခီ၊ခင်းဂင်းလွင်းခမ်းပိုတ်၊ မုင်းဂူမ်းပွင်ပံး တံးဝက်.ယိပ်းဂိပ်းကပ်မက်၊လိပ်းထွတ်၊ ဂိုတ်းဝုး ဟုံယု၊ဂူခင်းသုတ်.တင်းလင်။ ဂုးဝ်ခင်း တပ်.လင်. တပ်.မု. ဟွံးဂူ.ဂူခင်းခီခင်း၊သီခင်းမှိုင်း၊ ကမ်း၊တိုခင်း၊ဟခင်းဂူင် လွင်းမိုင်းသင်၊ မင်ခင်းဟွခင်းဂမ်းမခင်းတေ၊တုခေးထုပေးလုး။ ဂမ်းဟွင်းလွင်းလွမ်းဂိုက်မွင်၊ခမ်း. တင်းသမ်း.

ဧပးထော၊ ဟံးဝံးလူင်မး၊ ပုးဂူ.ပေးခပ်.လွတ်,လိတ်, လမ်းဂိတ်,လိမ် တီးတင်းခမ်း. တင်းလွံယဝ်း။ သိုင်လင်မွင်းတူခင်း သိုင်ဂူခင်းယိုဝ်းဟုခင်း ခခင်းမေးဂူခင်းသုတ်းဂုံ၊ လွံလေး ဧခင်းခမ်း. ငံးရှင်းတက်တိတ်,ဟွင်လွင်း။ သိုင်လင်. သိုင်မး. သိုင်ဟု. လိမ်းလပ်, သိုင်,တပ်, ဂွင်းယိုဝ်း ယုဂ်.မိုဝ်းလခင်း,ပခင်းတူဝ်းလွံဂွင်း၊ ဟွင်းမိုဝ်းယမ်းမခင်းမိင်း လိင်းမိုဝ်းတိုခင်း,ဂခင်းဂုံ ပေးလွမ်း.ပေးထူယဝ်း။ သူလှ်,ခခင်းဂျေ.သိခင်း, လဝ်းကျ,ဝု. တူင်,တုးလွံဟခင်းတူဂ်းတိုခင်း, ခိုခင်းခပ်းဝ်း ခခိတ်းဂုပ်းပိတ်းဟဂ်းတူ၊ ထူပိပ်.မိပ်းတိတ်,ငပ်သွင်း၊ သိုဂ်းဟုံ,လိုင်းတံး လံးမိုဝ်းလွမ်း.ဝ်းမခင်းကျ,ဝု. ပုးဂွဂ်,ပုမ်းပူးပံပူင်း၊ ယွင်းလုဂ်းသိုဂ်းခပ်းတိုဂ်းတပ်, ကပ်လပ်,လူလှ်းလိုပ်းလမ်းဂိမ်ယဝ်း။ သူလှ်,ခခင်းဂျေ.သိခင်း, လဝ်းကျ,ဝု.ကပ်ခေးသိုဂ်း ခတ်, ဂှမ်းဂေး.မးလွံးမးလိမ်၊ လိမ်ဂတ်.ဂုတ်းတခင်း,လွံဂေး၊ ပေးဂူ.တူဂ်းတုးခင်းကူင်းမိုဝ်း မူ,ဂှခင်းတံး။ လင်,တဂ်းပွင်တိုင်,ကင်းငုပံးလံးခိုင်၊ ခိုင်လင်.ပံးခီ,ခခိသွင်း.ဝံးဝံး၊ တံးလံး ထူပံးဂူပ်.ယိုဝ်းလမ်းမိုဝ်းလခင်း,ခခိခင်း ဟွင်းမိုဝ်းဟုတ်,ကွဂ်, မးတီးဟဂ်းတူယဝ်း။ ထာခင်းပေးသုမ်းသေ ပခင်းခုခင်းသုတ်းမုခင်းခွခင်းဧဟး ဂိုင်းတူဂ်းထူ ခခိပ်လင်.ပံးတင်,ပွင် ခမ်း။ သိုဂ်းဟုံ,လဝ်းဂှခင်းဟု.ခပ်လဝ်း ယိပ်,ခပ်းခင်းဧလးကျ,ဝု. မးလံးဂွခင်းဂူမ်း, ဂိုခင်းခင်းဟွင်းငမ်း၊ ဂမ်းခခင်း. ဟုံဂေးပေးကမ်,ဂုတ်းငွဂ်းဂွဂ်းဂူပ်ယဝ်း။ ဂးပိခင်း မိုင်းလိဂ်.မိုင်းယွ, ဟုံ,ယူ,ဂးလွံဂေး၊ ပေးလံးငိုခင်းခပ်,ငပ်းဟခင်းခခိတ်းဂူပ်၊ တူပ်ခပ်းမး သာဂ်းခးသားဂှမ်းလင်.ပံးမ.လး ဂူမ်းပုးဟူးယိုင်းကွခင်း,သပ်လဝ်း။ ဟွမ်း.ဂခင်းခပ်.မူပ်,ဂူမ်း ပိုင်းဂူမ်းဟွင်းဂုင်,မုခင်းငပ်း၊ သပ်းတုးတဂ်းဝဂ်.ဂှမ်းခပ်, ဟုံမပ်,ဂုတ်းပူခင်း.ဂုတ်းပိခင်းယဝ်း။ ဂးပိခင်းဂှိုင်လူင် ထမူင် ဂူပ်ဂှခင်း ခုခင်းခွခင်းမိုင်းတံး လံးမးခင်းမိုင်းမခင်း ပေးထာခင်း လေးတီးလေးလိခင်း၊ တီခင်းပုတ်းမိုင်း ဂူမ်းဂှိုင်းမိုင်,ဂခင်းလံးဂိုခင်းဝခင်းဂိုခင်းမိုင်း။ တွင်ဂူ, မိုင်းပေ,ဧတ. ကမ်,တပ်းတိုဂ်းဂေး၊ ပေးဂူ.ခပ်တပ်းမးသားခးသားဂှမ်း ယူ,ဂွမ်းဂူမ်းတူပ်ဂိုင်း၊ မိုင်းမခင်းပွတ်းတုး ပွတ်းဂွင်, ပေးပွင်,ပိပ်ခခင်း.ဂိပ်ဂွတ်းသုတ်းရှင် ဝံ.ယဝ်း။

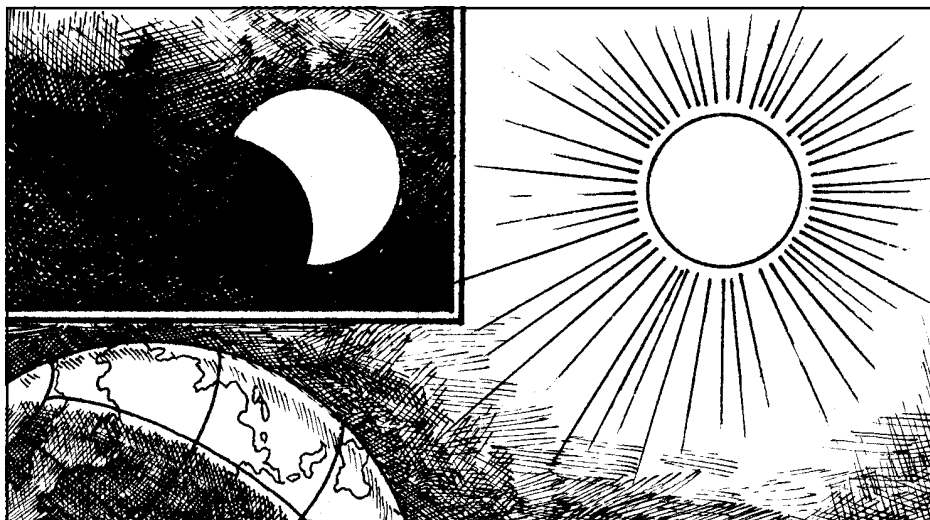
ဂးပိခင်းခိုဝ်းခုခင်း ခိုဝ်းခမ်း ခခင်းဂခင်းတီခင်းဟွင်း ဂွင်မွင်းဂူခင်းဂူခင်းဟွမ်း.ဂခင်းတင်း ပွံးပင် ဧခ.ဂခင်းပုလ်းပွံး လံးယွင်းယွတ်းယာဝ်းယာင်း ဝပ်းရှင်းဝပ်းဟင် သိုဝ်းမူခင်းခေ, ခခိခင်း,။ မိုင်းခိပ်,လမ်ဂိပ်,ဂိပ်မွင်, ဟွင်းဟု,ကေ,ဂျ,ဝတီ, ခခင်း.သပ်,တး တူလှ်းခေးမိုင်း လိုခင်း၊ ဂှိုခင်းခပ်.ယံလိခင်း,၊ ဂူခင်းဂေးဂိုခင်း ခပ်းငိုခင်းခွခင်းခွင်း မိုဝ်းဟွင်းဂပ်းပခင်း

ကဝ်းဂှၢခင်းဟ့ၢ.ခုခင်းတံး။ သီင်ဂွင်မွင်းဝီင်း ပွဲးသီင်းခင်းဝီခင်း ဟီတံးခီခင်းဂျၢင်းလိတံး
ဂးမိတံးလိမံ,တူဝ်ဝံး တံးဟံးဂိုဝ်းပိုင်း မၢပ်းမိုင်း မၢပ်းမိုင်း ဂှၢခင်းပွင်,လိင်း။ လိုဝ်းမေးသၢဝ်
မၢခင်းမိင်း လိင်းကီဝ်သီဂီင်းသံ, သီင်ပၢတံးပျးတရးဂှၢခင်းကုခင်းခင်းကေးဟံ,၊
ကုခင်းခင်းကေးဟံ,။

တွခင်းဟိုဂ်းလီခင်း,

1. ကဝ်းဂှၢခင်းဟ့ၢ. ယူ,မိုင်းလွဲ? ကဝ်းကုးမခင်းကဝ်း လိုဝ်းသင်း?
2. ကဝ်းဂှၢခင်းဟ့ၢ. ရှိတ်,မိုင်းပီလွဲ?။
3. ခပ်ကဝ်းပေးမေးလုဂ်း မးခင်းမိုင်းက,ဝ,မိုင်းပီလွဲ?။
4. ဝ,ဂျ ပးတံးခံ. သိုပ်,ပခင်းပံးဂှၢခင်းပေးမိခင်းတၢ.။
  - (ဂ) ကဝ်းဂှၢခင်းဟ့ၢ. မီးဝ,သခေ, ...။
  - (ဃ) လုဂ်းသိုဂ်းခပ်ကဝ်းဂှၢခင်းဟ့ၢ.ခီ, ...။
  - (င) ခုခင်းဂှၢခင်းက,ဝ,ကွဂ်, ...။
  - (က) ယၢမ်းခင်း မိုင်းမၢခင်းဂှၢခင်းဂိုတံး .....။
  - (သ) မၢခင်းဟ့ၢ.ခင်း မးဂှၢခင်းဂှၢခင်း .....။

ဂၢင်ဝခင်း ဂၢင်ခိုခင်း

တင်းကပ်မိုင်းလီင်း တေ့လပ်းသိုင်,ခေံ၊ ပေးတေလာတ်;ခေ ခာ်းယၢမ်းမခင်းလိုင်း၊
မီးယၢမ်းဂွပ်ခင်းလပ်၊ ယၢမ်းဂၢင်ခင်း၊ ယၢမ်းခင်းလုး၊ ယၢမ်းဝခင်းတိုင်၊ ယၢမ်းဝခင်းလံ၊ ဝံးဝခင်း၊
ဝခင်းတုဂ်းလုံလှိုင်းခေံ။ တင်းကပ်လပ်းသိုင်,တေ့,မိုင်းလီင်းဂေး၊ မီးထိုင်;ပီခင်းလံယၢမ်း
ခင်း,ဂပ်,။ ယၢမ်းဂွပ်ခမ်း၊ ယၢမ်းခမ်းလိုဂ်း၊ ယၢမ်းတိုင်;ခိုခင်း၊ တိုင်;ခိုခင်းလံ၊ ယၢမ်းမိုင်းလီင်း
လုံလှိုင်းခေံ။ ရွံးဂး၊ တင်းကပ်မိုင်းလီင်းတေ့,လပ်းသိုင်,ခေံ။ ရွင်းဝး-ဂၢင်ဝခင်း၊ တင်းကပ်
လပ်းသိုင်,တေ့,မိုင်းလီင်းခေခင်း သမ်,ရွင်းဝး-ဂၢင်ခိုခင်းခေံသေ၊ ယေးဝခင်း ယေးခိုခင်းခေံ။
မီးသၢင်းသီ,လှိုင်းမိုင်း၊ ဂွမ်းတံးရွင်းဝး-ခွပ်းယၢမ်း ခေံယပ်။ ရှးဝခင်း လပ်,ပီခင်းဝခင်းဂၢတ်,
ယေးပွဂ်း၊ ခေံ,ဂေးပေးတင်းကပ်ဝခင်းဂၢတ်,ခေံ၊ တေ့,ဝခင်းဂၢတ်,တေ့မးခေခင်း၊ သမ်,ရွင်း
ဝး-ခွပ်းဝခင်းဂၢတ်,။ တင်းကပ်လှိုင်းခေံ။ မွဲ,ဝခင်းခိုင်း တေ့,လှိုင်းတေ့မး မွဲ,ဝခင်းခိုင်း၊
သမ်,ရွင်းဝး၊ ခွပ်းလှိုင်း။ တင်းကပ်လှိုင်းလိုင်မွဲ,ဝခင်းခိုင်းပီခေံ။ တေ့,လှိုင်းလိုင်မွဲ,ဝခင်းခိုင်း

ပီတေမးခခင်းသမ်.ရှင်.ဝး-ခွပ်;ခွပ်;ခွပ်;ပီ။ ခင်းလူဝ်းယေးပီမိုင်းရှင်းခခင်း သမ်.မီး ခာဝ်းမံး၊
ခာဝ်းဟူခင်း၊ ခာဝ်းဂတ်း သမ်ခာဝ်း။

လွင်းကခပ်ပီခင်း ဂင်ဝခင်းဂင်ခိုခင်းမးခခင်း တေလတ်းခခင်းလွင်းခခင်း။ လိခင်းလုမ်းဟူ။
လူင် ကခပ်ဂူခင်းတင်းလံ၊ ယူ၊ခခိုပ်မခင်းခခင်း မူခင်းဝံ.မိုခင်းခခင်း၊ မာဂ်,လွက်း။ ဝါခင်းဂူခင်း
မိုင်းဂူခင်းလေး၊ ထိုခင်းဂူလုမ်းခခင်း.လွံဂေး၊ မီးလွတ်,လုမ်းဟူ.လူင်ဝံ.ယူ။ လုမ်းဟူ.လူင်လေး
တၢဝခင်းခခင်း ယာခင်းဂခင်းဂ်တေ.တေ။ တၢဝခင်းကခပ်ဝးခခင်း၊ ပီခင်းခွခင်းဟွံး မုဂ်.ဟွံးလူင်ဝံ.
လေး၊ သံလီင်းဝခင်းရှိုင်းမးထိုင်လုမ်းဟူ.လူင်သေ,သေ၊ ရွံးဂးလုမ်းဟူ.လူင်သမ်.ပခင်း,ဝိုခင်း
ဝိုခင်းဝံ.လေး၊ မိုင်းကခပ်မိုင်းရှင်းပခင်း,မးလုးတၢဝခင်း၊ ရှင်းတေ,လံးရှခင်းတၢဝခင်းခခင်း.
ပီခင်းယာမ်းဂင်ခခင်း၊ မိုင်းကခပ်မိုင်းရှင်းပခင်း,ရှုတ်းသိုင်းတၢဝခင်းခခင်း. ပီခင်းယာမ်းဝခင်းတိုင်း။
မိုင်းပီခင်းဂင်ဝခင်းမိုင်းရှင်းခခင်း၊ လုမ်းဟူ.လူင်ဟံ၊ကခပ်ကမ်,ဝံ,မီခင်းတၢဝခင်းခခင်း.
ရှပ်;ပိုင်းလီင်းဝခင်းကမ်,ပွင်,လီင်းထိုင်လံးလေး၊ ပီခင်းဂင်ခိုခင်းဝံ.ယူ။ လုမ်းဟူ.လူင်သမ်.
ပခင်း,ရှု,တိုက်းတိုက်း၊ မိုင်းရှင်းဂေး၊ လံးရှိုင်းပိုင်းယာခင်းတၢဝခင်းရှု,လွံးလွံး၊ လင်,ပီခင်းဝခင်းလံ.
ဝခင်းတူဂ်း၊ ဂင်ခခင်း၊ ဂင်ခိုခင်းရှ်တံးခခင်း၊ ပေးခိုခင်းပခင်း,ရှပ်;ခွပ်;ထိုင် တေ,ခေးသွံ,မး
တၢဝခင်းတၢဝခင်းခခင်း၊ လီင်းဝခင်းသမ်.လီင်းပွင်, ထွင်,သွံ,မိုင်းရှင်းလေး၊ လင်,ခိုခင်းပီခင်း
ဟူ.ပင်,မိုင်းလီင်းမး။

လုမ်းဟူ.လူင်ပခင်းခခင်း မခင်းတင်းသိုင်းသိုင်းသေပခင်း,ကမ်,လွံး။ မခင်းရှာမ်.လှိုခင်း
လှိုခင်းသေလေး၊ ပခင်း,သံ.တိုက်းတိုက်း၊ ပေးမခင်းပခင်း,ယေး,ရှပ်;ပီခင်းယေးဝခင်းယေးခိုခင်း။
လှိုဝ်သေပခင်း,ရှ်တံးခခင်း သမ်.ပခင်း,လိပ်;တၢဝခင်း၊ တင်းပခင်း,တင်းခံ.ရှု,လွံးလွံး၊ ပေးပခင်း,
လိပ်;တၢဝခင်းခွပ်;လံးယေး,ရှပ်;ဂေး၊ ပီခင်းယေးပီ။ လွမ်းခခင်း,လုမ်းဟူ.လူင်လှိုခင်းလံ.
ပခင်း,သံ.လိပ်;တၢဝခင်းခခင်း,ခခင်းလေး၊ ခေးလိခင်းတီးလွံလမ်တၢဝခင်းဂေး၊ တီးခခင်းမံး၊
တီးလွံယာခင်းဂ်တၢဝခင်းဂေး၊ တီးခခင်းဂတ်း။ ရှပ်;ပိုင်းလုမ်းဟူ.လူင် လှိုခင်းလံ.ခံ.ပခင်း,
လိပ်;တၢဝခင်းလေး၊ လင်,ပီခင်းခာဝ်းမံး၊ ခာဝ်းဂတ်းမး။

တွမ်း;ဟိုဂ်းလီခင်း,

1.   ရှမ်းပုးတုးခံး၊ ကပ်သု,ပခင်း ခင်းလွက်းပပ်,လှိုင်းခခင်း. ရှ်းမီခင်းတုး။
      မိုင်းရှပ်း။ လုမ်းဟုး။ လှိုခင်း။ ရှပ်း။ တေး။
      ဝီ။ လီင်း။ ငလး။ သမ်း။ ပီခင်း။ ဝခင်း။

      (ဂ)   တင်းကပ်မိုင်းလီင်း ..... ဝခင်းခမ်းခံး ..... ရာင် .....။
      (ခ)   ယေး ..... မီးသိပ်းသွင် ..... ယေးလှိုခင်းမီး ..... သိပ်းဝခင်း။
      (င)   ရှပ်းပိုင်း ..... ပခင်း, ... လင်, ... ရာင်ဝခင်းရာင်ခိုခင်း။
      (လ)   ပေး ..... လပ်းသိင်,ကျေးမိုင်းပိုခင်း ..... ။
2.   လှိုခင်းခံး. လှိုင်းဝခင်း ငလး; လှိုင်းခိုခင်း ကခင်းလှိုယမ်း?။
3.   ယမ်းရာင်ဝခင်းခံး. ရှပ်းသင်ငလးလံးရှပ်းလီင်းဝခင်း?။
      ရာင်ခိုခင်းသမ်း.ရှပ်းသင်ငလး; သမ်း.လပ်းသိင်,?။
4.   ရှပ်းသင်ငလး;လင်,ပီခင်း ခမ်းမံး; ခမ်းဂတ်း?။

ဟူခင်း၊ မွက်,ဂုမ်း၊ ခမ်းခမ်း၊ မိင်ခင်း

ဂုမ်းဂပ်းထုက်,မိုဝ်းဂွခင်း,ဝါး မွက်,ဂုမ်းယိခင်းပိခင်းဟူခင်း ဂုခင်းမိုဝ်းယိခင်းပိခင်းလူခင်း၊
ဂမ်းခိုင်;သမ်း.ဝါး ဟူခင်းတေတူဂ်းလူမ်းမုးမွက်,ခင်လေး ပေးဂူခင်းလွမ်းဂုမ်းသွင်ခေးခင်း.လိုင်၊
ပိခင်းဂုမ်းဂုခင်းဟူးဂူးလွင်းထာတ်းလေးဂ (ပံးသီခင်း-သံး) ခပ်လာတ်းဝံ.ယူ,။ ရှ်တံးရှိုဝ်လေး
ဂူးလံး?။ ဂွပ်းပိုဝ်းခမ်းယိခင်းပိခင်းကံခမ်း၊ ကံခမ်းသမ်းယိခင်းပိခင်းမွက်,ဂုမ်း၊ မွက်,ဂုမ်းလင်၊
ယိခင်းပိခင်းဟူခင်း။ တေခေတီးတိက်မခင်းကွခင်းတင်းလူးဂွခင်း,။ ကပ်မေးလုဂ်းခိုင်;သွံ,ခမ်း
မုးတင်းခိုင်ဟံးဝံ.လူ။ ပေးခမ်းဟူတ်.မုး၊ တေလံးရှခင်းကံခမ်း၊ ဂုခင်းခမ်း၊ ကွဂ်,မုးတီး
ပက်,မေးခေခင်းယူ,၊ သမ်းကပ်ဟုမေးကခင်းခိုင်;ငမ်းဝံ. တီးပက်,မေးခေခင်း ရှ်းယာခင်းမေး
ယေးခိုပ်းယေးလွမ်းလေး၊ ယူ,ဂမ်းခိုင်;တေလံးရှခင်းမိတ်.ခမ်းကွခင်း,ယွံ.ယွတ်,တူဂ်းလွမ်း
ဂခင်းမုး မိုခင်းခင်း, မိတ်.ဟူခင်း။

ကံာ်ခမ်းတင်းဂွခင်းခမ်းခေံ. ကမ်းလှ်းကခင်းလိဝ်. ကံာ်ခမ်းခေံ. တၢ်ဂွခင်းတူလှ်းကမ်း,
ဂွခင်း။ ဂွခင်းခမ်းသမ်. တၢ်ဂွခင်းတူလှ်းဂွခင်းလိလိယူ,။ ပေးခွ်းရှ်.လိုင် ကပ်ဌ်းလုက်ခိုင်;
သ့,ခမ်းသေ တင်းဗျံးဝံ.လေး၊ ပေးခမ်း.ဗူတ်.မး တေလံးဂွခင်းခမ်း. ကွက်,မးတီး
သုဉ်းဌ်းယူ,။ ဂွ်းဂးတီးကခင်းကပ်သုဉ်းဌ်းခေံ,ခေံ. တေကမ်း,လံးဂွခင်းဂွခင်းခမ်း. တီးကခင်း
ယၢခင်းသုဉ်းဌ်းခိုခင်းဂျ,သွင်ခိုင်.လိုင်လိုင်ခေံ. လင်,တေဂွခင်းဂွခင်းခမ်း.ကိုင်. ဂွဉ်းသင်
လေးလင်,ပိခင်းလိုင်.ခေံ? တီးကခင်းကပ်သုဉ်းဌ်းခေံ. ခမ်း.မံးရှ်ခင်းခေံ,လေး ပိခင်းကံာ်ခမ်း.
ကွက်,မးဂွ်း. တူလှ်းဂေးကမ်း,ဂွခင်းလံး. ကံာ်ခမ်း.မံးလိုင်ခေံ. ပေးခပ်ကွက်,ပူခင်း.သုဉ်းဌ်းယဝ်.
လင်,ဂတ်းမးလွံးလွံး. ယံခင်းပိခင်းဂွခင်းခမ်း.ခိုခင်းလွမ်းလုမ်းဂျ,၊ တူလှ်းဂေးလင်,တေဂွခင်း
လိလိ။

ခင်းမိုင်းဂွခင်းခေံ. ကံာ်ခမ်း.ဂေး တိမ်ဝံ.ရှ်တီးယူ,၊ ဂွ်းဂးပေးခွ်းဂွခင်းလိုင် ခမ်းလိတ်,မံး
ဝခင်းခိုင်. မိုဉ်းခေံ;မိုဉ်းပေးလိုင်လိုင်ခင်းဌ်ခင်းခေံ. လမ်းမုင်းတူလှ်းလွမ်းဗွပ်,ဗျ.လီခင်းမိုဉ်း
လူ တေလံးဂွခင်းသံလိတ်,တူလှ်းယွဉ်းယွဉ်းယိပ်းယိပ်းဝံ.ယူ,။ ကခင်းတူလှ်းယိပ်းယိပ်းခေံ. ကမ်းလှ်း
သံလိတ်,လံလံ။ မခင်းပိခင်းကံာ်ခမ်း.။ ဂွမ်းတံးရှ်.ဝး နိုင်ခမ်း ယဝ်.။ ရှ်တံးရှ်လင်,ပိခင်း
နိုင်ခမ်းမး? ဂွဉ်းပိုဉ်းကံာ်လိတ်, မံးသ့,ခမ်း.လိခင်းရှ်ခင်းဗျယမ်းဂင်ဝခင်းခေံ.လေး၊
ခမ်း.ရှ်းဗွင်းခွင် လိုဉ်းလုးသံလိတ်,ခေံ. လင်,ပိခင်းကံာ်ခမ်း. ခိုခင်းဂျ,လွမ်းလုမ်း၊
မိုဉ်ခေံ,ကခင်းခေံမး ပးခိုင်ခေံ.ယဝ်.။ ဂွ်းဂး မိုဉ်းဂံးဝး ကံာ်ခမ်း.ကမ်း,ဂွခင်းလံး၊
မိုဉ်းလိဝ်သမ်.ဂွခင်းယူ,ခေံ. ပိခင်းဂွဉ်းသင်? ပိခင်းဂွဉ်းသံလိတ်,ရှ်ခင်းလေး လင်,လံးဂွခင်း။
တီးတိက်;မခင်း- မိုဉ်ခေံ, သံဂင်ဝခင်းထွင်,ခပ်မး တီးရှ်းပွင်,ခင်းရှ်ခင်းခေံ.။
တူလှ်းဂွခင်းမုခင်းကွခင်း,ဗူင်.ဗၢင်းပိဝ်ဗူင်.ဝံ.ယူ,၊ မုခင်းကွခင်း,လိုင်ခေံ. ပေးခပ်ပိုဉ်းတီး
သံလိတ်,လိုင် တူလှ်းကမ်း,ဂွခင်းလံး။

မွက်,ဂုမ်းသုဉ်း,ပူလှ်းမးခိုင်ဂင်ဂၢင်ခေံ. သမ်.လုက်.တီးလှ်မး? ခေံ.ဂေး လုက်.တီး
ကံာ်ခမ်း.မးခေံ,ဂပ်,၊ ကံာ်ခမ်း.ကခင်းလုက်.တီးခမ်း.ပိုခင်း.လိခင်းခိုခင်းလွမ်းလုမ်းဂျ,ခိုင်ဂင်ဂၢင်
ခေံ.၊ ယေးခိုခင်းသုဉ်း ယေးဂတ်းဂျ,တိက်တိက်လေး လင်,ယံခင်းပိခင်းမွက်,ဂုမ်း။ တီးတိက်;မခင်း
မိုဉ်ခေံ, ကံာ်ပက်,ကခင်းဂျ,ကွက်,မးခင်းသုဉ်းခေံ. ခမ်းမံးလိုင် ဂွဉ်းပိုဉ်းရှ်ခင်းရှ်ခင်း
မံးဝံ.လေး ဂျ,ပက်,ကွက်,မးဂမ်းလှ်ဂေး ကပ်ပိခင်းကံာ်ခမ်း.ဂျ,လံလံ။ တူလှ်းဂေးကမ်း,

ရှ်ခင်းလံး။ ပေးထိုင်ခင်းကတံးကမ်း ရှ်,ပက်,ကွက်,မးဂမ်းလွဲဂေး တေလံးရှ်ခင်းခင်းခင်း ကွက်,မးယူ။

မွက်,ဂုမ်းခင်းဂွပ်ပိုင်းခပ်မင်လေး ပိပ်ဂျ်,လွမ်းလူမ်းတိုက်တိုက်၊ ယေးခိုခင်းသုင် ယေးကတံး၊ လင်,ဂမ်းလင်းဂခင်းပီခင်းခင်းပီခင်းမမ်းဂျ်။ မိုဝ်းခပ်ပီခင်းမွက်,ဂုမ်းခင်းခင်း လူမ်းပပ်,တင်းလွဲဂေး ပိပ်လွမ်းတင်းခင်းခင်း၊ ရွံးဂး ပေးခပ်ပီခင်းခင်းပီခင်းမမ်းယပ်. သမ်းခင်းမးထိုင် လူမ်းကမ်းယွင်းပေးခပ်ယပ်.လေး လင်,ယတ်,ဟူင်.တူက်မးပီခင်းဟူခင်း။

လွင်းဟူခင်းတူက်သမ်ပိုင်

1. တီးပင်,ပိုင်း တီးခေးလိခင်းတံးခင်း မံးဂေးမံးခေး တီးကခင်းမံးခင်း လူမ်းသမ်းမပ်. လူမ်းပေးကပ်ကံးခင်းခိုခင်းဂင်ဂှပ်ဂျ်,သေ ယံခင်းပီခင်းမွက်,ဂုမ်း၊ ဟးဟူခင်း ပီခင်းဟူခင်း တူက်မး။
2. တီးလွဲသုင် မီးတူခင်းမံ.တူခင်းတွက်,ခင်းခင်းခင်း ဂတံးဂေးဂတံးလီ၊ လူမ်းလှိုင်းကခင်း လုက်.တီးမံးမးခင်း သမ်းပေးကပ်ကံးခင်းမးလေး ပေးခပ်ပီခင်းမးခိုဝ်လိက်လွဲ တီးဂတံးခင်း လင်,ယံခင်းပီခင်းမွက်,ပီခင်းဟူခင်းတူက်မး။
3. လူမ်းပခင်း,ဟခင်း ကခင်းလုက်.တီးတွံးပခင်းခိုခင်းဂင်ဂှပ်ဂျ်,ခင်းခင်းဂေး ပေးကပ်ကံးခင်းခိုခင်းဂျ်,ခင်းဂပ်, ဟိုဝ်,တွက်ခိုဝ်ဂင်ဂှပ် တီးကခင်းဂတံးခင်းယပ်. ကံးခင်း လင်,ယံခင်း ပီခင်းမွက်, ပီခင်းဟူခင်းတူက်မး။

လွင်းမွက်,ဂုမ်းယံခင်းပီခင်းဟူခင်းခင်း လင်းဂပ်,ပွင်,လွဲယပ်.၊ ရွံးဂးသမ်းယင်းမီးထိုင် လွင်းမက်,ရှ်ပင်းလူးခင်း၊ ခင်းဂေးဂွပ်ပိုင်းမွက်,ဂုမ်းခိုဝ်ဂင်ဂှပ်ခင်း ဂတံးခေးခင်းခင်းလေး လင်,ယံခင်းပီခင်းခင်းခင်းလင်းဂမ်းလင်းတုင်လင်းဂခင်း ပီခင်းခင်းခင်းခင်းယတ်,တူက် လူင်းမး၊ လင်,ဂွင်.ဝုး-မက်,ရှ်ပင်း။

တီးမံးခင်း လူမ်းမပ်. လူမ်းဂျ်,ဟွင်းပိပ်ဟွင်း၊ တီးဂတံးခင်း လူမ်းခင်း လူမ်းကမ်း ပေးဂျ်,ဟွင်းပိပ်ဟွင်း၊ လွမ်းခင်းသဟု,ဝ လူမ်းတီးမံးမပ်. တီးဂတံးခင်း ကခင်းဝုးခင်းသေ

သမ်,ဝူခင်းတူလှ်းလွင်းခါးမံးခါးဂတီးလူ၊ ခါးမံးခင်းလူမ်းဂေးပပ်,နှိခင်း၊ ခါးဂတီးခင်း
လူမ်းဂေးကမ်,ပေးနှိခင်း၊ ဂှ်ခမ်းဂှ်ခင်းသမ်, မီးခမ်းခင်းခင်းပွင်ကွင်း,ယွံးယွံးဝံ။ ခမ်းခင်း
ခင်းဂေး ဂွခင်းခမ်းယီခင်းပီခင်းမုးခင်းဂပ်, ယါမ်းဂင်ဝခင်းလီတ်,ကွပ်,ခခင်း၊ နှိခင်းလီတ်,မံး
ဇုးခမ်းလိခင်းဂိုခင်းဃုသေ ခမ်းကင်,ယီခင်းဂျ,ပီခင်းကံခမ်း ပိပ်ခိုခင်းယူ,ခင်းလူမ်း။
ဂွပ်,ပိုင်းလူမ်းခင်း၊ လူမ်းကမ်,ပေးဂျ,ဃိုပ်ပိပ်ဃိုး၊ ကံခမ်းဂေး ပခင်းယူ,လွမ်းလူမ်း၊
ကမ်,ပေးခိုခင်းသုင်၊ ပေးထိုင်ယါမ်းဂှ်ခမ်းဂှ်ခင်း၊ ဂွပ်,ပိုင်းဂတီးလှိုင်ဂင်ဝခင်းလေး
ကံခမ်းလှိုင်ကခင်းမီးယူ,ခင်းလူမ်းခခင်း ကင်,ယီခင်းပီခင်းပွင်ခမ်းကွင်း,တူဂ်းမုးယွံးယွံး၊
ဂွင်,ဝးခမ်းခင်း။ ခမ်းခင်းပွင်ကခင်းတူဂ်းမုးယွံးယွံးခင်း ပေးထိုင်မိုင်းယါမ်းခမ်းလိုဂ်း
ခိုခင်းယီခင်းယပ်, ဂွပ်,ပိုင်းခပ်ဂတီးလင်းခေး,လေး သမ်,ဂါမ်းလပ်းတင်ဂခင်း ပီခင်းမူလှ်ဂျ,။
ခင်းဂေး တီးတိုက်မခင်းမိုခင်းခင်း, ခမ်းဂါမ်း (ခမ်းခိုင်) ကခင်းဂှ်ခင်းဂိုတီးကပ်ခခင်း
ခင်းဂပ်, ခမ်းခိုင် ကခင်းဝးခင်း လံးကပ်ခမ်းသို,ခင်းကင်,ခင်းဂှ်ခင်း ဝံ,ခင်းတိုက်ဂိုတီး
ခမ်းခိုင်သေ လှိုင်လူမ်းဂတီးပပ်,ပခင်းတိုက်တိုက်၊ ခမ်းကင်,ဂါမ်းလပ်းဂခင်းပီခင်းခမ်းခိုင်မုး။

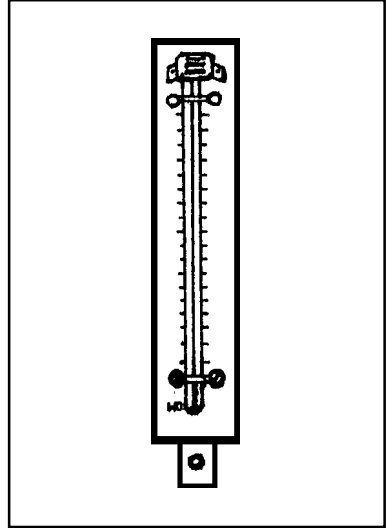
တွင်းဟိုက်လီခင်း,

1. တီးသုလ်းငွံခမ်းမံးကခင်းခိုင်းခခင်း၊ မီးကံခမ်း ဂွခင်းခမ်း ဝးခင်းလေး
ကံခမ်းပီခင်းကခင်းလှ်၊ ဂွခင်းခမ်းပီခင်းကခင်းလှ် တီမ်းခခင်းလူ။
2. မွဂ်,ဂုမ်းခင်း နှိတီးဂှ်ခင်းပီခင်းမုး။
3. ခါးမံးလေးခါးဂတီးခင်း လူမ်းပိုင်းဂခင်းလှိုင်,ဂှ်ခင်း။
4. ခင်းဝးဂျ,ပုးတိုင်းခင်း ထွခင်းပီတီးခေးကခင်းဃိတီးလှိုင်ခခင်းတု။
  - (ဂ) တီးလှိုင်သုင်ခခင်း ထတ်းမံး ထတ်းဂတီးဂေးခမ်း
  - (ခ) မူလှ်တူဂ်းခါးလှိုင်ခင်းလိုင် လှိုင်ခင်း လှိုင်ဂှ်ခင်း လှိုင်ဂှ်ခင်း။
  - (င) ဟူခင်း မွဂ်,ဂုမ်း ခမ်းခင်း လှိုင်ခင်း၊ ယါမ်းဂင်ခိုခင်းခခင်း
ယီခင်းပီခင်းမူလှ်မုးယပ်,။
  - (က) ခင်းမိုင်းဂွခင်းခင်း ကံခမ်း ဂွခင်းခမ်း ခမ်းဂါမ်း တီမ်းဝံ,ဂူးတီးယူ,။

သမေ၊မိ,တိုဝ်,

ထာတ်းမံး ထာတ်းဂတ်းခံ. မီးလွတ်,လုမ်းဟူ. လူင်ဝံ.ရှ်တီးရှ်လိခင်းယူ.။ ရွံးဂးတင်းမံး တင်းဂတ်း တီးခိုင်;လေးတီးခိုင်; ကမ်,မိုခင်းခင်း. မာင်တီးဂတ်း ကပ်ခမ်း.ပေးဂမ်း မာင်တီးဂေးမံး ကပ်ရှိုဝ်,ပေးလံ မံးပေးယွံ.။ တင်းမံးတင်းဂတ်းမိုဝ်းလိဝ်ခံ. မီးရှ်ရှိုဝ် ခံဂေး. ပေးရှ်းခွံ.လိုင်. ကပ်သမေ၊မိ,တိုဝ်,တီး တူလ်းလေး တေလံးရှ်.လီလီယူ.။ သမေ၊မိ,တိုဝ်, ကခင်းဝုးခံ. ပီခင်းလွတ်,ရှ်းကွခင်း, ကခင်းခင်းမခင်းမီး ပတးဝံ.ခခင်းယဝ်.။ ပေးမံးဂေး လံးရှ်ခပ်ပတးခင်း မခင်းခမ်းမေး. ပေးဂတ်းဂေး လံးရှ်ခပ်ပတးခင်းမခင်း ယွမ်းဂျ.၊ လင်,လံးရှ်.ဝုး မိုဝ်းလိဝ်ခံ. တင်းမံးတင်း ဂတ်း မီးရှ်ရှိုဝ်ခံယဝ်.။

ရွံးဂး လွင်းကခပ်ပတးလင်းခိုခင်းလင်းယွမ်းခံ. ရှ်တီးရှိုဝ်ပီခင်းမေးခံလိုင် ပေးကမ်,ရှ်. တေလီကမ်းတေ.တေ.ယူ.၊ ပေးရှ်.လွင်းမခင်းယဝ်.ဂေး ကမ်,ပေးလီကမ်းလူင်လိုင် တီးမံးခခင်း. ရွပ်းပိုဝ်းပတးရှ်းမေးလေး လင်,ခိုခင်း. တီးဂတ်းခခင်း. ရွပ်းပိုဝ်းပတးရှ်းတီးဂျ, လေး လင်,လူင်း. မိဝ်းလုံသေကမ်,ဝုး ပေးလုးထာတ်းမံးလိုင် တေရှ်းမေး. ပေးလုး ထာတ်းဂတ်းသမ်. တေရှ်းယွမ်းဂျ,ယူ.၊ တီးတီးမခင်း ပီခင်းခင်း, ခမ်းဂတ်းခခင်း. လမ်းကပ်သွံ,ခင်းမေးခင်းငွံးသေ တင်းဝံ.ခိုင်ဟံးလူ. ပေးခမ်း.ဟူတ်.မေး တေလံးရှ်ခပ်ခမ်း. ပုခင်းကွဂ်,မေးယူ.၊ ခံ.ဂေး.ပီခင်းရွပ်းခမ်းမံးသေလေး ရှ်းမေးခမ်းမေး လင်,ပုခင်းကမ်,လွံးရှိုဝ်. ရွံးဂး ပတးခံ. ခင်းသေခမ်း. သိပ်းသမ်ပုခင်းလေး. ရွပ်,မိုဝ်းလုးထာတ်းမံးဂေး ကမ်,ရှိုင်းဂင်. ပီခင်းကံးကွဂ်,ဂျ,၊ ရွပ်,မိုဝ်းလုးထာတ်းဂတ်းဂေး ကမ်,ရှိုင်းဂင်.ဂမ်း လင်,ကပ်ပတး ရှ်တီးပီခင်းသမေ၊မိ,တိုဝ်,။

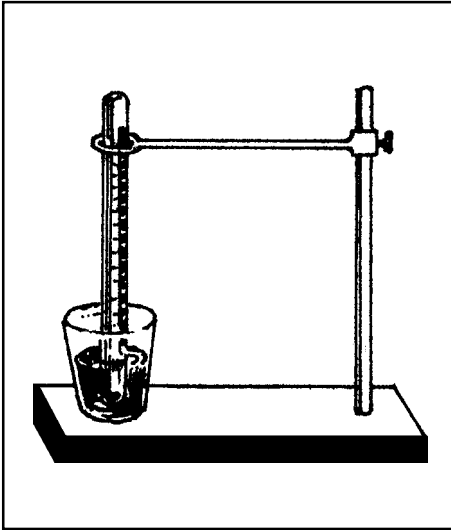
လံးရှ်တံးမခင်းလိုင် ကပ်လွတ်,ရှ်ဝံးကွခင်းရှ်မံ.ခေရရ ကခင်းရှ်မခင်းလင်းဃ်င်,ကခင်း တီးပွတ်းငဝ်းမခင်းမီးပိုင်ကွခင်း,ဝံ.ခေခင်း ကပ်ပတးသ့,ခင်းပိုင်မခင်းသေ ရှ်မံးကံးခင်းမံးတု.၊ မှိုဝ်းကခင်းလွတ်,ရှ်ဝံးမံးမးခေခင်း. တေလံးရှ်ခင်းပတးရှ်ပုခင်းခိုခင်းလွမ်းလွတ်,မးတိဂ်းတိဂ်း။ ပေးဝးခင်းဃူတ်.မးခေလိုင် ပတးတေခိုခင်းတိုဂ်း။ တီးကခင်းပတးခိုခင်းတိုဂ်းခေခင်း. ခိတ်,မံးတွင်းဝံ.လီလီသေ ကိုတ်းပာဂ်,လွတ်,လူမ်းလူမ်း၊ ယု,ရှ်လူမ်းခင်းခင်းရှ်မခင်း သေကိတ်း။ ဂမ်းခေခင်း. သမ်းကပ်ဂျ,ငလးဝံ. ခင်းခေခင်းခင်းခင်း (ခင်းဂမ်း) ရှ်ရှိုင်သေ သိမ်းမိခိတ်.တု.။ တေလံးရှ်ခင်းပတး ယွမ်းလူင်းမးတိဂ်းတိဂ်းယု.၊ တီးကခင်းပတး လူင်းတိုဂ်းခေခင်း. သမ်းခိတ်,တိမ်းမံးဝံ. (၀) သုခင်းတု.။ ခင်းရှ်ဂင်းမံး (၀) ငလး မံးခင်းဃူတ်.ခေခင်း. လင်,ခခင်း,ဝံခင်းခင်း.ဝံခင်းခင်း.ကွခင်း,ဃ်င်,ဃ်င်,ကခင်း တင်းကပ်ခိုင်; တေ,ပာဂ်,တု.။ ခင်းကွခင်းမခင်း ယေးခင်းခင်းရှ်.ရှ်ဝံးယေးတီးဂရီ.။ ယမ်းခင်း ပေးရှ်ရှ်.တင်းမံးမှိုဝ်းလိဝ်ခင်း. မီးလံးတီးဂရီ,ခေလိုင် တုဂ်းတီးလွတ်,ရှ်ဝံးကွခင်း,ခေခင်း.ဂေး တေလံးရှ်.လီလီယု.။ ကခင်းခေမးခင်း. ရှ်ဝံး-သီခင်းတီးဂရီ.ယင်း။

မီးထိုင်;ခင်းခိုင်; ရှ်ဝံး-သမေးမီး,တိုဝ်, ဃုးရီခင်းရှ်.ဂ် (ဂ်) ခေခင်း.လူဂွခင်း,၊ လံးရှ်တံးမခင်းခေ.မှိုခင်းခင်းယု.၊ ရှ်ဂးခင်း.မခင်းမံးခင်းပိုင်;ကခင်းကိတ်းခိုင်;၊ သမေးမီး,တိုဝ်, ဃုးရီခင်းရှ်.ဂ် (ဂ်) ခေ. တီးခင်းဂမ်း (ခင်းခင်း) ခေခင်း. ဝံခင်းကခင်းမံးဝံ. 32 တီးခင်းဃူတ်. ခေခင်း. မံးဝံ. 212။

တွခ်းဟိုဂ်းလီခ်,

ဂွမ်းပုးတုးခံ. ထီဝ်ခိုင်းလးထီဝ်ခိုင်း ကပ်သိုပ်,ကခ်ရှ်းမိခ်းလွင်းတင်းမခ်း။

1. ပေးပိခ်တီးမံးခခေ. ပေးပိခ်တီးဂတ်းခခေ. ခမ်းခံ.မပ်သေ ကပ်လွတ်,ဂိပ်းကွခ်,သွ, တီးကခ်ခမ်းဟူတ်.ခခေ.	ပတုး ➡	သိပ်းသမ်ပုခ်း တေခိုခ်းမုးထီင်း တေခိုခ်း 212 တီ,ဂရီ, တေယွမ်းလူင်းမုး ရှ်တီးပိခ်သမေ,မိ,တိုပ်,
2. မိုင်းတံးမင်တီး ပတုးခခေ. လုးထတ်းမံး ပတုးခခေ.လုးထတ်းဂတ်း ပတုးခခေ. လင်းခမ်းခပ် ပေးမီးတင်းခိုခ်းလွံ	ဂေး ➡	ကမ်,ဂမ်,ကမ်,တုင်ဂျ, ကပ်ရှ်တီးတင်းတိုင်းယူ, တေမီးတင်းလူင်းလွံ ကမ်,ပိခ်ကံးခင်းခိုခ်းဂျ, မံးမင်တီးသမ်.ဂတ်း
3. လတ်းခေလံးရှ်တီး သမေ,မိ,တိုပ်,လူး။
4. တီးမိုင်းလင်းဂပ်,ယူ,မိုင်းလိပ်ခခေ. ရှ်းမံးခိုခ်းလံးတီး,ဂရီ,။
5. ပတုးခခေ. လိုပ်သေကပ်ရှ်တီးသမေ,မိ,တိုပ်, သမ်.ခပ်းတင်းတိုင်းသင်ထီင်း။

ပရေ၊မီ,တိုဝ်,

ပရေ၊မီ,တိုဝ်,ခေံ. ပီခ်းခိုင်းကခ်းတီဂ်း
ဂြိုင်းလူမ်းထိပ်,ပိုင်းခိုင်း။ လူမ်းကခ်းမီးခိုဝ်
လိခ်းလူမ်းဟု.ခေံ. တီးလွံသုင်ခေခ်းလူမ်းမဝ်၊
လူမ်းဂြာမ်.မာင်၊ တီးခရးလိခ်းတီမ်,ခေခ်းသမ်.
လူမ်းခေခ်း၊ လူမ်းဂြာမ်.ခေ။ ပိုဝ်းခေံလေး
ကင်,လံးဂြိုတ်း ပရေ၊မီ,တိုဝ်, ကခ်းတီဂ်းဂြိုင်း
လူမ်းထိပ်,။

လံးဂြိုတ်းပရေ၊မီ,တိုဝ်,ခေံ. တေလံးကပ်မူဂ်,ဂီဝ်းကွခ်း, ကခ်းတင်းယာဝ်းမခ်းမီး
သမ်သိပ်းသွင်ပီဂ်.၊ ဂူင်မခ်း ဂြိုးလင်းဗိုင်,ကခ်းလီလီ ကင်,ကပ်ပတးထီမ်သွံ,ခွ်းခေခ်း.
တီမ်တီမ်။ သမ်.ကပ်ဝါခ်း,ဂီဝ်းလုဂ်းခိုင်း သွံ,ပတးခိုင်းခိုင်းသေ ကင်,ကပ်ခိပ်.မိုဝ်းကိုတ်း
ပဂ်,မူဂ်,ခေခ်း.၊ ဗွမ်းပဂ်,မခ်းလူင်းတမ်းသွံ, ခွ်းဝါခ်း,ဂီဝ်း။ ယမ်းခေခ်း တေလံးဂြခ်း
ပတးခွ်းမူဂ်,ယွမ်းလူင်းဂျ, သွင်ပီဂ်.၊ ဂိုတ်းဝံ.သမ်သိပ်းပီဂ်.ယူ,။ ဂွပ်းသင်လေး ပတး
ခွ်းမူဂ်,ကမ်,တူဂ်းသွံ, ခွ်းဝါခ်း,ခေခ်း.သီင်းမူတ်း?။ ဂွပ်းပိုဝ်းဂြိုင်းလူမ်းထိပ်,ယခ်းပတး
ကခ်းမီးခွ်းဝါခ်း,ခေခ်း.ဝံ.လေး၊ ပတးခွ်းလွတ်, ကင်,ကမ်,တူဂ်းသီင်း၊ ဂမ်းခေံ.ကင်,တေ
လံးဂူ.လွင်းကခ်းဂြိုင်းလူမ်းမိုဝ်းလိပ်ခေံ. မီးသမ်သိပ်းပီဂ်.ယူ,၊ ဂြိုင်းလူမ်းထိပ်, ကခ်းမီး
သမ်သိပ်းပီဂ်.ခေံ. ပီခ်းတီးငပ်းတီဂ်းမခ်း။

ပေးကပ်ပရေ၊မီ,တိုဝ်, ဂျ,ဝံ.တီးလွံသုင်သုင်လိုင် တေလံးဂြခ်းပတးယွမ်းလူင်းမး။
ဂွပ်းသင်လေး ပတးသမ်.ယွမ်းလူင်းမး?။ ဂွပ်းပိုဝ်းတီးလွံသုင်ခေခ်း. လူမ်းမာင်လေး
ဂြိုင်းထိပ်,မခ်းကေ, ပတးကင်,ယွမ်း။ ပေးသမ်.ကပ်ပရေ၊မီ,တိုဝ်,ဂျ,ဝံ.တီးခရးလိခ်းတီမ်,၊
ကမ်,ခေခ်းခွ်းလုဂ်းခွ်းထိုင်လိုင်ခေခ်း.လိုင် တေလံးဂြခ်းပတး ခိုခ်းသုင်မးဂမ်းလိပ်ယူ,။

ခေ.ဂေးလွမ်းလူလှ်; တီးခရးလိခင်တိမ်,ခခခ. လူမ်းခရးလး; ရှ်င်းထိပ်,ဂေးခခမ်၊ ပတး
ကင်,ရှ်ခင်း။ ပေးဝးပတးခင်းမူဂ်,ခခခ. လုဂ်.သေတီးငဝ်းတိက်မခင်း ယွမ်းလူင်းမး
ယေးခဂ်.လိုင် လံးရှ်.ခရးလိခင်တီးခခခ; သုင်သေခခမ်.ပင်,လံ၊ ဂဝ်းပဂ်,ပေ,ယူ။
ယမ်းမိုဝ်းမီ,လိုင်မိခင်ခိုခင်းသုင်သုင်ခခခ.ဂေး၊ ပတးယေးခခင်းယွမ်းလူင်းမးတိက်တိက်၊
ကင်,တေလံးရှ်.လွင်းကခင်လူမ်းမင်မးခခခ.ယူ။ ပေးဝးတီးကခင်ပတးခိုခင်းပူခင်း.သေ
ငဝ်းတိက်မခင်းဂျ,ယေးပိဂ်.ခခခ. သမ်.လံးရှ်.လွင်းကခင်တီးခခခ.တိမ်,လိုင်ခခမ်.ပင်,လံ၊
ဂဝ်းပဂ်,ပေ,ယူ၊ ပေးသမ်.ကင်ဂျ,ဝံ.တီးတိမ်,လိုင်ခခ. မိုခခခ. ခင်းလုဂ်ခင်းထင်
ကခင်လိဂ်.လိုင် ပတးသမ်.တေခိုခင်းမးထိုင်လူးခခခ.။ ပိုင်ခခင်း ယမ်းမိုဝ်းလူမ်းလင်း
သိုင်လူင် တေမးခခခ.လုံ၊ ကမ်,ခခခ ဟူခခခ.လူင်ကမ်တေတူဂ်ခခခ.လုံ၊ ဂွပ်းပိုဝ်းမံးလး
လူမ်းမင်ဂျ, ပတးကင်,ရှ်တီးယွမ်းလူင်း၊ ပိုဝ်းခခ. ကင်,ဝးပရေ,မီ,တိုဝ်,ခခ. ပိခခခင်းတိက်
ရှ်င်းလူမ်းထိပ်,။

တွခင်းဟိုဂ်းလီခင်း,

1. လူမ်းခရ လူမ်းမင်ကခင်ဝးခခ. ပိခခခိုင်လး; ကင်,လံးဝး လူမ်းခရ လူမ်းမင်?။
2. တီးလုံသုင်လး; တီးခမ်းခင်းခင်းခခခ. တီးလုံ ရှ်င်းလူမ်းထိပ်,ခခခ.။
3. လူမ်းတီးဂတီး တင်းလူမ်းတီးမံး ပိုင်ကခင်လိုင်.ရှ်?။
4. ဂွပ်းရှ်.ကီးသင်၊ ကင်,ရှ်တီးသမေ,မီ,တိုဝ်,လး; ပရေ,မီ,တိုဝ်,?။
5. မိုဝ်းယမ်းဟူခခခ.လူင် လူမ်းလူင် ကမ်တေမးခခခ.၊ ပရေ,မီ,တိုဝ်, တေခိုခင်းခခခ,?
တေလူင်း?၊ ဂွပ်းပိုဝ်းသင်?။
6. ခိုခင်းခခခ.ပခခ. ဝးဂျ,ပးတီးခခ. ရှ်းမီခင်းတး။
(ဂ) တီးကမ်,မီးရှ်င်းလူမ်းသေကိတီးခခခ. သမေ,မီ,တိုဝ်, တေလူင်းတိုဂ်းဝံ.ယူ။
(ခ) ပရေ,မီ,တိုဝ်,ခခ. ပေးဂတီးသမ်.လူင်း၊ ပေးမံးသမ်.ခိုခင်း။
(င) ခာဂ်းဂတီးခခ. ဂူခင်းကမ်,ပေးလံးခခင်းခင်း။
(က) ခာဂ်းမံးခခ. ဂူခင်းဂံ.ဂိခခခ.ခင်းကွမ်,လီတ်,တေ.တေ.။

ထုင်းမှိုင်းဂွခ်,

ဂူခ်းတင်းလံ၊ ကခ်ယူ,သင်းသင်းဂိခ် ခိုင်လိခ်လုမ်းဟု.လူင်ခံ.၊ မှိုင်းခိုင်;လေး; မှိုင်းခိုင်;၊ ပန်းဟိုင်ဂှိုင်;ပိုင်မှိုင်းခိုင်;တင်းမံ လွင်းယူ, လွင်းဂိခ် လိုင်းခံ. ကမ်,မှိုခ်ဂခ်၊ ဟိုင်းထုင်းလေး;ဂှမ်းလာတ်;ဂေး၊ ကမ်,မှိုခ်ဂခ်၊ ပံခ်ကခ်ပိတ်,ပိုင်;ဂခ်ဝံ.ခမ်တေ.တေ.။ လိုင်းသေခံ.ဂပ်;ဝါခ်;ပါခ်မှိုင်း သမ်.လိတ်;လံးခံ.ပိုင်;မူးတိတ်;တိတ်;လေး; လှ်ဂူခ်းဂေး; လိတ်;လံးခံ.ပိုင်;လွမ်းဂပ်;လွမ်းပါခ်ဂှ်,။ လင်,တုးဂူခ်းမှိုင်းလိတ်ဂခ်ဂေး၊ ဂူခ်းမှိုင်းဂွခ်, တင်းဂူခ်းမှိုင်းလိတ်ခံ. ကမ်,မှိုခ်ဂခ်၊ မှိုင်းဂွခ်,ကွခ်ခံ. လေးဂထတ်; (ပံးသီခ်.သံး) ဂေး၊ ကမ်,ပံ,ရှိုင်း၊ ဂူခ်းဝါခ်;ဂူခ်းမှိုင်းဂေး၊ ရှံးဂူ.လွမ်းကပ်ဟိုင်းဂပ်,ထုင်းမွခ်၊ ပူ,ကွခ် ရှိတ်;မူး၊ ယုးကွခ်ရှိတ်;ဝံ.၊ သံ.ဂိခ်လွမ်းရှံးလွမ်းဂါခ်သေ ယူ,မူခ်;မူခ်;သိုင်းသိုင်း ဂှင်းဟိုခ်ခင်း။

ဝံခင်းခင်း,ရှ်ခင်းခင်းမိုင်းတံး မိုင်းခင်း,ခင်းခင်းခင်း။ ခပ်ဂံ.ရှ်တံးရှ်တံးခင်းသေ၊ ပေးမီး
ခပ်ပုခင်းတု,ရှ်ခင်းရှ်ခင်းတေဂုမ်း,ဂိခင်းဝိခင်းယပ်.ဂေး၊ ခပ်ကမ်း,ပေးမီးလုံခိလုံသင်၊ ယူ,ဂိခင်း
ခင်းခင်းထွမ်း,ဝံ.ဂတံးဂတံးယံခင်းယံခင်း။ ယမ်းဂင်ဝခင်း ရှ်,ရှ်တံးဂါခင်းရှ်ခင်းဗိုင်းမခင်း၊
ပေးထိုင်ဂင်ခမ်းမား သမ်း.ဂံ.လေ,ကုပ်,လေ,လှိုင်းခင်း၊ သူတံ.ခင်းခင်းခင်း ရှ်ခင်းပူ. ရှ်ခင်းတုံ,သေ
လာတံးခင်းခင်းခင်းခင်း ရှ်.ဝိုင်းခင်းခင်းခင်း.တေ.တေ.။ ရှ်ခင်းခင်းခင်းခင်းရှ်ခင်းခင်းခင်း မီးသတ်.လု,
တေ,ခင်း၊ လှိုင်းခင်းထိမ်ခင်းတေ,သေ,၊ ခပ်ရှ်တံးရှ်တံးခင်းဂေး၊ လှိုင်းခင်းတီ,မံထံဃု,၊
ခပ်ပတ်,ဂေး၊ လှိုင်းခင်းရှ်,ပတ်,ရှ်,ပေး၊ ခပ်တေ.ဂေးလှိုင်းခင်း တေ.ခပ်သွံ,ယွင်သွံ,ယေး
ရှ်တံးခင်း မူခင်းမူခင်းသိုင်းသိုင်းဝံ.။ လှိုင်သေခင်း. ပေးမီးဗူးရှ်,ရှ်ခင်းဝါခင်းလုဂ်.တင်,တီး
သီ,လီခင်း ခံ.မားယူ,ခင်းဝါခင်း၊ ခင်းသုခင်းခင်းဂေး၊ ရှ်ခင်းဝါခင်းရှ်ခင်းသုခင်းတင်းလံ။ ဗွမ်းခင်း
လှိုင်းခင်းလှိုင်းခင်း၊ မားရှ်တံးရှ်ခင်းရှ်ခင်းခင်း, လှိုင်းထိမ်ခင်းရှ်ခင်းဗိုင်းခင်း,၊ ခပ်ပိုဂ်, ခပ်သုခင်း
လေ, ရှ်ထုပ်,ခင်းခင်းမား,ဗီတံးလှိုင်းခင်း.။

လှိုင်သေရှ်ခင်းဝါခင်းလီဝံသုခင်းလီဝံခင်း ရှ်.ဝိုင်းခင်းခင်းခင်းခင်း,ဂေး၊ ပေးတင်းရှ်ခင်း
လှိုင်းခင်းယူ,ခပ်,ဂီဝံ,လမ်း ဝါခင်းတံးခင်းခင်းခင်းခင်းလှိုင်းခင်း.ဂေး၊ ပေးမီးခပ်,လီပင်လု.
မား၊ ခပ်လှိုင်းထိမ်ခင်း ပခင်းခင်းခင်းခင်းခင်းခင်း ရှ်ခင်းထင်းဂေးမားကုပ်,မားလာတံး၊ လှိုင်းခင်းခင်း
ကပ်တေ,ခင်း၊ ရှ်ခင်းခင်း,ဂေး၊ မားလှိုင်းခင်းလှိုင်းခင်း၊ လှိုင်းလီ.လှိုင်းလုတေ.တေ.ဝု,ဝု.။ ပေးမီးပွဲ
မီးလမ်းသမ်း၊ ဗွမ်းခင်းမားခင်းခင်းခင်း လှိုင်းထိမ်တေ,ပေးယပ်.ပေးတုင်း၊ ရှ်တံးလီခင်းခင်း.
လီခင်းတုင်းမား၊ ပေးတင်းသီ,ရှ်ခင်းယမ်းမားမူခင်းမားလုမ်း၊ မေးရှ်ခင်းရှ်ခင်းယွင်းခင်းခင်း
တေ,ခင်းတင်းလု,- တီးယူ,တင်းသင်းခင်းယပ်.။ ရှ်ခင်းပိုင်း၊ ရေး.ခင်းခင်းခင်းခင်းခင်း၊
ဝါခင်းခင်းခင်းခင်းခင်းခင်းခင်း၊ မီးသတ်.လု,တီးခင်း၊ ရှ်.ဝိုင်းခင်း၊ ကမ်း,ဝံ.ခင်းလီဝံ.
ခင်းယွံ,လေ,လင်,ဝု,ခင်းဝါခင်းဂေးရှ်ခင်း၊ ခင်းခင်းခင်းခင်းခင်း၊ လှိုင်းခင်းဂေးကမ်း,ခင်းရှ်တံးခင်း
ရှ်တံးလါခင်း,တေ,ခင်း၊ ကမ်း,မီးဗူးလုဂ်.ရှ်ခင်းလုခင်း ဗူးရှ်ခင်းရှ်ခင်းခင်းသင်။

တေမားတုလှိုင်းလု ရှ်ခင်းခင်းခင်းခင်း,ဂေး၊ ဝံခင်းရှ်ခင်းတုင်းရှ်ခင်း,သုမ်း,ပိုခင်း၊ တံးလင်း
ဝံ.မု.ဝုင်းရှ်ခင်း ဝံ.ယေးခင်းပိုဂ်, တိုင်းခင်းသုခင်း၊ ခင်းရှ်ခင်းသမ်း.ဝံ. ခင်းရှ်ခင်းခင်းယေး
လီခင်းလုဗု.မိတ်ရှ်ခင်းလှိုင်းရှ်ခင်း၊ ဗုင်းတေ,ဂေးကမ်း,မီး၊ ပေးခင်းခင်းခင်းလှိုင်းခင်း ပံဗီဝံခင်းရှ်ခင်း
ခင်းလီဝံ။ ရှ်ခင်းပိုင်းခင်း,မီးဗူးလုဂ်.ရှ်ခင်းလုခင်းလေ, ခင်းဗိုင်းဂေး၊ ကမ်း,ရှ်ခင်းကမ်း,ရှ်ခင်း၊ လင်,ဝု,

ရှ်ခင်းခပ်ဂေး၊ ကမ်,လှုပ်,ဝံ.ဟဂ်းတူသင်။ ခုင်းခင်းတင်းဝံခပ်ဂေး၊ ခင်းဂူခင်းရှင်,ယှင်.လှုပ်, ဂုတ်.သံလျ,ပု, လမ်းမခင်းယွခင်း,ဂျ,တင်းခေး၊ ပေးယာင်းပိခင်းသွဂ်, သိုင်းပေးမွဂ်,လံးဝှင်း၊ သိုင်းရှင်ပှင်း တိုင်ခင်းခင်းလှ၊ သိုင်းဝံးခေး၊ ခိခင်းယှင်. လှိုင်ဝှင်းခင်း၊ သမ်.သုပင်းသွဂ်းတိခင်း ခင်းရှင်သွင်ကိခင်း၊ ခိခင်းရှင်တိုင်,ကုပ်.၊ တိုင်းဂုင်းခေး,ရှင်,ရှိုင်း၊ မာင်လှိုင်းတိုင်းဂုင်းခေး, ဂုင်းသမ်သခင်း၊ ပေ,ရှင်ခမ်းမံ,ဂိမ်းဝံ.၊ ပိခင်းကခင်းရှင်လီ မီးရှင်,လှိုင်းလှိုင်းခေး.ခေး.။

ခင်းယိုင်းမိုင်းရှင်,ကွခင်းခင်းသမ်. သှင်ဂခင်းခင်းတင်းသိခင်းသွမ်,ယွမ်.သင်း သိခင်းဟဂ်,တိဂ်,တင်းခင်း၊ ယင်းပွံ,တွင်,ခင်းပိခင်းဂမ်းပိခင်းဂမ်း၊ ပေ,ရှင်ခမ်းဂိခင်းတွင်ဂေး. ပေး.ခိခင်း,ဂုတ်းလီခင်းသေ၊ ခင်းပိခင်းပိမ်,လွမ်းသွင်ဟံ,ဂိမ်းဝံ.ယပ်.။ သိုင်းခပ်ဂေး၊ ပိခင်းသိုင်းခေးဂိတ်.တိခင်းဂိ၊ မီးတွင်,တွံးကွခင်း၊ ယွခင်း,လွမ်းသွင်ခင်း၊ ရှင်,ခွံးမိုခင်းခင်း, လမ်းဟံးရှိုင်း၊ မာင်လှိုင်းခိခင်းခိခင်းရှင်ဟုးလှုပ်, ခိပ်,မာတ်,ရှင်ခမ်း သမ်.တိုင်းဂုင်းဂပ်, ရှင်,ပိဂ်,သေးကွခင်း,သေ၊ ခင်း.ဂေးရှင်လီခေး.ခေး.ယှ.။ ဟုးပိခင်းလှိုင်းလင်းဂင်တပ်ဂေး၊ ခပ်.ယမ်ပေးထပ်ခေးခေး, ပေးဂံဂျ,ပေးခေးပေးတု ဟုးယှ,ရှင်ခင်းလှိုင်လှိုင်၊ ဝံ.တှင်ရှင်ခင်း တှင်ခင်း၊ ရှင်,ရှင်ခင်းရှင်ခင်းသေဂျ,။ ခေးဃီးဟံးဂိမ်းဟုတုခင်းလှမ်းခင်းခင်း၊ ဝံ.ပိခင်းတီးခင်း ပေးထပ်ခင်းရှိုင်းခင်းသေ၊ ဟုဂမ်,ဂျ,ခပ်,လိမ်ဂိမ်းခင်းလေးလေး၊ ခမ်း.တပ်,ဂိခင်းဂေး၊ ဝံ.ပခင်း ခေးခေး၊ လံးခမ်း.တမ်းပခင်းရှင်ခင်း၊ ထိုင်ယမ်းဂိခင်းခပ်ဂေး၊ ပေးခေးဂိခင်းကွခင်းတင်း လှိုင်းလင်းကင်း,ဂိခင်းလွမ်းဟံ,လင်၊ ပေးခေးလတ်းသင်ဂေး၊ ထွမ်,သုပင်းကပ်ရှင်ခင်းခေး.ခေး.။

လှိုင်းဂျ,တုးပံတင်းဂေး၊ ကမ်,မီးခေး,တေး,ဂေး၊ ရထေးလှုပ်.ဟံး၊ ရှိုင်းခိခင်း (လိုင်ခိခင်း) မိုခင်းခင်း,မိုင်းလီဝ်၊ ခွံးဂျ,တင်းလှ၊ ပံတင်းလှိုင်ဂေးလံးခိ,လေး.ခိ,မု.ဂျ,။ ရှင်ခင်းဂျ,ရှင်ခင်းခံ၊ ဂေး၊ လံးတင်,ဝှင်း တင်,မု.၊ ရှင်.လွမ်းတင်းရှင်လှိုင်းတင်းလှ၊ ခမ်းတင်း ကာခင်း,ရှင်လှိုင်ခင်းခင်း၊ လှိုင်းမီးမု.ဂေးတင်,မု.၊ လှိုင်းမီးဝှင်းဂေးတင်,ဝှင်း၊ လှိုင်းဂခင်းရှိုင်းလင် ရှိုင်းတင်,ခင်းခင်း သေ၊ ယေးလှမ်းမီးဝှင်းဂပ်ဂေး၊ သိမ်းဂေး၊ ပေးလိုင်.ယေးဂေး၊ မီးဝှင်းသွင်သမ်သမ်.၊ မိုင်းခပ်ရှင်,ဝှင်း လှိုင်းဂခင်းကွဂ်,ဂျ,ဂေး.ခင်း. သိုင်ရှင်,ရှင်ခင်းမေး တိုင်းတိုင်းတွင်းတွင်း သိုင်ခင်းခင်းမေးတှင်းတှင်းတင်းတင်း၊ ဝှင်းပေးပိခင်းဟုင်ပိခင်းခေး လွမ်းတင်းဂျ,။ ခပ်,မိုင်း ပွဂ်,ဂျ,မု.ခိခင်းခင်း.ဂေး၊ ရှင်ခင်းရှိုင်းရှိုင်းရှိုင်းယေး၊ ကွခင်းဂခင်းမု.ရှပ်.မု.တွင်း၊ ထမ်လှိုင်း ခမ်းတင်းရှင်ခင်းဂျ,ရှင်ခင်းခံ၊ တဂ်.ခင်းလှိုင်းဂျ,လီမု.ရှပ်,ဂခင်းသေ၊ ဂိခင်းမု.ရှင်ခင်း,ရှင်ခင်းဂခင်း၊ ပိခင်းကခင်းမု.ခင်းသိုင်းဝံ.ခေး.ခေး.။

တွခင်းဟိုဂ်းလီခင်း,

1. လွင်းယူ,သင်းသင်းဂိခင်းလေး; နှင်းခင်းတင်းမံဂူခင်းမိုဝ်းဂွခင်း, တင်းဂူခင်းမိုဝ်းလိဝ်
ပိုင်းဂခင်းလိဝ်.ဂိုဝ်း။
2. တူလ်းကပ် နိုင်းခင်းတင်းမံ ဂူခင်းမိုဝ်းဂွခင်း, တီးခင်းပပ်.နှိခင်းခင်းသေ
တိမ်းခင်းဂင်းဂူခင်းမိုဝ်းဂွခင်း,၊ ဂှင်းဟူးယိင်းဂေး.ခိုင်း ဂှင်းဟူးလံးဂေး.ခိုင်းတု။
3. တိမ်းခင်းလွင်းဂူခင်းမိုဝ်းဂွခင်း,ခပ် ဂျ,ဂျ.ဂျ,ခါခခင်း.
တီးဂေး,သုတ်းမခင်းသွင်းတွခင်းတု။
4. ဂူခင်းမိုဝ်းဂွခင်း,ခပ်ဂှ်.ဂူမလုမ်းတွခင်းဂခင်းလေး; လွံးထိမ်ဂခင်းလိဝ်.ဂိုဝ်း။
5. ဝိုင်းယေးသုမ်းမီးလံာ်ဂေး? ယေးဂေးသုမ်းမီးလံာ်တူဝ်။

ခင်းမွက်,ပူးဗေးဝွက် သိုဝ်မးထူပ်းလုက်ကွခင်း,

- ★ သိုဝ်လံးလိပ်းလွမ်းသခင်း၊ မခင်းလံးငိခင်းရှ်းသိုင်ခင်း၊ ကမ်းရှ်းသိုင်သင်ရှ်းဝေးဝေး၊
ကခင်းခင်း,တူခင်းလျ,ရှ်းဟူခင်း မခင်းလင်းမီးဟူ။
- ★ ဂပ်လိုင်ပံပံမးမး ရှ်းဝခင်းခင်း လိုင်ကမ်းရှ်းခင်းဟူ။ ဂပ်တေလုက်.ရှ်းငွက်လွမ်းလူး
မခင်းလွမ်းမိပ်းသင်း။
- ★ မခင်းလင်း,လင်း.ကင်း,ဂိင်း တင်းခေးတင်းလင်း ခင်းရှ်းလွမ်းလွမ်းတူခင်း၊ ဝးလက်လွမ်း
သိုင်ရှ်းခင်း တက်တေး.ရှ်းခင်း။
- ★ ကမ်း,ခင်းခင်းလွမ်းသိုင်ဟီ တက်တေး.ရှ်းခင်း၊ မခင်းလင်း,တိုက်.ရှ်းခင်း,ရှ်းသိုင်ခင်း၊
ရှ်းခင်းရှ်းသိုဝ်းရှ်း။
- ★ ရှ်း.လိမ်း,ရှ်းခင်း,ရှ်းခင်း ရှ်းခင်းတိုက်.ရှ်းခင်း၊ ကမ်းပက်,ပိုင်းပိုင်းခင်းရှ်းခင်းရှ်းခင်းရှ်းခင်း။
- ★ လံးခင်းရှ်းခင်းတင်းတူဝ် မိုင်းခင်းလွမ်းခင်း၊ ရှ်းခင်းလံးလိုင်ကွခင်း,လွမ်းရှ်း
ယင်းကမ်း,တက်သိုင်။
- ★ သိုဝ်ထိုခင်း,ရှ်း.ကမ်းရှ်းခင်းခင်း၊ ကပ်တွင်း.မခင်းရှ်းခင်းခင်းခင်းခင်းခင်း၊ မိပ်းတိုက်,
ပိပ်.တူဝ်ခင်း ယူဝ်မေးမခင်းရှ်းခင်းမးထိုင်။
- ★ ခင်းတူခင်းရှ်းခင်းရှ်းခင်း လိုင်ခင်းမခင်းကမ်း,မးမင်းလွမ်းခင်း၊ သင်ဂပ်ယူ.သိက်,သံး
ရှ်းခင်း၊ ရှ်းခင်း.ပိပ်ခင်းခင်းရှ်းခင်း။
- ★ ရှ်းခင်းတေးခင်းတင်းသိုဝ်းခင်းခင်းပေးခင်း မခင်းကမ်း,ပိပ်ခင်းလိုက်.ပိပ်ခင်းရှ်းခင်း၊ မင်းဟပ်,
သိုဝ်ဂိပ်ခင်းမခင်း လံးလိုင်ကွခင်း,လိုင်ရှ်းခင်း ရှ်းခင်း.ပိပ်ခင်းခင်းခင်း။
- ★ ဂပ်တေကပ်သိုဝ်,ရှ်းခင်းခင်းခင်း လူးရသေးလင်းဂပ်ရှ်းခင်း၊ မခင်းလင်း,လိပ်ခင်း,ပွက်လွမ်းတင်း
လက်ခင်းရှ်းခင်းသင်း။
- ★ ကပ်တင်းသိုဝ်မခင်း ဂပ်.ရှ်းခင်းခင်း ယင်းကမ်း,ထိုင်ခင်း၊ ပံရှ်း,ရှ်းခင်းရှ်းခင်းခင်း၊
ရှ်းခင်းလံးတံး .... တေရှ်း,ရှ်းခင်းခင်း,လိပ်ခင်းခင်းရှ်းခင်း၊ ရှ်းခင်းလံးလက်တိုက်.ရှ်းခင်း။

ခောင်းလမ်းပူး

မိုဝ်းခခင်းယင်းမီးမိုဝ်းခခိုင်း ဟု.သိုင်း,လေးဂျာဂူ, မုခ်တခွင်းဂိုင်း၊ မီးတင်းစုခင်းလီ
ဂေ.လံးခေ,သီင်မိုဝ်း လောင်းလီခင်းဂူးယခ်ဃတ်,လေး။ ယခ်ဃတ်,ဃတ်,သေ
ပေးလေးမေး လတ်းဒဂးဂင်ဂျာ.ဂျာင်ဂူလ်းဂိုင်းလိုင်, ဃီဝ်သူ,ဒဂးကုမ်းမံ.ဂံ,ဂခင်းဃိုဝ်ဂိုင်,
ဂိုတ်းလိုင်ခခိမ်သင်း။ တူဂ်းထိုင်တခင်းခင်း ပု,လွံပင်းကူလ်း ဂွင်းဂွမ်းခခ်မွှ်,လိုင်။ တီးကခ်
လင်းလွင်းလိုင်ခခိမ်သင်းသင်းယူ,။ ဂျေမေးခခင်းပဂ်,တခင်းခခ်သူ, လူးတီးဂျပေး
ဃုဝ်မခင်း။ မိုဝ်းဃုဂ်းခခေ.ခေေး ပေးဝုးမိုဝ်းလီင်းပွင်း,ဂင်ဝခင်း ငင်းဂိုင်းဂျာင်းပီဝ်လီတ်,မံး။
ဂှ်းတေဂျာ.ဂျာယိုင်,သွဲ,တွင်းဂှ်းဂူးလိုင်, ခီခင်းတေးဃုဝ်ခွတ်,ဂှ်.လမ်းခံး,ပခ်ဂှ်းတွင်းထွမ်း။
မိုဝ်းခခင်း ဃုဝ်ဂျာ.ဂျာ. ဂျပေးပဂ်,လတ်းလိမ်လွမ်း, ခောင်းယု,ခီပူခင်း.ကေးလေး။ တီးကခ်
ဂူင်လွံမဂ်,ဃုလေး- မီးဂျာ.ဂူးဂိုခင်းဝင်း,ထမ်း၊ ပိဂ်.ကိတ်းသွတ်,ဃုလမ်း မီးယွတ်းဝုခေ.
ပူးခေေး,။ ပံ,မီးဂေ.ယူ,သွခင်း.ခီပ်,ခင်းကိုင်ကီပ်,သင်လုဂ်းယိုင်းလင်းလင်းဂျာခမ်း။ ဃံးလူင်
ဃီတ်,ခင်းဂှ်း လခ်လဂ်းမူးယိတ်းမူးဂ်းဝံ. ခင်းထမ်းဂူးဂိုခင်းပဂ်,ကေး, ယဂ်.တူလ်းခေးခင်း
လိုခင်းငံးလို့ခင်းမိုဝ်းသိုင်းဂူး, မခင်းဂျာင်းလီပူခင်း.တွခင်းခေး,။ ဂှ်းလင်း,ဂျာ.ဂိုင်းသဂ်းဃံးပု,
ဂိုခင်းခိုဝ်.ခောင်းယွတ်းလမ်းပူး။ တီးခင်းဂူင်လွံမဂ်,ဃုဂူး ပေးမိုဝ်းဃုဂ်းခခေ. မခင်းဂူး.တဂ်းဂိုခင်း
ကမ်း,ဂတ်း။ ဂျာ.ဂျာ.ခခ်လတ်းခခေ လိုဝ်.ခခ်ယဝ်. မိခ်ဃံးဂူးယွခင်း,။ ဂမ်းခခင်း.
လင်းလွင်းလံးငိခင်းယဝ်. ခင်းဒဂးလွဲကွခင်း, လွမ်း.ဝူခင်း.တူလ်းလွမ်း။ လွံမံယူ,ကွမ်းပွမ်း၊
ဂျာ.ဂှ်းလမ်းခင်းမိုဝ်းယိမ်းတူလ်းလူကွခင်း,ဂျာ.။ လင်းလွင်းဝုးခခ်ယဝ်.၊ မေးယုဂ်.တိခင်းဃံး
တမ်းဂျာ,။ လွင်းခေေး,လင်းလေး,သွဂ်းခင်းပု,၊ ဂျာ.ယိမ်းလွမ်းတီးဂူးထမ်းဃုလေး, လွမ်းဂျာ.ဂျာ,
ထုင်းလေး ကခ်တီးလခင်းဂျာ.ဂိုင်းဂိုခင်းလေး,ထုမ်း,၊ ဂွမ်းကခ်မိုဝ်းငင်းခွခင်းယတ်,ခခင်းဂိုမ်းဂူး
ကွခင်းဂူပ်.လေးတေး,။ လင်းလင်း,ယဂ်.မုင်းယိမ်း ဂှ်းယွတ်းပူးခေေး, ခင်းဝင်းဃုထမ်း
ကိတ်းပိုင်း။ ခေေး,လင်းခခ်သီဝ်ပဂ်,လံဂိုင်း ခောင်းပီးဂှ်းကိုင်ထွမ်း,ခေး,။ သူကမ်း,ပိုတ်,ပခ်
မဂ်,ဃုသွမ်း.သိမ်းလေး-ပခ်ပီးဂှ်းလံးဂှ်းခေးခင်းခပ်ပွတ်,လိုခင်းခခ်ခင်းခွင်း,၊ ငင်း.ဃုလ်,
ပဂ်,ဃုဂွင်း, ပခ်ပီးဂှ်းလူး, ခောင်းလီကွခင်း,လမ်းပူးကူလ်း လူ.လင်းပိုခင်းခခ်ခင်းကိုင်ပိမ်း,မွဲ,
လင်းလွင်းဂှ်းခခ်လတ်းဂွမ်းဂံ,။

ဂိခင်,ခရေ,

မိုင်းဂွခင်,မီးပူ,လားခိုင်.ဂေး.ခိုင်; ဧလ,ရှာယိုင်းတူင်ထိုခင်,တူင်ခိုင်း လွမ်းရှုလ်း;လွမ်းလွံ၊
ပေးယိုင်းလံးတိုင်ဂွင်ယီးဃာခင်းယင်. ကပ်ရှ်တံးခိုင်.ရှ်င်းခင်ရှ်င်းသေ ရှပ်,မးခံခင်းဝိုင်း။
ထိုင်မးပွန်းခိုင်; မခင်းလင်းလွတ်,ရွတ်;ဂံခေ,၊ ရှု,ကီဝ်,ခင်းလွံလူင်ရှ်မဝခင်,တု,လူင်၊ လင်,ရှု,
ထူင်းရှခင် ဂိခင်,ခရေ, ဂိခင်,ခရေ, သွင်တူင်ဃူင်မေး ထေပေးသေးရှမ်းရှင်းဂခင်သေ
ယုမ်.ယုမ်.ယံးယံး; ဝိုင်းဃံးလိပ်;ပခင်,ဂုး လွမ်းဂခင်လူင်ယူ, ရှ်မ်းခွင်လူင်လုန်းခိုင်;။
သိုင်ရှမ်းသွင်ခရေ;လီထွမ်,လီဃုင်း၊ တင်းဂုးတင်းဝီခင်ဂေး; ကူခင်းကူခင်း;ကွခင်,ကွခင်,

လီခရ၊ ခင်းလှ်ပူ၊လျးခိုင်.ဝူခင်းဝါး၊ လူဝ်းဂပ်ဝ်ခင်းဂူခင်းမးခေံ. ကမ်,တွခင်း.လံးငိခင်းသီင်ဂွမ်း
ကခင်းဝါခင်းဂူလိဝ်.ခေံ၊ ကမ်,တွခင်း.လံးဂုခင်း ဟူးကခင်းမေးဂျးဂှ်းလီ တာခင်း,ခေံ.သေပွဂ်း။
လံးခင်းပွဲးမိုင်းဂူခင်း ယင်းကမ်,လီမူခင်းလီသိုဝ်း မိုခင်းခင်း,လံးမးဂုခင်းသွင်ခရးခေံ.လူးဂွခင်း,
ခေံလေး၊ ဝိပ်.ယုမ်းဂိုတ်းမိုင် လွမ်တူလျးဂိခင်း,ခေရျ,သွင်တူဝ်ဟူဝ်မေးယူ,တင်းဝခင်း ထာခင်းပေး
လိုမ်းဂိခင်းခင်းဂိခင်းခင်း.ဝိတ်း။

ထိုင်မိုဝ်းဟုဂ်းမး လျးခိုင်.ကင်း,ဝူခင်းဝါး “ပေးဂပ်ဂါင်ကပ်သွင်တူဝ်လူင်ပူ,ကွဂ်,ခေံ.
ဂျ,ခွင်,ပခင်းကင်းမုခင်းယွဲ,မုခင်းဂျေခမ်း မိုင်းပရျ,ခေသီ,လိုင် တေလံးသူးငိုခင်းခင်းခေံ.ခေံ.”
ခေံလေး၊ ကင်း,ခိုင်ဂိုတ်းတူင်,ဂိုဝ်.သံခိုမ်း၊ ကခင်းမခင်းဂိုမ်းလီတ်းဂိုင်းလီခရ,ခေခင်း၊ ဂျ,ပဂ်း
ဂျ,ဂှ်းဝံ.ဂိုမ်းခွင် တီးသွင်ခရယမ်းလူးမးခေခင်း.ယဝ်.။ ဂိခင်း,ခေရျ, ဂိခင်း,ခေရီ,သွင်တူဝ်
ဟူဝ်မေးဂေး၊ ပေးထိုင်ယမ်းကခင်းသွင်ခရယမ်းဟံးလူးသူး,တီးယူ,ဂိုမ်းခွင်ခေခင်း၊ ကင်း,တဂ်း
မိခင်းဂွင်ဂျဂ်းလီတ်း ဂိုတ်းမူခင်းဂိုတ်းသိုဝ်း မးတင်းပူ,တင်းကွဂ်, ယဝ်.ယွဂ်,လိတ်းကခင်းသေ
တူဝ်ခေမးဂွင်.ဂွမ်းဝါး-

“လူင်ကုမ်း,မံ.ထံ,ယွတ်း ပွတ်းတွခင်းဂွဂ်းယူ,ထင်သင်းသင်းလီ။ သင်ဂီခင်း,ပေ.လီမူခင်း
တွခင်းထူခင်းဝခင်းဝိ- မိခင်း.ဟွင်းဂွင်းလူးလီပ်းဂိုမ်းဂိုင်း,ခွင်ခမ်း၊ သွင်ခေရ,ဝိးလေးခွင်.
မးဂွင်.မိုင်းကွခင်း,ပံလီပ်းဝင်းတမ်း၊ ဂမ်းခေံ.ဂွဂ်းယုဂ်.ဝင်းယင်းလွမ်းဟွင်,ခွင်ခမ်း.တိုင်းသု
ဂိုဝ်.။ ဂွဂ်းဂံဝ်ခင်းလွဲးလွဲး ဂွဲးတိခင်းတမ်းထိုင်း တူဝ်ဂိုင်းလံ.လူးတီးခေခင်းဂှ်.တွခင်းလှ်-
ခွင်ခေံ.ဂွဂ်းဝါးလီမူခင်းတွခင်းတိုင်, ခွင်မိုဝ်းသိုခင်းဝါး။ ယုဂ်.ဂှ်,ဂှ်,လေး၊ ဂျ,ဂျိုင်,ဂျိုင်,
ဂူခင်းသုတ်းခိုခင်းမး- ပံဂွမ်းဝင်းယင်းလွမ်းခိပ်,ဟုခင်းဂိုတ်းခေံ.ကေး။”

တူဝ်ခေမးဂွင်.ဂွမ်းဝါးခေံသေယဝ်.၊ ဂမ်းခေခင်း.တင်းဟူဝ်တင်းမေး သမ်.ဂွင်.ဂွမ်း
ဂွမ်းသီင်ကခင်းသေဂျးလွမ်းဂခင်း။

“တင်းပိုင်းဂိုင်းလှိုင်သုတ်းတွခင်း ပုခင်းဟွခင်းဝိးလေးခွင်. မးဂွင်.ပံခေခင်း.မိုင်းကွခင်း,
လွမ်းဂျးဂွမ်းပံ. တင်းဂျေ,လေးဂီ, လီခရ,ခေတ.ကမ်,လခင်း၊ ကခင်းကမ်,လူးခေရးပေးခေံ-
ဂွဂ်းတေးကမ်,ဂွဲးဂင်းဟတ်,ဂျးဟဂ်းသေယမ်း။ မိုဝ်းခိုင်ဂေးကမ်,ကွဂ်,၊ သွဂ်,ခိုင်ဂေး
ကမ်,ဟဂ်း-လူဝ်းကျ,ယုယွဲ,မဂ်းတဂ်းခိပ်,ခင်းဂိုမ်း,ဂိုင်ဂမ်း၊ ယမ်းမိုဝ်းလီဝ်ခေံ. ဂွဂ်းဝံ.
မခင်းဂျေ, တွခင်းပိုခင်းမိုင်းဂိုင်ယဝ်.။”

ရှ်တံးခခင်းဟုပ်ယက်.တူလှ်းခေးမေး၊ မေးယက်.တူလှ်းခေးဟုပ်၊ သိုင်ခုပ်သိုင်ဂျမ်းကွခင်း၊ သွင်ခါထာခင်းပေးပခင်းဝံ.ယဝ်။ လွမ်းလူလှ်းလွင်းမူခင်းတင်းသိုဝ်း၊ ရှိုဝ်းဝေးကမ်းမီးခခင်း မီးလခင်း၊ ကမ်းမီးကခင်းတရေပိုင်သင် မှိုခင်းခင်းဂူးပွက်ခင်းလေး၊ တူဝ်ခခင်းလေးတူဝ်ခခင်း ရှေးလိပ်းဂျမ်းဝံ၊၊ ငမေးသံ၊ခူခင်းခင်းသင်းခူခင်းပိက်,ကွခင်း,လီလီသေ ရှေးထီပ်,ကီပ်,ခင်း ယင်းဂျ,ယင်းမေး၊ ယိပ်,လေးတူင်းရှိုဝ်.လွက်ခင်းခင်းခင်းပီတံး တင်းသွင်တူဝ်၊ ဂမ်းခခင်း ယေးမေးယေးရှိုတ်.ယေးတိုတ်.ယေးခမ်း- တေခုပ်ဂေးကမ်းလံး၊ တေဂံးဂေးကမ်းလင်း၊ တေယင်းဂေးကမ်းပီခင်း၊ ကပ်သိုင်ယီခင်းလူယူ,တင်းဟုပ်တင်းမေး။ ပူးလေးခခင်း၊ လင်,ဟုတ်း ကွက်,ယုမ်းမေးတံးမတ်.ရှတ်.ကပ်တိုခင်းမိုဝ်း သွင်ခါပူးကွက်,လင်းဂခင်းသေ၊ ကပ်မေးလူး မိုင်းပျ,ရခင်းသီ။

ပေးဂွတ်းထိုင်မိုင်းပရ,ခင်းသီ,ယဝ်. ပူးလေးခခင်း၊ ပေးကပ်သွင်တူဝ်ဟုပ်မေး မိုင်းခခင်း၊ ယိုခင်းဂွတ်းတမ်းတပ်း လင်းမူခင်းယွဲ,ခင်းဂျေးခမ်း။ ခင်းဂျေးခမ်းလင်,ပိုင်ဂျမ်းထာမ်ဝေး- “ကခင်းမိုင်းကပ်မေးခင်း၊ ပီခင်းမိုင်းသင်း၊ ခပ်မီးတင်းကတ်.လှိုင်.ရှိုဝ်?” ပူးလေးခခင်းလင်,တင်း လင်းခင်း လွင်းကခင်းခပ်မေးဂေး၊ မေးလွင်.ဂျမ်းသိုင်လီခင်းခင်းလေး၊ ခင်းဂျေးခမ်းဂေး လွမ်းလွမ်းသိုဝ်းသိုဝ်းသေ၊ ကပ်ခင်းကပ်ခင်းခင်းပခင်းလပ်းတီးပူးလေးခခင်း၊ ယွဲ,ယွဲ, ခင်းခင်း၊ ဂမ်းခခင်း၊ ခင်းဂျေးခမ်းလင်,လွင်.ဂူခင်းလူတီးထွံ,ပွံ,ခေး လှိုင်,ကခင်းမတ်.တိုခင်း မတ်.မိုင်းသွင်ခါခင်းသေ လွင်.ဂေးခင်းလွင်.ဂျမ်းခင်း ပေးခင်းခင်းတင်းလံ။ ကိခင်း,ခင်းရူ, ကိခင်း,ခင်းရီ, သွင်တူဝ်ဟုပ်မေးဂေး၊ ဝူခင်းဝေး- “သင်ဂျေးဂေးခင်းလွင်.ဂျမ်းခင်းခင်းခင်းခင်းခင်း လှိုင်- ပေးလီဂေး၊ ပိုခင်းတေယွင်းတေကမ်း၊ တေကမ်း,ပွံ,ဂေးခင်းခင်းမိုင်း။ ပေးကမ်း,လီဂေး၊ ပိုခင်းတေသေ.သွမ်းခင်းတမ်း၊ ကမ်း,လီကမ်း,ခိုက်.ဝေးခင်းသေကမ်း,ဂေး၊ ခပ်ခင်းကပ်ဂေးတံးဂေး လင်းခင်းတေကပ်တံးယူ၊ ပိုဝ်းခင်းလေး၊ ကမ်း,ထုက်,လီလတ်းသင်းယဝ်. - ဝူခင်း.လံးခင်း,ခင်း သေ ယူ,ဝံ.တိုတ်,တိုတ်,ယီခင်းယီခင်း။ ခင်းဂျေးခင်းလွင်.ဂေးဂမ်းလွင်ဂေး၊ ကမ်း,ဂေး၊ လွင်.ဂျမ်း ဂမ်းလွင်ဂေး၊ ကမ်း,လွင်. ယူ,ယီခင်းယီခင်းဝံ.လှိုင်.ခင်း၊ လင်းဂျေးခင်း ခင်းလေးတေးသကွက်,သေ ရှိုတ်းထု.ဝေး- “ခွင်ယွက်းလေးခင်း၊ ဂူခင်းဂေးကမ်း,လွင်; ဟီဂေးကမ်း,ပီခင်း၊ သိုင်ယီခင်းယူ, တင်းဝခင်း လွင်.ဂေးဂေးကမ်း,မေး လွင်.ထေဂျမ်းဂေးကမ်း,လံး၊ ခေးမီး,လွင်.မီး,ရှိုဝ်ယူ,လှိုင်.ခင်း ယု,ပေကပ်မေးဝံ.တီးခင်း၊ တူဝ်ခခင်းကပ်ဂျ,ရှိုတ်းဟက်ခင်းခင်း တူဝ်ခခင်းကပ်ဂျ,ရှိုတ်းဟက် ခင်းခင်းသေတု။”

ယမ်းခခခ ဂိခခ,ခခရီ,ငိခင်းဂူဝ် ဂွမ်းလဝ်းဂျေခမ်းခခခခ,ခလး၊ ဝူခင်းခင်းလုံဝုး
“ကျေးဂမ်းခခ. ခုခခဂျေခမ်းခင်းလု.ခတ.ယဝ်. ထုဂ်,လီလတ်းဂွမ်းယဝ်. ပေးကမ်း,လတ်း
လိုင် တေထိုင်တီးလံးလူ.လံးတံးခတ.ယူ,” ခခခလး လဝ်,ဝုး-“ကျေး .... လဝ်းမုခခယု,
ခုခခဂျေခမ်း တီးခးခခေး၊ လွင်းကခခခးလဝ်းခဝ် ယူ,တံတ်,ယံခခလိုင်.ခခခခ. ခးလဝ်း
ကမ်း,ခခဝ်.ကမ်း,ယမ်လဝ်းလွမ်ဂေး ကမ်း,လွ်းတီးခး၊ ဂွမ်းကမ်း,လီသီခခခေး ကမ်း,တခခခ,
ဂွမ်းလီခေးခခိုင်၊ ပေးလတ်းခခခ သမ်.လောင်းပးတင်းဃိတ်း၊ ဂွပ်းခခခလး လဝ်,ယူ,
တံတ်,ယံခခ တီးခးခခေး။”

ယမ်းခခခ လဝ်းဂျေခမ်းငိခင်းထုဂ်,လုံလွမ်း ဂွမ်းခင်းဂိခခ,ခခရီ,ခခခခ.သေယဝ်.
ပူဝ်ဂွမ်းဝုး “ဂိုဝ်းပေးမီးခခခ,ခခခတ. လီယဝ်. ဂွမ်းကခခခင်းလတ်းခခ. ပီခခဂွမ်းမီးဂး
မီးခခခယု,ခတ.ခတ. ပေးပီခခခခ တူဝ်ခမးခခ. လုံ.ပူ,လးခခိုင်.လိုင်ကပ်ခိခင်းဂျ,ပွံ,ပိတ်းသေ
တူဝ်ပေးခခ. ရှိမ်ရှ်တံးဃဂ်းခင်းခင်းခခခလး။”

ယမ်းခခခ ဂိခခ,ခခရီ,ဂေးဝူခင်းဝုး- “ဂမ်းခခ.ပေးဂပ်ကမ်း,လတ်းဂွမ်း တေကမ်း,
လွတ်းတင်းတံးခတ.ယဝ်.” - ခခခလး လဝ်,လတ်းဝုး “ကျေး လဝ်းတင်,ဂင်းငမ်းဂူဝ်
တီးခးခခေး၊ ခင်းလေးဂျ.လိုင်ခခ. ဟူခခတင်းလံ၊ ပီခခတီးပိုင်းဂိုင်တူခခခမံ. တူခခခမဂ်,
ခလးယိုဝ်းယး၊ ယိုဝ်းယးတင်းလံသမ်. ပီခခတီးပိုင်းဂိုင်ဝူဝ်. ဝူဝ်းတင်းလံသမ်.ပီခခတီးပိုင်း
တီးဂိုင်ဂူခခခမိုင်းတီးခးယဝ်.။ လဝ်းဂူခခခ.ငမ်းလီခခ ကခခခခင်းခခိုင်ဂူခခခမိုင်းတင်းလံ
ခခ. သမ်.ပီခခတီးပိုင်းတီးဂိုင်ဂပ်ခး၊ ဂပ်ခးခခ.သမ်.ပီခခတီးပိုင်းတီးဂိုင် ခင်းဂိခခ,ခခရီ,
တီးခး။ ဂပ်ခးဂေး ဂွပ်းကမ်း,ခခဝ်.ကမ်း,ယမ်လဝ်းလွမ်ခုခခခခခခလး၊ လဝ်,ဂိုတ်းယူ,ယံခခယူ,
ကမ်း,လွ်း၊ ပေးလတ်းခခခ ဂူဝ်ပးတင်းဃိတ်း၊ ဂွမ်းလီယေးခေးခခ. ဂးသေဂွမ်းလု.
သီခခခေး၊ ပိုဝ်းမီးခခခ,ခခခလး လဝ်,ယူ,ယံခခယံခခတီးခးခခေး၊ ခီခခခေးပွံ,လွတ်း
တင်းတံးခခခ,ဂခခခခခခခ။ ပေးဝုးလဝ်းလွမ်ကမ်း,မုခခခခခ,ဂိတ်းလူသေ တေကပ်ပီခခ
မိ,ဃဂ်းဝါခခယူ,ဂေး ခီခခခေး မွပ်,ခး ပးခေး ခင်းဂိခခ,ခခရီ, ရှ်းလံးဂုခခခေးဂခခခခ
လံးဝင်းလုံတံးသေဂမ်းတီးခးခခေး။”

ပေးဝုးလဝ်းဂျေခမ်းလံးငိခင်းခခခ,ခခခ မခင်းလဝ်းလဝ်,ဝူခင်းဝုး- “ကျေး သွင်ခ
ပူ,ကွဂ်,ခခ. လိုင်သေမေလတ်းဂွမ်းကခခခးယု,ခခခခခခသေကမ်း,ဂး၊ သမ်.မေဂှဂ်.ပီင်း

ဂခင် ပေးထာခင်းခံ၊ လီကိတ်းလူတေ.တေ.” ခံသေယပ်၊ လင်,လှ်,မေုမိပ်.ခပ် ရှ်ခင်းကပ်
ခပ်,လီဃဂ်းဝါခင်းကွံ,ထာခင်းခင်းပူင်းလေးတင်းဂိခင်းကခင်းဂွမ်ကခင်းဂွမ်လှ်သ့,ခင်းပခင်းခမ်း
မးတမ်းလီင်.လူပခင်းသွင်ခပူ,ကွက်, ဂိခင်းလီလီငမ်းငမ်း။ ထိုင်မိုဝ်းဂိခင်းကိမ်,ယပ်. ဂိခင်း,ခေရု,
ဂိခင်း,ခေရီ, လင်,လင်,ဂွမ်းခွပ်,လှ်လူမ်းသိုဝ်းတေ,လင်,လှ်,ခင်းမိုဝ်း တင်းလံသေ မိခင်းမိုဝ်း
လူးတီးယူ,ဂပ်,သွင်ခခင်းလှ်လှ် ရှ်မဝခင်း,တေ,ယပ်.။

ပေးထိုင်ယမ်းလင်,လာတ်း၊ လံးလွတ်းဂတ်းတင်းတံ၊
လာတ်းဂွမ်းလှ်ယေးဂမ်း၊ ရိုင်,သီခင်းခမ်းဂးယှ်,။

တွင်းဟိုဂ်းလီခင်း,

1. ခေးဂွမ်းတံးခံ. ရှ်တံးဝ,ဂျှ်းမိခင်းတီးလှ်တီးလှ်မခင်း တီးလှ်တီးခခင်းတေ,။
(ဂ) ဂျှ်,ခွပ်,ယိုခင်း (က) လီင်.လူလှ်လေး
(ခ) ပခင်းသူးငိုခင်း (သ) မိင်,ပခင်းဃပခင်း
(င) တင်း,လင်; (ဇ) ယုဂ်.ဂပ်;ဝင်းတခင်း
2. ဂွမ်းသင်လေး ဂိခင်း,ခေရု,သွင်တူပ်ဟုပ်မေး ပေးလံးခမ်းမိုဝ်း?။
3. လင်,ဂျှ်ခမ်းလှ်လမ်းတေ, ဂိခင်း,ခေရု,သွင်တူပ်ဟုပ်မေးပိုဝ်းသင်?။
4. ဝံးခခင်းသမ်းခိုခင်းလွတ်းပွံ, ဂိခင်း,ခေရု,သွင်တူပ်ဂွမ်းလှ်သင်?။
5. ဂိခင်း,ခေရု,သွင်တူပ်ရှ်တံးရှ်ခွပ်,လှ်တေ, လင်,ဂျှ်ခမ်းသေခိုခင်းမိုဝ်း?။
6. ဂူခင်းပးတံးခံ. ခပ်ရှ်တံးဂခင်းသင်?။
(ဂ) လေးခမ်း. (က) ဟွင်းတင်တူပ် (တ) ဂူခင်းဂု.
(ခ) လေးခိုဝ်. (သ) ပူ,ဂေ,ဝါခင်း (ထ) မေုလိက်;
(င) လင်းခိုဝ်. (ဇ) ပူ,ပပ်, (ဆ) လင်းငိုခင်း
(ပ) မေုဂွမ်း

ခွင်ရှ်းယျး

ဟုံ၊လၢခင်းဝင်းယွင်ဂူလှ်; မီးခွင်လူင်လုက်;ခိုင်; ဟုံ,ရှၢင်းရှၢင်းလီ၊ မီးသရေ,ပုခင်းတျ, လိုင်းတံးရှၢင်းတေ။ ချးရှၢင်းခွင်မီးလိတ်းလက်း၊ ချးယၢင်းမီးသိပ်းသီ,လက်း၊ လံာ်,မခင်း လံာ်,ဂွတ်; လိမ်တၢင်းမိုင်းလွံဂျေ,ပုခင်းဂွခ်,။ ခွင်းခွင်လူင်ခေံ. မိုဝ်းဂွခ်,ကွခ်တၢင်း မီးဂူခင်းမးတေ,တင်းလင်ရှိုခင်း ရှိတ်းဝိခ်ဝါခင်းဝံ.သီ,ဝါခင်း၊ ဝါခင်းရှ်းယျး၊ ဝါခင်းခမ်းပခ်,၊ ဝါခင်းခွင်တင်း တေ; ဝါခင်းပုင်,။ ခွင်းခပ်သီ,ဝါခင်းခေံ. ဝါခင်းရှ်းယျး၊ ဝိခ်ဝါခင်းဟုံ, သေပိုခင်းတေ;၊ ခွင်လူင်ခေံ. လင်,ဂွင်.လပ်းလိုဝ်းဝါခင်းရှ်းယျး ဝါ-“ခွင်ရှ်းယျး” ခေံယဝ်.။ ရှၢင်းလိုဝ်းယူ,ခွင်းခွင်ခေံ. နှပ်,မိုဝ်းခပ်ရှၢင်းယူ,ရှၢင်းဂခ်လုံ၊ ရှၢင်းရှၢင်းခါတေ, ဂခ်လုံ၊ ခပ်ကမ်,လံးတေ.ကပ်ယၢင်း မိုခ်ခေံ,ရှၢင်းယူ,ခွင်းလွံခိုင်ရှၢင်း။ ပေးခပ်လူင်းပုခင်း နှပ်လံယဝ်.ဂျေလံးမီး,ရှိုဝ်း၊ မၢင်းလိုဝ်းကပ်မိုဝ်းယိပ်းလၢမ်းဟံးသေဝံးရှိုဝ်းရှၢင်း၊ ဂမ်းဟွင်းဂျေ ကပ်တိခ်ခပ်ဂ်းလၢမ်းဟံးသေ ဟံးရှၢင်းရှိတ်းခေံ ဝိခ်ကမ်ရှၢင်း၊ ဟံးမပ်ဝံ.ရှၢင်းခပ်။ တီးဟုဂ်,တီးသွမ်း ဟုဂ်းယိုဝ်းခေံးခိဂျေ၊ သမ်းရှၢင်းလိုဝ်းကပ်ဂုခ်ဟူး မးတွဂ်,လက်း ပဂ်းမံ.ဝံ.သေ လင်,ဟုဂ်,သွမ်းဟုဂ်းခိဂျေလိုဝ်းရှၢင်းပိုင်။

ဂွပ်းပိုဝ်းလွင်းဂျ၊လွင်းဟံး၊ ဂျ၊ငါးပံမဝ်၊ ကမ်၊လံးဂှပ်၊လံးပု၊၊ ဂွံးလံးတေ၊မးသွံးဂှိုဝ်း
သေ ဝံးဂျ၊ဝံးမးခေခေ၊လေး၊ လင်၊တက်းလံးဝု၊ တီးယူ၊တီးဂိခေလီ ပိုင်ခိုင်၊။ ဂှိုဝ်းမးလွံးလွံး
ဂှိုခင်းတင်၊တီးသီ၊လီခေခပ်မးဂှခေသေ မီးလုံမွဲမးယူ၊မးသင်းလွမ်းလေး၊ လင်၊ဂှင်၊ဂခေ
လုဝ်းဂခေမးတေ၊တင်၊ဂှိုတီးဝါခင်းမွဲ၊ဂှိုခင်းမွဲ၊ထိုင်၊တိုက်းတိုက်၊၊ မိုဝ်းလိပ် မီးလိတ်းပိတ်၊သိပ်း
ဝါခင်းပံပံ၊။ ဂှိုခင်းလုဝ်းကခေယူ၊သင်းသင်းဂိခေခင်းခွင်ခေ၊၊ ခပ်ဂှိုတီးဂါခေဂံ၊တေ၊တေ၊။
ဂမ်းဟွင်းဂေး၊ ကွက်၊မးဂှိုတီးသူခေပူ၊ သူခေဂုဏ်း၊၊ ကိတ်၊လုဏ်း၊ သူခေထုတ်၊လိခေ၊ တိုင်၊ ငု၊၊
ဂှိုမ်းဟွင်၊ခွင်၊၊ ဂမ်းဟွင်းသမ်၊ ဂှိုတီးဟု၊ မိတ်၊ ဂိမ်းဂှံး၊ နှိုင်းလိက်း နှိုင်းတွင်း၊ ဂမ်းဟွင်းသမ်၊
တေးသိခင်း၊ တေးထုတ်လေး၊ မခင်းဟိုက်၊မခင်းခွခေ၊၊ ခပ်ကမ်၊ဂှခေ၊ယူ၊လံ၊လံ၊ ဂမ်းဟွင်းဂေး၊
ဂှိုတီးဂှခင်းဂု၊ဂှခင်းခံလုံဂေးမီး၊၊

ခွင်ဂှံးယုးခေ၊ မီးခပ်၊ဟပ်၊လွတ်၊ဂှတ်၊ဂံတေ၊တေ၊၊ ဂးပိခေခိတ်၊ခွတ်၊ဟု၊ပု၊မိုဝ်း
တင်၊တီးသီ၊လီခေဂေး၊ လံးငိခင်းခပ်၊ငိခင်းငပ်းသေ ပေးမးကိတ်၊မိုဝ်းတံးဂေး၊ မွဲးဂျ၊လေး၊
ဂျ၊တုဏ်း ခင်းခွင်ဂမ်းလိပ်၊၊ လှိုင်သေခေ၊သမ်၊ ယင်းမီးဂှခေ၊ဂှင်၊လပ်းဟု၊ ဟွင်၊တေး၊ကူး၊
ဂးတီးဝတ်၊လုင် ဝါခင်းခေမံ၊ဂှခေခေ၊ နှပ်၊ပီယေးပွတ်၊ဂှိုတီးပွံးဂှိုတီးလမ်း ပင်းကပ်ဂှခေ၊ဂှင်၊
လပ်းဟု၊ဝါခင်းခိုင်၊ယပ်း၊ဝါခင်းခိုင်၊၊ တေး၊ပေးဂှတ်၊ဟိပ်သိပ်းပိတ်၊သိပ်းဂပ်းဝါခင်း၊၊
ခပ်းတင်၊ပွံးလပ်းဟု၊ဟွင်၊တေး၊ကူးခေ၊ တင်၊ကပ်လှိုင်သိပ်းကိတ်၊မွဲးဂျ၊၊ ဂှိုတီးပွံးဂှပ်၊ပင်း
လပ်းဟု၊ တီးဝါခင်းခေမံ၊ဂှခေသေ ပင်းလုင်းမးတင်၊တေး၊ဂးခိုင်ပလင်၊ဂှိုင်းသိုင်လုင် ခင်းဂှိုင်
ဂှိုင်းခမ်းဂိခေ၊လပ်း၊၊ ဂှခင်းဟံးဂှိုင်းခမ်းလုင်ခေခေ၊ဂေး၊၊ ကပ်ဂှခင်းခင်းဝါခင်းခေမံ၊ဂှခေ
လွခေ၊ မးသွခေ၊ယံဂခေသေ ကပ်တိခေခပ်ဂိတ်၊လမ်းဟံးဂှိုင်း- ကခေတေးဂှခေ ပေးလိုင်
ဝါခင်းဝါခင်းခေခေ၊ ထေ၊ဝံးဟံးဂျ၊ဂှိုမ်းဂခေပိခေဂမ်းပိခေဂမ်း ဂှိုင်းခမ်းလုင်ဂေး၊ ပုင်းတတ်း
လတ်းဟု၊ဂျ၊ခင်းခွင်ခေခေ၊ ခေမံ၊ထါခင်းပေးလုမ်းတွခင်း၊ ခွခင်းဂခေမးဂှပ်၊မးဂှိုင်း
ဟု၊ပိခေလပ်း၊ ပေးတုင်၊ယွခင်းဂျ၊ ဂှိုတီးဂှိုလီခေ၊ မွက်၊ဟပ်းတုင်း ခင်းခွင်ခေဂေး၊
ဂှိုင်းပေးငိုင်းဝေ၊ဟတ်၊ဟပ်း၊ငပ်းပခေတင်၊ လပ်းဟု၊လုင်ဂျ၊၊၊ ဂးပိခေတု၊ရိယု၊ဂွင်မွင်း
ဂေး၊ ကိုတ်၊ခေခေ၊ပခင်းလင် လွမ်းဟု၊ပိခေလပ်း၊ ခပ်းဂျ၊လုင်းဝင်းကင်းတိုင်၊ယပ်း၊။

ဂးတီးကင်းတိုင်၊ခေ၊ တေ၊တင်၊ပင်ပွံးဝခင်းခိုင်၊သွင်ခိုခင်းသေ လင်၊သမ်၊ပင်းဂျ၊
ဂှတ်၊ဝါခင်းဂှံးယု၊၊ လုက်၊တီးဝါခင်းဂှံးယု၊ ပင်းဂျ၊လုင်းဝင်းယွင်ဂုဏ်း၊၊ ဂှိုတီးပိခေပွံးလုင်

ပေးရှ်ခင်းကိုက်.ကိုက်.ယဝ်။ ဝံးခခေင်. လင်,သမ်.ပာင်းခင်းမှိုင်းခင်းခွင် ယင်းတိုက်.ကိုက်
ခင်းတောင်းသိပ်းရှ်ခင်းတီး၊ မာင်တီးဂေးရှ်ခင်းယေးဝခင်း၊ မာင်တီးဂေးရှ်ခင်းသွင်ဝခင်း၊ မာင်တီးဂေး
တခင်းလံးမွက်,မေးခခေင်.သေ သမ်.ပာင်းဂျ,ထီင်းဝခင်းခင်းယဝ်.ဝခင်းခင်း ရှ်ခင်းဝခင်း
ဟွမ်.ဂခေင်မူခင်းမူခင်းသိုင်းသိုင်း မေးရှ်ခင်း.မေးပာင်းဟြးဝခင်းလင်; မေးလူ,မေးတခင်း ရှ်ခင်းခေ
တေး,ပေးခိုခင်းရှ်ခင်းဟီဝ် ဝတ်.လူင်ခခေင်.ရှ်ခင်း။

ရှ်ခင်းရှ်ခင်းလင်;ဟြးမီးသီ,လင်; တင်းရှ်ခင်းရှ်ခင်းလင်;ရှ်ခင်းတေး, မီးလင်;ခင်း,
တင်းသီင်းမီးရှ်ခင်းလင်;။ ရှ်ခင်းရှ်ခင်းရှ်ခင်းခေ. လိမ်မှိုင်းပခင်းခင်းရှ်ခင်း မိုင်းရှ်ခင်း,ခခေင်.
ကပ်လွခင်းမံ.ခခေင်,သျ,ခိတ်ရှ်ခင်းဝံ.သေ နှပ်,မှိုင်းရှ်ခင်းခင်းမှိုင်းခင်းရှ်ခင်းခင်း မီးတင်းရှ်ခင်း,
တင်းပံဂေး ပာင်းရှ်ခင်း,ပာင်းပံလွမ်း၊ ထိုင်ခင်းခင်းရှ်ခင်း ပာင်းဝံ.ရှ်ခင်းရှ်ခင်းသေရှ်ခင်းခင်း ခပ်လင်,
ရှ်ခင်းဝေး- “ဟြးဟွင်,တေး,ရှ်ခင်း” ခေယဝ်။

ရှ်ခင်းပိုင်းမီးဟြးလေး လင်,ရှ်ခင်းခင်း,ငာင်းလိုင်းလွတ်,ရှ်ခင်းရှ်ခင်း, လိုင်းသေခင်းမှိုင်းသိုင်း
လူင်လုမ်းဟျ.ပွက်;သွင်ခခေင်.ဂေး ရှ်ခင်းကခေင်ယူ,သင်းခင်းခင်းခေ. ယင်းကမ်,လံးခံ.ပံးခေ
တင်းလှို. ဟွ်ဂေးကမ်,မေးယျ.မေးတပ်လေးလေး ဝတ်.ဝေးရှ်ခင်းယေးဂေး ကမ်,လူ.ကမ်,လိပ်။
ဟူးလက်.ရှ်ခင်းလူခင်းဂေး ကမ်,သူးရှ်ခင်းဟီဝ် မေးယျ.မေးဂပ်း၊ နှပ်,မှိုင်းမီးမေး ယေးပွက်;
ယေးဟပ်,ဂေး ခပ်ဟွမ်.ဂခေင်ရှ်ခင်း, လမ်းတိလမ်းလွပ်း ပေးကမ်,လင်းလွတ်;လံး။
ပိုင်းခခေင်လေး ခင်းလူင်လုက်;ခေ. လံးဝေးပံခင်းတီးယူ,တီးဂခေင်လိတ်;ခင်း။

တွမ်း;ဟိုဂ်းလီခင်း,

1. ဂွမ်းပုးတုးလှိုင်းခင်း. ခိုခင်းမေးမပ်.ထီဝ်မခင်း ရှ်းမီခင်းတုး။
  - (ဂ) မီးဂူခင်းမုးတေ,တင်းလင်ဂူခင်း
  - (ခ) ခင်းခွင်လှိုင်းလုဂ်းခင်း.
  - (င) ခပ်ကမ်း,တွမ်း.လံးပံလိခင်းသေပွဂ်း
  - (လ) မိုဝ်းဂွမ်း,ကွမ်းတင်းခင်းခင်း.
  - (သ) ရှ်းတံးပံခင်းဝါခင်းဝံ.သီ,ဝါခင်းယဝ်.
  - (ဃ) ပေးခပ်လှိုင်းခွပ်လံယဝ်.ဂေး
  - (တ) ဂူခင်းကမ်းယူ,ခင်းခွင်လှိုင်းလုဂ်းခင်း.
  - (ထ) လံးခီ,ရှိုင်းဂမ်းလိဝ်ယဝ်.။
2. လတ်းခင်း ခိုင်းခွင်လုဂ်းခိုင်း; ကမ်းလင်းဂပ်,ယမ်းရှု.ယမ်းရှုခင်းခင်း.တုး။
3. ဂွမ်းပုးတုးခင်း. တံးခင်းတီးပွင်,မခင်းတုး။

ခင်း။ ရှိုင်း,ခိုင်း။ ခင်း.ရှိုင်း။ ခင်း.မေး။ ခင်း.ခွပ်။ ခင်း.လိခင်း။ ခင်း.တူဂ်းတတ်,။
ခင်း.ရှိုင်း။ ခင်း.လတ်း။ ခင်း.လံး,။ ခင်း.တင်း.ခေး။ ခင်း.ကွမ်းလွဂ်း။
ခင်း.လမ်းဂိုတ်း။ ခင်း.လိခင်းကွတ်း။ ခင်း.ခေး။ ခင်း.တံးဝခင်း။

တေးရှ်,

ရှ်ခင်းမိုင်းတံးမိုင်းရှ်ခင်း, ကွခင်းခံ. ခပ်ဂံ.ရှ်တံးသုခင်းရှ်တံးရှ်; ရှ်တံးခရးတေ.တေ.။
ဂျးပီခင်း ခပ်ရှ်, ခပ်သုခင်း ထုပ်,ခင်း; ခမ်းမခင်း လိုင်းခင်းဂေး; ဟုဂ်,သွမ်းတုခင်းခပ်;
တုခင်းထုပ်, တုခင်းငးသေ ရှ်တံးကပ်ရှ်ခင်းဟုံရှ်ခင်းမခင်း။ လိုင်းသေခံ. ဟုဂ်,ခင်းခင်း
လေး; ခင်းခင်းတင်းမံဂေး; တေ,ကပ်တံခင်းတေး,ရှ် ခပ်ယင်းကမ်း,လံးသိုဝ်.ပိုခင်းသေပိုင်း
ခပ်ဟုဂ်,သွမ်းတုခင်းဂုဂ်,ဟုံ, ဂုဂ်ခွခင်း, ခင်းရှ်;ခင်းသုခင်းသေ ထိုင်မိုင်းမဂ်,ဂုဂ်,မဂ်,
ငါးမဂ်,ယင်း. လင်း,ပိတံးကပ်တဂ်,လီတံ,ဝံ.ရှ်;ရှ်; လိုင်းပိတံးပိုင်း,မခင်း ဂပ်,မခင်းလီလီ
ငါးငါးသေ လင်း,ကပ်ယင်းဂုဂ် ရှ်တံးပီခင်းခင်းလင်းရှ်;လိုင်းရှ်;ပိုင်း။

ဂုဏ်ဃိုက်,ကခင်းဝုးခံ. ယူင်းမခင်းတိုခင်းဃိုက်,ဝံ.။ ဂုဏ်ခွခင်း,ဂေး; ယူင်းမခင်းတိုခင်း
ခွခင်း,ဝံ.ယူ.။ ပေးတေဂှ်တံးမခင်းရှ်တံးဃိုခင်း, လင်,ကပ်ယူင်းဂုဏ်ခခင်း. မးတၢ်ဂ်,လိတ်,သေ
မးပွခင်းမးတိုခင်းမီးမခင်း မုခင်းမခင်းပိတ်;လိလိ. ကပ်မးသွဲ,ခင်းဂၢပ်.ခင်းဃိုခင်း, ခိုတ်;
မၢ်ဂ်,ဂုဏ် ကခင်းယူ,ခင်းယူင်းဂုဏ်ခခင်း. ရှိုင်းတူဂ်းမူတ်းမူတ်းသီင်းသီင်း။ ပေးခိုတ်;ယပ်.
သမ်.ကပ်သွဲ,ခင်းသၢတ်,သေ ကပ်ရှင်မးဃတ်.မးပိုတ်း။ ရှ်းယွဲးဂုဏ်ကွခင်း,ကခင်းခၢတ်;လပ်း
ဂခင်းလှိုင်းခခင်း. ပေးယံးမးဃိုင်းမးတွင်ယွင်း လင်,ကပ်ဃိုင်းဂုဏ်ခခင်း. မးရှမ်းပိခင်းရှင်
ပိခင်းရှင်ကွခင်း,ဝံ.။ ကခင်းခံ.ရှင်.ဝုး-ရှင်ဂုဏ်။ ပေးတေဂှ်တံးသီခင်းမံ လင်,ကပ်ရှိုင်းယိတ်;
မးရှင်;လပ်းဂပ်းဂခင်း တင်းလိက်းလိမ်ကွခင်း,ခခင်း. မိုဝ်းခွခင်းဗျးယိပ်းမိုဝ်းရှိုင်း. ခွခင်းသံ.
ယိပ်းရှင်ဂုဏ်ဃိုင်းကွခင်း, ခိခင်းလံ.ပံ.သွဲ, တီးပံလိက်းရှိုင်းခခင်း.သေ ပခင်း,တိက်းတိက်း
လင်,ပိခင်းလေ,ဂုဏ်ကွခင်း,ကွဂ်,မး။

ဝံးခခင်းသမ်. ကပ်ရှိုင်းဂ်းမးဂွဂ်းကပ်မံ တီးလေ,ဂုဏ်ခခင်း. ရှ်းပေးပိခင်းတူင်,
ပိခင်းတူင်.။ ခိခင်းရှ်တံးရှိုပ်ရှ်တံးလိပ်းဝံ.ယပ်.။ မံဂုဏ်ကခင်းပိခင်းရှိုပ်ပိခင်းလိပ်းခံ. ဂမ်းဃွင်း
ဂေး; လင်းလွံ.မခင်းခံ.တေ,ဂခင်း. ဂမ်းဃွင်းဂေး; ကပ်တေးဂှ်တံးမခင်းဃိုက်, မခင်းဂံ,
တေးဂှ်တံးလံးဃုးရှိုမ်,ဃုးဂွပ်း. တေးဂှ်တံးခိခင်းရှိုပ် ဃုးလှိုင်းလှိုင်းခင်း.။ ခိုင်းယိပ်း
တင်းတိုဝ်း ကခင်းတေတေးဂှ်တံးမခင်းရှ်တံးရှိုင်းခင်း.ဂေး; မီးလံပိုင်ဝံ.ယူ, ပိုင်လှိုင်းမခင်းတေ.
မီး- ဂီ,။ သီးပခင်း. လၢဂ်းဃတ်. (လၢဂ်းခၢတ်;) ဃိုမ်း. ခပ်. မံ.သွတ်,။ လွတ်,။ ရှိုင်း. ရှိုင်းဂ်း.။
ရှိုင်းဝိခင်း.။ ရှိုင်းယိတ်;။ ဃိုခင်း, (ဂၢပ်.) လှို လိမ်လှိုင်းခင်း.ရှု,။

မိုဝ်းတေဂူခင်း.ရှိုက်,ခခင်း. သမ်.ကပ်သီခင်းမံဂုဏ် မးသုပ်းသွဲ,တီးရှိုင်းဝိခင်းသေ
ဝိခင်းသွဲ,လွတ်, ရှ်းပေးပိခင်းလွတ်,ပိခင်းလွတ်,ဝံ.ခခင်းခခင်း.။ ဂမ်းခခင်း. မခင်းယေးကပ်.
တေဂှ်တံးလံဝုး ပေးခွဲးရှ်တံးရှုးဝုးဂေး; တိက်;ခေး;လိခင်းရှုးဝုး.။ ပေးခွဲးရှ်တံးရှိုင်းဝုးဂေး;
တိက်;ခေး;လိခင်းရှိုင်းဝုး.။ လင်,တွဂ်,လက်းဝံ.တင်းသွင်ဃံ,သေ ကပ်လွတ်,မံကခင်းဝိခင်းဝံ.ခခင်း.
သိပ်းလွတ်, မးသုပ်းသွဲ,တီးလက်းဂၢပ်ရှိုက်, ယေးလွတ်,ယေးလက်းယေးလက်း.။ ဂမ်းခခင်း.
လင်,လခင်းကပ်ခိုင်းမံမးရှိုင်းဂခင်းလပ်းလက်းဃံ,ခခင်းသေ ထူင်,ရှု,ထူင်,မး ရှိုင်း.လပ်းလက်း
ကခင်းတွဂ်,ဝံ.ခခင်း.တိက်းတိက်း.။ ပေးရှိုင်း.သီ,ပွဂ်းသမ်.ရှိုင်း.ဝုးယေးလှိုင်း.။ လံးရှိုင်း.မခင်းဂေး;
မီးလံလံးတေ.တေ.ယူ,။ ရွံးဂး; ငဝ်းမခင်းမီးဂမ်းမခင်းပက်းလိက်.လေး; မခင်းပက်းယွဲ,။ ပေးဂှ်တံး

မခင်းဟိုမ်းပိတ်, ကခင်းဝုးခခင်းဂေး လံးဂွင်.ပိတ်,လူပး ပေးရှ်တံးမခင်းဟိုမ်းသိပ်းဂေး လံးဂွင်.သိပ်းလူပး။ တီးပဂ်းလိက်.သုတ်ခခံ. မီးပဂ်းခိခင်းရှင် ဟးလူဝါ. ခိခင်းရှင်ဟးလူဝါခခံ. မခင်းပိခင်းဟိုမ်းဂေး လံးဂွင်.ဂေးလူပး။

ထိုင်မှိုင်းတေးတေးရှ်တံးမခင်းရှ်တံးခွင်း၊ လင်,ကပ်ယံးရှ်,ကခင်းဝူခင်းဝံ.ခခင်း. မးမး သွဲ,ခင်းရှ်ခင်းဟိုမ်းလီလီ၊ ရှင်းလင်းတီးဂီ၊ သွဲ,လိမ်သီးပခင်း လာဂ်းဟတ်.၊ မးယိပ်, ရာခင်းဂိင်းဂခင်းရှ် ရှ်ပေးဂုမ်းရှ်ပိုင်ယပ်.။ ပေးဝုးရှ်ရှ်ယပ်. သမ်းကပ်ဝိရှ်, မေးဝိလီလီ ငမ်းငမ်း၊ ယမ်းခခင်း ကပ်တင်းမံတမ်း,လွတ်,ခိုင်; ခခိပ်းသွဲ,ခင်းမံ.သွတ်,သေ တိခင်းယိပ်, မးယိပ်, မှိုင်းသွခင်းမံ.သွတ်,၊ သွတ်,ရှ်,ယေးလံး တံးကပ်လာဂ်းဟတ်.မခင်း ဟတ်.လွမ်း ယေးဂမ်း၊ ရှ်တံးခခံသွတ်,ပတ်.ဟတ်.သွဲ, ဂမ်းမံ,တိဂ်းတိဂ်း။ ခင်းရှ်ပဂ်းမခင်း ပေးတေ သိုင်းလီ ဟင်,လီခခင်း လံးကပ်ရှင်ဂံ,ကွခင်း, ခခိပ်းပဂ်းမခင်းမံပခင်းရှ်မခင်း လွမ်းခေးမခင်း ရှ်,။

ပေးတေးတေးရှ်တံးလံးဟးရှ်, ဟးရှ်ပင်းသမ်း လံးကပ်မံခင်းလီခင်း၊ သီခွင်,၊ သီခိပ်,၊ သီလိုင် သီလိုင် မးလူဂ်းရှ်တံးမွဂ်,ရှ်တံးလံးမခင်းသေ သွတ်,ပတ်.ဟတ်.တေး လွမ်းဂခင်းရှ်, ရှ်တံးပိခင်းလံးမခင်း လံးပိုင်လံးသီခင်းဝံ.။ ပေးတေးရှ်တံးမခင်းသွမ်း,သမ်း လံးကပ်ရှ်ခင်းကပ်ရှ်ခင်း မးယွမ်း.ပိခင်းမခင်းသွမ်း,မခင်းလမ်း။ ပေးတေးကပ်မခင်းဟိုက်, ရှ်တံးမခင်းခွခင်း, သမ်းလံးကပ် ပိုက်,မာဂ်,ပပ်.လွဲ၊ ခင်းမံ.မာဂ်,ခေးလွဲ လိုင်းခခင်း.မးတူမ်းသေယွမ်း ရှ်ပေးခွခင်း,ဝံ.။ ပိုင်းခခံ လင်,ဝုး- ရှ်ခင်းခင်းမှိုင်းတံး မှိုင်းခွခင်း,ကွခင်းခခံ. ခပ်ကမ်း,လံးသိုက်.ခွင်းခင်းတင်းမံ ကမ်း,လံး ကပ်ခိုခင်းကွဂ်,ခွဂ်းမှိုင်းလေးလေး၊ ထိုင်မးပခင်းမှိုင်းမှိုင်းလိပ်ခခံ. ရှ်ပိုင်းရှ် ကမ်း,မေး တေးရှ်,တေးလံး ရှ်ရှ်.လူငံးသေ သိုက်.ခွင်းမှိုင်းမှိုင်းမးခင်းမးမံ ရှ်ကမ်း,ဂေး သိုက်.ပေး တင်း တင်းဂိခင်းတင်းယိမ်း.လွဲ လိုင်းခခံ.။

တွမ်းဟိုက်လီခင်း,

1. တီမ်းခင်းခိုင်းတေးရှ်,တေးလံး ရှ်းပးပိုင်လူင်မခင်း ယျှ်းယွမ်းသိမ်းရှ်းထီင်တျ။
2. ခိုင်းခင်းခိုင်းဂွမ်း, ငလး ခိုင်းခင်းခိုင်းလိင်ခင်း ပိုင်းဂခင်းလိုင်းရှ်း။
3. ဂွမ်းခိုင်းဂွမ်း,ဝးဝံ-ရှ်းဂခင်းယျှ်းရှ်း, ထုက်,ဂခင်းယျှ်းသုခင်းခင်း ဂွမ်းသင်ငလးလင်,ဝးရှ်း။
4. ခင်းလွက်ပပ်,ပးတုးခင်း လွမ်းလူင်းမံရှ် (ဂ) (ခ) (င) မီးဝံ.ခခင်း၊
မံဝံ.တူင်လွ်ဂေး ကပ်တူင်ခခင်းသျှ်, ရှ်းပေးမိခင်းတျ။
(ဂ) ရှ်းခိုင်း ..... ခခင်း ခပ်ကမ်း, ... မီးလိင်ခင်း။
(ခ) သိုင်း ..... ယျှ်းပေးမိခင်းရှ်း,မိခင်း ..... ခေး,ဟီဝံ။
(င) ပေးရှ် ..... မူတ်း၊ ယျှ်းပေးလံး,ခခင်း။
(လ) ..... ကမ်းပံ,မေးလိက်ခင်း ခတ်း ..... ရှ်းရှ်းဝခင်းတျ။
(သ) ..... ခွခင်းခင်း ..... ဂေးဝံး ရှ်းမခင်းဂေးပေး။

လေးသု

လေးကခင်းဝုးခံ. ဟူးလုံဂေးလံးယိပ်းလံးတိုင်းယူ, ဂူးမိုင်းဂူးဝခင်း တေပုဂ်.တေဂျေ, ကီးသင်သေကမ်,ဝုး လံးကပ်လေးလွခင်းလွခင်း. လေးယွဂ်းလေးယိက်းဂေး မီးလွတ်,ဂျေ, ဂူးဂိပ်,ဂူးငိက်ယူ, ဂွံးဂျေ ဂူခင်းကခင်းမေ့ရှ်တံးလေးသုခံ. မီးကေး,ဗတေ.ဗတေ.။ ဂူခင်းဂမ်းဟွင်း ပေးတေထာမ်ဝုး-လေးခံ. ပိုခင်းကပ်သင်ရှ်တံး ခံလိုင် ခပ်ယင်းတေကမ်,ဂူးလူးဂွခင်း,။ ဝါခင်းယွ,မိုင်းလူင် တာင်,တီးလိုင်းခခင်း.ဗတေ. ပိုခင်းမီးလက်းရှ်တံးလေးဗလး ကပ်ခင်းမံ. တူခင်းမံ. ခင်းပေ ယိုင်းယုး ဟိုင်းလုံလိုင်းခံ. ရှ်တံးလံးယူ,။ ခင်းမိုင်းတံး မိုင်းလိပ်ဗတေ. ဂွပ်းပိုင်းကမ်,မီးလက်းရှ်တံးလေးဗလး တေကပ်ယိုင်းလုံ ဟိုင်းလုံ လိုင်းခခင်း.ရှ်တံးဂေး ကမ်,ပံ,ပိခင်းလံး. ဂွံးမေ့ကပ်ခင်းသု ပိုင်လိပ်ရှ်တံးဂူလုး။

သုခံ. မီးသွင်ပိုင်- ပိုင်ခခိုင်းပိခင်းသုတူခင်း. ထိုင်ပိုင်ခခိုင်းပိခင်းသုခိုင်း.။ သုတူခင်း ခံ. လံးဟုဂ်,သွမ်းဝံ. ခင်းရှ်ခင်းသုခင်း. ပေးထိုင်ခင်းလိုခင်းကမ် လိုခင်းသမ်ခခင်း. လင်,လာခင်း ကပ်ဂိင်,မခင်း ဗမးစုတ်,ပိတ်း ပိုဂ်,ဗဂေ,မခင်းသေ တေးလွဂ်းဂွဂ်းကွဂ်,ခင်းသုမုးတက်,

ဂြိုဟ်းဂြိုဟ်း၊ လင်၊မတ်၊ဂြိုဟ်းတုမ်းဂြိုဟ်းတုမ်းဝံ။ သျှိုဝ်းခံ၊ လံးဂြိုဟ်းခင်းထိုခံ၊ သျှတုခင်းသမ်၊ မီးသွင်မိဝ်း၊ မိဝ်းခိုင်းဂွင်သျှလေး၊ မိဝ်းခိုင်းဂွင်သျှလူင်။ ပေးဂြိုဟ်းပိခပ်လေးမးယဝ်၊ လိုင် သျှလူင်ခံ၊ ခပ်လီယိုဝ်းလီလိုင်သျှလေး။ လေးသျှကခပ်ဝးခံ၊ ဂွပ်ပိုဝ်းကပ်ခပ်သျှဂြိုဟ်းလေး၊ လင်၊ဝး- လေးသျှ။

လံးဂြိုဟ်းလေးကမ်း- ကပ်ခပ်သျှဂြိုဟ်း၊ မေးသျှးမေးသံ၊သေ လိုဝ်းပိတ်ပိုဝ်းမခင်းမုခင်းမခင်းလီလီ လင်၊သျှခင်းပုင်းလူင် တုမ်းလေးခပ်လင်၊ ခပ်လင်၊ ကခပ်ဝးခံ၊ လံးကပ်တပ်၊ သျှခင်းဂူဝ်ခင်းပိတ်သေ ကပ်ခပ်ထွက်သျှ၊ လီခင်းကပ်ခပ်မခင်း၊ ဂွပ်းဂျးကခပ်လီလိုင်ပိုခင်းခံ၊ ပိခပ်တပ်ဂူဝ်ဂူဝ်းဂပ်၊ဂူဝ်း။ မိုဝ်းတုမ်းခပ်ခပ်ဂေး၊ တုမ်းဂြိုဟ်းခပ်သျှလားခင်းလားခင်း၊ လင်၊ကပ်ကွက်၊မးတင်၊ခိုင်တုမ်မံ၊ ကမ်းခပ်ခပ်ဂေး၊ ခိုင်မက်၊ဂြိုဟ်းပိင်းပိင်း၊ ကပ်ခပ်လွက်မံ၊ တီခပ်၊တီခပ်၊သက်၊သက်၊ ဂြိုဟ်းလီ၊ပေးယွံးလီလီ၊ သမ်၊မေးလိုဝ်းပိတ်၊ ငယ၊မခင်းယွံးမခင်း လိုဝ်းကခပ်ကမ်းလီဝ်ခပ်ခပ်သေ ပခင်းဂြိုဟ်းဂွခင်းဂြိုဟ်းဂွခင်းကွခပ်၊ဝံ၊ ယေးဂွခင်း၊ ဂြိုဟ်းပိခပ်လေးယေးမင်။

မိုဝ်းပွဲ၊လေးခပ်ခပ်၊ လံးပွဲခင်းထင်၊ ထင်၊ကခပ်ဝးခံ၊ ကပ်မံ၊ပိခင်းဂြိုဟ်းစွပ်၊ သီ၊လီ၊သေ ခပ်ခပ်ကခပ်ခွံးလံး တင်းယွံးမခင်းခပ်ခပ်၊ ကပ်ခပ်ခပ်၊မင်မင် မးယိပ်၊လပ်း၊ ကမ်းခပ် တွက်၊လီ၊ကွခပ်၊လပ်းထင်၊ ဂြိုဟ်းခပ်ခပ်ခင်းလီလီ၊ တီးပွဲ၊မခင်းသမ်၊ လံးပွဲ၊ခင်းခပ်ခပ်၊ ဂမ်းယွံးသမ်၊မုတ်ထင်သေ ခပ်ခပ်ခပ်ခပ်မးခင်းထင် ဂမ်းယွံးဂေးပွဲ၊ခင်းကပ်၊ဂြိုဟ်းလူင်။ ကပ်ထင်၊လေးခပ်ခပ်၊ ဝင်းသျှခိုင်ခပ်ခပ်သေ သမ်၊ကပ်သျှခင်းကွခပ်၊ ကခပ်လာတ်၊မးပုခိုင်ခပ် သျှခင်းမုက်၊မံ၊ကခပ်ခိုင်ခင်း လင်၊ကပ်မံ၊လူဝ်ယွက်၊ယွက်ပခပ်၊ပခပ်၊ ဂြိုဟ်းတေးသျှခင်းမုက်၊ပေးယံး၊ ပေးကွခပ်၊လီလီ၊ သမ်၊ထွက်၊သျှခင်းထင်၊လေး၊ ကခပ်လေး၊ ဝံခင်းခပ်ခပ်ခပ်ခပ်၊ မေးကပ်မိုဝ်းတုမ်းလွမ်းပိပ်၊ပိပ်၊ ပေးဝးသျှကွခပ်၊လိုဝ်းခပ်ခပ်ယံးကခပ်တုတ်၊ခင်းထင်၊လီလီယဝ်၊ ယုက်၊ကပ်ထင်၊မခင်း မးတက်၊လီ၊ မိုဝ်းလုံလေးခင်းထင်၊ ဂြိုဟ်းမး လင်၊ကပ်ပက်၊ဝါခပ်ခပ်ခပ်ခပ်လုံ၊ မက်၊ဂြိုဟ်းခင်းလုံလိုဝ်းခံ၊ မေးခိုတ်၊လွမ်းသီလွမ်း၊ ဂြိုဟ်းခင်းလိုဝ်းလီမိုခင်းလီသေ ဂွက်၊ကွက်၊ထင်၊လုံထင်၊ခပ်ခပ်၊ လင်၊ကပ်မးသွခပ်၊ကခပ်ပိခပ်ခပ်ခပ်၊လေး၊ ဝံယဝ်။

ဝါခင်းယွဲ,မိုင်းလူင် တာင်,တီးလှိုင်းခခင်း.လိုင် လေးခခံ. ပိုခင်းကပ်ကပ်းရှ်တံးလွခင်း. လွခင်း. ကမ်,ပေးလံးယပ်,တိခင်းယပ်,မိုင်း. သမ်.လံးခံတခင်း,မခင်းပေးကာခင်း,မိုခင်း, ကာခင်း, သီခင်း. ကျပ်ခင်းဟီခင်း,ယွဲဂ်း ဟီခင်း,ဟီဂ်း. ခင်းမံ. ခင်းတွဂ်း, မွဂ်,ယိုင်းဟိုင်းချး. ယင်မံ.လှို လှိုင်းခခံ.ဂေး. ရှ်တံးဟီခင်းလေးလံးရှ်ပိုင်ပိုင်ယူ,။ ယွမ်.သီခွင်, သီခိပ်. သီလမ်. သီလိုင်သေ ကမ်,ဂေး ဂမ်းဟွင်းထာခင်းပေးလှိုမ်းခိုခင်းမခင်း,မိုခင်းဂ်း.။ လေးခခံ. ခပ်လွင်းယိပ်း တာင်းတိုင်း ရှ်ခင်းရှ်ခင်းခင်းမတေ.မတေ.။ လှိုင်သေကပ်ပူဂ်. ကပ်ဂေး,ရှ်ပိုင်ပိုင်ယပ်. သမ်.ကပ်ရှ်တံးကပ်,၊ ရှ်တံးဂွဂ်း. ရှ်တံးထူင်. ရှ်တံးတိုင်း. ရှ်တံးဟိုခင်းတာင်းခင်း တီးဟူခင်းကမ်,ယမ်း. ခင်း.ကမ်,တိုင်း. လှိုင်းခခင်း.ဂေး. လံးယူ,။

တွခင်းဟိုဂ်းလီခင်း,

1. လှိုင်းလေးကခင်းသူယမ်းရှ်.ခခင်း. တိမ်းခင်းသိပ်းပိုင်တု.။
2. လေးသုခခံ. လံးကပ်ယိပ်းတိုင်းတီးလှိုလံးလံး.။
3. ရှ်ခင်းရှ်တံးလေးခခံ. ခပ်မွင်းဟူခင်းခင်း, မွင်းလီတ်,ခင်း,?။
4. ခေးဂျမ်းတံးခခံ. ယေးခေးရှ်တံးဟီခင်း ဝု,ဂျ ယေးကခင်းတု.။
  - (ဂ) တူခင်းသု (သ) ခွခင်းလွဂ်းမံ. (ခ) တူဂ်းဂျ,ဟီင်,ဟီင်,
  - (မ) ထာင်,လေး (ဃ) ခင်းလင်, (ပ) ခုတ်းခင်းမေး,
  - (င) တေးဟိုင်း (တ) တာဂ်,လီတ်,
  - (လ) မာဂ်,ဂိုခင်းခင်း (ထ) မိုခင်းလီခင်း,
4. ရှ်ခင်းပုးတံးခခံ. ပေးဟီတ်းဂေး. ခိုခင်းခင်းပခင်းလူ.။
  - (ဂ) ရှ်ခင်းခံသီခင်းခပ် ကပ်လေးယွဲဂ်းဂေး,သီခင်းခံ.။
  - (မ) ဂမ်းဟွင်းဂေးကပ်လေးလိဂ်းဟိုခင်းခပ်,ဂေး,ဟိုင်း.။
  - (င) လေးသုဂေး. ကပ်ရှ်တံးလေးတိမ်းလိဂ်းခခံ. တေဟီခင်းရှ်ခင်းမီးယူ,။
  - (လ) ပေးဟိုင်းလိဂ်းရှ်တံးလေးဂေး. တေဟီခင်းရှ်ခင်းမီးယပ်.။
  - (သ) မိုင်းတံးခခံ. မေးရှ်တံးလေးရှ်တံးယူ,။

သမဝါးယမ

ရှမ်းဂပ်းထုဂ်, မိုဝ်းဂွခင်းမီးဝံ.ဝါး- “ရှမ်းဂခင်းဂိခင်းလင်း,ဝါခင်း-ရှမ်းဂခင်းရှမ်းလင်း,မပ်”
ဝါးခင်း,ခင်းလေး; ပေးဝူခင်း.လွမ်းရှမ်းခေးခင်း.လီလီလိုင် မိခင်းဒတ.ဒတ.။ မိုခင်းခင်း,ခင်း;ဖဂ်း
တင်းဂိခင်း ပိုင်လွဲသေကမ်,ဝါး၊ ဝိဂ်.သမ်.ဂါးခေး,ပိုင်းခေး,တါခင်း,လွဲဂေး; ပေးဂွဂ်းဂိခင်းဂေး.
လိဝ်ခင်း. ကမ်,ပေးဝါခင်းပိုင်းဂွမ်းရှမ်းဂခင်းဂိခင်း တင်းတံးဂေး.တံးသေးခင်းခင်း။ ပိုင်ခိုင်;
မိုခင်းခင်း,တုမ်မံ.လွင်တုမ်ခိုင်;ခင်းခင်း. ပေးဂွဂ်းယုဂ်.ယွင်းကပ်ဂွင်းဂွံးလိုင် ခင်းဒတ.ဒတ.။
ပေးရှမ်းဂခင်းတင်းတံးဂေး.တံးသေး; ယုဂ်.ရှမ်းထမ်းမိဂ်,လွံးဂခင်းဂွါ,လိုင် ဝိခင်းကခင်းမပ်လွဲ
မပ်ခေးဒတ.ဒတ.ယူ,။ လိုဝ်သေခင်း. လွင်းဂျ.တင်းခါး လွင်းဂွံးတံးသွခင်းဂွံးတံးခေး လွင်းဂွံး
တင်းသင်းပိုင်လွဲသေကမ်,ဝါး လိုဝ်းကမ်,ရှမ်းဂခင်းဂွံးတံး ကမ်,လွံးဂခင်းပွင်ခင်း. ပေးဝါး
ဂေး.ခိုင်;လံးခင်း. ဂေး.ခိုင်;ရှူးတေလံးကေး, ပေးတီးခိုင်;သျ,ဂေး; တီးခိုင်;သမ်.
တေခေး,။ ပိုဝ်းခင်းလေး; ကိုဝ်,လွဲမိုင်းလွဲသေကမ်,ဝါး ပေးမိမူ,လုမ်းရှမ်းတုမ်ဂခင်း ဂွံးတံး
ဂွံးတံးခေးဂေး; ရှမ်းမိုင်းလင်း,တေလံးသိုဝ်.ဂိခင်းခင်းပေးထုဂ်,။ တီးလွဲမီးမူ,လုမ်းရှမ်းတုမ်ဂခင်း
ဂွံးတံးတင်းဂျ.တင်းခါးဂေး; ရှမ်းမိုင်းလင်း,တေလံးသိုဝ်.ခင်း သိုဝ်.ဂိခင်းပေးထုဂ်,။ တီးကမ်,မီး
မူ,လုမ်းရှမ်းဂခင်းခင်း. တေလံးသိုဝ်.ဂိခင်းဂါးဒတ.ဒတ.။ ဂွမ်းလွင်းခင်း.လေး; ရှမ်းဝါခင်း;

ရှ်ခင်းမိုင်းဂပ်းမိုင်းလိပ်ခံ. ကင်းလံးတေတင်းရှ်တံးဝံခံ သမဝုယမ။ သမဝုယမခံ. တီးပွင်မခင်းဝုး- “ဝံခံမူလုမ်းရှ်ခင်းမိုင်းရှ်ခင်းဂခင်းပွင်” ။

ငင်းမခင်းတေတင်းတီးလွဲမုး ပေးဝုးခံလိုင် တေတင်းတီးမိုင်းရှ်ခင်းမခီ, ငလး မိုင်းကိင်းဂလိတ်းခပ်မုးကွခင်းတင်းပိုခင်း။ ဝံးခခင်းသမ်.ငမးမုးထိုင် ကိခင်းတိယိုဝ်းသေ ထိုင်မိုင်းဝံခရိတ်. 1950 ခခင်း. ရှ်ခင်းခင်းမိုင်းရှ်ခင်းတုမ် ကင်းတေတင်းခိုင်ပွင်လုမ်းလံး မူလုမ်း သမဝုယမ မုးရှ်တီးရှ်လိပ်ခံ တေတုတ်းမိုင်းလိပ်ခံ. တီးကိခင်းကခင်းခွင် သမဝုယမခံ. ခင်းရှ်ရှ်ခင်းမိုင်းတင်းလံ တေလံးသိုဝ်.ဂိခင်းသိုဝ်.ခင်းထုဂ်,ထုဂ်, ခင်းရှ် ဂေ.ခိုင်; ငလး ဂေ.ခိုင်; ပေးတေကမ်,လံးမီ,လိဂ်းတွဂ်,လွဂ်းပွဂ်,ဃခင်းဂခင်း၊ ရှ်ခင်းမီး ငလး ရှ်ခင်းဃခင်းဂေ; ခင်းရှ်ပေးတေလံးဂိခင်းခင်း,ခင်းခင်း,ဂခင်းလိမ်လိပ်ခင်းခံ.။

လွင်းရှ်တီးမူလုမ်း သမဝုယမ ခံ. ရှ်ခင်းမိုင်းတေလံးရှ်ခင်းဂခင်းသွဲ,ငိုခင်းတိုခင်းသေ ရှ်တံး၊ ခင်းဂုးငိုခင်းတိုခင်းကခင်းဝုးခံ.ဂေ; သမ်.ငမးရှ်တီးပုခင်းသေ ယေးပုခင်းဝံ.ဂုးပုး ကမ်,ခခင်းဂေ; ခခင်းခင်းလွဲ ရှ်ခင်းယေးဂေ.ခံ. တီးခခင်းသုတ်းမခင်းသွဲ,လံးသွင်ပဂ်,ပုခင်း။ ဃူးပွင်ဂခင်းမခင်းဂေ; ကပ်ဂမ်;ဂင်လွဲရှ်ခင်းခင်းမူလုမ်းလိဂ်းဂိဂခင်းပခင်းသေ တေလံးမီး-

1. ရှ်ပပ်;
2. ရီမ်ရှ်ပပ်;
3. ဃူးမံ
4. ရီမ်ဃူးမံ
5. ဃူးယိပ်းငိုခင်း
6. ဃူးထတ်းလွဂ်းငိုခင်း

လိပ်သေလိပ်ခင်းခံ.သမ်. လိဂ်းကပ်ရှ်ခင်းလွင်ဂမ်;ဃွင်း ခပ်းပုးခင်းခွမ်,မတီ,သေ လွံးဂခင်းပွင်ဂုး။ ဃူးလွဲသေကမ်,ဝုး ပေးကေ,ယုလံးသိပ်းခွပ်,ခိုခင်းခိုင်လိုင် ကမ်,လိဂ်းဃုးသု, ကမ်,လိဂ်းဃူးယိပ်းရှ်ခင်းလံး ဝံ.သေရှ်ခင်းယွင်,ငလး ရှ်ခင်းဃိတ်းမံမီးခပ်ခင်းရှ်. လိပ်သေ ခံ. ပေးဃွဲမုးသွဲ,ငိုခင်းတိုခင်းပခင်းဂေ; ခပ်းဝံခံရှ်ခင်းမူလုမ်းလံးရှ်ဂေ.။

မူလုမ်းသမဝုယမ ကခင်းဝုးခံ. မီးဃုာ်,လိပ်ရှ်ခင်းကမ်,လိပ်; ဃုာ်,ကင်းသုခင်းကင်းခေး ဃုာ်,ရှ်ခင်းဂုးရှ်ခင်းမံ ဃုာ်,ရှ်ငိုခင်းပခင်းဂခင်း၊ ဃုာ်,လဂ်း ဃုာ်,တေသုင်း ရှ်ခင်းဂုးတုးပံတင်း

ဟုံ၊လိုင်.ဂံ၊လိုင်.ပိတ်း လိုင်.ပုလုံလှိုင်းခမ်းဂေး၊ ရှ်တံးပိခ်မူ၊လုမ်းသမဝ၊ယမ လံးဂူးပိုင်။
ဂွံးဂး၊ မူ၊လုမ်းလုံသေကမ်၊ဝး၊ နှပ်၊ပီယေးပွဂ်း လံးထတ်းလွဂ်းငိုခ်း၊ ငိုခ်းတိုခ်းယေးပျး
တွခ်းမးဂးရှိုဝ်ခမ်းဂေး၊ ဧဃမိုင်၊ပခ်ဂခ်ဂူးပီဝီ။ လှိုင်သေခမ်းသမ်.မီး ငိုခ်းခိုခ်းလူးဂွခ်း၊
ငိုခ်းခိုခ်းကခ်ဝးခမ်း လံးဂွမ်းကပ်နီပ်းမံသိခ် ကခ်ဂွဂ်းဂျ၊သိုဝ်.သိခ် သိုဝ်.နှပ်း
ခင်းသမဝ၊ယမ ခခ်.မးသိမ်းဝံ.လီလီ၊ ပေးထူခ်းပိတ်ခ်နှပ်၊ယပ်. ကင်၊ကပ်ခိုခ်းဂျ၊ခခ်
ပခ် တီးမူ၊လုမ်း၊ ပေးမိခ်းငိုခ်းယေးလွံ.ခမ်း တေလံးခိုခ်းဂးရှိုဝ်ခမ်းဂေး၊ ကပ်ဂမ်းခွမ်၊မတီ၊
ခပ်တိပ်းတတ်းလွမ်းငိုခ်းတွခ်းသေ ထုဂ်၊လံးယေးပာဂ်၊လံပျးဂေး၊ တေပခ်ခိုခ်းမးယူ၊
ဂွပ်းခမ်း ကင်၊ဂွင်.ဝး- “ငိုခ်းခိုခ်း” ။

ပာခ်မိုဝ်းလိပ်ခမ်း ကိုင်းလှိုင်းလှိုင်းဂေး၊ ထုဂ်၊လီမီးသမဝ၊ယမ ဂူးတီးဂူးလိခ်ယူ၊
ပေးကမ်၊မီးမူ၊လုမ်းကခ်ခမ်းလိုင် ခပ်းဂေးတေဂး၊ ယးဂေးတေခခ်ယွံ၊ နှပ်းမို၊ဂေး
ခိုခ်း၊ ဂးမခ်းတေခင်းဂျးပျး တေဃီဝ်မးဂျးခခ်၊ ဂိခ်လိဂ်းဂခ် ရှ်တံးခမ်းတိဂ်းတိဂ်း။
သမဝ၊ယမ ခမ်း မခ်းဂီတ်၊ခေဂေ.ဂင်းလံး လွင်းကခ်ခပ်းဂးယးပိုင်၊ လွံ.ရှိုင်းဂိခ်လံ၊
ဂခ် လှိုင်းခေခင်းသေကမ်၊ဂး ခင်းရှိုင်းဂူခင်းမိုင်းတင်းလံ၊ တေပိခ်မူ၊လုမ်းကခ်လိပ်ဂခ်၊
ခင်းရှိုင်းဂူခင်းဂူးဂေ၊ တေလံးသိုဝ်.ဂိခ်သိုဝ်.ခင်းပေးထုဂ်၊ ခင်းရှိုင်းငိုခ်းတိုခ်း ဂူခင်းမိုင်း
တေခမ်မး တွခ်းမးဂူးပီဂူးပီ၊ ပိခ်ပုခ်းပာင်းတင်းလီ တီးဂူခင်းမိုင်းတင်းလံ။ ဂွပ်းခမ်း
ခင်းလိုင်တံးဂွဂ်းဂေး၊ ဝါခ်းလှိုင်းလှိုင်းသေကမ်၊ဝး၊ ထုဂ်၊လီမီးမူ၊လုမ်း သမဝ၊ယမ ဂူးတီး
ဂူးလိခ်။

တွခင်းဟိုဂ်းလီခင်း,

1. ဂွပ်းသင်လေးဂူခင်းမိုင်းကင်,ကွခင်းခင်းရှ်တံး သမဝု,ယမမ?
2. သမဝု,ယမမ ခင်း၊ မီးပုခင်းပင်းတံးဟိုလံးလံး?
3. မူ,လုမ်း သမဝု,ယမမ ယေးလုမ်းခင်း၊ တံးကေး,မခင်းမီးဟူးပွင်ဂါခင်းလံးဂေး?
4. ခါခင်း,ပီတံးခေးဂွမ်း ကခင်းဟိုတံးခင်းမွပ်,ဂူခင်းလိပ်းခင်းတု။

(ဂ) ခင်းဂိုဝ်ဂူခင်းမိုင်း

တေရှ်.ပိုင်းကခင်း

တေမီးတေမာဂ်း

တေလံးသိုဝ်.ပေး

ကင်,ရှ်တံးသမဝု,ယမမ။

(ခ) ပေးကမ်း,မီးသမဝု,ယမမကိုင်

ဂူခင်းမိုင်းတေရှ်.ခင်း

ခင်းသိုခင်းဂု.တေခိုခင်း

ဂူခင်းမိုင်းတေဂု.ယပ်,

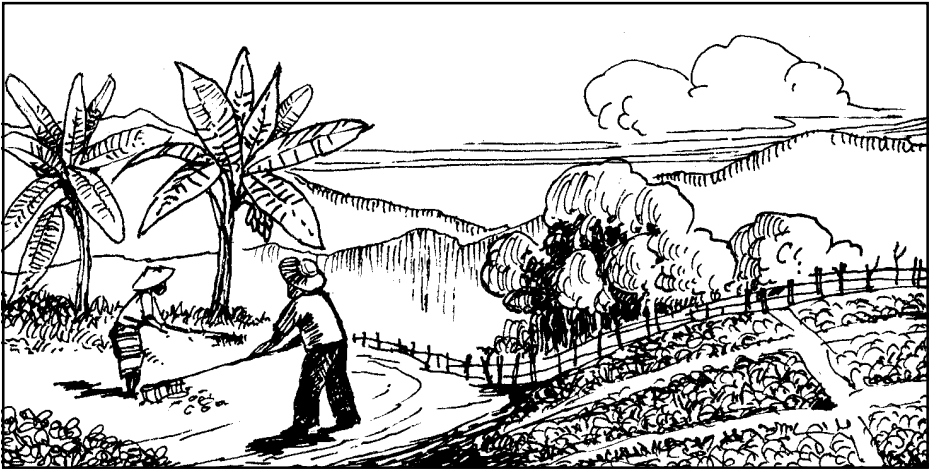
(င) ဂါခင်းကခင်းဂူခင်းမိုင်း

ရှ်.ခင်းခင်းရှ်တံး

ဂု.လွမ်းကခင်း

ထုဂ်,မေးကခင်း

ခင်း.ကင်,လံးဝုးသမဝု,ယမမ။

ရှားယံခင်း, (သူခင်းသိုဝ်း) မိုင်းရှမ်းတုမ်

ခေးဂါခင်းတင်းရှ်တံးကခင်းလံးငိုခင်း လွမ်းရှူးပီရှူးပီ ပေးကမ်း,လုတ်;ကမ်း,ရှမ်းသမ်.
လင်းရှ်တံးရှ်းလင်းမခင်း လွမ်းရှူးလွမ်းသိုဝ်း ယူ,လိမီးရှ်းခင်း. ပံခင်းဂါခင်းသူခင်း။ ဂါခင်းသူခင်းခင်း.
မိုင်းတံး,၊ မိုင်းဝံး,၊ မိုင်းဗုဂ်,၊ မိုင်းသွမ်း,၊ မိုင်းမံမခင်းဂေး; လံးရှ်တံးရှိုဝ်. ရှိုဝ်,ကွက်,သေ
ဂါခင်းဂါခင်းခင်းလင်းလီလေး; လင်း,ဝုးယူ,လိမီးရှ်းလွမ်း။ ပေးလံးဗုဂ်,တူခင်းမွက်,တူခင်းမက်,
ခင်းသူခင်း ပံခင်းတူခင်း;ပံခင်းလမ်းယဝ်. ကမ်း,လံးယာပ်,လွမ်းရှူးမိုင်းရှူးဝခင်း၊ ထိုင်ခင်းမွက်,
တေမွက်,မေးရှ်းမခင်း၊ ထိုင်ခင်းမက်,ဂေး; တေမက်,မေးရှ်းမခင်း၊ ထိုင်ဝခင်းကွက်,ယွတ်;
မုခင်းမွ်,ဂေး; တေပူင်,ရှူးခင်းမုခင်းလိမ်ဂိမ်တူခင်းဂိမ်လမ်းမေး။ လိုင်းတံးခင်း. ကုတုရှု,သီ,
ဗျာ,ဗျာခင်းဂေး;လီ၊ ခွခင်း,ခင်း.မခင်းလိခင်းဂေး;လီလေး; ဗုဂ်,တူခင်းသင်ဂေး; လိမ်းကွက်,
မွက်,မက်,ဂေး; ခွခင်း;လီပိုင်းလီတေ.တေ။ ခင်းထိုခင်း,ခင်းပု,ဂေး; မီးတူခင်းမံ.ယွ်,မံ.လူင်၊
ပံခင်းလူင်ပံခင်းလိုင်း ပေးခိပ်ယူလှ်းယူလှ်းယံးယံး၊ တူခင်းလိုင်းကခင်းမီးမွက်,ဂေး; ပုတ်;ဂခင်းမွက်,၊
တူခင်းလိုင်းကခင်းမီးမက်,ဂေး; ပုတ်;ဂခင်းမက်, လွမ်းလိုခင်းလွမ်းခင်းမခင်း ယူ,တု,သေ,
ဗျာ;လွ်ဗျာသေကမ်း,ဝုး ခွပ်,မိုင်းဂု,လေး,ဂု,လင်း လွမ်းရှ်းသခင်းလွ်ဂုလှ်းပု,ခခင်း.
ပေးပံခင်းလွ်မုခင်းလွ်သိုဝ်းလွမ်းထိုခင်း,လွမ်းခိုင်းဝံ.ဂမ်းလိပ်။

တီးကခင်းထိုခင်းလိက်.လွံသုင်၊ မိုခင်းခင်းဂိုင်းတုင်၊ မိုင်းလို့ခင်း၊ ဂူဝ်းဂၢင်း၊ တၢင်းယၢခင်း၊ မိုင်းယေ၊ လိုဝ်းခင်း၊ ရှ်တံးသုခင်းယးလမ်း၊ ဂုဏ်၊ ငး၊ ပးတင်း ကျလူး ခဝ်းဂၢပ်၊ လွံ။ မိုင်းခင်းသခင်း၊ လွံလူင်၊ သီ၊ ပေ၊ မိုင်းမိတ်း၊ ကိတ်၊ ဂူဝ်းလိမ့်ဂွင်၊ လိမ့်ကခင်း၊ မၢင်းတီးသမ်း၊ ရှ်တံးသုခင်းခင်း၊ သုခင်းဂျ၊ ဟို။ လိုဝ်းမီးသုခင်းခင်းဂေး၊ ပေးထိုင်ခင်းလိမ့်သီ၊ လိုခင်းဂျ၊ ကမ်းခေးသုခင်းခင်းမး၊ လူဝ်းဂခင်းပးတင်းခြင်း၊ နှုတ်၊ ခွင်း၊ သွင်း၊ ထူင်၊ ဂုဏ်လူင်၊ ဂုဏ်ကွခင်း၊ ပးယွခင်း၊ ရှ်မး၊ ဂျ၊ ပိတ်းခင်းပေးတုင်းလွံတုင်းဂွင်းဝံ။ ခင်းပိတ်းခင်းခင်း၊ ကွခင်းရှ်လံးယိုင်းခင်း မူခင်းမူခင်းသိုဝ်းသိုဝ်း လိုဝ်းဂွင်၊ ဂျ၊ မေးဂေးဂွင်၊ လိုဝ်းကုပ်၊ လိုဝ်းလၢတ်၊ ဂေး၊ ကုပ်၊ ဂူခင်းကူခင်းမေးဂခင်းသေ ပိတ်းခင်းလွတ်၊ ဂျ၊ ဂူသုခင်းယဝ်။ ထိုင်မိုင်းပိတ်း မးယဝ်၊ သမ်းကပ်မးခင်း၊ ခုတ်၊ တၢင်းလိတ်၊ ရှ်တံးခင်းရှ်၊ ဂမ်းဗွင်းဂေး၊ ကပ်ရှ်တံး ခင်းယမ်းလွံ၊ ခင်းဗွင်လွံလိုဝ်းခင်း၊ ပေးလံးခံးကခင်း၊ မိုခင်း၊ ကခင်း၊ သီခင်းလွံ၊ မခင်း။ လွံခိုင်း၊ မိုင်းဂိုင်း၊ လံးခေး၊ ပၢင်လူင်၊ မိုင်းပွခင်း၊ ဂူဝ်ပူင်း၊ လူင်းထိုင် မိုင်းခင်းခင်း၊ ခွင်းမွခင်းခင်းသမ်း၊ ရှ်တံးသုခင်းတွင်မခင်း၊ ကွခင်းဂခင်းဗုဂ်၊ တုင်းလွံတုင်းဂွင်း၊ ပေးလုးဗွင်း မွတွင်ယွံ၊ ယဝ်း လီထူခင်းယဝ်၊ ခခင်း၊ လင်၊ ဂျ၊ ပိတ်းကပ်မွတွင်သွံ၊ ပိတ်းသွံ၊ သွင်းမး၊ ထီဂ်၊ လွက်၊ ဂွက်၊ ကိတ် မခင်းသေ နှုတ်သွံ၊ ခင်းပိုင်းလူင် ကပ်ထူင်သံးလုဂ်းသံးတိုင်တိတ်၊ တိတ်၊ တွင်မခင်းခင်း၊ ပီခင်းသိခင်းဂျ၊ သိခင်းခံ၊ ကခင်းလံးငိုခင်းခင်း ပိုင်ခင်း။

ဂိုင်းတုင် မိုင်းပံး၊ ဂျ၊ မ်းငံး၊ ဂူဝ်ခံး၊ ရှ်ပး၊ ခင်းခင်း၊ လွက်၊ လွက်၊ သီ၊ ပေ၊ သီခင်းဝီ၊ မိုင်းလို့ခင်း လိုဝ်းခင်း၊ သမ်းရှ်တံးသုခင်းမၢဂ်၊ လွက်၊ မၢဂ်၊ ဝၢခင်း ပီခင်းဂၢခင်းသုခင်း ကခင်းလံး ငိုခင်းခင်း ပိုင်ခင်းခင်းခင်းဂပ်။ သုခင်းမၢဂ်၊ လွက်ခင်း၊ ပေးထိုင်ခင်းမၢဂ်၊ မခင်း ပုဂ်၊ ဂွခင်း ယွခင်း၊ ယွံ၊ ဂွခင်းဗိုဝ်၊ ခိုဝ်ဂိုင်း၊ ခိုဝ်ဗုဏ်၊ မုင်းတုင်းယၢမ်းကခင်းဂၢင်းခင်းလိတ်၊ ကွဂ်၊ မွဂ်၊ ပၢင်၊ ခခင်း၊ လံးဂွခင်းသံးဝခင်းရှိုင်းသွင်၊ ထွင်၊ ဂျ၊ မေးလုးဂခင်းတင်းမၢဂ်၊ လွက်၊ လိုဝ်းကခင်းဂျ၊ ဂျ၊ သုဂ်းလိုင်လွခင်း၊ တုခင်းမးခင်း၊ ဂျ၊ ပေးမိုခင်းခင်း၊ ဂွခင်းခင်းရှ်၊ လွမ်းဂိုင်း၊ လွမ်းဗုဏ်။ လိုဝ်းကခင်းရှ်တံးသုခင်းမၢဂ်၊ မူင်း၊ မၢဂ်၊ လၢင်း ငလး၊ သုခင်းဂုဏ်၊ သုခင်းကွံးခင်းဂေး၊ ပေးလံးဗုဂ်၊ ပီခင်းတုခင်း၊ ပီခင်းလမ်းယဝ်၊ လိုင် မေးခိုင်းပွင်းခင်းဂူဝ်၊ တုဂျိခင်း၊ ဂျ၊ မေးခိုင်းသေ ပွံ၊ ထးလို့ခင်းထးဝခင်း၊ ပေးမခင်းမွဂ်၊ မးမၢဂ်၊ မးလိုင် လင်းမခင်းတေလံးဂိခင်းလံးခံ၊ ပီခင်းငိုခင်း ပီခင်းခင်းတေ၊ တေ၊ ယူ၊ နှုပ်၊ မိုင်းခင်းဂျ၊ တုင်းခင်းသုခင်းဂေး၊ ပေးလီလွံသိုဝ်းလွမ်း တေ၊ တေ။

မိုင်းယွင်ရှုင်း၊ ပူရ်းလု၊ ပာင်းတြ၊ ဂှာင်မိုင်းခမ်း၊ လွံလှင် ပာင်လွင်းသမ်၊ ဂှိတ်းသူခင်
ဃာ်းမိ၊ ကျ၊လူး၊ ဃာ်းဂတ်၊မွှ်၊ ဃာ်းဂတ်၊ဂျေ၊လေး၊ သူခင်မွှ်၊ဂူးလှိုင်၊ဂူးပိုင်။
ဃာ်းဂတ်၊မွှ်၊ ဃာ်းဂတ်၊ဂျေ၊ လှိုင်ခင်းဂေး၊ ပေးထိုင်ခမ်းမခင်းလှိုင်၊မ၊ ဗူးဂျေ၊
ဂူခင်းခံခပ် ပေးငိုခင်းမေးသိုဝ်၊ဂွတ်၊ခင်းသူခင်ခမ်းလိပ်၊ ကမ်၊လံးတေ၊ဂှာပ်၊ ယာပ်၊ယာ်း
ခါခင်လှိုင်၊ တေဝု၊လှိုင်ဂှိတ်းသူခင်မွှ်၊ဂေး၊ ခါဝ်းကခင်တူခင်းမခင်းတိုက်၊ခင်း၊ တုမ်၊မွှ်၊
တိုက်၊လေး၊ ခေး၊မွှ်၊တိုက်၊မိခင်း၊ မာင်သီခင်းဂေးဂီး၊ မာင်တီးပိခင်ကခင်လှိုင်၊ မာင်တီး
ပိခင်ကခင်ခွင်၊ ဂမ်းဗွင်းပိခင်ကခင်ခါဝ်ကခင်လိပ်ကခင်လံး ထာခင်းပေးဂွမ်ဂွမ်ရှုင်းရှုင်း
တူရ်းဂေး၊ဂှာင်းလီဂှာင်းငမ်း ယမ်းမိုင်းဗွင်လိပ်၊မေးဂှိမ်းလိခင်သူခင်ဂေး၊ ဂွပ်၊ပိုင်းကံ၊ဂွမ်
ယွတ်၊ယွခင်းဂွခင်းလှိုင်လေး လှိုင်လေးပေးလီ လှိုင်မေးသိုဝ်းလွမ်းဝံ။ မာင်တီးသမ်၊ဂှိတ်း သူခင်
ခပ်၊ဂပ်၊ ခပ်၊ခိပ်၊(ခပ်၊ဂျေ၊)၊ ဂုရ်၊ ငု၊ ပေးတင်းထုပ်၊လိခင်ထုပ်၊ခင်း၊ ထုပ်၊ခမ်းလှိုင်ခင်းခပ်၊
ဗုဂ်၊သွမ်းပေးတုင်းသူခင်တုင်းခေး၊ ထိုင်မေးခမ်းကခင်တူခင်းမခင်းပခင်း၊ဂေး၊ မှ်မခင်း
ခိပ်မေးလောင်းငမ်း၊ ယာ်းယိုတ်၊ခင်း၊လီ ခိပ်လီမေးခင်း၊ ဗွင်ဂူခင်ဂေး၊ ပေးလီလှိုင်မေးလှိုင်မီး
လွမ်း။

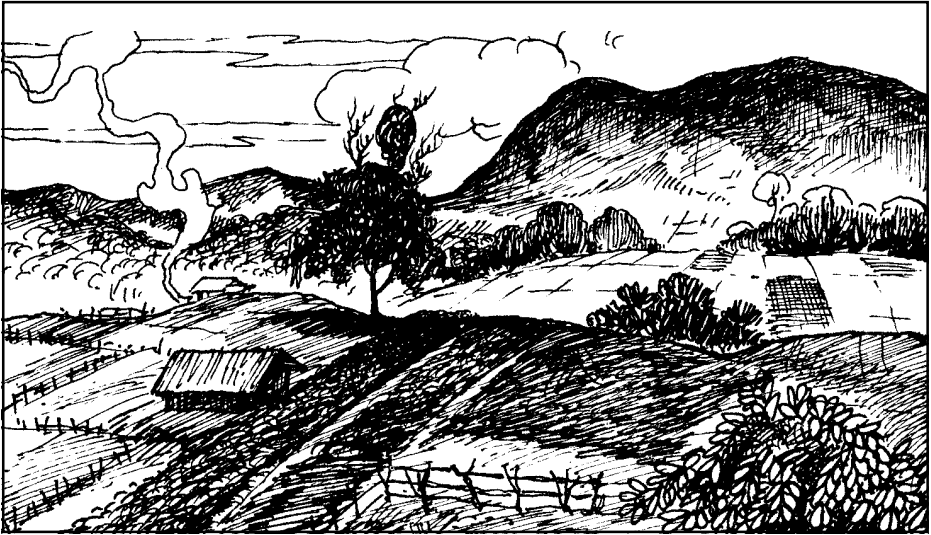
မိုင်းမိတ်၊ မိုင်းသွတ်၊ မွှ်၊မံ၊ မိုင်းပခင်း၊ မိုင်းခင်း၊ ဝါခင်းဂှာတ်၊ လာင်းခိုင်း၊ သမ်၊
ဂှိတ်းသူခင်ယု၊ သူခင်ပူ၊ မာ်၊မူ၊ မာ်၊ပပ်၊ လေးသင်းလေး၊ တွင်၊ဂျီး၊ ဂူတ်၊ခံ၊ ခင်း၊ခမ်း
သမ်၊ဂှိတ်းသူခင်မာ်၊ဂေး။ ခွင်ဂေး၊ ခင်း၊လခင်း၊ မိုင်းယံ၊ ဂေးသီး၊ မိုင်းဂိုင်း၊ သမ်၊ဂှိတ်း
သူခင်မာ်၊မခင်းယွင်း၊ ခင်းလှိုင်တံးတီးခင်းလေးတီးခင်း၊ လွမ်းကပ်ခင်း၊လိခင်ဂှိတ်းဗု
ဂှုတ်၊လှိုင်ခင်းခင်းသေ ထုတ်၊လီဗုဂ်၊သွမ်းသင်ဂေး၊ ဗုဂ်၊လွမ်းလှိုင်ခင်းခင်းခါဝ်းတု၊သေ။
လှိုင်တံးခင်း၊ ပိုင်းပိခင်တီးခင်း၊လိခင်လီ မီးခွခင်း၊မီးငှ်း ခွ်းဗုဂ်၊သင်ဂေး၊ဗုဂ်၊လံး၊ ခါဝ်းမံး၊
ခါဝ်းဗူခင်း၊ ခါဝ်းဂတ်းကမ်၊ဝု၊ ဂု၊ပိခင်ခင်း၊ တွင်၊ ဂု၊ဗှီ၊ ဃာ်းမိ၊ ကျ၊လူး၊ မာ်၊မူ၊
ပူ၊ယု၊ သင်းလေးလေး၊ မွှ်၊ဂှာင်းလီ၊ မာ်၊ဂှာင်းငမ်းဂူးပိုင်ခင်း၊ လံးကပ်ဂိခင်ကပ်လူ၊သေ
သမ်၊ယင်းလံးကပ်ခံ၊ကွပ်၊ခွပ်၊ဝါခင်းခွပ်၊မိုင်း၊ ဂူခင်းဂု၊ခပ် ကပ်လေး၊ကပ်ဂု၊ မေးသိုဝ်၊
မေးတင်၊ဂျေ၊လူးတု၊လှိုင်၊ဂု၊လှိုင်၊ဗှီးသေ တေ၊ဂျေ၊ခါခင်းမိုင်းရှုမ်းတုမ် ပေးလွတ်၊ဂူးတီး၊
လှိုင်သေခင်း၊ သီခင်မာ်ခိပ်း ယင်းလံးခါတေ၊ဂှုတ်၊မိုင်းခေ၊ မိုင်းဂလေးလူးဂွခင်း၊ ဂွပ်၊ခင်းလေး၊
လှိုင်တံးခင်း၊ ဂွင်၊ဝု၊- “ ကူးယံခင်း၊သူခင်သိုဝ်းမိုင်းရှုမ်းတုမ် ” ခင်းဂေး၊ ထုတ်၊မိခင်း၊ယပ်။

တွခင်းဟိုဂ်းလီခင်း,

1. ခင်းခွပ်,ဝိုင်းတွခင်း. ကပ်တုပ်လိက်ကခင်းမီးရှိုး ခေ ဟီတင်းသွဲ,လွခင်း.လွခင်း.တၢ.။
 ကပ်;သူခင်းဂေ.ခိုင်း ( ) လုဂ်; ( ) မခင်းဂျးရှိုး; လုဂ်; ( ) မခင်း
 ( ) လီခင်းယူ,ခင်းထိုင်ရှိုး။ ကပ်;သူခင်းဂေ.ခေ. ကမ်, ( ) ခါခင်း.
 ခရင်းသိုဝ်; ( ) ယွဂ်းသေ၊ ( ) ယိုဝ်;ရှိုးထိုင်ရှိုးမခင်း ပေးရှင်းဝံ.
 ရှိုးဟို,ရှိုးပျး။
2. ရှမ်းရှပ်းကခင်းတွခင်း. ကပ်;ခေတီးပွင်,ခပ်သေ ယေးတုပ်သမ်. ရှိတံးပိခင်း ဝု,ရှု
 ယေးကခင်းတၢ.။

တွခင်း ပွင်း	လိုင်, လိုင်	လူခင်း. မုခင်း	ဝါခင်း လိမ်း
-----------------	-----------------	-------------------	-----------------

3. (ဂ) ခင်းသူခင်း ဟုဂ်,သင်လံလံး။
 (ခ) ခင်းခေရး သွမ်းသင်လံလံး။
 (င) ခင်းရှိုး ကတ်,သင်လံလံး။
4. ရှပ်းသင်လေး လိုင်တံးခင်း. ကပ်,ရှင်း.ဝုး- “ရှူးယီခင်း,သူခင်းသိုဝ်းမိုင်းရှမ်းတုမ်?”။

လွံလင်း.မိုင်းရှိုင်

လူဝ်းဂွခင်း,ကွခင်းဂဝ်, ဂူးဃဝ်,မိုဝ်းသိုပ်,ခံး ကမ်,လံးတူဂ်းဂံ၊ မံဝံ.ပံခင်းခေးဂွမ်း
ဃးလမ်းသိုပ်,ဂခင်းမး။ လွံယွံ,ဃိုဂျ,ဂခင်းဂေး ပေးဝးမိုခင်းလင်း.ငူင်းယွခင်း, ပီခင်းငး၊
ပးဂူး.မိုင်းတီးကူဝ်းပိမ်, လိမ်ဂွခင်း,ကွခင်း,ခင်း သင်းမိုင်းရှိုင်ခခင်း.ယဝ်း။ တူဝ်းလူတင်း
သုင်တင်းလခင်း လွံမခင်းပေးမီး 8119 ထတ်း ခမးတိတ်းခပ်းခိုင် ၊ လိုင်ရှင်းတေယုဂ်.ဂူဝ်
ယိုဝ်းယိုခင်းခိုခင်းမိတ်းဝံ,ပံငူင်း။ ယခင်းယိပ်,တပ်.သီ,ပး ဝံ,ခေးမခင်းဝိခင်း,တင်းတိုး
ခွင်လူင်း၊ သူင်းယိုဝ်းယိုတ်းလိုင်းဂိုတ်းမူပ်,ထူခင်းခွတ်းတိခင်းဝံ.ကျိုဝ်။ တင်းဟံ,ဂူခင်းမခင်း
ခခင်း. မီးခခင်း.တူဂ်းတတ်, လံပုင်းလူင်းလိခင်း၊ ရှိခင်းဂွခင်းသီးယံးလူင်း ခခင်း.ဟူင်းဟိုဂ်,
မိုခင်းတင်း။ ဝေးဂျ,ရခေး,မ ပိုခင်းဝးခခင်း.ခီး တီးဂူခင်းမခင်းကွဂ်, လွမ်းဂူဝ်းလွံဂင်းသေ
ခွတ်းဂူတ်.လူင်းတူင်းခေးဂျ, ပီခင်းခခင်း.တိုင်းလိုင်ခင်းလတ်းယံယဝ်းကျိုဝ်။ ပေးဂှင်းသင်း
ခခိုင်ပံလွံ ဂွံသုင်သုတ်းခေး တူဝ်းလေးမုင်းမိုဝ်းဂံ ခခင်းတေ. လီမူခင်းသိုဝ်း မိုဝ်းခင်းလိတ်,
ဂင်ဝခင်း။ တူခင်းမာဂ်,တူခင်းမွဂ်, ကွဂ်,မွံ,ယို,မုခင်း ဂူခင်းမး ဂးဂှိမ်းကွမ်,ဟူဝ်းဂူဝ်း
လွံလခင်း၊ မခင်းဂံ.မီးမုလေး ဂ်င်းခေးကွခင်း,ဂွမ်ကူခင်းလွမ်းသခင်းဝံ.ကျိုဝ်။ လိမ်ကခင်းလမ်းဂွမ်

ပွမ်မွဲ လိုင်သွံပဝ်းလံး ငျးပံးလး၊ ခမ်းလမ်း၊ ခပ်ဂီၤလွမ်းဂခင်း၊ ကခင်းတူခင်းပေ၊ တေးဂွၤဂွၤလွၤဂီၤတံးပိုၤခင်းလွၤ။ သီခင်းမိုခင်း၊ ခုၤတိုခင်း၊ ဂွၤခင်းမေး တွင်းလေးခင်းပခင်းကိုတ်၊ လွမ်းတၢ်ပံးလွံခင်း၊ လွံးပွဲသၢ်းလုၤတီးမၢ်၊ ကပ်ဃၢ်၊ မခင်းရှုင်းလွင်းခင်းကီၤလုၤ။ ခုၤလိုင်လွံပံး မီးခံးခမ်းလိမ်းခိုခင်း၊ တိုခင်းယိုင်းဂီၤတံးခင်း၊ ပွင်ကၢင်းငး သမ်းမီးတူခင်း၊ ဃၢ်းလိုင်၊ ဃိုဝ်ခင်းလွၤ။ ပေးယူတီးလွံလုၤသၢ်းဂး၊ ဝံ၊ ခေးတၢ်ခင်းကွၢ်၊ လုၤမုၢ်လွမ်းတူလုၤ၊ လိုင်သမ်းမီးထီၣ်လၢခင်းမၢ်၊ ဃၢ်ဂးဂီၤလိၤဂီၤ လိုၤဂၢင်းခင်းမခင်းကွၢ်၊ တူဝ်လိၤပေးယံဝံယဝ်။ လိၤကခင်းခမ်းကွၢ်၊ တွံးဂုၤလၢင်း၊ ဂၢင်းလွံးခွံးဝး၊ ပီခင်းယိၣ်မခင်း၊ ဂုတ်ထီၣ်ဂုၤလၢ်၊ လံလွင်းလွင်းဂံ၊ ဧကးခံးလိုင်ယိုင်းခမ်း ခမ်းခွင်း ပိုခင်းလွင်းမုၢ်ခင်းလမ်းခပ်၊ ကပ်တွံးသံးမၢ်၊ ဂီၤခင်းယိၣ်။ လၢ်၊ လံးတၢ်ခင်းဝး၊ ဂးတီးလွံလၢင်းပံးခံး၊ မီးဂုၤ၊ ဃုၣ်လိုင်လိၤသိမ်း၊ ခမ်းခွင်းယၢ်ခင်းတၢ်ပံးပခင်းဃၢ်၊ မခင်းဂံ၊ ခေၣ်တီၢ်ခင်းခွင်းဂီၤ-လိၤလုၤခင်းခင်းဂီၤခင်းယဝ်။

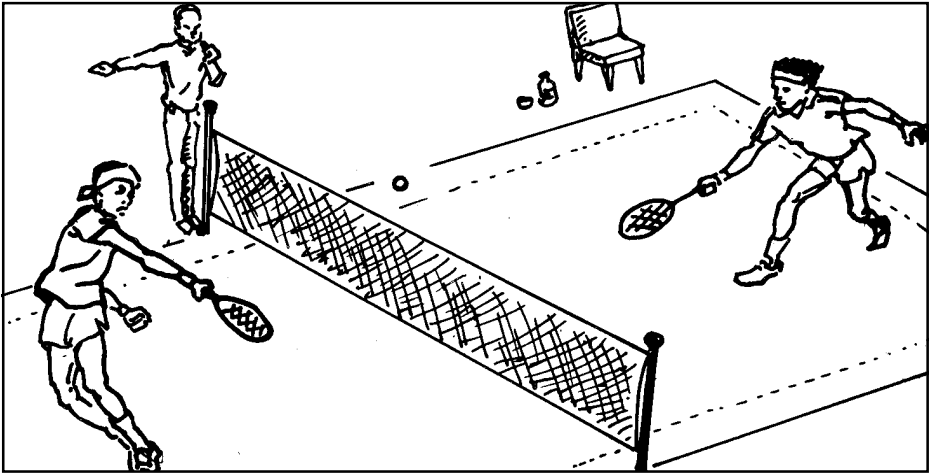
လွံလၢင်းမိုခင်းခိုဝ်း

လုၤခိုခင်း၊ မီးခွခင်းကွၢ်ခပ်ဂပ်၊ ဂုၤခပ်၊ ခခင်း၊ မခင်းဂီၤခင်းလိုင်။ လိၤမိုဝ်းဂမ်း၊ ဃၢ်၊ တၢ်တၢ်မးဝး-ပီခင်းလုၤလွံလၢင်းငွင်းယွခင်းယခင်းခိုဝ်း၊ ဂိုဝ်းမိုတ်းမခင်းလုၤလွံလၢင်းမိုခင်းဂီၤကီၤလုၤ။ တူဝ်ခံး၊ ရှုမခင်းလိၤမိုဝ်းတၢ်တူၤပုၤခင်းယုၤခင်းယိုခင်းခိုခင်းခပ်ခိုခင်းလိုင်ဂၢင်းတေၤကပ် ဂေးကုၤလုၤခပ်၊ ခပ်လီခင်းလွမ်းမခင်း။ ခံးဂေးသုၣ်ခေးခံးခံးခံးခံး၊ ရှုဂီၤခင်းပေလီမုၢ်လွမ်းဃၢ်၊ တၢ်ခင်းခင်းလွံလၢင်း၊ မခင်းဂၢင်းတၢ်ဝပ်ငွင်း ယုၤခင်းယိုခင်းကၢင်းခိုခင်းဝံ၊ ရှုလွင်းဂုၤလုၤလွံလၢင်းမိုခင်းဂီၤယဝ်ကီၤလုၤ။ မီးတၢ်ခင်းဝခင်းတူၤလွံပခင်းပးလၢခင်းမိုခင်းခိုဝ်း တူၤလုၤမိုဝ်းပီခင်းမခင်းဂေး ပေးထၢခင်းပီခင်းဝခင်းဂုၤခင်း တၢ်မးလုၤခင်းခင်းဂီၤ၊ ခိုင်သွမ်းတွင်းယုၤလီခင်း လေးမီခင်းကွၢ်၊ မွဲယၢ်။ ဂီၤတံးလိၤသုခင်းခင်း၊ သုခင်းမၢ်၊ ဃၢ်၊ လွံဂေး ပေးခပ်လုပ်ပိုၤခင်းဂွတ်ပွတ်တုၤပွတ်တုၤ၊ တူခင်းတၢ်လွံဂၢ်၊ ခင်းဃၢ်၊ ဝုတ်ဂုၤခင်းသုၣ်မးကုၤရှုလၢင်း တၢ်ထၢခင်းပေးတခင်းဝံကီၤလုၤ။ တီးကခင်းပံးငွင်းမခင်းခွတ်ဂုတ်ငွင်းခခင်း၊ မီးဝခင်းဝွၢ်ဂၢ်၊ ရှုခင်းတၢ်လွမ်းသခင်း၊ ကခင်းငွင်းသမ်းမီးဝခင်းငွင်းလၢင်း ရှုခင်းဂေးဂွၢ်ခင်း။ တီးဃၢ်၊ ပီခင်းမခင်းခခင်း၊ မီးဝခင်းဝတ်၊ ဝခင်းမွခင်း

ခပ်.သွခင်းလီခင်း,လိမ်လှိုင်းရှိုင်းယိုခင်း၊ တိုခင်းဝုးလီမူခင်းသိုဝ်း ပိုဝ်းမီးခင်းမီးမာ်, တွင်ယုး
လီခင်းဂွမ်ခင်း.ကိုလို။ ခိုဝ်းဂွမ်တုတ်ပံး မီးခင်းခင်း.ပုခင်းခိုခင်းမိုခင်းယိုဝ်း ခွင်သိဂျူးဟုးလုမ်း
ဂွမ်ဂူးသီခင်းတုခင်းလမ်းခိုဝ်းခမ်းမွက်,ရှုလှိုင်းရှာဝ်.ကံ့ရှိုခင်း။ ဂုးပီခင်းယုးယုးဂုးမံ.ရှာဂ်းတွက်,
မွက်,မာ်,ပွမ်းဗာဂ်,လေးမိဝ်းမံ. လိုဝ်းခင်း.လွဲဂေး မခင်းလိုဝ်,တွခင်းထူခင်းခင်းရှိုခင်း၊ ခိုခင်းမိုင်း
မုးပုးတင်းဂူခင်း မီးခင်း.တုဂ်းတတ်, ပေးယတ်,လံ့ရှိုင်းလှိုင်းဗူင်း.ဗာဂ်းလခင်းဝံ.ကိုလို။
မိုဝ်းဂွခင်း,ကွခင်းဂပ်,ရှုးဗဝ်,ခခင်း. ပိုခင်းဝုးဟုးဗဟု, မိခင်းခေးလောင်. ပွက်ခိုင်းယမ်းခခင်း၊
ရှခင်းရှိုင်းရှာဝ်း ရှာဝ်းတက်လွဲခင်းဝပ်,ရှာခင်းခေး။ ရှာခင်း.တေး,တေးလီဝ်ခင်း. လင်,ဝုးမီးရှိုင်း
ခွင်ယွံ.ကမ်းလံ,လံ့ရှေးသေးသေး။ ပေးမိုဝ်းခင်းရှိုဝ်. စီခင်းခေး, တုလှိုင်းလုးဗဟု.ရှိုဂ်း
လိုဂ်.ပင်းဂူခင်း,လွမ်းဂခင်းဝံ.ယဝ်း။ ခင်း.ယဝ်.ခပ်.ပီခင်းလွံပံး မိုင်းမိုဝ်းလိုဝ်းဂူခင်းခွက်မိုင်းဂေး
ပေးလံ့ခင်းခပ်,ငပ်းယဝ်.လိုဝ် ခွဲးမုးရှခင်း၊ ကခင်းခင်း.မီးရှိုဂ်း မီးရှိုင်းလိုဝ်းဂွတ်းလံတင်း။
ပီခင်းတီးလိုမိတုင်း, ထုးခခိ, မိုင်းခိ,မု. ရှာဝ်းခိုင်းလှိုင်းဂတ်, ပေးထာခင်းယံခင်း-ခင်းလေး
ခွခင်းမူခင်းသိုဝ်း ပိုဝ်းမီးခင်းမီးမာ်,တွင်ယုးလီခင်းဂွမ်, မိုင်းလုဂ်းလွံလောင်.ပံးဝံ,ရှိုဂ်းဂွမ်း
ငွမ်ခင်းကိုလို။

တွခင်းဟိုဂ်းလီခင်း,

1. ရှမ်းပုးတွဲးခင်း. တီမ်းခင်းတီးပွင်,မခင်းတု။
ခေး။ လမ်း။ ပုးရှု။ သင်း။ ကိုမ်တိုမ်း။ သိုင်း။ ယိုတ်း။
ဗူင်း.ဗာဂ်း။ ပခင်းတပ်း။ လုးရှု။
2. တီမ်းခင်းရှာဝ်းလွံ ကခင်းသုယမ်းရှခင်းခခင်း. လုဂ်းခိုင်းသေ
သမ်.တီမ်းခင်းခိုဝ်းလွံလုဂ်းခိုင်းတု။
3. ဗာဂ်းခိပ် ကခင်းလံ့ရှခင်းထိုခင်း,မုးဂိခင်းခခင်း. ပီခင်းဗာဂ်းသင်လံလံး။

တၢင်းလိခင်းပခင်းရှ်ခင်း

လုဂ်းကွခင်းတီးမိုင်းလွဲသေကမ်,ဝုး၊ တၢင်းလိခင်းဟွံ တၢင်းလိခင်းမခင်း မီးဝံ.တီးဟွံ တီးမခင်း မိုင်းဟွံမိုင်းမခင်းယူ,။ လုဂ်းကွခင်း,မိုင်းတံးဂေး မီးတၢင်းလိခင်းခင်းတၢင်း, တၢင်းယူ,၊ မီးမၢဂ်,ခၢင်း,၊ မၢဂ်,ခခိမ်း၊ မၢဂ်,ခဂါ လေးခွင်,လွဲ လိုဝ်းခင်း။

လံးရှ်တံးမၢဂ်,ခၢင်း,လမ်း-လံးကပ်မံ.ပွတ်းခခိုင်း၊ တၢင်းယၢင်းသီ,ခခိဝံ.ပံပံ ဟံး,ရှ် မခင်းထၢဂ်, ရှ်မူခင်းမူခင်း၊ ဟံး,ရှ်ခင်းမခင်း ရှ်တံးတိခင်း လိုဝ်.ခင်း,တိခင်းရှ်ပံး။ လံးပခင်း, မခင်းသမ်. ကပ်လိုဂ်းကွခင်း,သီခင်းခခိုင်း၊ တၢင်းယၢင်းမီးသွင်သွဂ်,ပံပံ ခ်ခင်းသွံ,တီးတိခင်း မၢဂ်,ခၢင်း,၊ ငိုခင်းလိုဂ်းကခင်းခခိမ်းခခင်း. လင်း,ယိပ်းဝံ.ခင်းမိုဝ်းသေ ဂမ်ကပ်မၢဂ်,ခၢင်း,ခခင်း. ဝိုတ်.ဝိုင်းရှ်ပခင်း,။

လံးတေး,မခင်းဂေး,မီးခင်းတၢင်း,တၢင်းယူ,၊ လွမ်းလုဂ်းရှ်တံး,လွဲရှ်တံးခခင်း. ပီဂ်,ပိုင်း ဂခင်းကိတ်းကီးယူ,။ လံးခခိုင်းလမ်း-ခခင်း,လိခင်းတီးခခိုင်းရှ်တံးခွပ်,ရှ်မူခင်း၊ ခခိုင်းရှ်ခခင်း, ခခင်း. ကပ်မံ.သိဂ်းကွခင်း,တမ်းဝံ.သေ လင်း,ကပ်မၢဂ်,ခၢင်း, ဟွံဂ်းသွံ,မံ.သိဂ်းကွခင်း, ရှ်မခင်း သီခင်းကွဂ်,ခွပ်,ရှ်, လင်း,ကွခင်းဂခင်းပခင်း,မၢဂ်,ခၢင်း, မိုဝ်းလိဂခင်း၊ မိုဝ်းမၢဂ်,ခၢင်း, တိုဂ်.ဂိင်း

ယူ,ခခခ. လင်,ကပ်လှိုက်မခင်း ပံ.ခခင်းသွံ,မာ်,ခင်,သေ ယိပ်းငိုခင်းလှိုက်သွင်ဟံ, ကခင်းတိုတ်.ခိုခင်းမး ဂွပ်,ရှပ်.ကပ်မာ်,ခင်, ဟံလံးကွခင်းတင်းဂေး မခင်းလံးထီခခင်း၊ ဂေး.ကခင်းဂွပ်,ရှပ်.ကပ်မာ်,ခင်,မခင်းလံးလိုခင်းလင်ပိုခင်းသုတ်းခခင်း. တူဂ်းထုင်း။ ဂေး.တူဂ်း ထုင်းခခင်း.လံးကပ်မာ်,ခင်,မခင်းဝံ.ခခင်းခွပ်,သေ လှိုင်းပေ.ခခင်း. လင်,ကပ်မာ်,ခင်,ခပ် ဟွဂ်းသွံ,တိဂ်းတိဂ်း၊ လုဂ်းကခင်းလံးထုဂ်,ဟွဂ်းခခင်း. ပေးဝုးမခင်းသီခခင်းကွဂ်, ပူခင်းခွပ်,ယပ်. လင်,တေလွတ်း။

ပေးဝုး ပံ,သီခခင်းကွဂ်,လိုင် လံးထုဂ်,တင်းကခင်းပိုခင်းဟွဂ်းတိဂ်းတိဂ်း။ မာ်ဃပ်, မာ်ဂမ်း မာ်,ခင်,ဂေး.ကခင်းဟွဂ်းခခင်း. ကမ်,ကွဂ်,ပူခင်းခွပ်,လေး ပေးကမ်,ပူခင်း.လိုင် သမ်.လံးထုဂ်,တင်းပိုခင်းဟွဂ်းပေးယူ,။ မိုဂ်းလှိုမာ်,ခင်,သီခခင်းကွဂ်,ပူခင်းခွပ်,ယပ်. လင်,လွတ်း၊ ပေးလွတ်းသီင်းယပ်. သမ်.မေးတေ,လံးမို,လံးပုထီင်းခခင်း,ခခ်။

မာ်,ခခင်းကခင်းဝုးခခင်း.ဂေး လံးတေး,မခင်းမီးလံပိုင်ယူ,။ တေး,ခွင်,လမ် ခွင်,ဂိခခင်း ခွင်,ဝုး ပခပ်,မာ်,ခွင်,ခွင်,။ ပာဂ်းဂျွဂ်းကူင်းကူင်းလှိုလှိုင်းခခ်.။

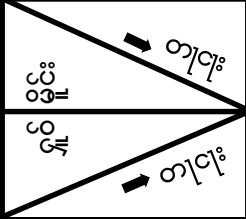
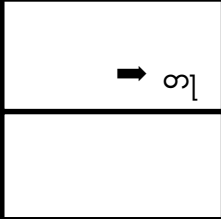
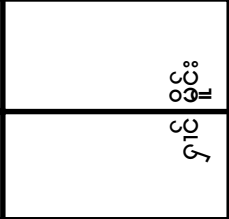
တေး,ခွင်,လမ်ခခ်. လံးကပ်မာ်,ခခင်းလုဂ်းခခင်း၊ တင်းရှ်တိတ်.မ.ဝံ. တီးကုလှ်, ဂင်မိုင်း။ ကပ်တီးကုလှ်,ဂင်မိုင်း တေး,ရှပ်မိုင်းခခင်း. တင်းဂံတင်းလမ် ဝံ.လံးသမ်ဝုး တေး,သိပ်းဝုး။ လုဂ်းကခင်းတေး,ခခင်း. လံးယူ,တီးရှပ်မိုင်း ကပ်မာ်,ခခင်းသေမး၊ ရှ်မးတိုဝ်. တပ်.မ.ကခင်းတင်းဝံ.ခခင်း. ပေးကမ်,တိုဝ်.ဂေး သမ်.ခိုခင်းသေခိုခင်း (ကခင်းသေခိုခင်း ခခင်း. ရွင်.ဝုး-မေးသုလှ်းယပ်.) မိုဂ်းသေလုင်းဂေး ပေးတိုဝ်.တပ်.မ.ခခင်း. လင်,လံး ခိုခင်း၊ ပေးကမ်,တိုဝ်. သမ်.လံးကပ်မာ်,ခခင်းခပ်တင်း၊

လှိုင်းကခင်းလံးကပ် မာ်,ခခင်းတင်းခခင်း. ရွင်.ဝုးလမ်ယပ်.။ လှိုင်းကမ်,လမ်ခခင်း. လံးခိုခင်းယူ,တီးရှပ်မိုင်းသေမးထီင်း ပေးကမ်,တိုဝ်.သမ်.မေးသေခိုခင်း၊ သင်ဝုး မေးသုလှ်း ဂေး ကမ်,တိုဝ်.လိုင် လမ်ယပ်.။ လှိုင်းကခင်းလမ်ကွခင်းတင်းသမ်. လံးခိုခင်း၊ ဂွပ်းပိုင်းသေ သွံ,မာ်,ခခင်းကမ်,လပ်း၊ လင်,လံးလမ်လေး လင်,ရွင်.ဝုးတေး,ခွင်,လမ်ယပ်.။

တေး,ခွင်,ဂိခခင်းခခ်. ဂူခင်းမီးဂုးရှပ်ဂေး တေး,လံးယူ,။ ပေးဂူခင်းခခမ် မာ်,ခခင်း တင်းယေးဂေး.ယေးလုဂ်း၊ ပေးဂူခင်းကေး, ယေးဂေး.တင်းသွင်လုဂ်း ကမ်,ခခင်း သမ်လုဂ်း၊ တင်းရှပ်ခွင်,ပံးခေး ရှ်တိတ်.ခခ် တင်းလုဂ်းခခင်းလေး လုဂ်းခခင်း ဂံယေးခိုပ်, ယေးလွမ်း

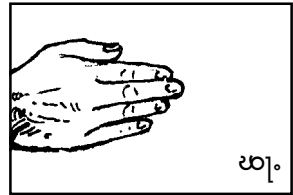
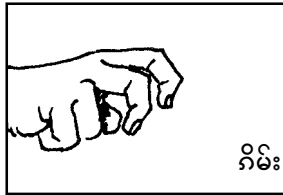
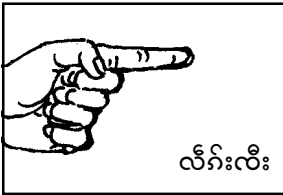

ယံကခင်းဂျ၊တင်းဂှင်မိုင်း လင်ယူ၊တီးရှင်မိုင်းသေလင်းမး။ ပေးဟုံတိုဝ်.ရှင်ခွင်,လိုင် ဂးပိခင် မာဂ်,ခိမ်း တင်းဝံ.လိုင်မီးဟုံ,ဂှင်ခခင်း မခင်းလံးသိုင်းသိုင်း၊ ပိုဝ်ခခ် လင်,ရှင်.ဝုး-ခွင်,ဂိခင်း။

		<p>တတီး</p>	
--	---	-------------	--

လေးခွင်,

တုမခင်းခခ်. တင်းဂှင်မခင်း ဝံ.သွင်ဝုးပံးလေး သမ်ဝုးပံးလှို. တင်းယာဝ်းတုခိုင်; လေးတုခိုင်; ယာခင်ဂခင်းဝုးပံး။ ပေးဂှင်ခင်းတု,မီးသိပ်းဂေး. လင်,ခေဂခင်းရှ်တီး သွင်ဂး၊ ယေးဂးဝံ.ဂျ၊ဂေးသေ ဂှင်ခင်းရှင်ယေးဟုံ,ယေးဂေး. လင်,မးသု.ဂခင်း လံးသု. မခင်းလမ်း-ဟု.ပေ.ဂိမ်း၊ ဂိမ်းပေ.လိက်းလိး၊ လိက်းလိးသမ်.ပေ.ဟု.။

ဂးကခင်းပွဲ.ခခင်း. ဝံ.ခေမးလေးပွဲ.ရှင်မိုင်းသေ သီ,ဂေး.ခခင်းသမ်. ပွဲ.လွမ်းတုခွင် ယေးဂေး.ယေးတု။ ခေမးလေးခခင်း. တုဂျ၊ဂေးမခင်းဂျ၊လံး၊ တုတတီးဂေးမခင်းဂျ၊လံး၊ တေး,ရှင်တင်းဂှင်မိုင်း။ ဂးကခင်းလံးခိုင်းခခင်း. လင်ယူ,တင်းဂှင်မိုင်းသေ သမ်.ကခင်းတိ ရှ်းပေးလံး၊ ပေးတိလံးဂေး.ခိုင်ဂေး၊ ဂးကခင်းပွဲ.ခခင်း. လံးခိုင်းတင်းဂး။ ဂးကခင်း ပိုခင်းတိလံးခေဂေး.ခိုင်ခခင်း. သမ်.လံးမးပွဲ.တင်းဂး။ သင်ဝုးလိုင်ပွဲ.ခခင်း. ကမ်,တိလံး

ဧလး လွတ်းဂျ၊တၢင်းရှၢင်ပိုင်းသေ သမ်.ကၢခင်းလီခင်းခိုခင်းမးတၢင်းရှၢင်ပိုင်း၊ ပေးရှၢခင်းခပ်
ခိုခင်းပူခင်းမးတၢင်းရှၢင်ပိုင်းဂေးခိုင်ယဝ်.ဂေး လံးတုးခပ်ပေ.ပံးခိုင်။

ပိုင်ခိုင်သမ်. မီးထီင်းလေးတၢလိဝ်လူးဂွခင်း၊ လေးတၢလိဝ်ခေံ. တတ်းခွၢင်လွမ်း
တၢင်းလူင်သေ တေးဂခင်း၊ ရှၢခင်းမီးလံာ်ဂေးတေးလံးယူ၊ မိုဝ်းတေတေးဂခင်းခခင်း.
သၢ.ဂခင်းသေ ဗှ်သုမ်းဂေး မခင်းပိခင်းမးလေးယဝ်.။

လှိုဝ်းကခင်းခိုခင်းခခင်း. ကၢခင်းလီခင်းခိုခင်းလီခင်းလူင်းတိက်းတိက်း၊ ပေးမးလေး
တိလံးဂေးလှ်ဂေး၊ ဂေးခခင်းသမ်.ခိုခင်းပိခင်းမးလေးသေ ပုတ်းပွဲ.တိကပ်ပိုခင်း၊ ရှ်တံးခေံ
ဂျ၊တိက်းတိက်း။

လံးဂးလွမ်းဂွင်မွင်း

မေးသမ်လွက်၊ ဂျှမ်းပီခင်းမေးသီ၊ခရး
ဂးပီခင်းမေးဟုခင်းခွတ်၊ ထွတ်၊တိခင်းပီခင်းမေးတၢင်းဂပ်း
ခပ်းလွမ်းမေးဂုတ်၊ခပ်း၊ ယပ်းပီခင်းမေးသၢင်းဟူမ်
ထူမ်ပီခင်းမေးတွင်းဟု၊ ယု.ပီခင်းမေးမိတ်းမၢင်၊
တၢင်၊ပီခင်းမေးဂုသိတ်း၊ လိတ်းပီခင်းသီဝ်းသိတ်းခေမ်.
ဂမ်.သွံ့မေးဂိမ်းဂုံး၊ ဟုခင်းဝ်းမေးပွတ်းပီခင်း
ဟီခင်းပီခင်းမေးဂွင်းပံ့ဂူမ်၊ လူမ်.တူပ်ပီခင်းမေးသိုဝ်မူပ်၊
တူပ်၊ခပ်းမေးဟုခင်းလံး၊ ပေးကမ်၊ခွံး ပီခင်းမေးလွက်၊
ငွက်၊ပီခင်းမေးဟုခင်းသိတ်း၊ လိက်၊တူပ်ပီခင်းမေးလံး
ခွံးခိုခင်းမေးဂျှမ်းလိင်၊ ဟုခင်းဂွင်းတွ်းဂိင်၊ငှာ.
လေ.တူပ်ပီခင်းမေးဂွံ.ခိုခင်းဂွံ.လူင်း၊ ယူင်းဂွံးမေးယုင်းတု
ဟုခင်းငုလုမ်းမေးဂွံ. သွံ့သွံ့မေးတပ်ဂုခင်း၊ ဟုခင်းဟၢခင်းဂွင်းကပ်တွ်း။

မေးလံးဂွက်၊

မေးမုင်းမိုင်း
ယု.လှိုင်းခိုခင်းပီခင်းသိုဝ်လၢက်၊ဂုခင်း
ခွၢင်းတူပ်ခိုခင်းပီခင်းခင်းယင်လံး၊
ဝံးကွက်၊မေးတေးမိုင်း
ယု.လှိုင်းခိုခင်းပီခင်းလၢင်းတိုင်းဟင်၊
လင်၊ခပ်းမေးခွခင်းသံး
ခံးခိုခင်းမေးတပ်၊ငှာ.
လေ.ဂုပ်.မေးသီဝ်းတူပ်
လရုပ်မေးခွၢင်းတူင်း၊

မာ်,ဂေ

မာ်,ဂေကခင်းဝးခံ. ကပ်ပွတ်းမံ.ကွခင်း, မူခင်းမူခင်း. တာင်းသုင်တာင်းဂွင်း ဂွင်းမီးသွင်ပီဂ်. ဂွင်းဝး-မာ်,ဂေမူခင်း. မိဝ်းခိုင်သမ်းကပ်းငပ်းမံ. လိုင်ကွခင်း, ကခင်းဂီခင်း,ခိုင်လီခခင်း. ပွဂ်,ပိုဂ်,မခင်း သေ တာင်းယွဲ,ဂွင်းမီးပီဂ်.ခိုင်. တာင်းယာင်းဂွင်းမီးဂွင်း ပီဂ်. ကခင်းခံ.ဂွင်းဝး-မာ်,ဂေယာင်း.

ခွခင်းဂေမခင်းသမ်း ကပ်ငပ်းမံ.ကွခင်း,တခင်း တခင်း. ကခင်းတိုဂ်.ထုဂ်,မိုဝ်းယိပ်. တာင်းယာင်းဂွင်းမီး သာင်းသီ,ပီဂ်. (ခိုဝ်းပံးခိုင်.)

လံးတေ,မခင်းလိုင် မီးဂူခင်းလံးဂေ.ဂေ; ပေးဂူးဂခင်းတေ,လံးယူ. တီးတီးဂ်;မခင်း မီးဂူခင်း သိပ်းဂေ. ဝံ.ယေးဂူးသီ,ဂေ.သေ တေ,ဂခင်း မိုဝ်း ဧတ,မခင်း ဂူခင်းတင်းသွင်ဟံ, လာတ်ဂခင်း ထမ်ဂခင်းသေ ဝံ.ဂူးပာဂ်,မံ ပီခင်းယေးဂိုင်း. ကမ်း, ခခင်းဂေ; ဝံ.ဂူးပာဂ်,လီတီးပာဂ်, ယေးဂိုင်းမံ လင်, ပီခင်းယေးဂိုင်း ခခင်းဂေ; ကပ်ဂမ်းဂူခင်းတင်းလုမ်း ဟွမ်း.လံးလွဲဂခင်း.

ဂမ်းခံ. ဂူခင်းဂူဝ်ယေးဟံ,ယေးဂေ. လင်,ပုတ်ဂခင်းယိပ်းခွခင်း.ဂေ. ကပ်မာ်,ဂေ မးတင်,ခိုင်ခွခင်း.သေ ကွင်ခိုခင်းဟု.ဂျ. သမ်း.ကပ်ခွခင်း.ဂေခိုခင်းတွင်းဂွင်းမာ်,ဂေတူခင်း. ခိုခင်းဂျ.တိုဂ်းတိုဂ်း. ဟုံတွင်းလံးဂမ်းမခင်းခခင်းဂေ; မခင်းလံးဂေကွခင်းတင်း.

ဂူခင်းဂူဝ်ခပ် ဂူးကခင်းလံးဂေကွခင်းတင်းခခင်း. လင်,ကပ်မာ်,ဂေတင်,သွဲ,ခိုင် ကုလုံ,သေ ကပ်ခွခင်း.ဂေမခင်းကုလုံ. ဂွင်းမာ်,ဂေဂူဝ်ဂျ., ဂူးကခင်းကမ်း,လံးဂေခခင်း. လင်,ယူ, ဟံ,ဂှင်ခိုင်သေ ပွဲ.ပေ.မာ်,ဂေ.

ပေးခပ်ပေးလပ်းလိုင် ဂေး.ဂုဏ်.ခေခင်း ခေဝ်းယပ်. ပေးကမ်,လပ်းလိုင် ဂေး.ဂုဏ်. ခေခင်း. လင်,ကပ်ခွခင်း.ဂေမခင်းတင်း,ခွင်ဝံ. ခန့်ဝ်ကုဏ်, လိုဝ်းပွဲ.ပေး.ခေခင်း. ဂ်ပီးကပ်မက်,ဂေ သိုင်းမး ရှ်းလပ်းခွခင်း.ဂေမခင်း၊ ပေးသိုင်းလပ်းဂေး၊ ဂေး.ဂုဏ်.ခေခင်း.ခေဝ်း၊ သင်ဝး သိုင်းကမ်,လပ်း ခပ်သမ်.လံးခံ.ဂျ,ပွဲ.တင်းရှင်မိုင်း ရှ်းပေးပူခင်း.လီခင်းမိုင်း။

ဂေး.ဂုဏ်.ခေခင်း. လင်,ယိပ်းကပ်မက်,ဂေကွင်ခိုခင်းဟု.သေ ပေး.ရှ်းပေးပူခင်း.ဂျ, တင်းရှင်မိုင်းယပ်. ပေးမခင်းပေး.ကမ်,လပ်းမက်,ဂေရှင်မခင်းဂေး၊ ခေဝ်းယပ်.။ မိုဝ်းမခင်း ပေး.ဂျ,တင်းရှင်မိုင်းခေခင်း. သင်ဝးဂူခင်းပွဲ.ပေး.ခပ်ပေး.လပ်းဂေး၊ ဂေး.ဂုဏ်.ခေဝ်းခေဝ်း,ဂပ်.။ ပေးဝးဂူခင်းပွဲ.ပေး.ခပ်ပေး.ကမ်,လပ်း၊ ခပ်သမ်.ဂ်ပီးကပ်မက်,ဂေဝိုတ်. ခိုခင်းမးတင်းရှင်မိုင်း၊ ဂေး.ဂုဏ်.ခေခင်း.သမ်. တေလံးပေး.ရှ်းမက်,ဂေဝိုင်ဂျ,ဂံ.။ သင်မခင်းပေး.လပ်းယပ်. လင်,ကပ် ခွခင်း.မခင်းတိတ်းတီးမက်,ဂေတူဂ်း ဂိုတ်းမီးဝံ.ခေခင်း. မးလူးကုဏ်, မီးလံးခွခင်း.ဂေး၊ လံးလံးမံ။

ရှ်းဂး ပေးမက်,ဂေမးတူဂ်း လမ်ကုဏ်,ခေ,လေး၊ ကမ်,မီးလူးခွခင်း.ခိုင်လိုင် သမ်.လံးဝး-မခင်းခေဝ်းခေဝ်း,ဂပ်.။ သင်မခင်းပေး.လပ်းမက်,ဂေဝိုင်ဂျ,ဂံ.။ လင်,တိတ်းတီး မက်,ဂေတူဂ်း မးလူးကုဏ်, မီးလံးသိပ်းလူးခွခင်း.ဂေး၊ လံးလံးသိပ်းမံ။ ဂေး.ပေး.ခေ. ဂးမခင်းကမ်,ခေဝ်း၊ မခင်းလံးသိုပ်,ဂေထိုင်တိတ်းတိတ်း၊ ပေးမခင်းခေဝ်း၊ ဂူခင်းဟံ,လင် လင်,တေလံးမးပုတ်းထိုင်ဂေး.ခိုင်။

မိုဝ်းကခပ်ဂူခင်းဟံ,လင်မးပုတ်းခေ. သင်ဝးဂေး.ကွခင်းတင်းလံးဝံ.သိပ်းမံခိုခင်း ခန့်ဝ်ဂျ,လိုင် ဂေး.ဟံ,လင်ဂေး၊ ကမ်,လူဝ်,ခိုခင်းဂုဏ်.ထိုင်၊ ရှ်းလံးယိပ်းမက်,ဂေ ကွင်ခိုခင်းဟု. သေ ပေး.ဂျ,တင်းရှင်မိုင်းဂမ်းလိပ်. သင်ဝးဂေး.ကွခင်းတင်းခေခင်း. မံမခင်းကမ်,တိမ်သိပ်းလိုင် ဂေး.ပုတ်းခေ. သမ်.တေလံးခိုခင်းဂုဏ်.သေ လင်,ပေး.။

ရှ်းတီးခေ ဂေး.ခိုင်လေးဂေး.ခိုင်ပုတ်းဂခေဂေ၊ တေး,ပေးခေဝ်းတင်းဂး၊ ပေးခပ် ခေဝ်းလေးယပ်. လိုဝ်းပွဲ.ခေခင်း. လင်,တေလံးခိုခင်းတင်းရှင်မိုင်းမးဂုဏ်.မက်,ဂေယပ်.။ ဂမ်းခေခင်း. ဂးလုံလံးမံမခင်းတိမ်ထူခင်းကွခင်းတင်းဂေး၊ ဂးခေခင်း.ပေ.ဂိုင်းခိုင်။

မက်,ဂေယပ်း လေး၊ မက်,ဂေမူခင်းခေ. လံးတေး,မခင်းတေ. မိုခေဂခေယူ.၊ ရှ်းဂး မက်,ဂေယပ်း ရှမ်.ပေး.လပ်းငံးသေ မက်,ဂေမူခင်းလေး၊ လီယိုဂ်းတေး,မက်,ဂေယပ်း ကွခင်းတင်း။

တွမ်းဟိုဂ်းလီခင်း,

1. လိုဝ်သေတင်းလီခင်း; ကခင်းတီမ်းဝံ.ခင်းကခင်းသွခင်းခံ. သမ်းတီမ်းခင်းတင်းလီခင်း;
ကခင်းသူယမ်းရှုယမ်းလီခင်းခင်း. သမ်းပိုင်လူ။
2. ခေးရှုခင်းကခင်းခင်းဝံ. ပုးတိုခင်း. လံးပခင်းခေးတီးပွင်,မခင်းမိုခင်းဂပ်,တု။
တီးတီဂ်း ။ ။ လံးဂိုင်း ယင်းမုးဟိုခင်း = လံးဂိုင်းပံမုးဝံ.ခင်းတေ။
(ဂ) လံးခမ်း လီခင်းဝံ. ခေး,ခေး။
(ခ) ယု,ပေ ထုးယု,ဝံ. လံးလံ။
(င) သူကမ်း, ယမ်းရှုတီး, ဝိုင်းတွင်း,ရှိုးရှိုင်း?။
(လ) နှုခင်း.လံပိုင် ခေး,ဟိုဂ်းရှု ခင်းခင်းကမ်း,လမ်းရှိုင်း။
(သ) ရှုး ကမ်း,ထုင်းကခင်း လံးသမ်းပီလီလီယဝ်။
3. တင်းလီခင်း; ကခင်းသူထုဂ်,လှိုခေး,ခင်း. ပီခင်းကခင်းလှို?။
4. တီမ်းခင်း ရှုင်းရှုခင်းရှု,ရှုင်းရှု,ရှုင်းရှုခင်းခင်း; ကမ်း,ခင်း ရှုခင်းရှုးလံး
သေကခင်းကခင်းတု။

ကၠုၤရလိာ်,ယွံ;

ခင်းလေးဂ လုမ်းဟုၤလုင်ခံ. ဂးပိခင်ကခင်းမီးလုံ ကခင်းကမ်,မီးလုံ တင်းလုင်ခခင်း သမ်,လုံသေကမ်,ဝး ဂ္လုလံးပိုင်းကိင်ကၠုၤရ တင်းဂိခင်းသေ လင်,တေလင်းယွံ,မူးမး ဂှင်းဟုံဂှင်းမခင်းယဝ်.။ မိင်းကမ်,မီးလုံ မှိုခင်းလိဝ်.ခခင်း, တူခင်းမံ.တူခင်းတွက်, တူခင်းမွက်, တူခင်းမာ်, တင်းလုင်ခခင်း. ခပ်လံးပိုင်းကိင်ကေးလုၤထုတ်မခင်းလိခင်း ထုတ်ခခင်း. ထုတ်လုမ်း ထုတ်လိင်းဝခင်း (သံလိတ်,) လိဝ်ခခင်း.။ တူဝ်မီးလုံတင်းလံသမ်. လံးပိုင်းကိင် ကၠုၤရ တင်းဂိခင်း ကခင်းဂိခင်းယူ,ဂူးမှိုင်းဂူးဝခင်းခခင်း.။

ခင်းတွင်းခင်းပုမ်ခခင်း. မီးပုၤလဂထုတ်ဟွံး. ကခင်းလင်းဂှင်းတွင်းကပ်ကၠုၤရ တင်း ဂိခင်း ပေးလိာ်,ယွံးဂုၤခခင်းယူ.။ ပိုင်းခခင်းလေး ပေးဂိခင်းကၠုၤရ တူဂ်းတွင်းဂုၤလိဝ် ပုၤလဂထုတ်ဟွံးခခင်း. လင်,ဂှင်းတွင်းဂှင်းပခင်း ဂှ်းပေးလိာ်,ပေးယွံး.။ ကၠုၤရ လိဝ်းကခင်း လိာ်,ယွံးခခင်း. ဂမ်းဟွင်းဗေပိခင်းခခင်းလံး ဂမ်းဟွင်းဗေပိခင်းခခင်းမခင်း ဂမ်းဟွင်းဗေပိခင်း ခခင်း.လိဝ်း. ဂမ်းဟွင်းဗေဂုၤထီင်းလုပ်, ဂမ်းဟွင်းလင်,ဗေပိခင်းကိခင်းဂှ်း.။ လွမ်းခခင်း,ကၠုၤရ တင်းဂိခင်း ဂုၤပိခင်းကိခင်းပိခင်းဂှ်းသေယဝ်. ကိခင်းဂှ်းလိဝ်းခခင်း. သမ်.မှိုခင်းထီင်းပခင်းဂှ်းဟွံး

ရှ်င်းလူမ်းခင်းတူဝ်။ ကခင်းရှ်င်းရှ်င်းတူဝ်.ခိုင် လင်းလက်၊ လင်းယင်း၊ လင်းဂျ၊ လင်းပံ
လင်းလတ်းရှ်င်းလှိုင်းခေံ. ပံခင်းရှ်င်းထတ်းလူမ်းခင်းတူဝ် ခခင်းယဝ်။ ရှ်းဂျ၊ ထတ်းလူမ်း
လေး ထတ်းဟံး သွင်ပိုင်ခေံ. ပိုင်ကိုင်ကခင်းယူ,တျ,သေ၊ ပေးရှ်င်းဟံးဂေ,ဂေး၊ ရှ်င်းလူမ်းယွမ်း၊
ပေးရှ်င်းလူမ်းယွမ်းလိုင် တူဝ်ဂေး၊ တေခခင်းတူဝ်.ခခင်းခိုင်ယဝ်။ မှိုဝ်းကခင်းတူဝ်.ရှ်၊
ခိုင်ရှ်၊ယေးဂမ်း လတ်းရှ်င်းယေးဂမ်း စီးလမ်း ယေးဂမ်းခခင်း. လုပ်,ခင်းတူဝ်ခခင်း,ကခင်း
ခိုတ်းကခင်း၊ ခိုင်.ခခင်း,ကခင်းခိုတ်းကခင်း၊ က်ခခင်း,ကခင်းခိုတ်းကခင်းလေး၊ စီခင်းရှ်၊ယွမ်းရှ်၊
လူ.လိပ်ပံခင်းယွင်ကခင်း၊ ကွက်,ရှ်၊လွမ်းမှိုဝ်းထုတ်းလုံလုံ၊ ကွက်,လွမ်းစီးမှိုဝ်း ခခင်းလံးလုံ၊
ကွက်,လွမ်းဟံးခေံ. ဟံးလူင်လုံ လှိုင်းခခင်းယဝ်။

မှိုဝ်းခခင်းလေး၊ မှိုဝ်းရှ်င်းတူဝ်.ခခင်းရှ်၊ယေးဂမ်း လတ်းရှ်င်းယေးဂမ်းခခင်း.ဂေး၊ တူဝ်.ခခင်း
လံးလံးလံးကမ်းလှ်း၊ လံးပခင်းရှ်းမခင်းလွမ်းရှ်းဂမ်းရှ်းယူ,ယဝ်.၊ ခခင်းရှ်းကမ်းရှ်း လှ်းမှိုဝ်း
ရှ်င်းကမ်းတူဝ်.ကမ်းခခင်းလေး၊ ဝူခင်းလှ်းခခင်းလှ်းယူ,ခခင်း.လေးသင်၊ မှိုဝ်းခခင်းလမ်းယူ,ခခင်း.
လေးသင်၊ က်ခခင်းခိုင်.က်ခခင်းလှိုတ်း၊ ကခင်းလမ်းရှ်းမခင်း,ရှ်းလှ်းရှ်င်းထုတ်းလုံ ခပ်းခပ်းကွက်,
ကွက်,ခခင်း.ဂေး၊ စီခင်းလွမ်းယွမ်းရှ်၊ရှ်းဂမ်းရှ်းဂမ်း။ ရှ်းဂျ၊မှိုဝ်းခခင်းလမ်းခခင်း. တူဝ်
ကမ်း,ပေးလံးတူဝ်.လံးခခင်းလေး၊ လုပ်,လုံ၊ က်ခခင်းလုံ၊ ခိုင်.လုံ လှိုင်းခခင်း.ဂေး၊ ကမ်း,ပေး
လံးခိုတ်းကခင်း၊ ကမ်း,ပေးစီခင်း,ပေးယွမ်းခခင်း၊ ခိုင်.မှိုဝ်း,လှိုတ်းမှိုဝ်း,ခင်းတူဝ်သမ်. ခိုခင်းမခင်း
မးထိုင်၊ ပျ,လကထတ်းဟံးဂေး၊ ကမ်း,ယူ,လံးလံး၊ မခင်းရှ်းပခင်းကရှ်း,ရခင်းတွင်. လိက်,ယွံး
သေယဝ်. ယံခင်းပံခင်းက်ခခင်းပံခင်းရှ်င်း ခိုခင်းတံးတူဝ်မး။

ခခင်း,ရှ်းကရှ်း,ရ တင်းဂ်ခခင်း ပေးတေလိက်လိက်,လိက်ယွံးခခင်း. မှိုဝ်းဂ်ခခင်း,မှိုဝ်းယိမ်.
ဂေး၊ ခခင်း.လံးခင်းသုမ်းကွက်,မးခခင်းလေး၊ ကရှ်း,ရသေ လိခင်း.လေးခင်းသမ်. လှ်းကခင်း
ဂပ်ဂပ်ခခင်းခခင်းပခင်း၊ မှိုဝ်းကျိခခင်းလှိုင်းရှ်းခခင်း. သမ်.ခပ်းခင်းသံးရှ်း၊ ခင်းသံးခခင်း.
သမ်.မီးခခင်း.မှိုခင်းခခင်း.ယင် မးခခင်းထုမ်လှိုင်းလှိုင်းရှ်း,လှ်းလှ်း၊ တေး,ပေးရှ်းခင်းထုင်
ရှ်းခပ်းကရှ်း,ရ။ ထုင်ကရှ်း,ရ ရှ်းခပ်းခခင်း. တင်းခင်းမခင်းသမ်.မီးလှ်း မီးတေးကခင်း,
ပံခင်းတုမ်,ဟီ,သီး,ဟေး,သေးသေ လှ်းဂပ်ဂပ်ခခင်းခခင်းပခင်း၊ ခိုတ်းပခင်းကရှ်း,ရ လိက်လိက်,
လိက်ယွံးယဝ်။ ခခင်း.ယင်ကခင်း,ကခင်းယူ,ခင်းမခင်း.ခခင်း.ဂေး၊ ကွက်,မးလေးသွံး,ကရှ်း,ရသေ
လှ်းရှ်းပေးလိက်လိက်,လိက်ယွံး၊ ခခင်း.ခခင်းကခင်း,ကခင်းယူ,ခင်းရှ်းလိခခင်း.ဂေး၊ ခပ်းလွမ်း

ရှင်တေးဂ်ခင်းကွခင်း, မးလေးသွဲ, ကဂျ,ရသေ လွဲးဂ်တံးဂ်းလိက်,လိက်ယွဲး။ ပျ,ကဂ ထာတ်းဟံးခင်းတူဝ်ခင်း. သမ်.ရှမ်းပခင်း တွင်းပခင်း၊ ဂ်တံးခင်း မိင်းခင်းလေးမိင်းခင်း လွဲးဂခင်းဂ်တံးဂခင်းယူ,ဂင်းဟ်ဂင်းမခင်း။

ပိုင်းခင်းလေး, ခင်း,ရှိုဝ် ကဂျ,ရ ပေးတေလိက်,လိက်ယွဲးဟ်မခင်းခင်း. မိုဝ်းယူ, ခင်းသိုဝ်းခင်းပဂ်,ဂေး ခင်း.လံးလွဲးဂ်တံးဂခင်းပခင်း၊ ဟ်ဂျ,ခင်းသံးဂေး ခင်း.ယာင် ခင်းသံး လွဲးဂ်တံးဂခင်းပခင်း၊ ဟ်ဂျ,ခင်းရှင်းခင်းဂေး ဂှင်းခင်း လွဲးဂ်တံးဂခင်းပခင်း၊ လိုဝ်သေခင်း. ခင်း.ခွမ်လေး ခင်း.ယာင်ခင်းမခင်း.ဂေးကွဂ်,မးလွဲးဂ်တံးဂခင်းပခင်း၊ မိင်းခင်းလေး မိင်းခင်း ဂမ်.ယခင်းပခင်းဂ်တံးဂခင်း ထာခင်းပေး ကမ်,ကမ်,ယူ,ကမ်,သင်း။ ထိုင်မိုဝ်းကဂျ,ရ လိက်,ယွဲး လီလီယဝ်. ကင်း,ပိခင်းထာတ်းကဂျ,ရ။ ထာတ်းကဂျ,ရခင်း. ကင်း,ပိခင်းခင်း. ပိခင်းလိုတ်း ပိခင်းဂ်ခင်း ပိခင်းဂ်ခင်းခင်းတူဝ်. ငယ,မခင်းကွခင်းမခင်း လေး ခင်း.လိုဝ်းကခင်း ကမ်,ပေးလီပေးငမ်းခင်း. သမ်.ပိခင်းခင်းပိခင်းယိဝ်း၊ ပိခင်းခင်းမုဂ်း၊ ခင်းတိုဝ်, ခင်းခင်း,၊ ကင်း,ကင်း,၊ ခင်း.ဂျ. ခင်း.လံးလွဲး လိုဝ်းခင်းဂျ,။

တီးတီးမခင်း-တူဝ်သတ်းတူဝ်ဂခင်းတင်းလံးခင်း. မိုခင်းခင်း, မေး,တေး,ဂေးလိင်လေး။ မေး,တေး,ဂေးခင်း. ခင်းရှိုဝ်မခင်းမီးထာတ်းဟံး၊ ခင်း.မခင်းထာတ်းခင်း. သမ်.လုဂ်.ခင်းကွမ် မခင်းခင်းလွမ်းလွတ်,ကွခင်း,ဂျ,လူး ထာတ်းဟံးခင်းရှိုဝ်လဂ်းဂေး၊ ထာတ်းဟံးကင်း,မံးပခင်း ခင်း.မခင်းထာတ်းသေ ဂေးပိခင်းခင်းလဂ်းကခင်းလိက်.ကခင်းယွဲး, ခင်းရှိုဝ်ဂေးခင်း. ကင်း,ပခင်း, တူင်းခင်းမေးဂူးတီးဂူးလိခင်း။ ဂွင်းပိုင်းခင်းလဂ်းခင်း. ပခင်း,တူင်းခင်းမေးလေး ကင်း,ကခင်း ကင်းဂေးလူင်တင်းလမ်း ပေးဂင်းခင်းလွဲးလူင်ဂျ,လံး။

ဂူခင်းဂင်းခင်း.ဂေး ပေးဂိခင်းကဂျ,ရ တင်းဂိခင်းခင်းဟ်လူင်းဂျ,၊ ပျ,ကဂထာတ်း ဟံးခင်းတွင်းခင်း. ဂှမ်းတွင်းပခင်း၊ ဂေးပိခင်းသံးကွခင်း,သံးလူင်း၊ ထိုင်ကဂျ,ရလေးမခင်း.ပွတ်, လီခွမ်လိုဝ်းခင်း. ကွခင်းဂခင်းဂ်တံးဂခင်းပခင်း သိုဝ်းဟ်တခင်းမခင်း၊ ဂူခင်းဂင်းကင်း,လင်း,တူင်း. လင်းခင်း လင်းဂျ,လင်းပံ။ ထာတ်းဟံးခင်းတွင်းခင်း. မခင်းလင်းမံးကဂျ,ရ။ ကဂျ,ရ ခင်း. သမ်.ခိုခင်းလွဲးပခင်းဂ်တံးထာတ်းဟံး၊ ဂပ်ပိုင်းမိုး မိုးပိုင်းဂပ် ဂ်တံးခင်းယူ,တေး,သေ,လေး တူဝ်သတ်း တူဝ်ဂူခင်း ကင်း,တေလိပ်းမီးယူ,လီပီးယူဂ်း မီးလူဝ်းယူ,ခင်း,ခင်း။

တွင်း;ဟိုင်းလီခင်း,

1. တူခင်းမံ.တူခင်းတွင်း;ပိုင်းကိင်ကရှ်,ရမ်းလုံး?
2. ကရှ်,ရ ကခင်းရှ်ခင်းရှ်ခင်းကိင်ကရှ်ခင်းတွင်း.ရှ်ခင်း. ဗေပီခင်းသင်လံာ်လံာ်?
3. ကိင်ခင်းရှ်ခင်းရှ်ခင်း. ခိုခင်းတံးမံ.ရှ်ခင်း;ယမ်းလုံး?
4. ခေးယမ်းတံးခင်း. သွံ,ပခင်းရှ်ခင်းခင်းခင်းခင်းခင်း.ရှ်ခင်း.တု.
  - (ဂ) မိုင်းရှ်ခင်း.ကရှ်,ရခင်း. ကိင်ခင်းလုံးခင်းရှ်ခင်းကိင်ခင်း? (.....)
  - (ခ) ကခင်းလမ်းရှ်ခင်း.လမ်းသွံခင်း. ဝါခင်း. ဟံးခင်း. လမ်းခင်း.ပီခင်းကိင်ခင်း? (.....)
  - (င) ရှ်ခင်းသင်ခင်းရှ်ခင်းရှ်ခင်းလင်း,လမ်းရှ်ခင်း.ခင်းရှ်ခင်း? (.....)
  - (လ) ထာတံးလမ်းခင်းရှ်ခင်း. ခင်းရှ်ခင်းကိင်ခင်း? (.....)
  - (သ) လိုင်းခင်းရှ်ခင်းရှ်ခင်းရှ်ခင်း. တီးတံးခင်း. မိုင်းသင်ခင်း? (.....)

လို့တ်းလေ,ခင်းတူပ်

တူခင်းမံ.တူခင်းတွက်, ကခင်းကွက်,ခိုင်
ခင်းလိခင်းမိုင်းဂူခင်းခံ. တူခင်းခိုင်းလုံသေကမ်း,ဝုး
ပေးကပ်ဗျာ.ထက်,တူလုံးဟူခင်းတူလုံးတူခင်းမခင်း
ဂိုင်,မခင်းမိုမခင်း လိုင်းခံ. တေလံးဂှခင်းသင်?။

“တေလံးဂှခင်း ခမ်းယာင်တိုင်ကွခင်း,ယွံ.
ယွတ်,ကွက်,မးဂမ်းလိပ်”၊ ဂွံးဂး ခမ်းယာင်လိုင်း
ခခင်း ခပ်ကမ်း,ယိုင်းကမ်း,ဂိုတ်းဝံ.တီးလိပ်၊ ခပ်
ခိုခင်းခိုခင်းလူင်းလူင်း လွမ်းဂိုင်,လွမ်းခး၊ လွမ်း
တူခင်းလွမ်းလမ်းမခင်းလိုင်းခခင်း.ယူ,တု,သေ,
ယပ်.။

ဂူခင်းဂှင်းခံ.ဂေး ပေးကပ်ခိမ်ကွခင်း,
ခခင်းကွခင်း,ခခင်း,တူလုံးယံးတူလုံးတူပ်ဂှင်း တီးလုံ
သေကမ်း,ဝုး တေလံးဂှခင်းလို့တ်းလိပ်ကွခင်း,ယွံ.
ယွတ်,ကွက်, လွမ်းမးဂမ်းလိပ်ယူ, လို့တ်းကခင်းမီး
ခင်းတူပ်ခံ. ဂူခင်းဂမ်းဟွင်းတေထာင်,ဝုး-မခင်း
ယိုင်းဝံ.ဂိုတ်းဝံ.တီးလိပ်ယူ, ဂွံးဂးမခင်းကမ်း,ယိုင်း

ကမ်း,ဂိုတ်းလးလး၊ မခင်းဂျ,ဂျ,မးမး လွမ်းကိခင်းကွခင်း,ကိခင်းလူင်ခင်းတူပ်ယူ,သေ,သေ,။

တီးတိက်းမခင်း-မိုခင်းခင်း, ခမ်းခင်းဂှပ်လက်းမေ,တေး,ဂးခခင်း လုက်.ခင်းကမ်းခမ်း.
ဂးသေ လွတ်,ကခင်းခိုင် လံခပ်းဂျ,ခင်းဂှပ်လက်းမခင်း ပေးလွတ်,ဂူးတီးဂူးလိခင်း။
ခမ်း.လိုင်းကခင်းလူင်းဂျ, လံလွတ်,သွတ်,သခင်းခင်းဂှပ်လက်းဂးခခင်း.သမ်း. ခိုခင်းလံခိုခင်း
မးလူးခင်းကမ်းခမ်း.ဂး၊ ခမ်း.လိုင်းကခင်းလံလူင်းဂေး လူင်းတိက်းတိက်း၊ လိုင်းကခင်းလံခိုခင်း
ဂေးခိုခင်းတိက်းတိက်း၊ ဂှ်တမ်းခံ ပုတ်းလံးတီးယူ,ဂခင်းဝံ.သေ,သေ,၊ ခမ်း.တေကမ်း,လင်းဟူတ်.
လို့တ်,ပုခင်းမး၊ မေ,တေး,ဂးဂေး လင်း,တေဂိုင်,ခိုခင်းလွံလူင်းလွံလံး။

လို့တံးခင်းတူဂ်ခင်းဂှ်ခင်းခပ်.ဂေး; ငဝ်းပိုင်းမခင်းယိခင်းပိခပ်မး ခင်းကွက်လုပ်,သေ
မးခွခင်းဂခပ်ဝံ.တီးမာ်,ဂှ်လုံ. မာ်,ဂှ်လုံကခပ်ဝးခပ်. မခင်းမီးသီ,ခွင်. ဟံာ်,ခွါမီးသွင်ခွင်.
ဟံာ်,သံ.မီးသွင်ခွင်. လို့တံးလိလို့တံးငမ်းခခပ်. လုဂ်.တီးခွင်.မာ်,ဂှ်လုံဟံာ်,ခွါ လံလုင်းလွမ်း
ကိခပ်လို့တံးလုင်ဂျါ. လုဂ်.တီးကိခပ်လို့တံးလုင် သမ်.ဗေဂျါ,လွမ်း ကိခပ်ဂှါတံး ကိခပ်ကွခပ်,
ကိခပ်ကိတံးလှိုင်းခခပ်. ကိခပ်ဂမ်းဟွင်းလိဂ်. ပိုင်းသိခင်းခွခပ်လုံဂွံး. ကိခပ်ကွခပ်,
ကိခပ်ဂှါတံး ကိခပ်လုင်လှိုင်းခပ်. ခပ်ထူင်,ထီဝ်းဂိဝ်းဂွတ်,သွတ်,သါခပ်ဂခပ်ဝံ. ပေးလွတ်,
တင်းတူင်တင်းခင်းဗေလ; လို့တံးခင်းတူဂ်ဂေး; လင်,တမ်းလံလွတ်,ဂွတ်;ဗိဝ်လိမ်ပံတိခပ်
ပံမိုင်းဂူးတီးဂူးလိခပ်. ကိခပ်လှိုင်းခပ်. ဂွပ်းပိုင်းလို့တံးဂျါ,လို့တံးပံလံလွမ်းခပ်ဂျါ,တိမ်းတိမ်း
ဗေလ; လင်,လံးဂွင်.ဝး-ကိခပ်လို့တံးဂျါ. လှိုင်းသေခပ်.သမ်.မီး ကိခပ်လို့တံးခိုခင်းလူးဂွခပ်,
ကိခပ်လို့တံးခိုခင်းခပ်.ဂေး; ခပ်ထူင်,ထီဝ်းဂိဝ်းဂွတ်, သွတ်,သါခပ်ဂခပ်ဝံ. ခင်းတူဂ်ဂူးတီး
ဂူးလိခပ်ခင်,ဂပ်. လို့တံးလှိုင်းကခပ်လံလွမ်း ကိခပ်လို့တံးဂျါ,ခခပ်. ပေးခပ်ဂျါ,လွတ်,
ဂွတ်;တီးထိုင်လိခပ်ယပ်. သမ်.လံလွမ်းကိခပ်လို့တံးခိုခင်းသေ ခိုခင်းမးခပ်ခင်း မာ်,ဂှ်လုံ
ခွင်.ဟံာ်,သံ.။

ဂွင်းဂင်မာ်,ဂှ်လုံဗေလ; လုပ်,သခပ်လင်ခပ်. သမ်.မီးပွတ်,သွင်ကခပ်. ပွတ်,သွင်ကခပ်
ခပ်. မီးတင်းဂတ်.ပိုင်ခင်းခင်,ဂပ်, ခပ်လင်းကပ်လုမ်းသုဂ်းပခပ်လို့တံး ကခပ်ကမ်,ပေး
လီပေးငမ်းခခပ်. လွင်းခပ်. တေခိုခင်းသပ်းခခပ်လိင်းလိင်းလူးဂွခပ်, လို့တံးကခပ်လီ
ကခပ်ငမ်းခပ်. မးခွခင်းဂခပ်ဝံ.တီးခွင်.မာ်,ဂှ်လုံဟံာ်,ခွါ. လို့တံးကခပ်ကမ်,ပေးလီပေးငမ်း
ခခပ်. သမ်.ခွခင်းဂခပ်ဝံ.တီးခွင်.မာ်,ဂှ်လုံဟံာ်,သံ. လို့တံးတီးခွင်.မာ်,ဂှ်လုံဟံာ်,သံ.သမ်.
လံဂျါ,လူးပွတ်, ပွတ်,ခပ်. ယမ်းမိုင်းဂွခင်းထူဂ်းလုံခခပ်. မခင်းဂီးဂှပ်,ဂီးဂှပ်,ကပ်လုမ်းဝံ.ဗေလ;
လုမ်းလီလုမ်းငမ်းလှိုင်းကခပ်ထူဂ်းခပ်မးခခပ်. လင်,ပပ်,ပခပ် ဂှ်တံးဂှ်းလို့တံးကမ်,လီ
ပေးခိုခင်းပိခပ်လို့တံးလီလို့တံးငမ်းမး. သမ်.သုင်,ဂျါ,လူးခွင်.မာ်,ဂှ်လုံဟံာ်,ခွါယပ်. လို့တံး
ကမ်,လီကခပ်ဝးခပ်. ဂွပ်းမခင်းပးကံာ်တူ,ကံာ်ခပ်. ပေးလုမ်းထူဂ်းလုံခပ်ဂျါ. လင်,ဂျါ,
ပပ်,ကံာ်တူ,ကံာ်ခပ်; တီးလို့တံးခခပ်.သေ ပးလုမ်းလုမ်းထူဂ်းလုံကွဂ်,မး. လွင်းခပ်.
ပေးသုကမ်,ယုမ်,လိုင် ခုမ်တူဂ်းလုမ်းထူဂ်းလုံကွဂ်,မးခခပ်.ဗေလ; တေလံးဂှ်.ကံာ်ခပ်တူ,
ခခပ်.ယု,။

ပိုင်ခိုင်ပေးခွ်.ကိတ်ခိုင်လိက်တံးဂျ၊လေး ကိတ်ခိုင်လိက်တံးခိုခင်းလိုင် မိုဝ်းလိပ်ခေံ. ကမ်းတူလ်း ကိတ်ခိုင်ခေံ. ကခင်းယူတ်.ကွက်.မးတီးလင်မိုဝ်းသူ သိုဝ်းပိုင်ဂိုင်ခိုင်.တမ်းလေး ခေံ.ဂိုင် ခခေံ.လူ၊ သမ်.ကပ်မိုဝ်းခွခိုင်ခိုင် လုပ်းဂွတ်လင်းဂျ၊ တင်ပံမိုဝ်းလေး၊ မိုဝ်းဂွတ်ခခေံ. တေလံးဂခိုင်ပိုင်လင်းဂျ၊၊ ပေးပွဲ.မိုဝ်းသမ်. တေလံးဂခိုင်ကိတ်ခိုင်ခခေံ. ခိုခင်းယူတ်.မး သေ လေးခိုခင်းဂျ၊တင်းခိုင်ဂမ်းလိပ်၊ ခေံ.ပိတ်ခိုင်လိက်တံးခိုခင်းယပ်။ ဂမ်းခေံ. သမ်.ကပ်ဂွတ်ခေံ မိုဝ်း တိတ်ခိုင်.မာဂ်.လခေံ တီးငင်းမုဟ်.တီးခခေံ.လူ၊ တိတ်ခိုင်.ဂိုဝ်းဂိုင်သွင်မိခေံ.သေ ခိုခင်းပွဲ.လေး ခေံ.ဂေးတေလံးမံးလင်လင်းဂျ၊တင်းပံတိုင်သူဂမ်းလိပ်ယူ၊ ကိတ်ခိုင်ကခေံ သူတိတ်ခိုင်ခေံ. ပိတ်ခိုင်ကိတ်ခိုင်လိက်တံးဂျ၊။ မိုဝ်းတိတ်ခိုင်.ခခေံ. လိက်တံးမးယိုင်ယူ.ဂိုဝ်းမိုဝ်းသူ၊ ပေးပွဲ.မိုဝ်းဂေး ဂိုင်.ဂိုင်.မံးသေ လံလင်းဂျ၊တင်းပံတိုင်ဂမ်းလိပ်၊ ဂွမ်းတံးကင်.ဂွင်.ဝုး- ပွဲ.လူမ်းမံး၊ တီးတေ.မခင်းလိုင် ပိတ်ခိုင်လိက်တံးပံလံဂျ၊လွမ်းကိတ်ခိုင်ခွံး။

တေခိုခင်းလိက်တံးခခေံကိတ်ခိုင်လိက်တံးဂျ၊ ကိတ်ခိုင်လိက်တံးခိုခင်းလင်းဂွခေံ.။ ကိတ်ခိုင်လိက်တံးဂျ၊ခေံ. မီးပးခင်းကိတ်ခိုင်လိက်တံးခိုခင်းလေး ကင်.ဝုးဂျ၊မံ.ဂခေံယပ်.ကိတ်ခိုင်ခိုင်.။ ခွံးဂျ၊ ပေးသူကပ် မိုဝ်းတိတ်ခိုင်.တီးဟ်.ခိုင်ဂွဂိုဝ်းသီ.မိပ်.ခခေံ.လုံ၊ တီးခေးမိုဝ်းသိုဝ်းငင်းခိုင်.ပုဂ်းခခေံ. လုံ၊ တီးခေးတိုင်ခိုင်ဂိုင်ကိတ်ခိုင်သူခင်းတိုင်ခေံလေး တုတိုင်ခခေံ.လုံ၊ မိုဝ်းခခေံ. သူတေ လံးထုပ်းလေး ကခေံတွတ်.မးပိတ်ခိုင်မံးပိတ်ခိုင်မံးယူ၊ ကခေံတွတ်.မးခေံ. ပိတ်ခိုင်ကိတ်ခိုင်လိက်တံးဂျ၊။ မိုဝ်းလိက်တံးတွတ်.ခင်းကိတ်ခိုင်လေး တင်းမာဂ်.ဂွင်လုံတွတ်.ခခေံ. ခပ်တွတ်.မိခင်းမိုဝ်းလိပ် ဂခေံဂွံးတီး။ ပိုင်ခိုင်သမ်. ကပ်မိုဝ်းတူမ်းတူလ်းတီးဂွင်ကွက်ဟ်.သံ.လူ၊ ခေံ.ဂေး တေလံး ဂွ.လွင်းဂွင်လုံတွတ်.ယူ။ ခွံးဂျ၊မခင်းဂိုဝ်းဂိုင်လေးတွတ်.၊ မိုဝ်းထုပ်းလုံခခေံ. ပွတ်.ဂီးဂွပ်. ဂီးဂွပ်.ပခေံ. မိုဝ်းပွတ်.ဂီးဂွပ်.ဂီးဂွပ်.ခခေံ. မာဂ်.ဂွင်လုံဂေး ဂီးဂွပ်. ဂီးဂွပ်.သေ သူင်.လိက်တံးဂျ၊ လွမ်းကိတ်ခိုင်လေး ကင်.တွတ်.။ မိုဝ်းပွတ်.ဂီးဂွပ်. ဂီးဂွပ်.ခခေံ. ဂျ၊ပိတ်ခိုင်မာဂ်.လမ်း တပ်းပွတ်. သံမာမံ.ခွင်းခင်း ခင်းတိုင်ခေံ.ဂေး ခပ်ကမ်.ယူ.လံလံ၊ ခပ်တိုင်.ခိုင်ဂိုဝ်းဂခေံလွမ်းဂင်းဟ် ဂင်းမခင်း။-

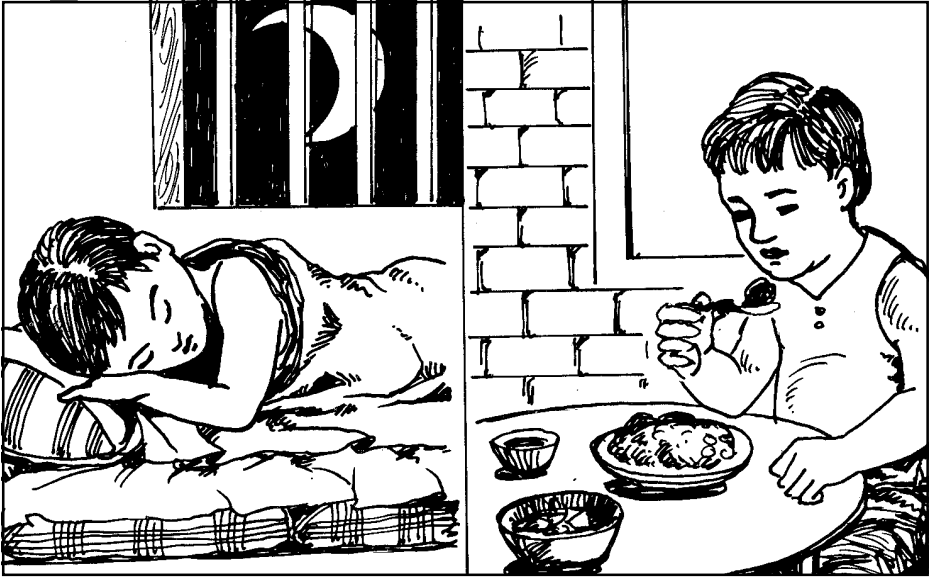
တီးတိတ်ခိုင်မခင်း-ပေးခခေံ.လက်လိုင်မံ.လိုင် လက်တမ်ခပ်လိုင်လိုင်ခခေံ.ယပ်.။ ယမ်းမိုဝ်းဂွင်းလိုင်မခင်းခိုင်ဂေး တိုင်.ခိုင်ဂျ၊ဂူးတီးဂူးလိခေံ. သံလိခင်းလိုင် ကခေံထိုင်. လွမ်းဂခင်းဂွင်းလိုင်ခခေံ.ဂေး ပခေံ.တိုင်.ထိုင်.ထိုင်.ဂိုခင်းဂိုခင်း ဂျ၊ဂျ၊ခိုခင်းခိုခင်းဝံ.။

တွင်းဟိုင်းလီခင်း,

ကပ်ရှမ်းပုးတံးခင်း. ရှ်တံး ဝုးဂျ သေ ခင်း ဝုးဂျ ယေးကခင်းခင်း. ယေးတူပ်ပုး
သွင်ပွန်း၊ သမ်ယုးတံးပွင်,မခင်းမိုခင်းခင်း။

ကုပမု, ။ ။ လံး ပွံး ဂျှံးဂွင်ယုးခင်း ပွံး လိုခင်းသီ,။

1. (ဂ) ရှ်တံး (လ) လွံ (တ) ကင်း
(ခ) လင် (သ) လီ (ထ) ခေး
(င) လံး (ဇ) မခင်း (ဆ) နှပ်
2. လာတံးခင်းလွင်မာ်,ရှပ်လွင်တွင်းခင်းတု။
3. ကပ်ခင်းလိုတံးဂျှံးလေး ကပ်ခင်းလိုတံးခိုခင်းခင်း. ပိုင်းကခင်းလိုဝ်.ရှပ်?။
4. လိုတံးကပ်,လီကခင်းဝုးခင်း. ဂွမ်းမခင်းပီခင်းရှပ်လေး ကင်း,ဝုးလိုတံးကပ်,လီ?။
5. ပွတ်,ခင်းတူပ် လွံးရှ်တံးကခင်းသင်ပခင်းမာ်,ရှပ်လွင်?။
6. ကခင်းရှမ်းရှပ်းထုင်းလွင်ခင်း. ကင်းပခင်းပုခင်းပင်းလွင်လီလိုဝ်.ရှပ်?။

လွင်းယူ,လီ

ရှမ်းဂပ်းထုဂ်,မိုဝ်းဂွခင်း,ဝါးဝံ. တူဝ်ယူ,ခင်းခင်း. ကမ်,ရှခင်းခင်း. တူဝ်ယူ,ခင်းလူမ်း
ကမ်,ရှခင်းလူမ်း ဝါးခင်း။ ဂွံးဂါး တူဝ်ကခင်းယူ,ခင်းခင်း.ဂေး; လံးပိုင်းကိုင်ခင်း. တူဝ်လိုဝ်း
ကခင်းယူ,ခင်းခင်း.ခင်း. ပေးခပ်လံးယူ,တီးခင်း.လီခင်း.သွဲ လင်,တေကွဲမူခင်း;လွဲသိုဝ်းသေ
လေး; ယူ,လီဂိခင်းဝါခင်း. တူဝ်ယူ,ခင်းလူမ်းဂေး; ပေးလံးယူ,တီးလူမ်းလီလူမ်းငါမ်းခင်း.
လင်,တေယူ,လီဂိခင်းဝါခင်း။ ဂူခင်းရှမ်းခင်း.ဂေး; လံးပိုင်းကိုင်လူမ်းသေလေး; ထူလှ်းလွဲခပ်;
ခပ်;ကွက်,ကွက်,ဝံ.။ မိုဝ်းရှမ်းထူလှ်းလွဲခပ်;ဂျ,ခင်း. ထာတ်;ကွက်,သီဂျီခင်း, ကခင်းမီးခင်းလူမ်း
ဂျ,ထီင်း;ပခပ်ဝံခင်းကိခင်းဝံခင်းရှိုင်းခင်းတူဝ်လေး; လင်,တေယူ,လီမီးရှိုင်းမား။ ပိုဝ်းခင်းလေး;
ခင်း,ရှိုဝ်လူမ်းလီလူမ်းငါမ်း ဟံ,ခွက်;ခင်း. ပေးတေပပ်,တွင်းခပ်;မား ခင်းရှိုခင်းခင်းယေး
ရှမ်းလံးခင်း. ထုဂ်,လီရှ်တံးဟဂ်းတူဟဂွင်,ခင်းခင်း လင်,တေမီခင်း;လွမ်း လွင်းယူ,လီ
ဂိခင်းဝါခင်း။

ဂြမ်းဂြိုင်းဂြမ်းယေးဂေး၊ ယှပေဌ်းမီးဂွင်ဟူခင်၊ယုင်းယုင်းယာင်းယာင်း ယှပေဌ်းမီး
 ကံာ်တူ၊ကံာ်ခဝ်၊ ပေးမီးကံာ်တူ၊ကံာ်ခဝ်းလိုင် လံးဝုးလူမ်းကမ်၊လီယဝ်၊ လှိုင်သေခံ
 ကံာ်ခပ်းဃဂ်းခဝ်းလွဲ ကံာ်ဂူမ်၊သီ၊မု၊လွဲ ကံာ်မူမုဂ္ဂုင်းဂံးတံာ်လွဲ လှိုင်ခခခင်၊ဂေး၊ ယှပေဌ်းလံး
 သုတ်၊ခေမီခင်းလားလား ခပ်လင်းပုးတင်းပီခင်မုးပခင်ဂူခင်းဂှမ်းယူ၊ ပိုင်ခိုင်၊ ပေးဂူခင်း
 သမ်သီ၊ဂေ၊ ခွခင်းသုတ်းလီဝ်ဂခင် သမ်၊ပီခင်သုတ်းမခင်း၊ ကခင်ခေ၊ခေ၊ခခခင်၊ လံးခိုခင်း
 ဂူတ်၊ကပ်လူမ်းထူဝ်းလွဲဂခင်ခေ၊ဂေး၊ လံးဝုးလူမ်းကမ်၊လီခင်၊ဂပ်၊ ပိုင်၊ခေလး၊ ခင်၊ဂှိုင်
 တေယူ၊လီဂိခင်ဝါခင်ခခခင်၊ ထုဂ်၊လီယူ၊တီးဂ်းလီ ဂှိုင်၊လီ ကမ်၊မီးကံာ်တူ၊ကံာ်ခဝ်းသင်
 ခခခင်၊ယူ၊

ခင်းလှမ်းခံ၊ မီးမိုင်းမီးခိုင်း၊ လိုင်းခပ်ရှင်၊ ဝါး- (မံ၊ ခရပ်) တူဝ်ခပ်လိက်၊ ခေ၊ တၢ်ဂူခင်း
တူဝ်းပေးကမ်း၊ ဂုဏ်လံး၊ မိုင်းဂူခင်းဂုဏ်း ထူဝ်းလွင်္စာ၊ ခေခေ၊ ခပ်ပိပ်လွမ်းလှမ်းခပ်၊ ဂူ၊
ခင်းတူဝ်ဂူခင်းဂုဏ်း ခေခေတေ၊ တေ၊ ဂွံးဂု၊ ပေးလှးမိုင်းဂူခင်းဂုဏ်းယူ၊ လိက်ခေဝါခေ ကံခေဂိုင်း
တံမ်တူဝ်ယူ၊ ခေခေ၊ ဂွမ်းပိုင်းခိုင်း၊ လိုက်ကံခေဂိုင်းဂုဏ်း၊ ကိတ်၊ ခေခေလံး၊ ဝံ၊ ယူ၊ ခေလး၊ ခပ်လင်၊
ကမ်း၊ လင်း၊ ပခေတင်းပိခေ တီးဂူခင်းဂုဏ်း ပေးလှးမိုင်း၊ ဂိခေကမ်း၊ ပေးဝါခေ ခေခေကမ်း၊
ပေးလမ်းခေခေ၊ ခပ်၊ လင်း၊ ပခေတင်းပိခေတီးဂူခင်းကမ်းလိပ်။

လှိုင်းသေခံ့တင်းပိတ်ခံ့ခံ့လင်းလင်းဂခံ့ မှီခံ့ခံ့၊ သွင်ရှုခံ့၊ ပလိက်၊ သုံးဂွံ၊ တွင်ခံ့၊ ဂျလလိင်း၊ မက်ရှက်တီ၊ တုတ်၊ မက်လူင်လေး၊ မက်ရှုပိုင်လှိုင်းခံ့၊ ကေးထုတ်လံးဝေဂံ၊ ကခံ့လင်းရှိုတ်းရှိုတ်းတင်းပိတ်ခံ့တိုခံ့လင်းဂခံ့ခံ့၊ မိုင်းကမ်၊ သုတ်၊ ကမ်၊ သီလေး၊ လေးလီယိပ်းဂခံ့တင်းဂခံ့လေးသင်၊ ရှုခံ့မီးတင်းပိတ်ခံ့ ဂျ၊ ဟံးဝံသေတီးတီး၊ မှိုင်းမိုင်းကခံ့မီးခံ့ဟံးကွခံ့၊ ဟံးလူင်ခံ့ခံ့၊ သမ်၊ ပိတ်လွမ်းလှမ်းမေးတုတ်တိုဝ်၊ ခံ့၊ ဟက်၊ တင်းဂခံ့ကမ်၊ ရှုမ်၊ ကမ်၊ ငမ်းသင်ခံ့ခံ့သေ ရှုခံ့တင်း၊ ကေး၊ သမ်၊ လံးဂခံ့မီးခံ့ခံ့ခံ့လေးသင်၊ မိုင်းမှိုင်းတွမ်ကခံ့ကမ်၊ လီကမ်၊ ငမ်းခံ့ခံ့သေ သမ်၊ မေးတွမ်လင်းတင်းဂခံ့တင်းယိမ်၊ ရှပ်လေးသင်၊ တီးယူ၊ တီးသဝ်း လံးယူ၊ ရှိုတ်းလမ်ရှုခံ့ မီးတင်းခံ့၊ တင်းပိတ် ကခံ့လင်းလင်းခံ့ခံ့လေးသင်၊ ယူ၊ တင်းရှုလှမ်းရှုခံ့ခံ့ရှုခံ့ပိတ်သေ သုတ်၊ မိုင်းမိုင်းတင်းပိတ်ခံ့လေးသင် လှိုင်းခံ့၊ လင်းရှိုတ်းရှိုတ်းတင်းပိတ်လင်းဂခံ့တေ၊ တေ။

တၢင်းပိခ်မိဝ်းလှ်သေကမ်,ဝုး မိုဝ်းပံ,ပိခ်ခခေ. ခေင်,ဂိုဝ်တၢင်းကမ်,လံးပိခ်. ထုဂ်,
လီဂူ.လံးဂိုဝ်.ဝေ;မခင်းကွခ်တၢင်းယူ. မိုဝ်းတေဂိခ်ခင်းဃဂ်းတၢင်းဂိခ်ခခေ. ထုဂ်,လီ
လၢင်းမိတ်; လၢင်းဝါခ်, လၢင်းဂါဂ်, လၢင်းလေ. သုဂ်းမိုဝ်းလီလီငါမ်းငါမ်းသေ ကင်,ယိပ်း
ကင်,တိုဝ်း! ခင်းဃဂ်းတၢင်းဂိခ်ဂုင်းခခေ.ဂေ; ထုဂ်,လီဂိခ်မိုဝ်းဂှၢမ်းမံးမံး ယုးပေဂှ်းမိင်း
မူခင်း တခင်းလံးတွမ်၊ ပေးဂိခ်ယဝ်. သမ်.လၢင်းသုဂ်းလၢင်းပာဂ်, သုဂ်းခိဝ်းသီဃုခင်းလီလီ၊
ခိပ်.တိခ်ခိပ်.မိုဝ်းလေ; ခုခ်ဂူဂ်ဂေ; ဂံ.လုမ်းလုး ယုးပေပခင်းယၢင်း ဂံ.ခရင်းခူဂ်းကခင်း
ကမ်,မိခ်ဂိုဝ်,မိခ်ခံး၊ သမ်.ယုးပေဂှ်းတုခွခင်းလူ. ဂှ်ခင်းဂူခင်းကခင်းမီးတၢင်းခံးတၢင်းပိခ်
လၢင်းလပ်းခခေ.ဂေ; ယုးပေဂှ်းလေ,ဂှ်,လီခင်းလုးလုး၊ ပေးဂိုဝ်.ဝေ;ကွမ်းလှ်ဝ်.ခံ
တၢင်းပိခ်ကင်,တေကမ်,လၢင်းဃဂ်းတိုခင်းလပ်းဂခင်းလံး။

လွင်းဂိခ်ကဂှ်,ရ ဂှ်းပေးပိခ်ကိခ်ခိခ်ဂိုင်းခခေ.ဂေ; ထုဂ်,လီဂူ.ဝံ. တၢင်းဂိခ်
ကခင်းမီးထၢတ်းဝီ,တမိခ်,ဂိုင်းခခေ. ပိခ်ဃဂ်းယိုဝ်းခိုဝ်းခိပ် ကခင်းကင်,တေပိတ်းမုးမုး,
ခခေ.လှ်. မၢဂ်,မံ.မၢဂ်,တွဂ်, ကခင်းသုဂ်းလီသုလီခခေ.လှ်. ခံ,ဂံ,ခခေ.ခူမ်းလှ်လှ်ဝ်.ခခေ.။
ဂွံးဂုးဂိခ်သင်သေကမ်,ဝုး မိုဝ်းဂိခ်ခခေ. ထုဂ်,လီဂိုဝ်.လီဂ်,လီဂ်,ကင်,ဂိုခ်. ယုးပေ
ဂိခ်ကခင်းမံးခေ,ဂတ်းခေ,ဃိဝ်. ပေးဂိခ်ကခင်းမံးခေ,လှ် ဂိုင်းလၢင်းလူ. ပေးဂိခ်ကခင်း
ဂတ်းသမ်. လၢင်းပိခ်တွင်းခိုခင်းတွင်းဂီခင်း၊ ကဂှ်,ရ ခင်းတွင်းဂေ; ခခေ.လီဂ်,ခခေ.ခခေ.
လီဝ်သေ လၢင်းယိခ်ခင်းပိခ်တၢင်းခံးတၢင်းပိခ်။

ဂူခင်းဂုင်းခခေ. ငဝ်းဂိုင်းလွင်းယူ,လီဂိခ်ဝါခ် မီးဂမ်း ကဂှ်,ရ တၢင်းဂိခ်။ ပေးကမ်,
မေ့ဂှ်တံးမေ့ဂိခ်လှ် တေမီးတၢင်းခံးတၢင်းပိခ်ခခေ. ပေးမေ့ဂှ်တံးမေ့ဂိခ်ကွမ်း ကင်,တေ
ယူ,လီမီးဂိုင်းဝံ.တု,သေ,။

တွခင်း;ဟိုဂ်းလီခင်း,

1. ခင်း,ရှိုဝ်ဂူခင်းရှင်းပေးတေယူ,လီ ဂိခင်းဝါခင်းခင်း.
ထုဂ်,လီယူ,သင်းသင်းဂိခင်းလှိုဝ်.ရှိုဝ်?။
2. လူမ်းကမ်း,လီကခင်းဝုးခင်း. ရှ်တံးရှိုဝ်ပီခင်းမုး? သမ်း.လုဂ်;တီးလှ်မုး?။
3. တင်းပီခင်းကခင်းလင်းလင်းဂခင်းခင်း. ပီခင်းကီးသင်းလှိုဝ်.ရှိုဝ်လံးလံး?။
4. တင်းပီခင်းဂေးခင်းခင်းလေး; ဂေးခင်းခင်း ရှ်တံးရှိုဝ်လေး; လင်းလင်းဂခင်း
တီမ်းခင်းသွင်မိမ်းလူ။
5. ဂျမ်းပုးတုးခင်း. ကပ်သွဲ,ပခင်းခင်းလွဂ်;ပပ်,လှိုဝ်ခင်းခင်းတုး။
ရှိုင်းဂင်း, ရှိုင်းလီဂ်,လီဂ်, ရှိုတ်,ခင်း တင်းဂိခင်း တင်းပီခင်း
ဂျှ,ရှိုဝ်, မိင်းမူခင်းတွမ်း ရှိုဝ်,ကွဂ်, လေးလေး။
(ဂ) တင်းပီခင်းပိုင်လှ်သေကမ်း,ဝုး, ထုဂ်,လီ .... ဝံ.ကွခင်းတင်း။
(ခ) ဂိခင်း .... သင်းဂေး; .... လင်း,ကိခင်းတုး။
(င) .... ခင်းသေယပ်. .... ကပ်,ခင်း.ဂေး; လင်းပီခင်းတင်းပီခင်းရှိုဝ်;။
(လ) ရှိုခင်းဂူခင်းမီး .... လင်းလင်းခင်း. ယု,ပေဂမ်းဂမ်း .... ဂျှ,လီခင်း။
(သ) ခင်း;ဟိုဂ်းတင်းဂိခင်းကခင်း .... ခင်း.ယု,ပေဂိခင်း .... ။

ပူ,လွံသိင်ရှိုင်း
ဝိုင်းပာင်လူင်-ပွဂ်.ဂာတ်,
1962 လှိုခင်းသိမ်းမွဲ, (3) ဝခင်း
လိုင်းတံး လိုမ်ကခင်း

ယိုခင်းထိုင်/

လုဂ်းလံးရှ်.လူင် လံးလိက်.

ရှ်ဂးဂျေ.ပီခင်းပေးမး မီးလိက်ယိုခင်းရှ်တံးပခင်းထိုင် ဂျေ.ပီခင်းလုဂ်း လံးလိက်.
ရှ်ပေးလံးရှ်.လူင်ခင်းလူင်;

လွင်းမခင်းကမ်း-ရှ်ဂးဂျေ.ပီခင်းပေးမး ပိုင်းရှ်,ကိုင်မုခင်း ဩး၊ ဩး၊ သင်,ခ၊
ဩ,ပေးမးလး လွတ်းသေလွင်းခံးတင်းပီခင်း၊ ကမ်း,မီးခင်းမီးမံး၊ ပီခင်းကခင်းယူ,လီ
ဂိုခင်းဝခင်း ရှ်ဂျေ.ခိုင်းရှ်ခင်းယူ,၊ ခင်း,ရှ်ဂျေ.ပီခင်းလုဂ်းရှ်. ပေးတေယူ,လီဂိုခင်းဝခင်း ခခင်း.
ရှ်ဂးဂျေ.ပီခင်းပေးပီခင်းမးဂျေ မုင်းမွင်းဂာပ်,ခခံးပခင်းယူ,ရှ်ကပ်.ခခိုင်းခင်းခမ်း။

ဟံး,တင်းဂျေ.ပီခင်းလုဂ်းဂျေ ရှ်ပေးယူ,လီ မီးပလု,ခခင်း. ယု,ပေရှ်းပီတံးမိုပ်.
ပီတံးဝခင်း၊ ဂပ်းမိုင်းမိုင်းလိက်ခင်း. ပိုင်းခင်းတင်းရှ်.တင်းမေဂခင်း၊ ပေးရှ်ဂးကမ်း,မေလိက်;
မေလံးခခင်း. တေကမ်း,ပွင်,သင်။ ပေးရှ်.လိက်ခင်း ကပ်,တေမီးပလု, ကပ်,တေရှ်ဂိုခင်း
ငံးယပ်.၊ လုဂ်းရှ်.ခခံးဂျေ ယမ်းလိခင်းဂျေလိခင်း ယမ်းရှ်ခင်းလိက်ဂျေ၊ ခတ်းလှိုရှ်ခင်း
ကပ်တု။

လွံသိင်ရှိုင်း
ဝိုင်းပာင်လူင်-ပွဂ်.ဂာတ်,
လိုင်းတံး လိုမ်ကခင်း

လေးဂခီ,တိ (ဟိုင်းပိုင်ပိုင်ခင်းဂူခင်း)

1.   ကံးဟူးခင်း.ကီဝ်ယိုဝ်   တက်းဂါမ်းပိုင်ပရာ,
         ပေးကမ်းမီးပရာ,
         ပေးတင်းမေ့ဂင်းပွတ်း   ကမ်း,လင်းဂျးမေ့သင်
         ပေးကုဂ်.လျှာဂ်းဃာခင်း   သမ်း.တေဂွတ်းကုဂ်.လျှာ,
         ပေးကမ်းမူခင်းတက်းခီ   ဂူ.တက်းယာခင်းလွင်းမူခင်း
         ပေးဂါမ်းလွင်းဂုသုဝ်,   လွင်းတင်းလီဂါမ်းသင်း
         ဂါမ်းပီတ်းလုမ်းလုမ်း။   ကခင်းဝုးမာဂ်းလေးဟူဝ်,
2.   တင်းမေ့လွင်းပရာ,
         ယေးပွဂ်းယေးကိတ်းဂွံး   ကိတ်းကီးယု,လူမဝ်
         ပေးဂွမ်းဂခင်းဂူခင်းသွံ,   ဂွမ်းလွံးလွံးကမ်း,လိုဝ်း
         သမ်း.ဝုးဂူ.ပိုင်လိဝ်   ဂူ.တက်းယု,ခင်းမုး
         ရှ်ခင်းကပ်ဂွံးထိုင်တီး   ရှိုဝ်တက်းရှိုဝ်ဝွတ်းဂျး,
         လိဝ်.လုမ်းဂုမ်း,တင်းဂူခင်း   လင်း,လံးဂီးလုမ်းလု
              ကီဝ်းသိုင်တိုခင်းလိုင်,ဗေးဝံ.ယဝ်။
3.   လွံလုင်ဂူလံးခွဂ်,   ကမ်း,သူးကွဂ်,မီးသိုင်
         လင်း.တင်း,ခွခင်းပံးပီး   ကမ်း,သူးမီးမုဂ်.တေ,
         ထိုင်ခင်း,ဂူဂုဂ်းခင်းလုင်   ကခင်းဂူမံ.လမ်းဂူင်
         ကမ်း,ခပ်.တေးဂျးလံး။
4.   ❖ ဟူးဂျးရှ်ခင်းပရာ,
         ယု,လိုဝ်းရှ်ခင်းလွံးလွံး   ယု,ဟူ,ဟု,ရှ်တီးဝံး
              လင်း,ထိုင်ယွံးတီးယွတ်း။

❖ ဟူးကခင်းခိုခင်းလွံလု၊ ယု၊ခိုခင်းဂျ၊လခင်းဂခင်း
ခပ်.ယာင်းခိုခင်းတိုက်းတိုက်း ကင်းထိုင်လိက်းလံးဂွတ်း။

❖ ဟူးကခင်းကွက်၊တေးသ ယု၊ခိတ်းလု.ဝံးခခင်း
ထိုင်.ဂခင်းဂွံးမေးကိတ်း ကင်းတေဂိုတ်းလံးလွတ်း။

တွခင်းဟိုက်းလီခင်း,

1. ဂျမ်းပုးတ်းခေံ. ပိုင်ဂခင်းလိုင်.ဂိုက်း။

ဂွတ်း	လိုင်	ယု၊ခိတ်း
(ဂ) ဟာခင်း	(ခ) ဂိုတ်း	(င) ယု၊ဟူမ်း
ဂျမ်း	ခဝ.	ယု၊ပေ

2. လေးဂခေံ,တိ (ဟိုင်ပိုင်မိုင်းဂူခင်း) သီ,တွခင်းခေံ. လိုက်းကပ်တွခင်းကခင်းသူထုက်,လွံ
ခခင်း.သေ ပိခင်း,ရှ်တံးဂျမ်းလာတ်းယုင်းယုင်းတု။

3. ဟူးကခင်းလွံလမ်လေး, ဟူးကခင်းလွံမူခင်းလွံသိုင်းခခင်း. ခေးခပ်ပိုင်ဂခင်းလိုင်.ဂျိုင်။

တွခင်းသပ်းလီင်း

ကိပ်ယိုင် = ကိပ်ယာင်း။ ဂိပ်း = သိုင်။ လွံလု. = လွံတီးမီးဂိုက်းကခင်း။

မုဂ်.တေ, = သိုင်ကွက်းလင်.။ လံးခွက်, = ဂူးတီးဂူးလီခင်း။

ဂၢခင်ရှင်းမိုဝ်. လေး; ခင်းရှိုခင်း

ရှိုခင်းယေးလင်ယေးလင်ခေံ. မီးရှင်းခင်း ရှင်းခင်းရှင်းလေး; ရှင်းမိုဝ်.ဂီင် ရှင်းဂိခင်တီးဟံ
တီးမခင်း။ ခင်းရှင်းရှိုခင်းလိုဝ်းခေံ.ဂေး; မီးဂၢခင် တၢ,တေဂီတီးတေပွင်လွမ်းဟံမခင်း
ရှူးဝခင်းရှူးဝခင်းယူ,၊ ဂၢခင်ပုခင်းတၢ, တေဂီတီးတေပွင် လွမ်းခင်းရှိုခင်းရှူးဝခင်းရှူးဝခင်းခေံ.
လံးဝး ပီခင်ဂၢခင်ရှိုခင်းရှင်းရှူးဂေး.၊ ဟူးလုံဟံသေကမ်,ဝး တင်းကပ်လိမ်မိုဝ်းလုဂ်.မးဂၢင်ခွဲ
သုဂ်းခေးသီခိပ်ပုခင်းပၢဂ်,ယဝ်.ခေခေံ. ပေးခွဲးဂၢတၢင်းဂိခင်သုံ,တွင်းရှင်းခေံဝံ.ရှူးဂေး.။
ပိုဝ်းခေံလေး; ဂၢခင်မိုဝ်.ဂၢခင်ရှင်းခေံ ထုဂ်,လီရှူးလီမေ့ဝံ. ရှင်းဟံရှင်းမခင်းယူ,။ ဂွမ်းမိုဝ်းဂွခင်,
ဝးဝံ.- “ခေံ.ဝၢခင်ဂမ်းဟူးတၢင်း ဟင်းဝၢခင်ဂမ်းဟူးရှင်း” ခေးခိုင်သမ်.ဝး “ပေးမေ့ရှင်း
ရှင်းဟင်းခိပ်ဝၢခင်သေခိုင်.၊ ပေးကမ်,မေ့ရှင်း-ရှင်းခိုင်.ကမ်,ဝၢခင်တၢခင်,ဟင်းခိပ်” ခေံယဝ်.။

တီးမိဝ်.တီးရှင်ခေံ. ခင်း,ရှိုဝ်တေမိခင်းလွမ်းလွင်းယူ,လီဂိခင်းဝါခင်း ခင်းရှင်မိဝ်.ခေခင်း. တေလံးဝံ.ဟုဝင်,ရှူလင်း တီးလွမ်းခင်းခင်းကွက်,ကွက်, ငံးငံးလံးလင်,တေလီ၊ ပေးကမ်းမီး ဟုဝင်,လိုင် မုခင်းတင်းဟင်,ဟံး တေမိတီးယူ,ခင်းရှင်မိဝ်.သေ ခင်းရှိုခင်းဟိုခင်းဝါခင်း,ဂေး တေလိဝ်းဂပ်,ခင်းခင်းတေ.တေ။ ခင်း,ရှိုဝ်ခင်းဟံးခင်းရှင်မိဝ်. တေကမ်း,မိတီးမူဝ်းခင်းမား တင်းရှင်ခင်းခင်းခင်း. ထုဂ်,လီဂိတီးရှင်မိဝ်.ခေးခေး၊ ဝံ.တင်းဟံး,ရှင်လွမ်း ကမ်း,ခေခင်း ဂေး၊ ဝံ.မူဂ်,ခင်းဟံးပွံ,ခိုခင်းဟု.ဂျ။ ပေးခင်းဟံးခင်းရှိုခင်းလိုင် ဟုရှူမိ, ခင်းခင်းခင်း ခင်းခင်းတင်းမံဂေး၊ တေလိဝ်းဂပ်,လိဝ်းလိုင်၊ မီးခေး,မိဝ်ခင်းဂေးခေမိ၊ ကမ်း,ရှင်လီရှင်ငါမ်း သင်။

မိဝ်းတေသုခင်းဟံးခေခင်း. ကပ်ဟိုခင်းသမ်သီ,လိမ်းမားဂံ,ဂခင်းသေ ကင်းသိဂ်းဟိုခင်း ကွခင်း,မားလိခင်းခင်းခင်း၊ လင်,ကပ်ပီဂ်,လို၊ လေးယွဂ်းလေးဂပ်,လို ထူထိတ်.ရှ်မခင်း ကွခင်းကွခင်းသေ ကပ်းဟံးယံတီးသို,ခင်းခင်းဟိုခင်းတု။ ပေးဟံးလုဂ်.မား ယု,ပေပွံ,ရှ်မခင်း လုဂ်.လံလံ။ ကပ်ငွံးခေမိ.တင်းဝံ.ကွခင်းတင်း လင်,ခေမိလင်းမေး လင်း.ဂပ်,ထိုင်းသေ ရှင်ခင်းရှင်ဟင်း။ မေးခင်းမေးဟင်းခေံ. မိဝ်းတေရှင်လေးသင်၊ မိဝ်းရှင်ယပ်.ဂိခင်းယပ်.လေး သင်၊ လင်း.ခိမ်း.ခိမ်း.လင်,လီ၊ ပေးကမ်း,လင်း.ခိမ်း.လိုင် ကံတူ,ကံခေခင်း၊ ခင်းခင်းခင်းဟင်း လိုဝ်းကခင်းကပ်းဝံ.တီးမေးခေခင်း.ဂေး၊ လင်းပခင်းတင်းခင်းတင်းပီခင်းရှင်ရှင်းယူ။

မေးပုခင်းတု,ရှင်ဟင်းခေံ. သင်ပီခင်းဟင်းကခင်းသုခင်းကခင်းလိမ်း ရှင်ခင်းမေးလိခင်း၊ သင်ပီခင်းဟင်းကခင်းခင်းခင်းခင်း. ခင်းခင်းမေးလိခင်း မေးခင်း၊ သင်ပီခင်းဟင်းဂတ်, ဟင်းပပ်. ကခင်းဂိင် ဂိင်ခင်းမေးဂိင်,။ မေးကခင်းရှင်ဟင်းသုခင်း ဟင်းလိမ်းခေခင်း. ယု,ပေကပ် တင်းခေမိ.ခေမိ. ခေမိ.ခေမိ.တင်းသုခင်းခေံ. တိုခင်းခင်းကမ်း,ထုဂ်,ဂခင်း၊ ပေးကပ်မေးကခင်း ရှင်သုခင်းယပ်.ခေခင်း. တင်းခေမိ.ခေမိ.လိုင် ခေမိ.ခေမိ.တေလု၊ ဟင်းကခင်းသုခင်းကခင်းလိမ်း ခေခင်း. ယု,ပေရှင်ခင်းမေးဂိင်,၊ ကခင်းသုခင်းကခင်းလိမ်းခေံ. ပေ.ဂိင်,လေးမေးဂိင်,လင်းပွင်,။ ခင်းယိမ်းခင်းရှင်မိဝ်.ခေံ. တေလံးမီးမေးကွခင်း, မေးလုင် မေးဂပ် ခင်းသမ်,၊ ဂပ်,လေ. ဟိုခင်း တိမ်း ခိင် ပါခင်း. မူဂ်,ပပ်,ဟံး၊ ဂိမ်းဟံးလေး ကွခင်းဂိင်, တိင်,တပ်,၊ ဂွဂ်းဂိင်,ခင်း သွင်း ထူင် လုင်း ပါခင်း. လိုင်းခေံ. ဝံ.တီးဟိုတီးမခင်း၊ ဂမ်းဟွင်း ထုဂ်,လီတင်,ခေခင်းခိင်,၊ ဂမ်းဟွင်းထုဂ်,လီဂွံ၊ ဂမ်းဟွင်းထုဂ်,လီဝံ.ခင်းသု.ခင်းသွင်း ခင်းတိုဂ်း ရှ်မီးတီးဟိုတီးမခင်း လင်,တေကမ်း,ရှုယပ်,။

ဃာ်းတၢ်တေဂၢ်ခခင်းဂေး ပေးပီခင်းကခင်းကမ်းလၢင်းခင်း လၢင်းခင်း မွဲခင်းခင်း
ခင်းမခင်းလွဲ ရှိဝ်လွဲလွဲဝ်ခင်း သိုဝ်.ဝံ.ရှ်ခင်းခင်းခင်းလင်းထုဂ်၊ သင်ပီခင်းဃာ်းယိုဝ်းခင်း
ခင်း ကခင်းလၢင်းခင်းခင်း ရှိဝ်,ဃာ်းခင်း သမ်ထုဂ်,လီသိုဝ်. လီဂၢ်တၢ်လွဲမးခင်း လင်းတေ
ကမ်းခင်းပီတံးလံလံ။ ဃာ်းကခင်းတေဂၢ်မွဲဝ်ခင်းဂေး မိ,ခင်းခင်းလေးမိ,ခင်း ရှ်းပေး
ထုဂ်,ကခင်း လီဝ်ကခင်း လင်းတေဂီခင်းဝါခင်း ပေးဝးမိ,ဃာ်းကမ်းထုဂ်,ကခင်း မိ,ခင်းပီခင်း
ကခင်းသူခင်း၊ မိ,ခင်းပီခင်းကခင်းခင်းလိုင် ကခင်းဂေးကမ်းဝါခင်းကမ်းမခင်း၊ သမ်.လၢင်းပီခင်း
တွင်းခင်း တွင်းခင်းခင်းလေး သွင်ဂူခင်း။ ကခင်းသူခင်းလေး ခင်းခင်းခင်း၊ ခံ,ဂံ,ခံ,ပီတံး လေး
တိုင်ကမ်းပူ,လိုင်ခင်း ပေးဂီခင်းလေးကခင်းလၢင်းမွဲဝ်,လေးခင်း။ ပိုင်ခင်း ပေးခင်းခင်း
ခင်းဃာ်းလေး ခင်းသၢဂ်းဃာ်းလိုင် တူဂ်းမၢဂ်,မၢဂ်,မွဲဝ်လိုင် မိခင်းမူခင်းတေလိုင်၊ ခု
ဂေးခင်း ရှ်ခင်းဂေး တေဂံ.ပီခင်းတွင်း ပီခင်းခံ,ပီခင်းခင်း။ ခင်း,ရှ်တေကမ်းမီးကံတူ,
ကံခင်း၊ ခင်းသၢဂ်းဃာ်းလိုင် ရှ်ကပ်ဂျ,ထုဂ်,ပီတံးဂံ ကမ်းခင်း ခုတံးထၢင်လိခင်း
ရှ်ခင်းဂံဂိုခင်းသေ ဂျ,ထုဂ်,ပီတံး ခင်းထၢင်သေ ရှ်ခင်းဝံ.လင်းလီ။

ရှ်ခင်းခင်းခင်း တီးကခင်းဝံ.ခင်းရှ်ခင်းခင်းယေးခင်းဂေး မိခင်းခင်းလေးမိခင်းခင်း
ယၢ,ပေဝံ.ခင်းခင်း၊ ခင်းကခင်းထုဂ်,ဝံ.ရှ်ခင်းခင်းဂေး ဝံ.ရှ်ခင်းခင်း၊ ခင်းကခင်းထုဂ်, ဝံ.ရှ်ခင်းတံး
ဂေး ဝံ.ရှ်ခင်းတံး ရှ်မိတံးမီးလီခင်း လိုဝ်းလီခင်းဂေးဃီခင်း လိုဝ်းလီခင်းဂေးရှ် လိုဝ်းလီခင်း
ဂေးခင်း ပေးခင်း,ပီးခင်း,ခင်းမးရှ်ခင်း ရှ်းပေးရှ်ခင်းလီတၢ်ဝံ. သမ်.ဝးပီခင်းရှ်ခင်းမံ.ရှ်ခင်းခင်း
ဂေး ပေးမေးခင်းခင်းသၢဂ်း ရှ်ခင်းပွင်လီလီလိုင် လံးဝးခင်းရှ်ခင်းခင်း.ရှ်ခင်းမူတံးသ့လီယူ။

တွခင်းဟိုဂ်းလီခင်း,

1. တီမ်းခေလွင်းဂေးဟုံး၊ သုမ်ဟုံးတွခင်းခိုင်းလူ။
2. ရွင်းမိုဝ်.ကခင်းဝုးခေ.၊ ရွပ်းသင်လင်,ရွင်းဝုး ရွင်းမိုဝ်.။
3. နှင်းယိပ်းခင်းရွင်းမိုဝ်.သူမီးသင်လံာ်လံာ်။
4. ခေးဂွမ်းပုးတုးခေ. ကပ်ဂပ်းကခင်း ရွ်းမီခင်းဝုးဂျ ကခင်းလိုဝ်းလွ်းတုး။

(ဂ) ပေးမီ,ဗဂ်းထုဂ်,ကခင်း	ဟုံ,ရှင်လူမ်းခေ.	သမ်.ပီခင်းကီခင်းရှိုင်းတေ.တေ.
(ခ) ပေးဂွမ်းဟုံးခင်းရှိုင်း	ခေးသုဂ်းလီလီသေ	လိဝ်းဂပ်,လိဝ်းလိုင်းတေ.တေ.
(င) ဗဂ်းသင်သေကမ်,ဝုး	သိုဝ်းနှင်းရှပ်းဂေး	လင်,တူမ်းလင်,ရှင်တု.
(လ) ရွင်းမိုဝ်.ကခင်းမီး	မိုဝ်းဂိခင်းဂေးဝါခင်း	ဂွမ်းဟုံးကမ်,ခင်းရှိုင်း
(သ) ခ်းခင်းခင်းဗဂ်း	ကခင်းလပ်းမေးဝါခင်း,ခေ.	လင်းပခင်းတင်းပီခင်းငါး

လင်းကမတ်းလူင်

လင်းကမတ်းလူင်ခေံ. လိုင်းမိုင်းလိက်.ရှင်းဝါး-လံးသီင်. ပီခင်းလုက်ခိုင်းမခင်း,လီ,လေး
ခင်းမခင်း,လီ, ယူ,ဝါခင်းပင်လူင်. ကိုင်း,ဝါခင်းလိင်း လင်းဝါခင်းမိုင်းခင်း။ မခင်းလင်းကိုတ်,
မိုင်းပီခရိတ်. **1856** ခေံ. လိုင်းရှင်းမူခင်း ဝခင်းသုဂ်းဂင်ခင်းရှင်းမူင်း။ မိုင်းကျ,ယူမခင်း
လင်းလံး ရှင်းရှုပ်,ခခင်း. ပေးမေးကပ်ကျ,ယူ,ဝတ်. (ရှင်း) ရှိတ်းဂပီ,ကွခင်း, ကခင်း,လိက်;
ရှိခင်းလံး တမ်းတီးတူခင်းမူခင်းလင်းမေး,ယူ, ဝတ်.လူင်ဝါခင်းလိင်း။ ထိုင်မိုင်းကျ,ယူ
မခင်းလင်းလံး ပီတ်,ရှုပ်,သမ်. ခမ်း,ပီခင်းသင်, လံးလိုင်းလင်းသင်,ဝါး- သေးလိင်း,ခေံ။
မခင်းလင်းခေံ. လုခင်း,ဟံလိတ်းလိင်းခေံ, မီးဝါ,သခေံ,သုင်ဟံ,လိက်;ဟံ,လံး ကမ်း,တွခင်း.
ယူ,လံလံ။ ခတ်းလှ်ရှိခင်းကပ်ပု,လိလိက်;မခင်းလိက်;တံးရှင်းရှင်းရှင်း။

ထိုင်မိုင်းကျ,ယူမခင်းလင်းလံးသိပ်းကိတ်းရှုပ်, သမ်း.ခံး.သေဝတ်.လူင်ဝါခင်းလိင်း
ကျ,မိုင်းယူ,တီး တူခင်းမူခင်းလင်းသု,ဂရု ဝတ်.လူင်ရှုပ်ကုင်. မိုင်းဂေးသီးဝါခင်းလမ်း။ ယူ,လံး

ဝါ,ခိုင်; သမ်.ခါ.မိုဝ်းရှ်ခင်းခိုခင်းသတ်.တၢ,သၢင်းဂျူဝ်, တီးတူခင်းခူးမုခင်းလဝ်းခခင်း,တ
ဝတ်.လူင် မိုင်းခိမ်ဂေးသီး ခခင်း,ဂဝ်,။ လံးဂူဂ်းဝါ ဝိခင်းကခင်းလူင်.လိပ်လီခင်း,ကူမ်သုပးလံး
ပု,လိလိဂ်းမခင်း လိဂ်းတံးဂွံးကမ်,ဂး သမ်.မေတိုင်,တိမ်းဂပျု,လင်,ဂု,လေး လင်,လံးဗွံ.
ကခင်း.ဂျု,ခေ ဝလီ, ရုပမၢ သုတၢဂုထ သေးလိုင်,ခေ ဝးခခံ။ ယၢမ်းခခင်း ကျ,ယုမခင်းလဝ်း
လံး သိဝ်းပိတ်,ခူဝ်,ယဝ်.လေး လင်,လံးထၢဂ်းလူင်းမးယူ, ဝါခင်းဂဝ်,မိုင်းလင် တီးဝါခင်း
ပာင်လူင်။ ဂွပ်းပိုဝ်းမခင်းလဝ်း မီးတၢင်းဂူ.တၢင်းဂုခင်းဗွံ,တၢင်းထမ်,မၢ မေတိမ်းဂပျု, (ဂွဂ်း)
လင်,ဂု,လီခေ, လေး ပိုခင်းကွခင်းကခင်းမးလူးမခင်းလဝ်း, ထုတ်,လိဂ်းထုတ်,တြးဗွံ,တံး
ခခင်း.ဂွမ်းကခင်း မခင်းလဝ်းတိမ်းကွဂ်,မးလှိုင်ခခင်း. ဗွံလံးဂုခင်းလံးငိခင်းဂေး ထုတ်,လှိုင်
မိခင်းခေးခေ, သဗေးတြးဂေးမိခင်း မီးကရသု,ဂူတေ.တေ.-ဝးခခံ။

ဝါးခခင်း. ကမ်,ပေးရှိုင်ပေးခခင်း မခင်းလဝ်းသမ်.ကွဂ်,ဂီဝ်,လၢဝ်း မးတၢင်းမိုင်း
လံးခး, ဂွတ်;ထိုင်ဝါခင်းလှိုင်လှိုင်ဂေး ပိုခင်းဂူမ်ဂူမ်လူမ်းလူမ်း မးလူးမခင်းလဝ်းထုတ်,လိဂ်း
တြးဗွံ,တံး။ ဂူခင်းခခင်း,ဂူခင်းဂမ် လှိုင်မီးဝါ,သခေ,ဗွံ,လင်,ဂု,ခခင်း.ဂေး ခိုခင်းမး
ကုပ်,မးဂုမ်မခင်းလဝ်း, ဗူးကခင်းဗွံ;လၢင်းဗွံ;မေလင်,ဂု,လှိုင်ခခင်း. ဂမ်းဗွင်းဂေးမး
ယွခင်းရှ်တးလုဂ်းသိတ်းတေပးမခင်းလဝ်း, ဗိုဂ်းရှ်ခင်းဂပျု,လင်,ဂု, ပေးပိခင်းမူ,ပိခင်းပာင်။
ဝါးခခင်း. မခင်းလဝ်းသမ်.ပးကပ် လုဂ်းသိတ်းတေပးပိတ်,ဂေး.သေ ကွဂ်,ဂျု,တၢင်းမိုင်း
ယၢင်းလိုင်. ဂွတ်;လိမ်ဝါခင်းဗွံ,သတေး ဂျု,ခွခင်းရှ်ခင်းဗွံ;ဂု,တၢင်းခင်းခပ်, ဂးတီးခင်းဂေး
လံးထုတ်,လိဂ်းတြးယွးရှ်ခင်းဗိုခင်းဂျုမ်းခခင်းယူ,တၢခင်း,တၢခင်း,။

ထိုင်မိုဝ်းပိခရိတ်. **1875** ခခင်းခခင်း. လုမ်းလှိုင်ခင်းခူးဝးလုဂ်းသိတ်း သမ်.ကွခင်းကခင်း
ကွဂ်,ဂျု,တၢင်း လေးလဗေ, (မိုင်းယၢင်း)။ ဂးတီးခင်းဂေး လံးထုတ်,လိဂ်းတြးယွးရှ်ခင်း
ဗိုခင်းဂျုမ်း နေ;တိုခင်းခခင်းတေ.တေ.။ ဝါးခခင်း. ကမ်,ပေးရှိုင်ပေးခခင်း ခပ်လဝ်းသမ်.
ပွဂ်းခိုခင်းမးတၢင်းမိုင်းတံး, ခပ်.ခပ်.လၢဝ်းလေး,ထင်ဝါခင်းခခင်းယဝ်.ဝါခင်းခခင်း, ထုတ်,လိဂ်း
တြးဗွံ,တံး, လွံးရှ်ခင်းသု,သခေ,တြးပိခင်းလဝ်း ခခင်း,ခခံ။ ခင်းပပ်.လိဂ်းတြးကခင်းမခင်း
လဝ်းထုတ်,ဝံ.လှိုင်ခခင်း. မခင်းလဝ်းတိမ်းလှိုင်;သိုင်မခင်းလဝ်းဝး “လရေးလူင်ယၢင်း”
ကမ်,ခခင်း “လရေးမိုင်းခခင်း” – ဝးခခံ။ ထိုင်မိုဝ်းသဂ်းဂရိတ်; **1251** ခခင်း. မခင်းလဝ်း
သမ်.လေး,ဂွတ်;လိမ်တၢင်း.ယၢခင်း မိုင်းဂီဝ်, မင်းသိုင်, မင်းလှိုင်ခင်း လိမ်လှိုင်ခခင်း.။

ထိုင်မူးပီခရိတ်. **1897** ခနီးခခခင်. မခင်းကပ်မူးဂိုတ်းထင် တီးဝတ်.လူင်ဝင်းမိုင်း၊ ခင်းကိုင်,မိုင်းဂိုင်သေ ထုတ်,လိက်ထုတ်,လံး ဟုံလံးရှခင်လံးခင်းလိက်လံးမခင်းကပ်မူး ယွင်းယေး ထေးပခေ, လင်,ဂျ,မခင်းကပ်မူး ဧလး တင်းရှ.တင်းရှခင်မခင်းကပ်မူး၊ ကိုဝ်းသိုင် မခင်းကပ်ပေးလိုဝ်းကွတ်,မိုင်းတံးရှတီး။ ယမ်းခခခင် ကပ်မူးကမတ်းလူင် ဝတ်. (ရွင်း) သင်,ဝခင်း မိုင်းဂိုင် ကင်,ဂျ,ရှပ်.ပင်းမခင်းကပ်မူး မူးယူ,ခင်းဝိုင်းမိုင်းဂိုင်၊ ရှိတ်းပခင်ရှခင်းယေး သေ လိုင်.လူလမ်းလူးမခင်းကပ်မူးဝံ။ ထိုင်မူးပီခရိတ်. **1900** ခနီးခခခင်. ကပ်မူးဟုံ.လူင် မိုင်းဂိုင် ကပ်မူးခခခင်မိုင်, ကင်,သမ်.ယုဂ်.ယွင်းမခင်းကပ်မူး ခိုခင်းပီခခခင်,တိတ သုမခခခင်, ကမတ်းလူင် ရွင်.ဝူး-ကမတ်းလူင် မင်,ဂလျ, ဝူးခခခင်။

ထိုင်မူး ပီခရိတ်. **1904** ခနီး ကပ်မူးဟုံ.လူင် ခခခင်သင်,တူခင်းရှင်း မိုင်းသီခခခင်၊ ကင်,သမ်.မူးပင်းကပ်ကမတ်းလူင် မင်,ဂလျ, ဂျ,ထုတ်,လိက်တြးထမ်းကပ်မူး တီးမိုင်းသီခခခင်၊ ခခခင်,ရှိုင်လိက်လံးဟုံ,တံး တေဧဟူးတိုခင်းဂျ,မိုင်းခေ,ခခခင်. ခပ်ကပ်မူးကင်,ကပ်,ဂုမ်ဂခခင် ရူးလွင်းလွင်းသေ လံးလွင်ဂခခင်ဝူး ထုတ်,လီသိုဝ်.ကပ်မူးပေး.လိက်မူးတင်းဝံ.ခင်းမိုင်းတံး ဝူးခခ ဧလး ကပ်မူးဟုံ.လူင်မိုင်းသီခခခင်၊ ကင်,လွင်.ကပ်မူးကမတ်းလူင်လွင်းဂျ,ရှပ်.လိုင်.ကပ်မူးပေး.လိက် တီးမိုင်းကပ်,ဝ။ ကပ်မူးကမတ်းလူင်မူး ပူးခိုခင်းလွင်းဂျ,သိုဝ်.ကပ်ကပ်မူးပေး.လိက် တီးမိုင်း ကပ်,ဝ မူးဧတ,တင်းဝံ.ဂူးတီးမိုင်းသီခခခင်သေ ပေး.ကွပ်,ပပ်.လိက်တြးယွင်းရှခင်းဟုံခခခင်ရှမ်း ဟုံ,တံးခခခင်တခခင်,တခခင်,။

ဝံးခခခင်.ပီခခခင်းပံးပံး ခပ်ကပ်မူးကပ်မူးတေပေး.ပပ်.လိက် ပိတဂတ်းသမ်ရှင်ဟုံ,တံး ခခခင်လး ကပ်မူးကမတ်းလူင်သမ်. လူင်ဂျ,သိုဝ်.ခိုင်းယိပ်းတင်းတိုင်းခင်းကပ်မူး ကပ်,တင်း ပပ်.လိက် ပိတဂတ်းဟုံ,ပု,လိ ဂူးတီးမိုင်းကပ်,ဝ ထိုင်ခခခင်,။ လွမ်းလူလ်း ကုတုရု,သီ, မိုင်းတံး မိုင်းမခခင်း ကပ်,မိုင်းခခခင်ဧလး မခင်းကပ်မူးလုဂ်.တီးမိုင်းဂတ်းဂျ,မိုင်းမံး လံးထုတ်, တမ်း,မံးရှင်းခေ,ကူးလူး ပီခခခင်ကပ်မူး,ပေးယူ,လီ မီးတင်းခံးတင်းခခခင်ဝံ.တီးမိုင်းကပ်,ဝ။ ရှပ်မူးဂူး ရှပ်မူးဝူးတူင်ကပ်မူးဂပ်,ကပ်,ပေးယူ,လီသေတု.ဂေး မခင်းကပ်မူးခခခင်လွင်ခခခင်မူး ဂျ,သိုဝ်.ကပ်ခိုင်းယိပ်းတင်းတိုင်း ကခခခင်းလံးလွင်းခခခင်.ဂုမ်,ဂုမ်,သေ ကင်,ပွပ်,ခိုခင်းမူး။ မိုင်းကခခခင်ခိုခင်းမူးထိုင်ပွတ်းတင်းခခခင်. တင်းပီခခခင်းတူင်မခင်းကပ်မူးသမ်. ခခခင်းမူးတိဂ်း

တိက်း၊ ဗိုဝ်,ထိုင်မူးတီးရွှင်.မမးခခခခ. မခင်းလင်းမူးဂိုတ်းတီး၊ ရှ်ခင်းခင်းရွှင်း သာင်,ဂါခင်း
ဝါခင်းဂွင်းမူးပုတ်း။

ကရ,ယုသင်ခရ တာင်းလူင်သီခင်းခခ. ဗိုသေကမ်,ဝုး တေလံးတံး,ဗံးလွမ်းဂျ,
ဂူးဂေ.ယု,။ ပိုဝ်းခခခလး လင်းကမတ်းလူင်ဂေ; ကမ်,ဗွင်းလိုင် ရှ်ခင်းယု,ထိပိတုဂ်.ခ,
ဝူဝ်,တခရ, တာင်းပိခခ ရှ်ခင်းယု,မူးတိက်းတိက်းလး; ခင်းရွှင်းသာင်,ဂါခင်းခပ်ဗိုဝ်မေး ဂုပ်.ကပ်
မေယုမူးယုတ်းယု ရှ်ခင်းရှ်ခင်းဂေ;ကမ်,ခခခခ. ထာခင်းပေးထိုင်တီး လံးသီခင်းဂါမ်,သုတ်းမုခခ
ဂျ,တီး ဝါခင်းဂွင်းမူးပုတ်းခခခခ.။

ဝံးသေမခင်းလင်းသီခင်းဂါမ်,ယပ်. လင်းဗျ.လူင်မိုင်းသီခင်းဝီ လင်းပွံးရှ်ခင်းကမတ်းလူင်
ဂေ.ခခခခခင်းတင်းဗျ.တင်းဂူခင်းလွမ်းမူးဗျ,လင်း။ ဗက်းဂျ,ဂူခင်းဝါခင်းဂူခင်းသုခခ ဂိုင်း,ရွှင်.မေး
ဂေ; ကွခခခခခလမ်းလူးသာင်းဂျူဝ်,ပခခခခခလီလီခင်းခင်း။

ပိခင်,လဝုထ

မိုဝ်းဂွခင်, မီးလုဂ်းခုခင်ဂျေမမ်းလဝ်းခိုင်; မိုဝ်းမခင်းလဝ်းလိက်.ခခခင်. ကူးလဝ်းဂျေ
မမ်း ဂွင်.ကပ်ရှပ်ရူးခပ် မးလူမးတူဝ်းကင်,ဂျ,လက်.မခေ,မခင်းလဝ်း။ ရှပ်ရူးခပ်ဝးလဝ်းခင်.
ပိခင်လဝ်းကခင်လက်;ခခဂ်းဂျေပိုင် တေဂုမ်,ထူခင်းတိမ်လီ။ မီးဟုင်းဂါမ်,ယို,ခေ,၊ ခပ်,ငါဝ်း
တေလိုဝ်းလွတ်, ခင်းဂုခင်လမ်,ပူ,တီ,ပျ,ယပ်. ခင်လေး လင်,တက်းတင်,လိုဝ်းပခင်သိုင်ဂွင်.ဝး-
လဝ်းပိခင်,လဝုထ ယပ်.။

မိုဝ်းကခင်းမခင်းလင်းယွဲ,မးဂးသုင်မး၊ ကျယုလံးသိပ်းဂူဂ်းနုပ်,ခခင်း. ကူလင်းဂျေ
ခမ်း ပုင်ဂွမ်းဝး “ဟိုင်းပိခင်းလင်းလွမ်ခင်းမိုင်းခခင်း. ထုဂ်,လီမီးတင်းဂူ.တင်းဂုခင်းဝံ.
တိမ်ထုခင်းဂူပိုင် လင်,ဂိုင်,ပုတ်းဝါခင်းတိခင်းမိုင်း။ ပိုဝ်းခင်းလး လုဂ်းလင်းဂေး ခင်း,ဂိုဝ်
တေမီးတင်းဂူ.ဝိဝ်.လျ,ပုလျ,တင်းမေခခင်း. လီလံးဂျေ,ရှ်ခင်းကပ် တမ်းတီးနူးလူင်
မိုင်းတဂ်.ဂသုင်,ပုခင်း” ဝးခင်း။

လင်းပိခင်း,လဝုထဂေး ပးကပ်ငိုခင်းခမ်းခင်းယွဲ,သွဲ,မတ်.ဂုတ်.လင်းကိပ်သေ ဂျေ,ဟိပ်
မိုင်းတဂ်.ဂသုင်, ဂျေ,ပိုင်းကိပ်ဂူခင်းခင်းခင်းတူဝ် ရှ်ခင်းကပ်တင်းမေပုလျ, ကထု,ရသ တီး
နူးမေလူင် မိုင်းတဂ်.ဂသုင်,။ လွမ်းခင်း,ဂွမ်းလင်းကင်းဂူးဂျေခမ်းလူင်ပုင်မးခခင်း. မခင်းလင်း
ခတ်းလွဲရှ်ခင်းပုလျ, ကမ်း,ခခင်း.ကမ်း,ကူခင်း။ ထာခင်းပေးကွင်း,ခိုခင်းလံးကခင်း.တိမ်လီ၊ မေလိမ်
ဟံ,ခိခင်း. ဟံ,လိုင်. လံးယိုင်းခင်းယိုင်းဂင်,လိုင်ခင်း။ မိုဝ်းကခင်းပုလျ, ထုခင်းတိမ်တူဝ်
ယဝ်.ခခင်း. မခင်းလင်းလင်း,ယွမ်းခင်း တီးလင်းနူးမေလူင် ရှ်လံးပွဂ်းခိုခင်းမးဝါခင်းဂပ်,
မိုင်းလင်း။

ပေးဝးနူးမေလူင်ပုင်ဝါခင်းခင်းဂွမ်းပခင်းယဝ်.ဂေး ပိခင်း,လဝုထ လင်း,ပးကပ်လီဝ်း
မဂ်းခခင်း, ဂင်,ခမးခခင်း တင်းပိုခင်းဂူးသိပ်းလီမီး၊ ကွဂ်,ဟဂ်းရှ်ခင်းနူးမေလူင်သေ ပွဂ်း
ခိုခင်းမး။ ခင်းတင်းမခင်းလင်းလင်းခင်းခင်းဂူလုယွဲ,လွဲလူင် ကမ်း,မီးဝါခင်းဂူခင်းဂူခင်း
သင်း၊ ထိုင်မးတီးကခင်းထိုင်,ထင်းဂပ်.ပု,၊ လျ,လိုင်.ရှ်ခင်းသုင် တီးခခင်းခခင်း. မခင်းလင်း
လံးဂုခင်းခင်းလမ်းဟိုတ်းဟိုတ်း။ ကိုတ်းတင်းခင်းတူဝ်၊ ဂွဂ်းရှ်ခင်းပေးယွဲ,တခင်း,လွမ်း,၊ တုသွမ်း,
သိုဂ်,လိုင်,၊ ရှ်ခင်း,ဂမ်း,ခိဝ်းခင်း,၊ သုပင်းလုခင်းလူ.ဂူ.လူင်၊ ငီခင်းရှ်ခင်း,တေး,မခင်းလင်းလူင်ယူ,။
ဂမ်းခခင်း. မခင်းလင်းဂေး ယဂ်.မုင်းလွမ်းတူလုလီလီ၊ ပိခင်းဟိပ်ပိခင်းဂူခင်းရှ်ခင်းခေး
ယင်းတိုဂ်.ဂူခင်းယူ,ခင်း,ခခင်း လံးငီခင်းသိုင်ရှ်ခင်းမေး၊ ပေးခင်း,သိုင်ဟု.ဟု,လူင် ဂွင်းဂူလု
ဂွင်းလွဲမးခေးခခင်းဝး “ဂှေ. ! .... တင်းဂိခင်းဂပ်မးဝံးဝံးလေး” ဟံးလူင်ရှ်ခင်း မးခင်း,ခခင်း။

မိုဝ်းခခင်း. လင်းပိခင်း,လဝုထဂေး ကမ်း,မီးလွဲရှ်ခင်းလွဲဂုသင်း၊ ကမ်း,ဝံ.တူဝ်ကူခင်း
သုခင်းတိခင်းထိုင်ခင်းလိခင်းသမ်းခင်းသေ ဝုတ်းဂင်,တင်,ပိုခင်းခိုခင်းမးယိုင်းငု လိဂ်းတု
ယိုင်းသွဲ,ဂမ်းလီဝ်၊ လွမ်းတူလုပိုခင်းဂင်, ယင်းကမ်း,ခင်းလေးလေး ဂွဲ,ဂွဲ,လင်းဝံ.တီးခင်းဟံး
လူင်ခခင်း.ယဝ်.။ မခင်းလင်းသမ်း.ခမးတင်,ပိုခင်းခင်း,သွဲ,ထိုင်လီမီးခခင်းယိုင်းဝတ်.ပတ်.ခခင်း

မေးထိုက်၊ ခံ.ဂေး၊ ဂျ.ရှ်းလင်းဝံ.တီးခူခင်းဟံးရှ်း၊ ဟံးယင်းကမ်,တူင်.ကမ်,ခိုင်၊ ရိုတ်းမိုင်
လှိုင်းတူင်းမးယူ။ ယမ်းခခင်း လင်းပိခင်း,လဝထ တေပံးဒတ.ကမ်,လင်း တေယင်းဒတ.
ကမ်,လံး၊ လှံမံးတေးသ ထု.လျ,ရှ်းတံးပခမ်၊ ကခင်းကပ်ပိုခင်းဂင်၊ တင်,ထီင်းယိုင်းသွဲ,
ကခင်းမ့်,ထီင်းလိမ်းခိုင်၊ ယိုင်းတီးတုဟံး ယိုင်းတီးသုပံးဟံး ယိုင်းတီးခူလင်းဟံးသေ
ယိုင်းသွဲ,တိုက်တိုက်။ ရးခင်း,တင်းမေးမခင်းလင်းမီးခခင်း ခိုင်ဝတ်.ပတ်.တူင်းပေးလွတ်,
ပေးလေး၊ ပိုခင်းဂင်,ထမ်းပေးမုတ်းတင်းမူဂ်,ဂေး၊ ဟံးလူင်ခခင်း ကမ်,ပိခင်းရှ်း၊ ယင်းရှ်းတံး
ရှ်းတုငးခိတ်လူင် သုတ်.မးလူးတိုက်တိုက်၊ မခင်းလင်းဂေးထွတ်,လိပ်းဟုခင်းလံ.ဝံ.သွဲ,
ဂမ်းလိပ်၊ လိပ်းသမ်.ရှ်းလင်းခူခင်းဟံးဝံ.။ ပူတ်းကပ်ဂပ်းလိပ်းတီခင်းသွဲ၊ ဂပ်းလိပ်းသမ်.
ရှ်းလင်းဝံ.၊ ယုဂ်.ကပ်မေးဂင်,လံ,သွဲ၊ မေးဂင်,သမ်.ရှ်းလင်းဝံ.၊ လဂ်.ကပ်မူဂ်,ပိုခင်းဂင်,တီသွဲ,
မူဂ်,ပိုခင်းဂင်,သမ်.ရှ်းလင်းဝံ.၊ ကခင်းကပ်ခွခင်းပေးသွဲ, ခွခင်းသမ်.ရှ်းလင်းဝံ.။ ဟံးတုသွမ်,လူင်
ဂေး၊ သုတ်.မးလူးလမ်တိုက်တိုက်၊ မခင်းလင်းကမ်,လင်းရှ်းတံးရှ်းခိုင်လံးမခင်းယပ်.လေး
လင်း,ဂမ်တုမိုင်းဟံး,ခူတူပ်,သွဲ၊ မိုင်းမခင်းလင်းသမ်.လင်းဝံ.၊ ဂမ်တုမိုင်းဟံး,သံ.တူပ်,သွဲ,
မိုင်းဟံး,သံ.ဂေး၊ သမ်.လင်းဝံ.၊ လင်း,ယုဂ်.တီခင်းဟံး,ခူပိတ်.သွဲ, တီခင်းဟံး,ခူသမ်.လင်းဝံ.
ထီင်း၊ ကပ်ရှ်းလေးသွဲ, ရှ်းသမ်.လင်းဝံ.၊ ဂမ်းခင်း.ရးပိခင်းခိုင်ယိပ်းတင်းတိုင်းတီခင်းမိုင်း
ရှ်းရှ်း လင်းဝံ.တီးတူပ်ဟံးယင်းလူင်ပိတ်းသီင်းသီင်း။

လင်းပိခင်း,ထဝထသမ်.ဝေး- “ပေးမိုးရှ်းဂိခင်းဂင်ဂေးဂိခင်းလေး၊ ဂပ်ကမ်,ရှ်းမိုးသေ
ခံးမက်,လွတ်,ရှ်း၊ ဂပ်လှံယှ်,ရှ်းခိုင်ယိပ်းတင်းတိုင်း တီခင်းမိုင်းရှ်းရှ်းဂပ်လှိုင်းခင်းသေ
လင်း,မးလူးမိုးဂေးကမ်,လှံ၊ ခင်းတူပ်ဂပ်ခင်း ယင်းမီးခိုင်လင်းဝရလိင်,လူဂွခင်း၊ ပေးမိုး
ဂိခင်းဂပ်လှိုင် ခိုင်လင်းခင်းတူပ်ဂပ်ခင်း တေတတ်းခတ်,ပတ်,ပိတ်းသံးမိုးပွတ်,မိုးခတ်,
ပိခင်းပိတ်းပိခင်းပွတ်းသေ မိုးယင်းတေတံးကွခင်းတင်းဂပ်ဂွခင်း,ရှ်း” ဟံးလူင် လင်း,ဝူခင်းဝေး
လူင်းဂပ်ဂိခင်းရှ်းမေးခင်းထမ်းခင်း,ရှ်း ရှ်းကခင်းရှ်းရှ်းရှ်းရှ်း,ရှ်း,ရှ်း,လှိုင်.ခင်း ယင်းကမ်,
တွခင်း.ရှ်းတွခင်း.လှေးသေပွဂ်၊ လွမ်တူင်းခင်းမခင်း မိုခင်းရှ်းကမ်,ရှ်းတံး သေဂိတ်း၊
ခင်းတွင်းမခင်း တေမီးခိုင်လင်းဝရလိင်,ဒတ.ရှ်းဂေးကမ်,ရှ်း၊ ပေးပိခင်းခင်း ခိုင်.မခင်းယု,
ဟုမ်းဝေး၊ တေးဂေးခိမ်းခင်းဂေး ဂပ်ကမ်,ရှ်းဂိခင်းယပ်. ဝူခင်း.ခင်း,ခင်းသေ ရှ်း.ဂင်.ခင်းတံး
ပွံ,ပိတ်းဟင်းဟင်း၊ မိုးလင်းခင်းရှ်း,တင်းလှံဂေးရှ်း,တု၊ ပိုခင်းဂင်,မိုးလင်းဂေး ဂပ်တေပွခင်း

ပခင်းလိလိလံ- ဝုးခင်းသေ ပွခင်းကပ်ပိုခင်းဂင်,တင်,ရှင်ခွမ်းတူဝ်နုပ်.ဝံးကင်းပိခင်း,ကဝုထ
သေယပ်. ပံးခင်းထိုခင်းဂျ,ပိတ်းရှင်းမခင်း။

တွခင်းဟိုဂ်းလီခင်း,

1. လိုဝ်းကင်းပိခင်း,ကဝုထခင်း.ရှင်.ရှပ်းသင်?။
2. ရွပ်းသင်လေးကူ;ကင်းဂျေခမ်းလင်,လွံ.လုဂ်းလံးမခင်းဂျ,နှိခင်းပဍု,?။
3. ကင်းပိခင်း,ကဝုထခင်း.ရှိတ်းသင်လေး; မခင်းကင်းသမ်း.ကမ်း,လီခင်းပံး;ဟံးလူင်?။
4. ဟံးယင်လူင် ထင်,လိုဝ်း.ရှိပ်လေး; ကင်း,ကမ်း,ရှတ်းဂိခင်းကင်းပိခင်း,ကဝုထ?။
5. ရှမ်းပုးတုးခင်း. ရှုရှမ်းသးခင်းခတ်းခပ်သွံ,ပခင်းလူ။

(ဂ) ရှပ်ငှ	..... ။	(ဍ) ခခင်းမုး	..... ။
(ခ) ရှင်းလု.	..... ။	(တ) ရှပ်မိုင်း	..... ။
(င) ရှိတ်းမိုင်း	..... ။	(ထ) မိုင်းမိခင်းခေ,	..... ။
(လ) လွံယွံ,	..... ။	(ခေ) သုတ်.မုးတိဂ်းတိဂ်း	..... ။
(သ) ခခိတ်းခေ,	..... ။	(ပ) မံးရှခင်း.ခေ.ခေ.	..... ။

6. ရှမ်းပုးတုးခင်း. ကင်းခေတီးပွင်,ခပ်ပခင်းတု။

(ဂ) ရှတ်း	=	ခင်းရှတ်း	(င) ရှေ	=	ရှေကင်းဟု.
	=	လွံရှတ်း		=	ရှေဂိခင်းလိဂ်း
				=	ရှေဂိခင်းတိခင်း
(ခ) ရှပ်;	=	ရှပ်းမွဂ်,	(လ) တွင်း	=	တွင်းခခင်း.
	=	ရှပ်းဟဂ်း		=	တွင်းရှိင်,
				=	တွင်းထမ်း

သိမ်းသွင်လို့ခင်

ထခရု၊သီ,

ဂင်ဂူင်,ယူင်,ယာင်,ခင်း,ပွဲးခတ်းယွဲးသွဲ,ဂေယုးမုးမင်း။ ခင်းကခင်ခင်းသုမ်,ကုမ်,
လူင်မံ.သင်း ခင်းဂွင်းဂွင်,ယုင်းဂွင်းလွဲဂွင်း။ ထင်းဟိုင်းတံးတေ,လို့ခင်ခင်. ရှ်တံးဝင်းရှ်တံးရှင်။
လင်,ဝုးလို့ခင်လင်သီင်ရှင်လီင်းလေး သီင်သေးခွင်.ခင်းထူင်. လူင်းရှင်.ဂခင်ဂွင်းဂွင်း
ဂီခင်းဂခင်းဂင်,ဂင်ဂွင်း။ ခင်းကခင်ယိုင်းယုးရှ်တံးလွက်,မွက်,လီင်ဂီးရှိုင်းရှိုင်းရှိုင်း လွတ်,ပခင်း
တမ်းလွဲသွင်း။ မွင်းမွဲးယုးဟုင်း ပီးလီင်းကွင်း,လခင်းဂခင်း.ရှ်ကင်ခင်း.ရှိုင်း

မဂု,ရု,သီ,

ပေးကင်လို့ခင်လင်လမ်းလမ်း လို့ခင်ဂခင်တမ်းမုး ခင်းခင်းယု.ရှင်ခင်း ထုင်းတင်၊
ဟင်ခင်းလမ်းပိုင်းရှင်း ခင်းခင်းကွမ်,တုမ်တိုင်း။ ရှ်ခင်းခင်းယု.ပုမ်,ခင်း ကင်ဝိုင်းတုင်း
ယိုင်းလင်ယပ်. ဂင်းယွက်, ငမ်းခင်းပုင်းသိုင်း။ လိုင်းမံးဟိုင်း, ဟင်ခင်းရှင်းလိမ်းမုးပု.ရှိုင်း။
ရှ်ခင်းရှ်ခင်း, တမ်း,ဂခင်ယိုင်း လိုင်းရှင်းဟွင်းပိုင်းလိုင်း ကမ်း,ထမ်းရှု။ ရှ်ရှိုင်းရှိုင်း
ခင်း.တုင်းတုင်းလင်းလင်း,ပခင်းလမ်း။ ခင်းကီ,ခင်းကွင်း, ရှင်.ရှုပုးထုးဝုး ရှင်းရှု,ကင်
မွက်,ရှင်ခင်း လွမ်းယွမ်,လီခင်းယမ်း။ တုမ်းဟိုင်းခင်းဂတ်, ယိုင်းခင်း,ခံ လံးဝိုင်းရှိုင်း
ဝိုင်းခင်း

ဂုမ်,ရု,သီ,

လို့ခင်လမ်းရှ် လံးလိုင်း လို့ခင်သမ်းခိုင်းလီင်း မိုင်းယံးရှင်.မေး တွင်းလေးပပ်.
မုး ဟုးယုးမုးခင်းလွမ်းဂခင်း ကခင်ပိုင်းခင်းသုမ်းမက်,ဟွတ်.သုင်းရှိုင်း, ခိုင်းယွတ်းပံလမ်း။
ခင်းလူ,ရှုလူ, ရှိုင်းတု,ခေ ယု,ရှုရှု,ခိုင်း သုင်းလွတ်,ပင်တမ်း။ ဂမ်းခင်း. လိုင်းသင်း,ရှေး
ကံး,ရှေးသင်း,ခိုင်း, တိုင်း,ရှုမံ.လူင်လီမ်းလမ်းခင်း။ လမ်းရှု, ခင်းလူ, ကီ,သီင် ကိုင်းခင်း
သမ်း.တင်း ပီးခင်းခေ, ခင်းရှုရှိုင်းသင်း။ လိုင်းခင်း.ဂံ.ဝုး တမ်းရှု,ရှုခင်းပခင်းသေး။

လှိုခင်းရှုလှ်,ခေံ. ဟိုဝ်မံ.ရှ်တံးခင်းခင်း ဂှ်,လွမ်းတၢ်ပံးလွံတေး၊ ပေးပီ,ပဝ်, ခပ်,ကူခင်းရှုခင်း
ရှုခင်း လဝ်းခေးဂေး၊ တေတေ.ကပ်ခင်းလူးယွင်ယဝ်.ကှိုလှ်။

မိင်,ရျ,သီ,

လှိုခင်းသၢ်လဝ်းဝံး ခံးကုင်ယွမ်းလုင်း ပုင်းခိပ်ပုင်းလဝ်း သပ်းသုးဝုးရှ်တံးမွင်၊
ခွင်ရှ်းမိင်းဝါင်း မေးသေ,ဂခင်းလုခင်း။ လှိုခင်းသီ,ပီးခုပ်,ခေံ. ပံ,လုး ဂုးကှိုဝ်းဂိုဝ်းခွင်.
ပုင်းဂပ်.ဂူးကွခင်း,တၢ်မုခင်း၊ ရှုခင်းဂျ,ဂှ်မွင်,ပဝ် ခပ်;ခင်းရှုလှ်;ခင်းလုင်။ ခွင်.ခမ်းခွင်.ခွင်.
ရှုဂ်,ဂါဂ်, ဂုးလၢဂ်,တုးတွင်းဂွင်.ပခင်း ခခင်းကုင်းကှိုတ်,ကူခင်းရှုခင်းလုမ်းသုင်၊ ရှုင်ပိုင်း
ခခမ်းဟိုင်း လိမ်းကွခင်း,တိမ်ပိဂ်း။ ခပ်းကခင်းမွင်,သီဝ်း လွခင်းဟိုဂ်,တုင်း ရှုဂ်ရှုလှ်;ဂှ်း
ခင်းဂွင်းဂွင်,ထိုင်လိဂ်း၊ ခပ်းမၢဂ်,ပိခင်းလုဂ်းသုဂ်းရှုလှ်;လုင်းတိုဝ်.လဝ်းသ့, ရှုပေးဃာခင်း
ဂှ်ခခင်းကှိုလှ်။

မိဂ်.သၢရျ,သီ,

လှိုခင်းသီ,ယဝ်.ဂျ, ကတု,လှိုခင်းရှုလှ်,ခေံ. တံးဝုးလှိုခင်းရှုမုးတၢ်ပၢင်မုဂ်.ရှုခင်းရှုခင်း
တွခင်းမိုဝ်းသွခင်းခခမ်းရှ်ခင်းလု,ပုင်တမ်း။ လုဂ်းကွခင်း,ရှုခင်းလေ,ခခ.ဂခင်းဂိပ်းယိပ်းမုဂ်,သီတံး
ယွဂ်းလိတ်းသ့,ဂခင်းယမ်း၊ လမ်းလိပ်းရှုတံးဂုတ်းခိပ်း လိပ်းလိခင်းကိခင်း,ဝိခင်းလိခင်းပေး
ဃုင်ဝံ.ယဝ်.။ ခပ်းကခင်းမွင်,ဃာဂ်,တၢ်ဂ်,တိုခင်း ဂ်းလှိုခင်းယု,ခခိပ်ငါမ်းလမ်းသုင်၊ ဃုင်မေးဂှ်း
ကံးရှုလှ်; ခွ်းလုင်းခခမ်း လမ်းခပ်းတပ်လုပံးခင်းရှုခင်း,ကုင်ခံး။ ရှုင်းပခင်း,ခခမ်း.လွတ်,တေး
လင်,လေးဃုတ်း လလုတ်းကွဂ်,လခင်းဃုင်.ဂှ်းဂှ်း လံးလေးယိင်း မိခင်းဂိင်းပိုခင်းဂိခင်း
ခပ်းမုခင်းဂှေ,တွင်ခခင်းခင်းရှ်ယဝ်.ကှိုလှ်။

ပြိဂ်.သရျ,သီ,

ပေးဝုးလှိုခင်းရှုလှ်;လဝ်းယဝ်. ခပ်းဂပ်.ဂူးရှုလှ်.လုးခွင်.ဂုတ်းဂုဂ်းရှုလှ်;လိတ်းလုဂ်း
ရှ်တံးခေံ. လိုင်သမ်းတဂ်းကွဂ်,လှိုခင်းရှုလှ်;။ ဃိုဝ်ခေံ,မံးထံ,ရှုလှ်;လုင်းတၢ်ပံးတုခင်းလုခင်း,ယခင်း

တူဂ်း၊ ခာင်းမွဂ်,ငးလင်. တဂ်းတိဂ်,တဂ်း၊ မီးတီးယုမ်းဟိုဝ်။ တင်းကခင်းကံးဂွမ်လမ်ခမ်း
ဂမ်းဂမ်းဂွမ်,ရှ်ခင်းခိုခင်းမး ဂွမ်းပးဂခင်း,ထု,ရင်,ဂွမ်တူဂ်းမိုတ်းမိုဝ်၊ ခနိုဝ်ဟု,ခင်းဂမ်းလူင်း
မိုတ်,မိုတ်းမွဂ်,ခိုင်ခင်း။ ဟုခင်းဟုဂ်,လုဂ်,ဂွမ်,လှိုင်,ခပ် လင်းသုခင်းလင်းခေး ထု,လုဂ်,ဟု,
ဟုခင်းဂမ်းငမ်းငင်း၊ သင်းပိပ်,မိပ်းထွမ်,လွမ်ခွ်,ငွင်းယိုတ်း ခိုတ်းမိုဝ်,ခိုတ်းပာခင်းယဝ်။

မိထုခရေ,သီ,

ခာင်းကခင်းလှိုင်လိတ်း ပိတ်းလုဂ်းခမ်း. ပေးသုခင်းသီခင်းသခင်း ဂခင်းလင်းခေး
ဝု,ငိခင်းသုဂ်. လုဂ်,လင်းပးဂခင်း,လုဂ်,ဟိုဝ်။ ဟုခင်းယု,ဟု,လှိုင်,လူင်းလေး,လုခင်းလူခင်းခေး
သီး ခမ်းခမ်းဝွတ်းကွဂ်,မေး, ခေး,ဟုဂ်,ယိုတ်းယဝ်း ခိုခင်းပိင်းဂခင်းပိင်းဂခင်းယဝ်.ကိဂ်။
ခာင်းမွဂ်,ခမ်း,မွဂ်,ငွဂ်,ဂွဂ်,မီးဂခင်းယုမ်း မွဂ်,ခင်းတိဂ်,ကွခင်းဂွမ်ဂွင်းမးဟိုဝ်၊ ငိပ်ခမ်းခိုခင်း
ဂွမ်,ရှ်ခင်းမွဂ်,ဂွမ်လှိုင်၊ လုဂ်,ကွခင်း,တိုဂ်,ယု,မု, ကု,မေး,တေဂွ်,ရှ်ခင်းလိက်;လံးဂု,ဟု,ဟိုဂ်း၊
တိုဂ်းလှိုင်. ပေးလွင်းပေးထွင်ယဝ်.ကိဂ်။

ဂြဂတ်းရေ,သီ,

လှိုင်ပိတ်,တဂ်,လိတ်,သွမ်းခေး ဂးလွဂ်းဂိုတ်. ပေးလွတ်,လွဂ်းလိဂ်.လွဂ်းလှိုင်
ဂွင်ပိုင်းဂွေ ပေးငွေယု,ထင်ခွတ်း။ ပူဂ်ခင်း,ပံးတီးတုတ်းသုတ်းခင်းဂွင်းတွင်းတေးထွမ်,လွမ်လှိုင်၊
ခွတ်းဂွင်,ခယု,ခေးတင်း. ပင်းယံးပေးလိပ်ယဝ်။ ကံးဂွမ်မူးလေးလေးလူမ်း ဂွမ်းလွမ်းဂွတ်း
မိုဝ်းဟိုဝ်၊ ကိဂ်ခင်းရှ်ခင်းပိုခင်းခွခင်းထွမ်,လွမ်လှိုင်။ လှိုင်ကွဂ်,မွဂ်,ခတ်.တု,ဟု,ယိုတ်း
ယဝ်းမိခင်းခာင်းလုဂ်,မာဂ်,မခင်းသုဂ်းခေး,ခနိုဝ်ဟုဂ်း၊ တုဂ်းလင်းခင်းလင်းခင်းပံးယခင်း
လုဂ်းလင်းဂု,ဂျင်းပခင်းမခင်းသီခင်းယဝ်.ကိဂ်။

သီ,ရှ်ရေ,သီ,

လှိုင်ဂင်းခင်းဝု, ဂု,မွဂ်,ခိုခင်းဂွင်း မိခင်းဟွင်းခနိုဝ်.ခိပ် ဂွင်းမေးသေး,ဂခင်းမိခင်း
ဂိခင်းခင်းဂပ်,ရှ်,သင်းသိဂ်,ဂင်ဂွင်း။ တီးမာဂ်,သုမ်းပင်းလေး တင်းမာဂ်,လင်းလုဂ်းသုဂ်းခေး,

ယုမ်ယုင်း၊ ဂျာကါ.သက်လက်.လူဂ်း ကွက်,ထွခင်းရှင်းလူင်း ထာခင်းပေးမာဂ်,ပေးမိုဝ်ယဝ်။
ခါးကခင်းကံဂွမ်ဂါးဂိုဝ်းဝ်ခင်းတိုင်း ဝ်ခင်းတိုင်း ဂ်းမုခင်းဂွခင်းတိုင်းတိုင်းခိုဝ်၊ ရှိုဝ်လိုမ်း
ယမ်းခင်းခင်းခင်း၊ မိခင်းကွက်,ရှုဝ်လိုမ်းမိုခင်းငှး။ တူဝ်ခိုတ်,တိုတ်,မိပ်းပိပ်.ခင်းတိုင်းတေးလ,
ငိခင်းငွက်ဂါးရှင်း၊ ပူးရှမ်း,ထူမ်ခေးကိုင်ကင်းဂါးဝါးခင်းခင်းခင်းခင်းခင်းယဝ်။

ဂခရေ,သီ,

လိုခင်းဂင်းယဝ်.ဂျာ,ပုတိုခင်းခိုခင်းခံ,ယံလီခင်း,လီခင်းလုဂ်းပံးမိုဝ်းခိုဝ်၊ သိုဝ်လက်ဂါးဂါး
ခါးရှင်းခင်းယုင်းရှင်းခင်းပေးပေးပေးတိုခင်း,သီခင်းယု.လင်မိုဝ်းလိုခင်းသိပ်း။ ကီ,ငေးလေး
ထူဝ်,ရှုဝ်ဟိုဂ်, လိုဂ်းယု,ယု.ပွဂ်,လွဂ်းလေးခေးမွင်လိပ်း၊ ယိပ်းခင်းခင်းပခင်းလုဂ်း
ဝုဂ်.လူင်းသို, ဟိုဂေးပေးခင်းရှင်းရှုယဝ်.ကျိုဝ်။ မွဂ်,မူ.မွဂ်,မံ, ပံ,ငေးလ,မုခင်းရှင်း
ခင်းတိုက်.ဟုတ်တုမ်,လီမိခင်းသုပ်းဂျာ ကျာကွက်လုဂ်းပီးလုဂ်းကီ,လိုခင်းခိုခင်းယက်ဂါးခင်း
ရှင်းသို,ဂါးသွင်း။ မွဂ်,ကျိုင်းခင်းခေးယင်းမု,ဂေးလိုင်းခင်းရှင်းယိုင်းပိုင်းခေးမိုင်းမိုတ်း
မိုင်းမုခင်းမွင်သွင်းလွမ်းရှင်း၊ ဟွင်းဟု.ဟုခင်းဂေးသိုင်း လဝ်းခင်းလဝ်းခင်း ပူ,ခပ်ယူ.ဂိုမ်း
မုဂ်.ဟိုင်းယဝ်.ကျိုဝ်။

တူ,ရှု,သီ,

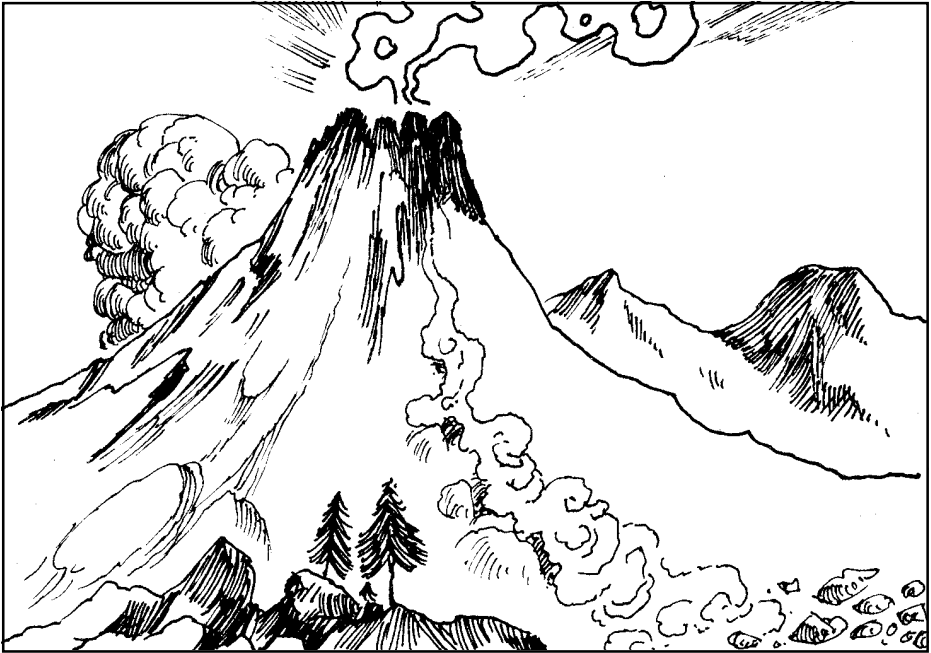
ယမ်းလိုခင်းသိပ်းကိတ်း ရှင်းရှိုတ်းတိုင်းယမ်း ခါးဟုခင်းလမ်လံး ခါးခင်းယွင်းယွင်း
ပွင်းလမ်းခပ်.ခါးယဝ် ဂါးငေးရှင်းဂါးရှိုခင်းဂေးရှင်းခင်း။ ကွက်,ရှိုင်းလီခင်းခံ, တူဝ်ဂံ,
လက်ဂါးခါးခေး ပူးမုခင်းသိုဝ်.ကပ်မွဂ်,မူဝ်ခိုခင်းခင်းရှင်း၊ ဟွင်းမိုဝ်းကွက်,ဝု, လိုခင်းပိုခင်း
ရှိုတ်းခင်းတူင်း လံးရှင်းမို,လှိုခင်းယဝ်.ပုဂ်းဝါးရှင်းလုဂ်းခင်းယဝ်။ မာဂ်,လွဂ်းရှင်းပိုဂ်,
မိုဝ်မိုဂ်,လွတ်,ဂါတ်, ခံခါတ်,ရှိုင်းခင်းခင်းခင်းခင်း ကခင်းမိုဝ်းလိုခင်းခင်း ဟိုင်းမို, လီမ်းတိုခင်း
ကွင်းရှင်းခင်း။ လုဂ်းကွခင်း,ရှုတ်းရှိုင်း ဟုဂ်းလံးဟုဂ်းယိုင်း မာဂ်,သုတ်ခင်းလမ်းခင်း
ဝခင်းပိုခင်းရှိုင်းခင်းတေးပေးလေးခေးရှင်းထဝ်းရှင်းခင်း, ခပ်လဝ်းတိုင်းလံးခင်းယဝ်။

ဝရိက်.သရူ,သီ,

သိမ်းကံးလင်းမွဲ, သိမ်းသွင်ခိုခင်းပိုင်းမိုင်းတံး တီးတခင်းတၢင်းတူခင်းတူခင်းတေတၢ်တင်းတၢင်းတိုင်းမုခင်းရှ်ခင်းမီးပံ။ ဝံယိုတ်းယၢင်းယုင်းယိုခင်းယိုတ်းယၢမ်းယိုဝ်းယုမ်းယွမ်,ယမ်းခခမ်းခခံးကွံးကွံးယွံး။ ဂထိခင်း,လှိုခင်းလူ, ပူ,လေ,ခင်းပုဂ်းရှ်ခင်းခင်းရှပ်.ငးပးဃ်ခင်း ခခင်း,ကခင်းပခင်းလွံးလွံး၊ ပွဲးသၢင်း,ဂၢခင်း ပိုခင်းတၢခင်းလူ, သွးခိုခင်းမိုင်းခခိပ်.ပၢခင်းလွမ် ခခင်း.ယဝ်.။ ခၢင်းကခင်းပၢခင်းတေ,ရှၢင်းပီ မီးခခိုဝ်လမ်းသွင်းမီခင်းဃွင်းမွဂ်,ခမ်းခွံးရှိုခင်းရှွမ်၊ လွမ်ဂီ;မးထးရှ်ခင်း မူခင်းယိုခင်းခိုခင်းယၢင်းလူလုးပဂ်းမံ,ဃုမ်ကမ်.လမ်မခင်း။ သီင်ပီ, တွင်းလိတ်းတိတ်းတွင်းတရွင်းတွင်းတိုင်းတွတ်း ရှူခင်းပခင်း၊ မခင်းတၢ.လီမူခင်းသိုဝ်း မိုဝ်းခၢင်းယိုဝ်းယၢင်းပိုခင်းတၢင်းတီး,ထၢင်းကၢင်းခမးသီခင်းတၢင်းပံ ခခင်း.ယဝ်.။

တွခင်းဃိုဂ်းလီခင်း,

1. ရွပ်းသင်လေး လင်,လံးရှင်.ဝး လှိုခင်းလီင်?။
2. ခၢင်းလှိုခင်းဂမ်မီးမွဂ်,သင်?။
3. ရှၢမ်းပးတုးခခံ. ခမးကၢင်းဂၢမ်းဂခင်း ရှ်းမီခင်း ဝး,ရှ လွမ်းထီဝ်လှိုထီဝ်ခခင်း.တၢ.။
  - (ဂ) ခခံ.ပီခင်း၊ ခပ်းယု,ရှ၊ ခၢင်းလှိုခင်းသၢမ် ခၢင်းပိုခင်းလူ,၊
  - (ခ) လှိုခင်းသၢမ် ခခင်း,ဂပ်, မွဂ်,ပၢခင်းသေး၊ ရေးဂီ;ခၢင်း၊
  - (င) သီင်ခခူဂ်.၊ လံးငိခင်း၊ ပေးထိုင်လှိုခင်းသီ,၊ ရှူပိုင်ယဝ်.၊
  - (လ) ရှပ်းတေမး၊ ပေးရှပ်းရှု,၊ ရှူတီးသွကှိုဝ်း၊ သွခင်းခခမ်း.ပွဂ်းမး၊
  - (သ) လှိုခင်းရှူဂ်း၊ သမ်း.ပေးတိုခင်း,၊ ဂိင်,မံ.တူဂ်း၊ ပေးဃၢခင်း၊
4. ခၢင်းဃုခင်းခခံ. တင်းကၢင်းလှိုခင်းလှို တေ,လှိုခင်းလှို?။
5. ခၢင်းဂၢင်းတေလံးခခင်းရှူဂ်းမိဝ်းလှို၊ ခၢင်းမံးတေလံးခခင်းရှူဂ်းမိဝ်းလှို?။
6. ခခင်းသိမ်းသွင်လှိုခင်းခခံ. ဂၢင်းလှိုသုဝး လှိုခင်းလှိုလီမူခင်းသေပိုခင်း?။

လွံးဟံး

လုမ်းဟု.လုင် ကခင်းဂူခင်းရှင်းယူ,သင်း ရှ်တံးဂိခင်းရှ်ခင်းယူ,ခိုင်မခင်းခေ. မီးခခမ်း.
လိခင်းရှ်ခင်းဟု တူခင်းမံ.တူခင်းမာ်,ဂူ,လိုင်.ဂူ,ပိုင်။ ကခင်းခွက်မခင်း တီးကခင်းဂူခင်းရှင်း
ယူ,သင်းဝံ.ခေ.ဂတ်းဂတ်းယိခင်းယိခင်းယူ,သေတု.ဂေး တင်းခင်းလုမ်းဟု.လုင်ခေ. ရှ်.မံးခေ,
ကျးလုး၊ တင်းမံးမခင်းခခင်း. ကပ်မုဂ်.ဟံးလုင်ကီးသင်မုးတီးဂေး ယင်းပံ,တခင်းလံး၊
ပိခင်းမုဂ်.ဟံးလုင်လုဂ်.ဝံ.ယူ,တု,သေ,။ ရှ်တံးရှိုင်လေးလံးရှ်.လွင်းကခင်းဟံးမီးယူ,တင်းခင်း
လုမ်းဟု.လုင်ခေ. ကွခင်းကခင်းဂူခင်း.တူလုးလိလိလူ မှိုခင်းခခင်း, ခခမ်း.ကုင်ကခင်းကွဂ်,မုးခင်းလိခင်း
ခခင်း. မာ်တီးပိခင်းထင်ခခင်း.မံးလုင်၊ မံးကပ်ခခင်း.ပေးဟု.တု.သေကမ်,ဂေး ယင်းဟုင်.မှိုခင်း
မုး ပေးပိုင်းပံမံ.ပံတုဂ်,လုးဂွခင်း,။ ပိုင်းခေ လင်,လံးရှ်.လွင်းကခင်းတုးဟံး,တင်းခင်းလုမ်းဟု.
လုင်ခေ. မိဟံးမံးဝံ.ယူ,တု,သေ,။

လွဲဟွံးကခင်းဝုးခခင်း. ပေးမခင်းတီၣ်,မးယေးပွၣ်;ယေးပွၣ်; ထာခင်းပေးပီခင်းပိဝ်
ဟွံးလူင်မုတ်းကွၣ်,မး ပးတင်းဂွၣ်ခင်းလိခင်း မၢၣ်,နှိခင်းမံးလူင်လိဝ်းခခင်း. ဝူင်ခိုခင်းဟုၣ်.ဂျၢ်.။
မၢၣ်တီးသမ်. ပီခင်းလွဲဟွံးကွၣ်. ပေးမခင်းတီၣ်,မး ပီခင်းဂူမ်,မံးကွၣ်မံးလူင်ဟူင်.ကွၣ်,မးလွဲယဝ်.။
ဂွံးဂျၢ်; တီးခေးလိခင်းခေး. ခေးလိခင်းဂီခင်း,လေး တီးလွဲသုင်. မီးမၢၣ်,နှိခင်းမၢၣ်,ဟုခခင်းခခင်း.
ကမ်,သူးမီးလွဲဟွံး.။ တီးဂံး.မီးလွဲဟွံးခခင်း. ပီခင်းတီးခေးလိခင်းတီၣ်,ခေးလိခင်းဂူင်. တီးလွဲကခင်း
ကမ်,ပေးမီးမၢၣ်,နှိခင်းခခင်း.။ ဂီတီးဂီဝ်လေး လွဲဟွံးလၢင်းတီၣ်,? ဂွံးပိုဝ်းဟွံးတၢင်းခင်း
လုမ်းဟုၣ်.လူင်ခခင်း. ဂုၣ်.မံ.ခေး, ဟွံးဂူပ်,ဂျၢ်,တၢင်းလွဲဂေး; လိခင်းတၢင်းခခင်း. ယေးခီခင်းဂုၣ်.မံး
ခေး,ကးလး.။ ပေးလုးတီးကခင်းခေးလိခင်းတီၣ်,ခေးလိခင်းဂူင် လိခင်းပူဝ်,ခခင်း. မခင်းကမ်,
ခမ်,ဂီၣ်းဟွံးလံးလေး; ကင်း,ပီခင်းလွဲဟွံးတီၣ်,မး.။ မိုင်းတံးခခင်း. ဂွံးပိုဝ်း ခေးလိခင်းခေး
ခေးလိခင်းသုင် သမ်.မီးလွဲမၢၣ်,နှိခင်းမၢၣ်,ဟုခခင်းလေး; ကင်း,ဝုးကမ်,မီးလွဲဟွံး.။ ခင်းမိုင်းမၢၣ်;
လေး. မီးလွဲဟွံးလုးခင်း; ပီခင်းလွဲပူၣ်.ပး.။ လိုဝ်သေခခင်း. သမ်.ယင်းမီးလွဲဟွံးကွၣ်လုးဂွၣ်ခင်း,
လွဲဟွံးကွၣ်ခခင်း. မီးတီးဂုခင်း ယၢခင်းလေး ဂုခင်း မၢၣ်,ကွၣ်, ။

လွဲပုၣ်.ပးခခင်း. မခင်းပီခင်းလွဲဟွံးဂုၣ်, လိမ်မိုင်းပူခင်း.မးပီမိုင်းဂီၣ်ခေး,လေး မခင်းကမ်,
တီၣ်,ယဝ်.ခခင်းဂေး; ဟွံးကမ်,ဝုးလံး.။ ပေးထိုင်ယၢမ်း မခင်းခင်းတီၣ်,ဂေး; လၢင်းတီၣ်,ယူ,
ခင်း,ဂုၣ်,။ ပီခင်းခင်း,မိုင်းဂျပူခင်း,ခခင်း. ဂွံးမီးလွဲဟွံးခခင်းလေး; မၢၣ်တီးပေးလွဲဟွံးတီၣ်,လိုဝ်
ဂွၣ်ခင်းလိခင်းမၢၣ်,နှိခင်းမံးလူင် တဝ်းလိင်ထာခင်း,လိင်လူင်ဟူင်.တူၣ်ခင်းမးသွဲ,ခင်းဝၢခင်း; ခင်းမိုင်း
မံးပးဂီၣ်ခင်းယေးခပ် ထာခင်းပေးလူ.ယွဲ,တံးခခင်းလေး.လေး.။ လွဲကခင်းလၢင်းပီခင်း လွဲဟွံးခခင်း.
တီးလိဂ်းမခင်းဂုၣ်.မံ.ပီခင်းဂုၣ်.မံ.။ တူခင်းမံ.တူခင်းတွၣ်,ဂေး; ကမ်,သူးမီး. ပေးမခင်း တေတီၣ်,
လိုဝ် သီၣ်မခင်းမေးမးဂွၣ်ခင်းမးခင်းလိခင်းသေ ပီခင်းဂွၣ်ခင်းဟွံးမုတ်းကွၣ်,မးတီးလိဂ်းလွဲ.။

ဟွံးကခင်းမီးယူ,တၢင်းခင်းလိခင်းလုမ်းဟုၣ်.လူင်ခခင်း. မခင်းလၢင်းထိပ်,ပွင်,ကွၣ်,မးတီး
လိဂ်းလွဲလွၣ်ခင်း.လွၣ်ခင်း.ဂေး; ကမ်,လွဲခင်း,ဂုၣ်,။ တီးခင်းတီးယၢခင်းလွဲ ခင်းပိုခင်း.ခခင်း.လွဲ
လိုဝ်ခခင်း.ဂေး; လၢင်းထိပ်,ကွၣ်,ပွင်,မးယူ,။ မၢၣ်ပွၣ်;သမ်.တီၣ်,ခင်းလိခင်း. ခင်းခခင်း.ပၢင်း,လံး,
ခခင်း.သမ်,မုတ်.တရုၣ်,လွဲ လိုဝ်ခခင်း. ဟွံးမခင်းကမ်,ထိပ်,ပူခင်း.တၢင်းခင်း; ကမ်,တိုင်းကွၣ်,
တၢင်းခခင်းသေဂေး; လိခင်းမိုင်းထာခင်းပေးသခင်း,ယွၣ်ခင်းခင်းခင်းဂျၢ်.။ ဂီၣ်ခင်းတိုက်;ကုတ်,
တိုက်;ဝုး.။ ဩးလေး,တီး,လူင် ပေးဂၢခင်း.ပေးဂူခင်း,။ ကခင်းဂုၣ်ခင်းတံးဝုး- “ကိၣ်,သခင်း,”

“ဃီခင်းလိခင်းဝံ” ခခင်းယဝ်။ ခင်းဂုခင်းကေးသျှိုဝ်းလူင်ခေံ. တီးကခင်းမီးလွံဟ်းလမ်း-
ဂုခင်းဂျပခင်း၊ ဂုခင်းဟိုလိဝ်းပိခင်း၊ ဂုခင်းကိခင်းတူဝ်,ခင်းသျှိုဝ်း လိုဝ်းခေံ.ယဝ်။

တွခင်းဟိုဂ်းလီခင်း,

1. တီမ်းခေရှင်းလွံဟ်း ကခင်းတိုဂ်းတီဂ်,ယူ,ခခင်းရှင်းခိုင်းတျ။
ရှင်းသင်လေးလွံဟ်းလင်းတီဂ်,ခိ။
2. ဟ်းခင်းလိခင်းလမ်းဟျ.ခေံ. မံးထာခင်းလွံ?။
3. လွံဟ်းမီးမိုင်းလွံလံာ်ခိ။
4. ဂွမ်းခင်းခွပ်,ဝိုင်းပျးတျးခေံ. တေလံးကပ်တူဝ်လိဂ်းကခင်းပျး ဂ-ဃီတီးသျှ,ပခင်းတျ။
(ဂ) ခင်းလိခင်းလမ်းဟျ.ခေံ.မီး ( ) ဟ်းလူင် ( ) ဝံ.ယူ,တျ,သေ,။
(ခ) ပေးလွံဟ်း ( ) လိုင် ( ) ရှ်ခင်းလူင်ဂေး, ဝိုင်းခိုခင်းဟျ.ဂျ,။
(င) ဂွမ်းဟ်းမုတ်း ( ) မးတီး ( ) လွံခခင်းခေေး။
(လ) ပေးကိုင်,သခင်းယေး ( ) လွံ ( ) ရှ်ခင်း ( ) ဃာပေးဂူခင်း,။
(သ) ပေးငိခင်းသိုင်ဟျ. ( ) ဟျ.တုမ်းလိုင် ဂွမ်းရှင်းဂံ. ( ) လွံတေ.တေ.။

ထိုခင်း,မံ. လေး; ဟုံးမံးပု,

လူင်ထိုခင်း,ပု,မံ. ကခင်းမီးဂိုမ်းဂွမ်းဝါခင်း;မိုင်းဂှ်းလှိုင်းခခင်း. ခပ်လောင်းမိတ်,ဂွမ်းခခင်း. ဝံ.သေလေး; ဂမ်းထီမ်တင်းယူ,လီဂိခင်းဝါခင်းဂူခင်း လေး; သတ်းတင်းလံ၊ သေကမ်း,ဂုး၊ သမ်း. ပီခင်းလွင်းကခင်းမာဂ်;မီးလီပီခင်းပိုင်ခိုင်;ယူ,။ ဂှ်တံးဂှ်လေးဝုး; ပီခင်းလွင်းဂမ်းထီမ်တင်းယူ, လီဂိခင်းဝါခင်း?၊ ယမ်းမိုင်း;ခါဝ်းဂှ်းခခင်း. ပေးကမ်း,မီးပု,မံ.ထိုခင်း,လူင်လိုင် ခခင်း.ဂူလှ်;ခခင်း. ဂွင်းဂေး; တေဂှ်း၊ ဂူခင်းဂှ်းတေကမ်း,လံးကပ်,ခခင်း. ဂိခင်းခခင်း.ဂုမ်း,ထူခင်း;လီလေး; လင်းမီး တင်းခံးတင်းပီခင်းခခင်း။ ပေးမီးထိုခင်း,ယှ်,မံ.လူင်လိုင် ဂိင်း,မံ.မံ.မံ.လှိုင်းခခင်း. တေကခင်းကပ် ထာတ်;ခခင်း. ထာတ်;လှိုင်းဂတ်းဝံ.လေး; ဂူခင်းဂှ်းသမ်း.လံးပိုင်းဂူခင်း;ပိုင်း;ဃုလှ်းတူခင်း;မံ.သေ ဂတ်းလှိုင်းယံခင်းလှိုင်းလီတေ.တေ.။

တီးကခင်းမီးပု,ထိုခင်း,မံ.လူင်ခခင်းခခင်း. လှိုင်းဂတ်းလှိုင်းယံခင်းဂေး; တေခခင်း။ ရု,သီ, ကုတုဂေး;တေမီခင်း;လှိုင်းလှိုင်းခခင်းခခင်း;ခခင်း.ခခင်း.ခခင်း.လီခင်းဂေး;တေလီ၊ ခခင်း.မေး, ခခင်း.ဂွင်းဂေး;တေကမ်း,ဂှ်း၊ တူဝံသတ်းလှိုင်းကခင်း ယူ,ခင်းထိုခင်း,ခင်းခိုင်း ခခင်း.ဂေး;

၅၂၅ ခင်းငါး တာင်းဂိခင်းလိုင်,သေ ခရမ်း,မူးပီးလီဝံ.ယဝ်။ လိုင်သေခင်း. ကဝ်းရှ်းကဝ်းခရးခပ်
ဂေး လံးရှ်းတံးရှ်းခရး ခိုတ်းလိုင်ခိုတ်းဝခင်း၊ ဟုဂ်,သွမ်းသင်ဂေး တေပီခင်းခင်း,လုံ
ခင်း,ခေး ပေးဂိခင်း ပေးခါးတေ.တေ။ လွင်းရှ်းရှ်းခင်းရှ်းယေးဂေး၊ ရှ်းပီခင်းမံ.သပ်
မံ.ခိုဝ်,ပေ၊ ဂူခင်း၊ တူငါ၊ ဟာဂ်၊ ကခင်းသိုင်,ကခင်းဂင်း လိုဝ်းခင်း.ဂေး၊ ရှ်းငါးသိုင်.ထုဂ်၊ ဟိုခင်း
ဂေး လံးလုတ်,လံးတမ်လိုင်, သေကမ်း,ရး ကခင်းပီခင်းမံ.သင်းမံ.တိုင်းလေး၊ မံ.ဂီခင်း,မံ.ခိုင်
တိုင်,ပိုင်လိုင်ခင်းခင်း.ဂေး လံးကပ်ရှ်းပီခင်းရှ်းသပ်ခါ။ မံ.မူဝ်,မံ.ရှ်းဂေး လံးကပ်ခါ
ကပ်လုံ.ကပ်တိုင်း၊ ပီခင်းလွင်းဂမ်းထီမ်တင်းမာဂ်းမီးတေ.တေ။

တီးကခင်းကမ်းမီးပျံ.မံ. လူင်ထိုင်ခင်း,လူင်ခိုဝ်း
သင်၊ ရှ်းပီခင်းလုံကခင်းလုံဂိုင်း၊ ပျံ.မာဂ်,ရှ်းခင်းရှေး
ပျံ.သံးလုံခင်းခင်း. မံ.ဂေးတေမံ. ရှ်းသီ,ကတုဂေး
တေကမ်း,မီးခင်းလွမ်းလိုင်ခင်း လွမ်းခါးမခင်း၊ ခွခင်း,
ခမ်းမခင်းလိုင်ခင်းဂေးကမ်း,လီ၊ ခမ်းမေး,ခမ်းရှ်း
ဂေး၊ ကိုင်းရှ်း,ကိုင်းယူတ်း၊ တူဝ်သတ်းတင်းလံးဂေး
တေကမ်း,မူခင်းကမ်း,သိုဝ်းလုံ၊ တေခေး.ယွမ်းရှ်း,ရှ်း
ဝံ.ယူ,။ ကဝ်းရှ်းကဝ်းသုခင်း ကဝ်းခရးခပ်ဂေး
လံးယပ်,ဟိုတ်,ခါခင်းလုံ၊ ဟုဂ်,သွမ်းသင်ဂေးကမ်း,လီ
တူခင်းကခင်းထုဂ်,လီလံးရှ်းခင်း.ဂေး၊ ကမ်း,မီး
ခမ်းရှ်းလေး၊ ကမ်း,ဟုံ,လံး။ လွင်းဂိခင်းတင်းယီမ်.
ဂေး၊ ရှ်းယပ်,၊ လွင်းရှ်းရှ်းခင်းရှ်းယေးဂေး

လံးသိုင်.မံ.သိုင်.တွဂ်,ရး၊ ဟိုခင်းတေလုတ်,တေတမ်ဂေး၊ ကမ်း,လိုင်,ခမ်း၊ ဂမ်း,ဟွင်းပေးလံး
ကပ်ခီးရှ်းခီးရှ်းလေး၊ ယိုဝ်းယးတပ်လေးဂခင်းသေ တိုင်ဟိုခင်းခပ်။ လိုင်သေခင်း. မိုဝ်းရှ်း၊
မိုဝ်းမူးလွမ်းသီခင်းတးသံတင်းခါးလီတ်,မံ.ဝခင်းခိုင်ဂေး၊ ကမ်း,မီးတီးလိုင်,သင်းယင်၊
ကမ်း,မီးရှ်းမံ.၊ ကမ်း,မီးခမ်းဂိခင်း ခမ်း.ကပ်,သင်၊ ပီခင်းကခင်းယပ်,ယာဂ်,ခါခင်းလုံတေ.တေ။

မိုဝ်းကခင်းကမ်း,မီးပျံ.မံ. လူင်ထိုင်ခင်း,ခင်း. ခင်း,ရှ်းကတုရှ်း,သီ၊ ပေးတေမီးခင်းလွမ်း
လိုင်ခင်းလွမ်းခါး ခင်း,ရှ်းခမ်း.တေကမ်း,ရှ်း၊ ပိုခင်းကွခင်းဂခင်းခတ်းလုံဟုဂ်,သွမ်းတူခင်းမံ.

သေလုမ်းလား ရှ်းပေးယွဲ,လီမီးရှုမ်းမီးဟူဏ်း။ ပိုဝ်းခံလေး ခင်းမိုင်းရှ်းတီးကခင်းမီးပု,ထိုခင်း၊
လူင်မံ.ယူ,ခခင်း. ကမ်,ထုဂ်,လီယု.လီဟုခင်း၊ ကမ်,ထုဂ်,လီလုတ်,ပု,၊ ရှ်းထိုခင်း,ခိုဝ်းထိုဝ်မံ.
သုမ်းပီတီးလံာ်။ လွင်းလုတ်,ပု,ခခံ. လိုဝ်သေကမ်,မီးပုခင်းပာင်းသင်တီးရှုခင်းရှ်းယဝ်.
ဟုံးသမ်.လမ်းမားမံးသုခင်းမံးဂံး၊ မံးဝါခင်းမံးဝိုင်းလူးဂွခင်း။ ခင်း,ရှိုဝ်ပု,ထိုခင်း,လူင်မံ. ပေးတေ
ယွဲ,ဗေဒမ်းခင်းခခင်း. လူင်ပွင်လိုင်းခပ်ကင်း,ဝံ.ခုခင်းပွင်ရှ်းကခင်းဟံ,ထိုခင်း,သေ ဟုဂ်,သွမ်း
မံ.ဂ်ခင်း,မံ.ခိုင်းလေး မံ.တင်,လိုဝ်.တင်,ပိုင် ရှ်းပေးပီခင်းလူင်ပီခင်းလိုင်း၊ တီးကခင်း တိုခင်းမခင်း
ကွဂ်,တူခင်းပီခင်းလမ်းမားခခင်း.ဂေး လုမ်းလားသေဂီတ်,ဗေဒေ.ဂင်း ယု,ရှ်းဟံးမားယု.ဟုခင်း၊
ယု,ရှ်းဟုံးလံးမံးခခင်း. ဝံ.ပီခင်းကခင်းလူင်ပိုင်ခင်း။

တွခင်းဟိုဂ်းလီခင်း,

1. လူင်ထိုခင်း,ပု,မံ. ကင်းရှုမ်းခင်း.ဝံ. ကခင်းဝုးခခင်း. ရှ်းတီးရှိုဝ်ရှုမ်း။
2. မိုင်းကခင်းမီးထိုခင်း,မံ.ခခင်းလေး မိုင်းကခင်းကမ်,မီးထိုခင်း,မံ.ခခင်း. ပိုင်းကခင်းလိုဝ်.ရှိုဝ်။
3. တင်းဟိုတ်းဟူးဂေး.လုတ်,ပု,ခခင်း. လာတ်းခခင်းလူ။
4. မံ.ဂေးယွဲ,ခခင်းခခင်း ကခင်းကွဂ်,ခင်းလိုင်းတံးခခံ. လာတ်းခခင်းလိုင်းမခင်းရှ်းပိုင်တု။
5. ရှ်းရှိုခင်းသူ မီးမံ.သင်လံာ်။

ခရးဂါခင်ကခင်လံးတမ်းလွံ

မီးဝခင်းခိုင်; ကဝ်းသံမိုင်း ဂျ,တူလ်းရှင်းရှ်ခင်းတီးဝါခင်းခွက်;ဝါခင်းခိုင်; ယါမ်းမခင်းရှွတ်;ဂျ,ခခေ. မခင်းတူဂ်းလိုခင်းယါမ်းခိုခင်းရှင်းရှ်ခင်း သါမ်သိပ်းမိခိတ်.ယဝ်.လေးမခင်းခိုင်လွံ ဂွပ်းကခင်မခင်းလံးမုးတူဂ်းလိုခင်းခခေ.တေ.တေ.။ ဟိုဝ်,မခင်းလွမ်တူလ်းလုဂ်းရှ်ခင်းခပ် ခင်းရှင်းရှ်ခင်းခခေ. သမ်.ယင်းပံ,မုးဟွမ်.ဂခေ. ကင်,တေရှွတ်;မုးယွတ်းယွတ်းယီတ်းယီတ်း ရှင်းဟိုဂ်းမခင်းဂွံး၊ ယူ,ကူဂ်းခိုင်; နူးလူင်ခပ် ကင်,သမ်.ရှွတ်;မုးဟို,လင်းကဝ်းသံမိုင်း လံးဂခင်းသေယဝ်. ဝူခင်းခင်းလွံမခင်းဝုး “ကေးလုဂ်းကွခင်းရှင်းရှ်ခင်းခပ်မုးတူဂ်းလိုခင်းခေ. ကမ်,လီကါမ်းသင်”။

ထိုင်ယါမ်းခပ်ရှ်ခင်းလိက်;ဂေး; ခပ်ကမ်,လွမ်းပိုင် လွမ်းလံးသင်း ပီခင်းလမ် ဂမ်ဂိုခင်းဂမ်လိုမ်းခပ်ဂေး; ဝင်းပိုခင်း.ဝင်းပီတ်း၊ ထိုင်ခပ်ဂေး;တမ်းမာဂ်,မီးမာဂ်,မိုဝ်. သိုဝ်းခွက်;ဂေး;ဂမ်းဟွင်းခရုဂ်းဂူမ်,ခရုဂ်းလိခင်း ပီခင်းရှိုင်,ပီခင်းခံး သမ်.ကမ်,မေးခင်းဂိုပ်းလိပ်း၊ မာင်ဂေး.

ခေးသိုဝ်းရှမ်းခပ်တင်းခင်း၊ ဂမ်းဟွင်း ကပ်ပိဂ်,သိုဝ်းဟိုခင်းခင်း ပီခင်းကွက်,တင်းခင်း၊
မင်ဂေးဂေး၊ ပွဲ,တွင်းပွဲ,ပုမ် ဂမ်းဟွင်းဂေး၊ ဂုမ်ခပ်တုခင်းတုခင်းတင်းတင်း၊ ဂမ်းဟွင်း
ဂေး၊ ခုဂုခင်းယွခင်း,ယိုတ်းယွခင်း,ယခင်း ခွခင်းခိုင်းဂုခင်း,ဟိုဂုခင်း၊ ခွခင်းခိုင်းယခင်းထူမ်း
တုတိုခင်း၊ မင်ဂေးသမ်၊ လွမ်ဂိခင်းတင်းဂိခင်း ဂိမ်းပေးပီးပေးပွင်း၊ နူးလွင်ခပ်လတ်းခေ
သွခင်းခေလွင်းသင်ဂေး၊ ခပ်ကမ်,ပေးခပ်လွင်ခင်းခေး၊ ရွဲးလုးလီးရှ်တံးဂျ,လလှိုဝ်းလလုး
ရှင်းခပ်။

ထိုင်မှိုဝ်းခမ်းလွင်းလီခင်းဂင်ဝခင်းဂေး၊ ခပ်ကမ်,လီခင်းလွမ်းပိုင်လွမ်းလီးပိုင်ခင်း၊
မှိုခင်းရှင်းခပ် ကမ်,ပေးပုးလွင်ပုးခေး၊ ဂမ်းဟွင်းခွခင်းခေ,တွင်းခေ,ပုမ် ယူ,ခင်းပု,ယိုဝ်း၊
မင်ဂေးဂေး,ဂိုတ်းလှိုဝ်းတုဂ်းပိုင်ခင်းလံလံးရွဲး။ တီးကခင်းနူးလွင်ခပ်သွခင်းလီခင်း,တိုခင်းလီခင်း,
မှိုဝ်းခေခင်းဂေး၊ တိုခင်းမှိုဝ်းခပ်ကမ်,မိခင်းမှိုဝ်းလိဂခင်း၊ ဂမ်းဟွင်းယုဂ်.တိုခင်းခွခင်းသံ၊ ဂမ်းဟွင်း
ယုဂ်.တိုခင်းခွခင်း၊ ပေးဂမ်းဟွင်းငိဂ်းဟံး,ခု၊ ဂမ်းဟွင်းသမ်.ငိဂ်းဟံး,သံ၊ ယုဂ်.မှိုဝ်းဂေး၊
ကမ်,မိခင်းမှိုဝ်းလိဂခင်း၊ ယုဂ်.တိုခင်းဂေး၊ ကမ်,မိခင်းမှိုဝ်းလိဂခင်း၊ ရှ်တံးခေခင်းတေး,ပေး
ယပ်.သေ ကင်း,ခိုခင်းရှင်းရှ်ခင်းမး။

မှိုဝ်းလုဂ်းရှ်ခင်းခပ်ဟိုခင်းခင်းသွခင်းမးဟွမ်.ဂခင်းတင်းသိုင်းခေခင်း. -

သံမှိုဝ်း ကင်း,လတ်းဝုး- “လုဂ်းကွခင်း,ခပ်ဂိုလု သူထွမ်,လီလီ၊ ဂပ်တေခံးကပုမ်,
ခေသုဂုဝ်ခိုင်း၊ ကပုမ်,ကခင်းဂပ်တေခံးခေ. လိုဝ်းမခင်းဂွင်းဝုး ခေးဂခင်း
ကခင်းလံးတမ်းလွင် ခေဂိုဝ်း” ။ ဂမ်းခေခင်း. ဂုးပီခင်းလုဂ်းရှ်ခင်းခပ်ပေးထာခင်း
ယီခင်းထွမ်,ဝံ.ဂုးဂေး။

သံမှိုဝ်း ကင်း,ဝုး- “ပူခင်းမးပီမှိုဝ်း ပံ,ပေးရှိုင်းခေခင်း. မီးတံးဂေး.ဂပ်ဂေး.ခိုင်း၊ မခင်း
ခွဲးလံးဟူးလွဲးပွင်ဂခင်းဂေး.ခိုင်းခေ, ကင်း,ပွဲ,ခပ်,ဝံ.ခင်းလိဂ်းဟိုခင်းခပ်,။ မှိုဝ်း
လိဂခင်း. ဂပ်ခွဲးလံးဟူးလွဲးပွင်ဂခင်းဂေး.ခိုင်း၊ ဂုးဂုဝ်လှိုခင်းတေပခင်းသမ်လွဲး.
ရွဲးဂုး တေလံးမီးပဌာ,မေရှ်တံးဂခင်း ရှ်းပေးလိင်. ပေးလံးတမ်းလွင်လီလီ၊
ခေးဂခင်းခေ.ဂေး၊ ပီခင်းခေးဂခင်းကခင်းလံးတမ်းလွင်ခေခင်း,ဂပ်,” ။

လုဂ်းရှ်ခင်း လုဂ်းရှ်ခင်းဂေၤခိုင်; လင်,ထမ်ဝုး- “ခရးဂါခင်ကခင်းလံးတမ်းလွဲခေံ. ပီခင်လိဝ်.ရှ်ခင်း? ရှ်ခင်းမေၤရှ်တံးဂါခင်ကခင်းလံးတမ်းလွဲခေံ.သမ်. ပီခင်လိဝ်.ရှ်ခင်း?”

သံမိုင်း “ခရးဂါခင်ကခင်းလံးတမ်းလွဲခေံ. ကမ်,လွဲ;ဂါခင်ကခင်းလင်းကပ်ယေးပီသွင်ပီ ရှ်ခင်း! မခင်းပီခင်ဂါခင်ကခင်းမခင်းရှ်ခင်းခင်းယင်းခင်းခင်း.ရှ်ခင်း။ ရှ်ခင်းမေၤရှ်တံး ဂါခင် ရှ်ခင်းပေးတမ်းလွဲလံးခေံ. ပီခင်ရှ်ခင်းဟူးကခင်း လွဲသိုဝ်းလွဲလီ။ မီးတင်း ခတ်းလွဲရှ်ခင်းဝခင်း၊ ယမ်းရှ်တံးဂါခင်ဂေၤ ကမ်,တွခင်း.တူဂ်းလိုခင်း၊ ဟံ၊ခရး ဟံ၊လင်ပေးလိင်.ဂေၤ ကမ်,တွခင်း.ရှ်ခင်း.ဂါခင်လိခင်းဂါခင်၊ သမ်.မေၤကပ်မုခင်း ကပ်ငင်းတု၊ဂါခင်ကခင်းဂပ်၊ မေၤရှ်တံးပခင်းပေးလိင်.မာဂ်းမီး၊ ဂါခင်ကခင်းပေး လိင်. ကမ်,လွဲ.မီးခင်းခင်း.ဂေၤ မေၤတူလင်းသေ ရှ်တံးပခင်းတိမ်ထူခင်း ရှ်ခင်းပေး တင်တူဝ်ပေးလိင်.လံး၊ ရှ်ခင်းပေးလိင်.ပေးလံးလိုခင်းလွဲခင်း.ရှ်ခင်း။”

ခူးလူင် လင်,ထမ်ဝုး- “တင်းဂတ်.တင်းမေၤကခင်းကခင်းဂပ်,လာတ်းမုခင်း. မီးခင်းခင်းခရး, လူင်၊ တေရှ်ခင်းကပ်တီးလွဲ ရှ်ခင်းပေးဂုမ်းလံး?”

သံမိုင်း “ရှ်ခင်းကပ်တီးရှ်ခင်းရှ်ခင်းရှ်ခင်း” ။
ယမ်းခင်းခင်း. ခူးလူင်ခပ်ဂေၤ ခရးပေးပိုင်းဂျးဂမ်းလိပ်။

သံမိုင်း ယေး....ဂမ်းခင်းခင်း. ရှ်ခင်းလိုင်းရှ်ခင်းရှ်တံးဂါခင်ခပ်ဂေၤ ကွခင်းဂခင်းပုးတင်း ဟိုခင်းလိဂ်းယွခင်းဂါခင်သေ မုးတင်,ဝံ.တီးမခင်းခင်းခင်းတေ.တေ။ မခင်းလင်, လိုဂ်းဟိုခင်းလိဂ်းလိုင်းခင်းခင်း.ရှ်တံးသွင်ဂွင်၊ ဂွင်ခင်းခင်းကပ်ဝံ. ဂွင်ခင်းခင်းသမ်. ပာဂ်းတူဂ်းပံ,ပီတီးသေယပ်။

လုဂ်းရှ်ခင်းဂေၤခိုင်; လုဂ်းခိုခင်းထမ်ဝုး- “ဂွပ်းသင်လေး သမ်.ပာဂ်းတူဂ်းပီတီး ဂွင်ခင်းခင်းခရးလု၊?”

သံမိုင်း “ဂွပ်းပိုင်းမင်ဟိုခင်းခင်း. တူဝ်လိဂ်းဟိုတံးခင်းခင်းခရး၊ မင်ဟိုခင်းဂေၤ ရှ်ခင်းမိုင်း ကမ်,ရှ်ခင်းလီ။ မင်ဟိုခင်းသမ်. ကမ်,ပုးတီးယူ,ဂေၤတိမ်။ မင်ဟိုခင်းဂေၤ လွင်; တင်းခင်းခင်း.ရှ်ခင်းမခင်း ကမ်,လွဲ;ပိုင်းပိုင်းခင်း။ ဟိုခင်းခင်းခင်း. မီးလိဂ်းသွင်မင် ခင်းဂင်မခင်းသမ်. ပုးမုးလေးပပ်,မင်ခင်းခင်း။ ဂွပ်းပိုင်းလိုင်းခင်းလေး မခင်းလင်, ပာဂ်းတူဂ်းပံ,ပီတီးရှ်ခင်း”

လုက်ရှ်ခင်း “ကျေး .... ရှူယဝ်.ဗျး။”

လိက်ရှ်ခင်းကခင်းလိက်ရှ်ခင်း. မခင်းလင်,ခိုခင်းတိမ်းလိက်ခိုခင်းဝခင်းပခင်းခိုခင်း၊
ရှ်ခင်းဗျးခိုခင်းတုမ်းတီးမခင်း မိုဝ်းယမ်းဂင်ခိုခင်း၊ ယျ,ပေရှ်ခင်းတုက်လိုခင်းယမ်း 10 မိုဝ်းဂင်ခိုခင်း။

ထိုင်ဝခင်းခိုခင်းဗျး မခင်းပွဲ.တူလုမ်းဗဝ် ဗွဲဗိုဝ်ဗျးဂေး၊ မခင်းမံကပ်လိုဝ်းသိုင်ဗဝ်ဝံ.
ရှ်ခင်းရှ်ခင်းရှ်ခင်း တေး,ဂွတ်းယမ်း 10 မိုဝ်း။ ဝံးခခင်း. ဗွဲဗျးထိုင်ဂေး၊ မခင်းဝုးဂပ်ရှ်ခင်း
လွက်မံယဝ်.၊ ဂွပ်းပိုဝ်းသူဗျးတုက်လိုခင်းလေးကပ်,ရှ်ခင်းလံး။ မီးဂေးခိုခင်းလင်,ဝုး“ဂပ်ဗျး
ဧတ.မေးလဝ်.ယူ,၊ ဂွပ်းပိုဝ်းဗျးရှ်ခင်းသူလဝ်းခခင်းရှ်ခင်းလေး၊ လင်,ဝံခခင်းကခင်းတုက်လိုခင်း
ရှ်ခင်းကိတ်းခိုခင်း”-ဝုးခခင်း။ ခိုခင်းခခင်း.လင်,ဝုး- “ဂွပ်းမိုဝ်း ကပ်,ပေးပုးလုံပုးဗျးလေး
လင်,ဝံခခင်းယဝ်.၊ သင်ဗျးဗျးရှ်ခင်းလိပ်မိုဝ်းကွခင်းတင်းလိုင် မိုဝ်းရှ်ခင်းတေးတုက်လိုခင်း” ဝုးခခင်း
သေ ကပ်,ရှ်ခင်းထိုင်။ ယမ်းခခင်း လိုဝ်းမခင်းရှ်ခင်း.ဝံ.ခခင်း. မခင်းလင်,ကပ်ဗိုဝ်ခခင်း,ကခင်း
မခင်းမံဝံ.တူလိက် 1,2,3 လိုဝ်းခခင်း. ပခင်းဗဝ်မတ်.လပ်းခခင်းဝံ.ရှ်ခင်းဂေး.သေ လုံ.ဗဝ်
ခိုခင်းလင်းရှ်ခင်းပွဲ.ထျးခိုခင်းဝင်းလမ်းခခင်းခိုခင်း၊ “ပေးထိုင် 11 မိုဝ်း လင်,ခိုခင်းခိုခင်းဗျး”-ဝုးခခင်း၊
ဗဝ်လိုဝ်းခခင်း.ဂေး၊ လင်းရှ်ခင်းပွဲ.ဝံ.။ ယမ်းခခင်း သမ်.မီးလုက်ကွခင်း,ဂေး.ခိုခင်းဗိုဝ်ဗျးထိုင်၊
ဗျးထမ်ဝုး “ဂပ်ဗျးတုက်လိုခင်းခေး,ယဝ်.ယူဝ်း?”

ခိုခင်းခခင်း. “ဗျးကပ်,ဗျးခိုခင်းယမ်းခခင်း. ရှ်ခင်းကပ်,ဗျးလံး”- ဝုးခခင်းသေ ယက်.တူလုမ်း
ကံးကွခင်းခခင်း.ယူ,။ ကံးကွခင်းခခင်း.ဂေး၊ ရှ်ခင်း.ဂင်.ခေးပိုဝ်းရှ်ခင်း,ဂမ်းလိပ်သေ လင်းလုမ်း
ရှ်ခင်းလွဲးလွဲး။ ခိုခင်းခခင်း. သမ်.ခိုခင်းဝုးဝုး- “လုက်ကွခင်း,ဂေး.ခခင်း. ရှ်ခင်း.လက်,လံးသေပိုခင်း
ယူ,ကေး၊ ငခင်းရှ်ခင်းလိုဝ်.ခခင်းခိုခင်း ခေးမခင်းပေးပိုဝ်းရှ်ခင်း,ဂမ်းလိပ်. ဂပ်တေးခိုခင်းရှ်ခင်း.မေးသွပ်,
တူလုမ်းလိလိဂွခင်း,။” လင်,ခိုခင်းရှ်ခင်း.ကံးခခင်း.မေးထမ်တူလုမ်း “ဂွပ်းသင်လေးမိုဝ်းတုက်လိုခင်း
ပိုခင်း?”

ကံးကွခင်း, “ကျေးပိုဝ်းဂပ်ဗျးဗျးလွမ်းတင်းခခင်း. ငခင်းသိုင်ဝုး- တိလေးတိလေး
တိပခင်းဗျးလက်.ကိတ်းခိုခင်း ခခင်းလေး၊ ဂပ်ဗျးဂေး၊ လံးလွဲးရှ်ခင်းဗဝ်တိဗျးလက်.ရှ်ခင်း,သွဲး
ခိုခင်းဗဝ်သေ လင်,ဗျးကျေး”

မိင်းခေခင်း.လင်,ဝူခင်း.ဝါး- ‘ပေးပိခင်းခင်းလိုင် ကံးခင်းမီးလွဲခွဲးလွဲးပိုခင်းယူ, လင်,ပခင်း ဟိခင်းမံမတ်.မိခင်းမခင်းကခင်းခင်း, ဂွဲးမခင်းဂျ,ပွဲ.ထုးယူ,လွမ်းပိုခင်း, ပေးထိုင် 11 မူင်း လင်,ခိုခင်းမး ခင်းယပ်.။ ယမ်းခေခင်း. မိင်းခေခင်း. လင်,ယူ,ခိုခင်းလုမ်းသေလွမ်းတူလင်း, ဂျေ.လုံ မိုခင်းတေလီလိုင်ပိုခင်း, မခင်းလံးဂှခင်းကံးကခင်းမးတူဂ်းလိုခင်းခေခင်း. ငမးခင်းသိုဝ်းခင်း, ဂူခင်းမခင်းဂိုဝ်းလီဝ်းသေ ကပ်မိုဝ်းလူဂ်းထွင်းဟံး,သံး.၊ လံးဂှခင်းလေးလုံ ဟုးလိတ်.လုံယုင်း ယင်းဝံ.ငလး, လင်,ငမးလိတ်,ငမးတူဝ်.လီလီသေ ခိုခင်းသွဲ,ထွင်းဝံ.၊ သမ်း.လူဂ်းပပ်.လိက်ခင်း ထွင်းဟံး,ခွဲးမးလူသေ ပံကွမ်း,လိတ်,ဂျ,ဂျ,မးမးယူ,။ သမ်း.တူလင်းထိုင်,တင်,ဂျေ. လံးဂှခင်း ဂျေ.ခင်းလုတ်,လီခင်းယုး, ဂျေ.ခင်း, ခင်းငပ်ကပ်မိုဝ်းတပ်.ဂင်း, ဂျေ.ခင်းသမ်း.လီခင်း ခွဲးလင်မခင်း, ဂျေ.ခင်းသမ်း. လူဂ်းကပ်လေးခင်းထွင်းမခင်း မးထုတ်.ထိတ်.ပိုတ်.ပိတ်,ဂျ, ခင်းဝင်း, ဂျေ.ခင်းသမ်း. ကပ်ခီးမုဂ်းသေ လိတ်.ချူခင်းမခင်း, ဂျေ.ခင်းသမ်း. ကပ်ဟိခင်း,မံ မတ်.မိခင်းမခင်းမတ်.ပိခင်းဟိုခင်းဝံ.၊ ဂျေ.ခင်းသမ်း. ကပ်သံးသွဂ်းတခင်းမခင်းလုတ်,ဝံ.၊ လံးဂှခင်း ခင်း,ခင်း။

ယူ,လူဂ်းခင်း သမ်း.လံးဂှခင်း ကံးကွခင်း, ကခင်းမးတူဂ်းလိုခင်း ဂျ,လတ်းတေ,ခပ် လိုင်းမးကွခင်းတင်းခေခင်း.သေ လူဂ်းခပ်တေ,လေးခွင်,ဂခင်းလီခင်းခင်းဝင်း။ ဟိုဝ်,ထိုင်ယမ်း 11 မူင်းဂျေ, သမ်း.ဂှခင်းကံးကွခင်း,ခေခင်း. လုံ.ခပ်ပေးသေ ငမးခင်းသိုဝ်းခင်း,ခင်းလီလီ လင်,လွမ်းဂခင်းခိုခင်းမးခင်းလုမ်း.။ ယမ်းခေခင်း. မိင်းခေခင်း.လင်,ဝါး-“ဟူးကခင်းဂပ်လိက်; လံးခင်း. ပိခင်းဂျေ.မးတူဂ်းလိုခင်းပိုခင်းခင်းယပ်.”။ ခပ်လိုင်းခေခင်း.လင်,ဝါး ပေးလိုင်.ဂှခင်း ဂှိတ်းဂှိပ်လိက်;၊ သုတ်းတီးမခင်းမးတူဂ်းလိုခင်းဂှခင်း သမ်း.ဝါးလိက်;ကပ်မခင်း, ပေးပိခင်းခင်းလိုင် ပေးလိုင်.ဂှခင်းဝံ.လုံကမ်း,ခိုင်း.”

မိင်းခေခင်း.လင်,ခိုခင်းတွပ်,ဝါး- “ကံးကခင်းမးတူဂ်းလိုခင်းခင်း. မခင်းမီးတင်းခံးလုံ တေ,ပိုခင်းဂှိပ်, မိုဝ်းမခင်းမးလွမ်းတင်း မခင်းလံးလွဲးဂှခင်းခပ်တိဟူးလက်.၊ ထိုင်မးတီးလုမ်း ခင်းဂျေ, မခင်းကွခင်းဂှိပ်ဂှိတ်းဂခင်းသေ လူဂ်းသုတေ,လေးလိုင်းခင်း. မိုဝ်းဂံးဂပ်ဂှခင်း လွင်းယူ, လွင်းဂိခင်းသူ ကမ်း,ပေးထုတ်,လုံကိတ်းခင်း, ဂျေ.ခင်း.မေလုတ်,ယုး, ဂျေ.ခင်း.သမ်း. ခင်းငပ် တပ်.ဂင်းမခင်းယူ, ဂျေ.ခင်း.သမ်း. လီခင်းခွဲးလင်မခင်း, ဂျေ.ခင်း.သမ်း. ကပ်လေးခင်းထွင်းမခင်း ထုတ်.ထိတ်.ပိုတ်.ပိတ်,ခင်းဝင်း, ဂျေ.ခင်း.သမ်း. သင်,ခီးမုဂ်းသေ ကပ်မိုဝ်းလိတ်.ဂူခင်း

ဂေၤခံ.သမ်.ကပ်မံမတ်.ခိခင်းမတ်.ပိခင်းဟိုခင်း၊ ဂေၤခံ.သမ်. ကမ်,မတ်.သံသွဂ်းတိခင်း။
ဂွပ်းပိုဝ်းလွင်းလှိုဝ်းခံ.လေး၊ ဂပ်ကင်း,ကမ်,လှိုဂ်းကပ်သူဂ်း။” လာတ်းပခင်လှိုဝ်.ခံလေး၊
ခပ်လှိုဝ်းခခင်းဂေၤ လံးတၢင်းကံသေ မိုဝ်းဂျးဂ်းဟိုဂ်းမခင်း။

လိမ်မိုဝ်း ကပ်းသံမိုဝ်း ခံးကပုမ်,ရှပ်ခံ. ပခင်တီးရှပ်းရှ်ခင်းဝါခင်းခခင်းယပ်. ဝံးခခင်း.
မး နူးလှိုဝ်ခပ်ဂေၤ နုဂ်းလှိုလံးတၢင်းဟိတ်းတူဂ်,သေ ကင်း,ခတ်းလှိုသင်း,ပွခင်း သွခင်းပခင်
လုဂ်းရှ်ခင်းမခင်းတင်းလံ၊ ရှ်းရှ်တီးလွမ်းပိုင်လွမ်းလံးမံးရှပ်းရှ်ခင်းလိလိငါမ်းငါမ်း၊ ယၢမ်းလိခင်း
ဂေၤ ခတ်းလှိုလိခင်း၊ ယၢမ်းသွခင်းဂေၤ ခတ်းလှိုရှ်ခင်းလိဂ်းရှ်ခင်းလံး၊ ဝံးခခင်း. ခပ်ဂေၤ
လံးလိသေကွခင်း တွခင်းသေဂပ်,မးတေ.တေ။ ဂွပ်းခံ သူလှိုဝ်းကခင်း ရှ်ခင်းလိဂ်းရှ်ခင်းလံး
ယူ,မိုဝ်းလိဝ်ခံ.ဂေၤ ဂွမ်းဂးတေကွင်း,လိဂ်းခိုခင်းကခင်းဂျး,ခွံးကမ်,လှို၊ လု,ရိတ်.တလွင်းဂမ်
တၢင်းရှ်တီးခခင်းဂေၤ ထုဂ်,လံးရှ်တီးရှ် ပေးလိလွမ်းဂျး,ရှပ်ဂေၤ၊ ကင်း,တေဝ်ခင်းဟူးလိ
ရှပ်ခင်းငါမ်း။

တွမ်းဟိုက်လီခင်း,

1. ဂွမ်းပုးတုးခင်း တီမ်းခေတီးပွင်,ခပ်လူ။
ခံးလွဲ၊ ခတ်းလွဲ၊ လွဲလီ၊ ဝူခင်းလွဲ၊ ယိုခင်းလွဲ၊ လွဲယပ်း၊ တမ်းလွဲ၊ ခိခင်းလွဲ၊ လွဲပွတ်း၊
လိုမ်းလွဲ၊ ယပ်းလွဲ၊ လွဲကူခင်း၊ တင်းလွဲ၊ တူဂ်းလွဲ၊ လွဲလမ် ။
2. ဂွမ်းပုးတုးခင်း တွမ်းလွဲတွမ်းခေခင်း ကပ်ဂပ်းဂမ်းဂခင်းနှိမ်းဝါး၊ ဂျာလိဝ်းလွဲးတုး။
ဝခင်းခိခင်း၊ ဟိုခင်းလိက်၊ ယွမ်းဂခင်း၊ လွက်မံ၊ သွပ်၊ တူလ်းလီလီ၊ တင်းကံ။
ခင်းဝပ်ယူ၊ ကိုပ်တိုမ်းခေ၊ ခွက်ခင်း၊ လီခင်း၊ တိခင်းလီခင်း၊ မိုဝ်း၊ ဂ်တီးဂျာဂ်တီးဂခင်း။
3. ခေ၊ ဂွမ်းပုးတုးခင်း တွမ်းလွဲတွမ်းခေခင်း ကပ်ဂပ်းဂမ်းဂခင်း
နှိမ်းဝါး၊ ဂျာ လိဝ်းလွဲးတုး။
  - (ဂ) ဂူခင်းမေဂ်တီးဂခင်း၊ လွဲသိုဝ်းလွဲလီခင်းယပ်း၊ ပီခင်းဂူခင်းကခင်း၊
ဂျာပေးလံးတမ်းလွဲခင်း။
  - (ခ) ပေးလိင်းဂေး၊ လင်းလံးဝါးဂူခင်းလီ၊ လီခင်းဂိခင်း၊ ဟံ၊ ခေး၊ ဟံ၊ လင်း၊
ကမ်းတွမ်းဂူတံးဂိခင်း။
  - (င) တူဂ်းလိုခင်းခေခင်း၊ တေးလေးခွင်ဂခင်း၊ ယူ၊ လူဝ်းခိုင်၊
ဂျာလူဝ်းတံးဂေးမခင်း၊ သမ်းဂှခင်းကံးမေး။
  - (လ) ကပ်လေးခင်းထွင်းမခင်း၊ ထုတ်ထိတ်းသေယပ်း၊ ဂေးခိုင်သမ်း၊
ဂိုတ်ပိတ်းခင်းဝင်း။
  - (သ) ခင်းခွင်းမိုဝ်းသေ၊ ငိုခင်းဂေးလံးခင်း၊ ဟူးဂတ်းလိက်ခပ်၊ ဂ်တီးဂခင်းခင်းဂူခင်း။
4. သူခွ်းလံးသင်လေး၊ လင်းမေးဂ်ခင်းလိက်၊
5. ဂွမ်းသင်လေးခင်းခေခင်း၊ လင်းခိုခင်းဂွင်းထမ်တူလ်းကံးကခင်းမေးတူဂ်းလိုခင်းခေခင်း။
6. ကံးမေးတူဂ်းလိုခင်းခေခင်း၊ လံးဂခင်းဂွမ်းသင်။

မိုဝ်းမခင်းကဝ်းယင်းလိက်. ယင်းကွခင်းဂေး၊ ကမ်,တွခင်းပိခင်းခေး.ပိခင်းတူင်း။ ဝံ.ဂြိုဟ်း
လိက်ယွဲ,လိက်မူး၊ ကူးကဝ်း၊ ခေးကဝ်း၊ ဂြိုဟ်.တွခင်းခွခင်းတပ်းပွတ်,ဂူဝ်လုံတေ.တေ။ မိုဝ်းကခင်း
ယွဲ,မူး၊ မေးလေ,မေးလိခင်းခခင်း.ဂေး၊ ပေးမီးတင်းဂိခင်းတင်းလိခင်းပိုင်လုံသေကမ်,ဝူး၊ မခင်း
ကဝ်းကမ်,တွခင်းဂိခင်းဂေး.လိပ် လိခင်းဂေး.လိပ်သေပွဂ်၊ မွင်းလူးမိခင်း၊ ဂေး.သေးဂေး၊
ခွဲးပခင်းဂမ်းလိပ်၊ ပေးဂုခင်းလုဂ်းကွခင်း၊ တင်း,ဂေး.တင်း,ဂူခင်းထိုင်ဂခင်း ဃိတ်းဂခင်းဂေး၊
ဂျ,ခေပခင်းလာတ်းပခင်းပိုင်ဂခင်းခမ်းလိပ်၊ မီးလုံခွဲးဂြိုဟ်းပခင်းပုခင်းပင်းတင်းလိ တျ,ဂူခင်း
တင်းလံ၊ လိမ်မိုဝ်းလိက်.မိုဝ်းကွခင်းယဝ်။

ခူပ်,မိုဝ်းမူး,ယွဲ,မူးခင်းဂေး၊ လိက်ဂူ.ခေးဂူ.ခွမ်း လက်လိမ်သိမ်းဂေး၊ မိုဝ်းကျ,ယု
မခင်းကဝ်းလံး 5 ခူပ်,ခခင်း. ပေးကဝ်းကပ်ဂျ,ပခင်းဂြိုဟ်းလိက်တီးကရေးလူင်လင်းလမ်း,ဃေ၊
ဂြိုဟ်းလိက်လံး 2 ပီသေယဝ်. ပေးကဝ်းသမ်.ခံ.ကပ်ဂျ,ဝံ.တီးဂူခင်းဂြိုဟ်းလူင် ကဝ်းဟျ.ခပ်
တီးဝိုင်းတွင်,ဂျီး၊ မခင်းကဝ်းခတ်းလုံဂြိုဟ်းကပ် လိက်မခင်း၊ လိက်ကိင်းဂလိတ်း၊ တေး,ပေး
ကွင်,ထူခင်းသိပ်ကခင်းလိလိ။ ဝံးခခင်းသမ်.ခံ.ဂျ,ဂြိုဟ်းဂခင်းဟံ,သွပ်,ရူ,ကဝတ်း၊ ဂူးတီး
ဝိုင်းမခင်းတလေး လံး 6 လှိုင်သေယဝ်. မခင်းကဝ်းလံးခိုခင်းပိခင်းကဝ်းပူခင်းထွက်၊ ဂူးတီး
ဝိုင်းဝခင်းမေး။ ဝံးသေခခင်း. မခင်းကဝ်းသမ်.ခံ.မူးဂြိုဟ်းဂခင်းတီးလုမ်း ခွမ်,မသျှခင်း,ခိုင်,
ဝိုင်းတွင်,ဂျီး။

ထိုင်မိုဝ်းပီခရိတ်. 1928 ခခီး၊ လှိုင် 8 မွဲ, 11 ဝခင်းခခင်း. မိခင်းမိုဝ်းလှိုင်လိပီခမ်း
ယမ်းဂေးမျတ်း၊ ခေးခတ်းဂေးထုဂ်,ယဝ်.လေး၊ ပေးကဝ်းကပ်,ဂြိုဟ်းပိခင်းပွဲးလူင်ပွင်မိုင်,
ခွမ်းခွင်းဝင်းပခင်းတုခင်းဂြိုဟ်းပုတ်းလုမ်းတိုင်းလွမ်။ မခင်းကဝ်းပူလုးခင်းဂှင်းဂှေလံး 4 ခူပ်,။
ကပ်,တက်းကွဂ်,လေး,ဟံးဂျ,လွံ.ခင်းခင်းမေး ကေးလုံတက်းလိ။ ကီ,လုံတက်းလိပ်း ခိပ်,ကူမ်း
ခင်းသွင်ဂခင်းတင်းမခင်းကဝ်း၊ ခခ်လေး၊ ကပ်,လံးဂျ,ဂူပ်.ထူပ်းလူး ကဝ်းခင်းခိခင်းတွင်း
ကခင်းပိခင်းခွင်.ယိင်းကဝ်းဟျ.လူင် ကဝ်းခွခင်းခိပ် မိုင်းမိတ်း။ ကဝ်းလမ်း,ထူခင်းဂေး၊ ပေးဝူး
တင်းသွင်ဟံ,သွင်ပူး၊ လံးပွင်,လိင်းလိင်းလုံဂခင်းယဝ်. ကပ်,တက်းဂျ,တွင်းထမ်း ဂြိုဟ်းပွဲး
မင်,ဂလျ,ဂူပ်.မိင်းခင်းသွင်ဂခင်းမိုဝ်းပီ 1932 ခခီး၊ လှိုင် 12 မွဲ, 14 ဝခင်း။ ခပ်ကဝ်းဟုပ်မေး
လံးမူးယူ,ဂူမ်းလုမ်းသိုဝ်း ဂိုဝ်းလိလုလုဂ်းဂခင်း တေး,ဂွတ်းမိုဝ်းခေးသိုဝ်းလူင်လုမ်းဟျ.ပွဂ်းသွင်၊
လုဂ်းလင်းခပ်ကဝ်း၊ ပေးမီး 4 ဂေး။ ကဝ်းခင်းခိခင်းတွင်းဂေး၊ လွမ်းလုလုဂ်းကျ,ယု

သင်,ဗျာ,ရကြားထိုင်မားဝခင်း ဝေးကမ်း,လွတ်;၊ ပိခင်းကခင်းကခင်းတံး.လကမ်း,ကြားလွတ်;ရှာင်း ထိုင်တူဝ်သေ ဂှမ်း,ပူခွခင်းဗေးဂျာ,ကွခင်းတောင်း။

လင်းလမ်း,ထုခင်းခံ. ကုပတိရုပ်;ဂှမ်း,ရှာင်းပန်းပွာင်မခင်းလင်း; ခပ်လိင်ဝခင်းဝခင်း၊ ခေးမူခင်းဂှမ်း,တုဂှမ်း; ခေးဗဟ်,ဝတ်; ကမ်း,ပေးသုင်ပေးတိမ်း၊ မီးရှားထတ်;ပံးရှမ်းဗေး မိုင်း။ မခင်းလင်းလွတ်;ဗျာ,လိက်;ဗျာ,လံးဗတံး.ဗတံး၊ ခင်း,ရှိုဝ်ဂှမ်းတင်းလံး ပေးတေဂှမ်း, တုလိင်းခင်း. နှိတ်;ပခင်းသိုင်,တုလင်းလိက်;၊ ပိုတ်,ပခင်းရှိုင်းနှိမ်း၊ တိုက်;သုခင်းလုက်;ကွခင်း, ယိုင်းလံး ရှာတ်;ရှမ်းတင်းလံးခပ် ဂျာ,နှိမ်းလိက်;လံးတု,သေ,။ ပိုင်ခင်းသမ်း. ကံးလုက်.လပ်. ပံတင်း ကံးလိမ်းလွင်းလိမ်းတင်းဝိခင်း၊ ပိတ်.မခင်း,ခင်းလုမ်းလွတ်;လိမ်းခံ.။ ခင်း,ရှိုဝ်ဂှမ်း မိုင်း ပေးတေယု,လိက်ခင်းဝခင်းခင်း. တုဝ်မခင်းလင်း;ပိခင်းခင်း;ကွခင်းဂှမ်းသေ ပုန်းတင်းပခင်း ရှိုင်းယု;ယု ခင်းဝိမ်းမိုင်းပခင်းလင်းခင်း။ တေဝု;ဗျာ,သု,သေး,ဂေး တုဝ်မခင်းလင်းလွတ်; သိုဝ်. လွတ်;လိက်,ခင်းသုမ်းဗက်;သုမ်း လွတ်;မိုင်း.လွတ်;ဂှမ်းသေ မူခင်းမူခင်းသိုဝ်;သိုဝ်. လွမ်းဂှမ်း ခင်း,ခပ်ဂျာ,တခင်းရှာခင်းသင်,ဗျာ, ရှိုဝ်.ဝတ်.ရှမ်းဝု;။ လိုဝ်သေခံ. ဗျာ,ဗုဂှမ်း,သုမ်းမခင်း,ရှိုင်းလုင်၊ မခင်း,မိုင်း မခင်း,လင်း မခင်း,လွတ်; မခင်း,မခင်းယိုင်း လိုဝ်;ခင်း.ဂေး ကွခင်းဂှမ်းဂှမ်းမိုင်း နှိတ်;ဗေး လွင်းမခင်း;မီးလိပ်ခင်းပိုင်ခင်း။

လု,ရိတ်.တ လွင်းဂမ်းတင်းယမ်းမခင်းလင်းဂေး လင်းကမ်း,တွခင်း.ဂိခင်း၊ ယု;လမ်း ကမ်း,တွခင်း.သု, ပူ.ဂေးကမ်း,ကုမ်း ဗျာ;ဂေးကမ်း,လုတ်,၊ သမ်း.ကမ်း,ဝံး.မေးခင်းလုင်၊ ကမ်း,တုလင်း ခေးလိက်. ကမ်း,တိုက်;ခေးယို,၊ နှိတ်;လွမ်းကြားသိုဝ်;သိုဝ်. မေးဂပ်းသိုဝ်,ဂှမ်းမိုင်း မေးဂှမ်း. လိုဝ်.ခိုင်းတုဝ်ဂပ်, ပေးခင်း,လုက်;ကွခင်းလုက်;လွတ်;မခင်းလင်း။ ခင်း,ရှိုဝ်ဝခင်းမိုင်း တေလိ သေကွခင်း တွခင်းသေဂပ်,ခင်း. မခင်းလင်း;ကပ်တုဝ်ကပ်လွတ်; ခမ်း,တင်းယပ်,တင်းဗိုတ်, ခမ်း,ကွခင်း,ငိုခင်းကွခင်း,ခမ်းသေ ဂှမ်းလွင်းတင်းရှို.တင်းရှခင်းဗေး, ပူခင်း.လွမ်းလွင်းတု,တေ လံးလွတ်;လိမ်းခင်းခေး ယု,တု,သေ,။

တင်းကပ်လိမ်းမိုင်းပိခရိတ်. **1946** လိုခင်း ခင်း,ဝိမ်း,ပိုင်, **19** ဝခင်းခင်း. မခင်းလင်း ဗေး လွမ်းသိုက် ကွင်း,သခင်း ခပ်ဗွမ်း.ဂခင်းသေ ဂှမ်းလတ်;ဂှမ်း,သေးလွင်းတု,တေ လံးလွတ်;လိမ်းခင်းခေး။ ခပ်လင်းဂျာ,တီးခင်းယပ်. တီးခင်း လံးထုမ်းလွင်းယပ်,ဗိုတ်, ခခင်းလွတ်;ဗေး.။ ပယေးဂဗျာ,ခင်း;ခိုင်ယု.ခိုင်ဂပ်းနှိတ်;ရှိုဝ်ဂေး ခပ်လင်းကမ်း,ဗဟ်, ကမ်း,ယခင်းခင်း ဂှမ်း;ရှိုင်းဂခင်းသေ ခိုင်သင်းရှာင်းပွင်ယု,တိုက်;တိုက်;။

တေလတ်းလူၣ်း၊ ကတိတ်းခမိတ်းလူၣ် ကခပ်ပိခ်မး၊ လိုဝ်းခခေ်းလူးဂွခ်၊ ဂးတီး၊
 ဂှိုခ်းလဝ်းလမ်၊ထုခ်းယူ၊ တီးဝ်းယခ်၊ဂုၣ်၊ခခေ်း။ မီးဝခ်းခိုင်၊ လူမ်းဂေး၊ကမ်၊ပပ်၊
 ဟူခ်ဂေး၊ကမ်၊တူဂ်း လိုင်သမ်.ကပ်လက်းတုင်းလူၣ်လူမ်.ဂျ၊ဂုင်းမခ်း။ ဂးတီးမိုင်းပွခ်လမ်း-
 ခွင်ခိပ် ကခပ်ခမ်.ခွ်းမခ်းသ့လီယူ၊တု၊သေ၊ခခေ်း။ ဟူခ်ဂေး၊ကမ်၊တူဂ်း ခမ်.ဂေး၊
 ကမ်၊ခွင်း လိုင်သမ်.ခုခ်၊မးပေးလိုင်လင်းဂုင်း။ တူခ်းလွံဂ်းဂွမ်းမိုင်းပွခ် လိုဝ်းခခေ်း။
 ဂေး၊ ဂူခ်၊ပင်းလူင်းခမ်ခေ၊၊ ခွဂ်းမိုင်းပွခ်ဂေး၊ဂခ်.။ လိုင်သေခေ်း။ သိုင်လူၣ်တူပ်ခိုင်၊
 ဂွင်းပခ်၊လိပ်းဝ်းမိုင်းပွခ် ဂူးခမ်၊ဂူးခိုခ်း။ ဂူခ်းတင်းလံ၊ပေးတူၣ်.တိုခ်၊ ကူခ်မေးဂခ်ဝံ.။
 ဂွ်းဂး၊ သမ်.ဝုးလံးဂုခ်ကတိတ်းခမိတ်းလူၣ် ပိခ်မးလိုင်.ခေ်းဂေး၊ မခ်းလဝ်းကမ်၊ဂိုတ်း
 ကမ်၊လိုင်၊ ကမ်၊သုတ်းကမ်၊ဂူခ် ဟူခ်ခွ်းမးမး ပးမီးတင်းဂျ၊တင်းပံ လွင်းဂခ်
 ဝခ်းဂခ်မိုင်းလိုင် ဂျ၊လွမ်းပံလွမ်းဂိုတ်းလွမ်းဂမ်းလိပ်၊ ခွ်းလွံမခ်းလဝ်းဝုး- “ပေးလံးဂိုတ်း
 ပုခ်းပင်းတင်းလိပ်ခေ်းမိုင်းတင်းလံ၊ လံးပုခ်.လတ်းမးဂျ၊ခခေ်း။ ပုခ်းတူပ်လဝ်းဂပ်၊
 ခေ်း။ သမ်.ဝုးကပ်ခိုင်.လို့တ်းမဂ်၊ဂူၣ်လွံ လီဂ်းကပ်ဂေး၊ ဟွမ်.ယူ၊တု၊သေ၊” ဝံ.လွံခေ်းခေ်း။
 မခ်းလဝ်းလေး၊ လွမ်သိုဂ်း ကွင်၊သခ်း ခပ်ဝံ.ဂုမ်းဂိခ်ဂိခ်၊ဂခ်၊ ပေးကမ်၊လံးလွတ်းလိပ်း
 ကမ်၊လူး ဝုးခေ်းသေ မခ်းလဝ်းလင်၊လူင်းဂျ၊ယခ်၊ဂုၣ်.။ ယမ်းမိုင်းမခ်းလဝ်း လေး၊ လွမ်သိုဂ်း
 ကွင်၊သခ်း ကိဂ်၊တင်း ဟွင်းလူၣ်ခပ်လဝ်း တိုဂ်းဂုင်းဂိုခ်းလွင်းပိုင်ဂခ် တု၊တေပွင်
 ခွ်းမိုင်းဂွခ်းခေ်းဂုင်းယူ၊ခခေ်း။ ပယေးဂဟံ၊ခွဂ်းဂေး၊သွဂ်းဂု၊တင်းခပ်းတင်းလိပ်မခ်း
 တိဂ်းတိဂ်း၊ ခိုင်လံးကူခ်း၊ လံးဂွခ်းကမ်၊လံးသေယပ်. လင်၊တဂ်းခိုင်လံးဂုဂ်းလံးဂှံ.။
 ဂမ်းခခေ်း။ ဂူခ်းလုမ်းခိုင်၊ ဂိခ်သွဂ်းဂိခ်လပ်းသေ ပးကပ်ခိုင်၊ယိပ်းတင်းတိုဝ်း ဂွင်းမိုင်း

ဂွင်းလက်; ခပ်ခင်းယု.တပ်ခပ်လပ်; ရှ်တီးလုမ်းဟွင်းလူင်ခင်းခင်း ဝိုင်းယခင်းဂုင်,ခခင်း ထာခင်းပေးထိုင်တီး လိဝိတ်.တယခင်းထု, လပ်;ဟု.လူင်မိုင်းပွခင်းလေး လွမ်သိုက်; ကွင်းသခင်း ကိတ်,တင်းဂုခင်းလူင်ဂမ်းဟွင်း လံးတုက်;သုမ်းဂျ, မိုင်းပီခရိတ်. 1947 လိုခင်း ဂျူလီ, 19 ဝခင်း ဂါင်ခင်း 10 မူင်းပံ 31 မိခိတ်.။

ပိုင်းခင်းလေး ဂုခင်းကခင်းယု,ခင်းမိုင်းဂွခင်းခေခေ. ဂု.ဂေ.ဂု.ဂုခင်း ပီခင်းကခင်းလိပ်; လို ခင်းကုက်;မူက်;သိမ်းဂု.ပီ. လွခင်းခိလွခင်းခင်း ဂွင်းဟိုဂွင်းမခင်းယု.။ ဝံးခခင်း. ပေးထိုင် လိုခင်းဂျူလီ, 19 ဝခင်းမေး လင်းကွခင်းဂခင်းရှ်တီးပွံးဝင်းဂုင်,မွဂ်,မွင်လိုတွပ်,ဂုင်,တွပ်,မုခင်း ခပ်လပ်; ဟူးပီခင်းဂေ.လံး ကျ,လု,ခခိ.။ ပိုင်းခင်း; ရှ်ပေးခင်းလိုလံး ခံးလိုထုမ်းဂုင်,မုခင်း ခပ်လပ်;လိပ်;ကခင်းကွခင်းဂုခင်းခင်းခင်း ခု.ဂုခင်းဟပ်;ဂျ,တင်းလံး ဟွမ်း.ဂခင်းယွခင်းရှ်ပေးလံး မိုင်းလွတ်;လိပ်;ဂွခင်းခေခေ.။ ခခင်းထု,ခပ်;ဂွင်းဟု.တပ်လပ်;ဟု.လူင် မိုင်းပွခင်းခခင်း. ကပ်;မေးဂွတ်;ဝခင်းဂပ်,မိုင်းလင်းသေ ဂုခင်းမိုင်းဟွမ်း.ဂခင်းလုမ်းလုးသင်းဂျူပ်,ဟူး မိုင်းပီ ဂေ.လု,သက်;ဂရိတ်; 1310 ခခိ. လိုခင်း 6 မွ, ခမ်း 1 ။ တပ်;လုပ်,မခင်းလပ်; လင်း,ခဟိုတ်; 2 ပုခင်းသေ၊ ပုခင်းခင်း; ဂေ,ကုတ်,ထုတ်,ဂိုခင်း ရှ်တီးပု,ရှ်ဝံ.တီး လိပ်,လုခင်းဝခင်းကွဂ်, ဝိုင်းမိုင်းပွခင်း၊ ပုခင်းခင်းသမ်း. ကပ်;ဂျ,ဝံ.တီးဂွင်းကျ,လု,ခခိ. ဟူးဂွတ်;ငခင်း ဝိုင်းယခင်းဂုင်,။

တွခင်းဟိုဂ်းလီခင်း,

1. ရှမ်းဂခင်းဂိခင်းလင်းဝါခင်း ရှမ်းဂခင်းဂါမ်လင်းမပ် ကခင်းဝါးခင်း. ဝါးဂွပ်းသင်း?။
2. သပ်ရှ်ခင်းဂွခင်းခေလူင်တီးဝင်းပင်လူင် ပူဂ်းမိုဝ်းလွဲ?။
3. ပွင်သင်းတင်းလီပခင်းရှမ်းမိုင်းကခင်းဝါးခင်း. တေလံးရှ်တီးရှိုဝ်?။
4. လဝ်းလမ်းထုခင်းခင်း. ဂွပ်းသင်းလေး လိုဝ်းသိုင်မခင်းလဝ်းလိုဝ်းလင်းဝံ.တေ,မိုဝ်းလိဝ်?။
5. မိုင်းတံးရှင်းဂွခင်းခေမုး လံးလံးပီယဝ်.?။
6. ရှမ်းပုးတီးခင်း. ရှပ်ခင်းရှ်တီးပွင်,ခပ် မိုခင်းဂခင်းတေ။

တီးတီးမခင်း- တွင်းမံးခပ်း = ရှ်းဂိခင်းခပ်း

(ဂ) ခုဂ်းလွဲလံး	=	.....	။
(ခ) လွမ်းဂခင်းမုး	=	.....	။
(င) ရှပ်,တီးခင်းဝခင်းဂခင်း	=	.....	။
(လ) ဂတ်,ခင်း. ရှမ်းခင်းခေမုး	=	.....	။
(သ) သိုင်ခင်းဂိဝ်,ရှမ်းခင်းခေမုး	=	.....	။

ဟူးရှတ်းရှာခင်မိုဝ်းဂွခင်,

ဝံးသေ လဝ်းမုခင်ယွဲ,ခုခင်ဂျေခမ်း ချူးလ် သထမ ထူခင်းရှုဂ်း မိုဝ်းဟူရီခင်. (ဟူရင်, သီတံး) သိုင်းဂါမ်,သုတ်းမုခင်ရှုမ်,ပူခွခင်းဗးဂျေ,ယဝ်. ဟွင်းမိုဝ်းခပ်တင်းလံ၊ ယုဂ်.ကပ် လဝ်းဂီမ်မိုဝ်းပုတ်းဝါခင်းတံးခင်းမိုဝ်း၊ ခိုခင်းရှတ်းလဝ်းဂျေခမ်း ချူးလ် သတ်.တမ ထူခင်းလိတ်း။ မိုဝ်းဟွင်းခင်,ခခင် မိခင်းယါမ်းမိုဝ်းခပ်ပီခင်သိုင်း တိုင်းဂခင်တင်းကိင်းဂလိတ်း ငလး ကိင်းဂလိတ်းခပ် တိုင်းပေ.ခပ်မးတိုင်းတိုင်း၊ လုဂ်းသိုင်းဟူရီခင်.ခပ် တိုင်းဂမ်းလွဲဂျေ၊ ကမ်,ပေ.၊ ဂါခင်.ယူ,ရှုဂ်းဂမ်းရှုဂ်းငလးလွဲပေးလိက်.ပေးကူခင်းရှု,၊ တေတေ,ခရးတု.ခိုင်, တပ်.သိုင်းတိုင်းဂခင်ဟူခင်းယိုင်းခခင်. ယု,ဟူမ်းဝုးလူးဂွခင်,၊ ပေးလံးငိခင်းခပ်,တပ်.သိုင်း ကိင်းဂလိတ်းခပ်ခပ်မး၊ ပီဂ်.ဝုးကမ်,ပေးယွဲ,ပေးခမ်သေဂေးယု,၊ ခပ်ပေးယုင်းယါခင်း ဟါခင်းတိုခင်,လွမ်ရှုဂ်. ကမ်,ရှတ်းငွဂ်းရှုဂ်. တူပ်ပေးငလ,တိတ်,ငလ,မိပ်းလွင်ယူ,။

ယမ်းခခခ မီးဂူခင်းလိင်.ပပ.လိင်.ဝိုင်းသွင်ဂေး.ပူ.ကွက်၊ ယူ.ဝါခင်းခွက်ဝါခင်းခိုင်ခင်း
ခင်းကိုင်၊မိဝ်း၊ သွင်ခမီးလုက်ယိင်းကွခင်းဂေး.ခိုင်၊ လိုဝ်း ရှ်ခင်း တီ၊ကက်၊ ကိင်းဂလိတ်း
ခပ်သမ်.ဝှင်.ဝု၊ ဂျူင်း ကွပ်.ဟ်ကက်။ ခင်းယိင်းကွခင်းဂေး.ခေ.ပိုဝ်းဝုးဝိခင်းဂူခင်းဝါခင်းခွက်
လေး၊ ကမ်,လံးရှ်ခင်းလိက်ရှ်ခင်းလံးဂုပသု၊သင်၊ ရွံးဂူ.ဂျ,ထိုခင်း လွမ်းကူးမေးမခင်း လိင်.ပပ.
လိင်.ဝိုင်းယူ.ဂူခင်း။ ရွံးဂု၊ တင်းကပ်လိမ်မိုဝ်း ကျ,ယုမခင်းခင်း လံး 12 နှပ်,မုး တေး၊
ပေးထူခင်းရှင်းထူခင်းဟင်ခခခ။ မခင်းခပ်.ယမ်ခတ်းကျးဗြး ဖြး ဟု၊သု၊ လေး တီးပိုင်း
ရှိုင်းလီခေ၊ ရံ.ဂျ,တီးဝတ်.ဝံးဗြးဂပ်,ခေ၊ ယွခင်းကပ်တင်းလီ၊ ကမ်,ရှ်လံးလုတ်းရှမ်း
သေပွက်။ ပေးကမ်,လွံးယမ်းခိုခင်းဝတ်.ဝံးဗြးခခခ။ ဂူမ်းဝု၊ လွမ်းဟင်ပပ.ဟင်ဝိုင်းယူ,
သေဂေးယု၊ မခင်းခင်းခင်းလွံးခံးခံးထူဗြးဗြးယူ,တု၊သေ၊ မိုဝ်းဂေး၊ ကမ်,တွခင်း
ယူ,လံးလံး။ ယိပ်းခိမ် ယိပ်းမံ သူခင်းမွက်,သူခင်းလံးယူ,ဂူခင်း။

ထိုင်မုးဝခင်းခိုင်၊ မိုဝ်းမခင်းခင်းတိုက်.ဂျ,ခိုခင်းဝတ်.ဝံးဗြးယူ,ခခခ။ မိုခင်းရှင်း
လံးရှခင်းယူ,လီဂေး.ခိုင်၊ မုးခေတုင်သေ လတ်းဝုး- “လဝ်းဂေးခမ်းမိုင်းဟူရီခင်း.ခေ.
သင်မခင်းလဝ်းဂျ,လူးတီး၊ ဝတ်.လိင်.ရမီ၊ သေ ရွံးလွမ်သု၊သခေ၊ တိုင်းပခင်းမူက်,ရှပ်ခမ်း
ပခင်း ဟိက်သိက်မင်,ဂလု၊ယပ်. လင်,ရှ်မခင်းလဝ်းခိုခင်းခွခင်းခိုခင်းတုမ်ဂူခင်းခင်းမိုင်းဟူရီခင်း.
ခေ.လိုင် လင်,တေခိုခင်းခိုခင်းယွံ,မွံ,သင် ဂတ်းဂတ်းယိခင်းယိခင်းမုးကိုင်၊” တင်းကပ်ဝခင်း
ခခခ.မုး မခင်းမီးလွံးရှ်,လူးလဝ်းဂေးခမ်းသေ လွံးထီမ်လဝ်းဂေးခမ်း မိုခင်းခင်း,ရှမ်းကခင်း
မခင်းငခင်းခခခ. တု၊သေ,။ ဝါးခခခ. ကမ်,ပေးရှိုင်ပေးခခခ. တပ်.သိုက်းကိင်းဂလိတ်း
သမ်. မုးယု.မုးတပ် ကပ်ဟံးလုတ်,ဟပ်ရှိုခင်းယေး၊ မိုင်းခပ်ပေးဝိခင်းဟင်တပ်းဝံ.လေး၊
လွံးကခင်းမခင်းခင်းခွံးဂျ,လွံးလဝ်းဂေးခမ်း တိုက်းလိုပ်းပိတ်းဟူးခိခင်းခခခ. ယေးခိခင်းရှိုင်း
မုးလိုဝ်းဂူပွက်။

ထိုင်ခင်းဝခင်းခိုင်၊ မခင်းခင်းလင်,ဂျ,လူးလွမ်သိုက်းလူင်၊ တပ်.ဟံး,ဟူရီခင်း. ကခင်း
လိုဝ်း ရေးပတ်.တေ၊ ပေးတရီ,ဂုတ်.သေ လတ်းခေလွင်ကခင်းဂင်လွံမခင်းမီး၊ ခွံးဂျ,
လွံးထီမ်လဝ်းဂေးခမ်း၊ ရှိုတ်းရှိုင်းဝါခင်းမိုင်းပေး လိင်းဂတ်းလိင်းယိခင်း။ လွမ်သိုက်းလူင် လံးငခင်း
ရှမ်းမခင်းခင်းသေ ခံးလွံးဝုး- “မေးယိင်းဝါခင်းခွက်ကွခင်း၊ ကမ်,မေလိက်မေလံးသင်
သမ်.ဝု၊ တေခမ်,တိုက်းလိုပ်းပိတ်း ဟူးခိခင်းမိုင်းဟူရီခင်း.ရှိုင်းခေ. မီးသုပ်း ကမ်,လင်ယူ,

လေး လတ်းရှ်းယဝ်။ လွင်းလီယုမ်,ယမ်ဂေးကမ်းမီး”-ခေသေ ကမ်,ဟွမ်.ရှမ်းမခင်းခင်း လေးလေး။ ဝိတ်.ဝု, လွမ်သိုက်လူင် ကမ်,ဟွမ်.ဂေး လွမ်ခင်းကမ်,လုကမ်,ပိုင်။ ဂမ်းဂမ်းဂျ, တုက်းတုက်းတပ်,တပ်,၊ ရှ်းကွခင်းသုင်,ထိုင်တီး လင်းဂျေခမ်း။

ဂမ်းခခင်း လွမ်သိုက်လူင်လင်းပူခင်းဝု- “မေးယိုင်းကွခင်း,ဂေး.ခေ လွမ်ခင်းပေ.ဂ်ခင်း, နိုင်ရှ်းရှ်းတုက်းလူင်ရှ်းတုက်းလင်း မင်ဟပ်,ဂေးခေးတေပ်ခင်းခင်း, မခင်းဝုယူ,တေ.ယူဝ်း” ခေလေး လင်း,ရှပ်.ကွပ်းကပ်းရှမ်းမခင်းခင်းသေ ဝုတေကွခင်းသုင်,ပခင်း ရှ်းပေးထိုင်လင်းဂျေခမ်း။ ယမ်းခခင်း လွမ်သိုက်လူင် လင်းထုက်းပခင်းမခင်းခင်း။ သိုက်ဂပ်,လိက်ဂပ်,တွင်းလေး လပ်,ယပ်းလူင်မက်ခင်းခင်း ကပ်,လုဂ်းမု.မီ,တုင်ခင်းယပ်.၊ သမ်.လွမ်.လုက်းသိုက်တပ်.မု. ရှ်းဂေး လွမ်းသုင်,ရှပ်းတီးလင်းဂျေခမ်း။

ဂျူင်း လေး လုက်းသိုက်ရှ်းဂေး. မီ,မု.ဂျ,လူးလင်းဂျေခမ်းသေ လင်းခေလွင်းတင်း ရှပ်,သမ်,ရှပ်,ပိုင်။ လင်းဂျေခမ်းဂေး ပိုင်ဝုမီခင်းဟွင်းမှိုင်းကခင်းတိုက်.မင်းမွင်း မွင်းလံး တင်းလွ်း တင်းထီခေး,ခေး,လေး ပေးဝုရှပ်.ယပ်.ဂေး လွမ်းလွမ်းသိုက်သိုက် ကပ်မခင်းခင်းရှ်းတုက်း ဟွင်းခင်းသိုက်လူင် ဟွင်းခင်းလုက်းသိုက်သီ,ရှ်းသေ လွမ်.ဂျ,တိုက်းသိုက်ကင်းဂလိတ်; ကခင်းလွမ်. ဝိင်း ကွပ်,ရီ,ယခင်း, ခခင်း.ဂမ်းလိပ်။

လုက်းသိုက်ဟူရီခင်း.ခပ်တင်းလံးဂေး ပေးဝုလံးရှပ်ဂျူင်းမု.ရှ်းတုက်းရှပ်ယပ်.၊ ခင်းလွ် ခပ်ရှ်း.ဂင်.လက်,လံး ရှပ်းရှပ်ခင်းမု.လိုင်ရှပ်;ပွက်းသေ ပေးဝုရှပ်.ပိုင်လင်းဂျေခမ်းတုက်းမု. ယပ်.ဂေး ကွခင်းခင်းခင်းတပ်.ခမ်းတု, ရှပ်,လူးဝိင်း ကွပ်,ရီ,ယခင်း,။ လုက်းသိုက်ဂပ်,ဂပ်, ကခင်းခင်းရှ်း.ယူ,လိုင်ခင်းခင်း.ဂေး ပေးဝုလံးရှပ်. ဂျူင်းမီ,ရှပ်တပ်.ဟိပ်မု.ယပ်.ဂေး လွ်ခပ် ရှပ်းရှပ်းရှပ်ခင်းရှပ် ကွခင်းခင်းတိုက်ကင်းဂလိတ်;ခပ်တေ.တေ.ဝုဝုး။

ထိုင် 7 ဝခင်းမု. ခပ်ရှပ်,လွမ်.တံးသင်းဝိင်းလူင် ကွပ်,ရီ,ယခင်း,။ လိုင်ယု.ဂေးယု. လိုင်တွင်းဂေးတွင်း လိုင်ရှပ်,ခွပ်လံသေ ဂခင်းခိုခင်းတံးသင်း ခခင်း.ဂေးခိုခင်း၊ ထမ်း ပေးသုခင်းသီခင်းသခင်းဝံ.။ လုက်းသိုက်တင်းလံးဂေး ပေးလံးဝိခင်းရှပ်. ဂျူင်း ပိုင်လွ်.ရှ်းတုက်း ခင်း,ရှပ်ဂေး ရှ်းတုက်းလွမ်းရှပ်,လွမ်းတိုက်လွမ်း ဟွ်ဂေးကမ်,သုတ်းကမ်,ရှပ်ခင်း ကမ်,တူခင်း. ကမ်,တပ်းလေးလေး၊ ယမ်းခခင်း ပိုင်ခင်းဂင်,လိမ်ခင်း မု.တိုင်.ရှပ်မု,ဂျူင်း။ မိုက်မခင်းခင်း တိုက်.မှိုင်းသွ်,ယု,ယုယူ,ခခင်း. သိုက်ဟံး,ကင်းဂလိတ်; သမ်.ခိုခင်းလိပ်;တိုက်ကွက်,မု.လေး

တပ်.သိုက်းဟူရီခင်း.ခပ်သမ်.ပေးတေဂါခင်း.လေးလေးယပ်.။ မိုဝ်းခခင်း. ဂျူင်း ဂေးခိုခင်း
ဂွတ်းဟိပ်မး၊ ရှိတ်းဂွင်းပူင်ဂျမ်းပခပ် ရှ်းခိုခင်းဟံ၊ ခေးတိက်းတိက်း၊ ဟံယ၊ ရှူခင်းခိုခင်းဟံ၊ လင်
ခင်းလေး သိုင်မခင်းခင်းပေးဂွခင်းလွတ်, တပ်.လူင်ဂျ၊။ လုက်းသိုက်းတင်းလံာဂေး ပေးခိုခင်း
လံးငိခင်းသိုင် ဂျူင်း ရှိတ်းမေးယေးဂမ်းယေးဂမ်းခခင်း. ခင်းလွတ်ပေးမိုခင်းခင်း, ဟိမေးလွတ်လေး
ခတ်းလွတ်တိုက်းတိက်းတိက်း၊ ထိုင်တီးတပ်.ကိင်းဂလိတ်းခပ်ပေးဂါခင်း.ဂျ၊။

တပ်.ဟူရီခင်း.ခပ်ကွင်း,ပေးသိုက်းသေ ကပ်တင်းကတ်းခပ်ပူက်းယင်ခပ်ဝိင်းကွပ်,ရီ,
ယခင်းဂျ၊၊ ရှူခင်းမိုင်းကွခင်းခင်းပွပ်.ရှပ်.ရှပ်တင်း ပေးဂါမ်းတပ်,ဂပ်,ဝံ.။ ဝံးသေခပ်ပေးသိုက်း
ကိင်းဂလိတ်းယပ်.၊ ဂျူင်း လင်,ရှိတ်းလွမ်းမိုခင်းခင်း, ဟူးလိလင်းခိုင်းလတ်းခခင်း.သေ
ယုက်.ယွင်းလင်းဂိမ်မိုင်း ခိုခင်းပိခင်းလင်းဂျ၊ခမ်း ချူးလ် သတ်.တမ။

ဝံးခခင်း. ခုခင်းဂျ၊ခမ်းလင်းယုက်.ယွင်း ဂျူင်း ခိုခင်းပိခင်း လွမ်းသိုက်းလူင်သေ လိုဝ်း
မခင်းခင်းဂေး လံးတိမ်သွဲ,ခင်းမံပိုခင်းမိုင်းဟူရီခင်း. ကခင်းခပ်ပေးခင်းလိုဝ်းသိုင် ဟူးဂွတ်း
ရှာခင်းဂိုက်းပိုခင်းဂေး.ခိုင်း။

တွခင်း;ဟိုဂ်းလီခင်း,

1. ဂွပ်းသင်လေး; ဂျူင်း ခခံ. ကင်,လံးရှင်းဝါး; ဟူးဂတ်းရှာခင်း။
2. ဟူးကခင်းမိုခင်းရှင်း;ခခေတူဝ်သေ လာတ်;ပခင်း ဂျူင်း ခခင်း. သူထာင်,ပီခင်းမိဝ်းသင်?။
3. ပိုဝ်းသင်လေး;လွမ်သိုဂ်းလူင် ကင်,လွံ.လုဂ်းသိုဂ်းရှင်းဂေး. ဂျု,လွမ်းသူင်, ဂျူင်း ရှ်းရှွတ်;ထိုင်ကပ်းဂျေုခမ်း?။
4. ဂျမ်းပုးတိုးခခံ. တွခင်း; (ဂ) လေး; တွခင်း; (ခ) ခခင်း. ကပ်သိုပ်,ဂခင်း ရှ်းမီခင်း;လွင်းတင်း ပီခင်း ဝါး,ဂျ ကခင်းလိုဝ်းလွ်းတု။

(ဂ)

(ခ)

ဂျူင်း မူးရှ်တီးရှုပ်တပ်.
ထိုင် 7 ဝခင်းမူး
မိုဝ်းဟွင်းသိုဂ်းခခင်း.
ဝံးသိုဂ်းယဝ်.သေ

ခပ်ဂျု,လွမ်.ဝိုင်းကူင်,ရီ,ယခင်း,
ဂွခင်းဂွင်း;သိုင်ဂွင်း;ပေးရှုခင်း;ဝံ.
သေတိုဂ်းကိင်းဂလံတ်;ခပ်
ဂျူင်းလံး;ပီခင်းလွမ်သိုဂ်းလူင်။

လိဝ်.ဟခင်း

လဝ်းသူခင်းလဝ်းအရးခပ် လိဝ်းကခင်းဟုဂ်,သွမ်းတူခင်းခပ်;တူခင်းဟင်းလး တူခင်း
မွဂ်,တူခင်းမာဂ်,ဂူးပိုင်ခခင်း. ခင်း,ရှိုဝ်ခွင်းသူခင်းတေလီ တေလံးခွခင်း, ခပ်လိဝ်းဂှုတီးလိခင်း
လီသေ ဟုဂ်,သွမ်းရှိုတီးသူခင်းရှိုတီးအရး။ လိဝ်ခခံ. မာဂ်တီးသမ်းလံးသွ,ဟုခင်း,ခီးဂွင်းခီးရှိုးလွဲ
ဟုခင်း,ကခင်းရှိုတီးကပ်ခခင်း.လွဲ. တီးကခင်းထုဂ်,လီဂှုတီးခခမ်း.ဂေး သမ်းလံး ဂှုတီးခခမ်း.ပခင်း
တီးကခင်းထုဂ်,လီမံလီယူင်းလီသွင်းဂေး လံးမံလံးယူင်းလံးလုမ်းလးလွမ်း လဝ်,တေလီ။
ရှိုးဂးတူခင်းဂမ်းဟွင်းခခံ. ဟုဂ်,မီခင်းတီးလိခင်းလီသေယဝ်. သွ,ဟုခင်း, ဂှုတီးခခမ်း.ပခင်း
လုမ်းလးပခင်းထာခင်း,လွဲဂေး မာဂ်,မခင်းကမ်း,ပေးပူင်း. ဂှုင်းမခင်းကမ်း,ပေးဂွခင်း. တူခင်းမခင်း
ဂေး ပီခင်းတူခင်းတိုင်.တူခင်းဂိုင်းကွခင်း,ရှိုး. လွင်းခခံ.ပီခင်းဂွပ်းသင်း?။ “ပီခင်းဂွပ်းကမ်း,မေ
လိဝ်း;လိဝ်.လိဝ်းဟခင်းရှိုဝ်း”။

ရှမ်းမိုဝ်းဂွခ်,ဝါး- “လိဝ်.ဟိုဂေးလံးမခင်း မာ်,ခိုဝ်ခခင်းလံးတူခင်း” ခခ်လေး
ကပ်မာ်,ခိုဝ်ခခင်းဟိုဂေး, တေကွပ်,ပီခခ်တူခင်းမာ်,ခိုဝ်ခခင်းမေးခခ်,ဂပ်,၊ ဂူလ်းဂေး
ပေးကပ်မာ်,မိဝ်းကခပ်လုဂ်းယို,ဟိုဂေး, တူခင်းမခင်းတေယို,၊ မာ်,မခင်းဂေးတေယို,၊
ပေးကပ်လိဝ်းကခပ်လုဂ်းလိဝ်.ဟိုဂေး, တူခင်းမခင်းတေဂှမ်းလိဝ်.၊ မာ်,မခင်းဂေးတေလိဝ်.
လွမ်း။ ပိုဝ်းခခ်လေး, လင်,ဝါး- “လိဝ်.ဟိုဂေးလံးမခင်း မာ်,ခိုဝ်ခခင်းလံးတူခင်း” ခခ်ယဝ်.။

ခွပ်းသူခခ်ကခပ်ဟိုဂေး,သွမ်းကပ်ဂူပိုင်ခခ်.သမ်. မီးသွင်သီခခ်း၊ ကခပ်ဟိုဂေး,ဝံ.ယေးပွဂ်း
သေ လံးဂိခခ်မာ်,မခင်းလွမ်းဂူပီဂူပီ၊ မိုခခ်ခခ်,မာ်,မူခခ်,၊ မာ်,လင်း၊ မာ်,မခပ်.၊ မာ်,ဂေး,
လိဝ်းခခ်ခခ်. သီခခ်ခခ်ခခ်,။ ကခပ်ဟိုဂေး,လွမ်းဂိခခ်လွမ်း ပီလိဝ်ခခ်ခခ်. မိုခခ်ခခ်, ခပ်ပိုဂ်,၊
ခပ်ဂပ်,၊ ထုဂ်,၊ တီခခ်. ငေးလိဝ်းခခ်ခခ်. သီခခ်ခခ်ခခ်,။ ဂွမ်းဂေး ဟိုဂေး,သွမ်းတူခင်းသင်သေ
ကပ်,ဝါး၊ ငပ်ငေးမခင်းမီးဂမ်းလိဝ်.ဟခင်းတင်းလူခခ်. ပေးကပ်လိဝ်.ဟခင်းကခပ်မာ်,ပံဂှမ်း၊
မိတ်.ပံခိုဝ်းဂှမ်းလိဝ်.၊ မိတ်.ကွခ်,ခခ်ခခ်.ဟိုဂေး,လိဝ် တူခင်းမခင်းတေကပ်,ယို,၊ မာ်,မခင်း
တေကပ်,ပူခခ်,၊ ဂှမ်းမခင်းတေကပ်,ဂွခ်,။ ပေးလိဝ်းကပ်လိဝ်.ဟခင်း လိဝ်းကခပ်လုဂ်းလူခခ်
ဂှမ်းယို,၊ မာ်,ငပ်းတူခင်း လိဝ်.ငပ်းခိုဝ်းသေ ဟိုဂေး,သွမ်းလင်,- ခွပ်,မိုဝ်းပီခခ်တူခင်းပီခခ်ဂေး
မေးဂေး၊ မာ်,မခင်းလင်,တေပူခခ် ဂှမ်းမခင်းလင်,တေဂွခ်,။ လပ်းသူခခ်လပ်းခေးဂမ်းဟွင်
လွမ်းကပ်လိဝ်းခခ်ခခ်,ယို,သေ၊ ပေးပီခခ်လိဝ်းကခပ်ဂှမ်းလိဝ်.ငမ်း လုဂ်းယို, ဂှမ်းလူခခ်ခခ်.
ကပ်ဂှမ်းခံပီတံးသေ ဝံ.ဂိုတ်းလိဝ်းကခပ်ဂှမ်းလိဝ်.သမ်းလိဝ်းခခ်ခခ်. လင်,တေဂိဝ်းဂှမ်းလိဝ်.
ဂှမ်းဟခင်း။ ပေးဂှမ်းလိဝ်.ခခ်လိဝ် မိုဝ်းခေးမေးဂေး၊ ခွပ်းသူခခ်တေကပ်,လံးခွခ်,
မာ်,ဂူလ်,ကွခ်, ဂှမ်းမိတ်.လိဝ်.ဂှမ်းလွမ်းယူ,။ ပေးလိဝ်းဂှမ်းလိဝ်းကခပ် လုဂ်းလူခခ်ခခ်,ယို,
ခခ်ခခ်. ဂှမ်းလိဝ်.ဂှမ်းဟခင်းလွမ်းဂူပီဂူပီလိဝ် ခွပ်းသူခခ် လင်,တေ မီးခွခ်,လိဝ်ခခ်
လိဝ်ပီဂပ်,ဂှမ်းတိဂ်းတိဂ်း။

လိဝ်.ဟခင်းကခပ်လိဝ်းဝံ.တေးဟိုဂေး,ပီတေမေးခခ်ခခ်. ထုဂ်,လံးတမ်း,လိတ်,ဂှမ်းဂှမ်းသေ
သိမ်းဝံ.တီးယိုဂ်းကပ်,ယမ်,၊ ခခ်.ကပ်,တိုဝ်. လူမ်းကပ်,ပပ်,ခခ်ခခ်. လင်,တေကပ်,လင်းမွတ်း
လင်းမိခခ်.။ လံးဂူခခ်မိုဝ်းဂွခ်,ခပ် လိဝ်းသိမ်းလိဝ်.ဟခင်းလမ်း- ကပ်မာ်,ခခ်.တပ်းလူခခ်
လူဂ်းကွပ်,သံးမခင်း ဂိခခ်,မခင်းသေ တမ်း,လိတ်,ဝံ.ဂှမ်းဂှမ်း လင်,ကပ်လိဝ်.ဟခင်းကခပ်
လိဝ်းဝံ.ခခ်ခခ်. သွ်,ခခ်ခခ်,ခခ်.တပ်းသေ ဂှမ်းပမ်း,မခင်းဝံ.လိဝ် တမ်း,ဝံ.ခခ်ခခ်,။

ပေးတေသိမ်းဃခင်းခင်းဝါခင်း၊ သမ်.ကပ်ခီးဝှင်းတးလွမ်,တးရှုဉ်သေ တၢ်ဂ်,လိတ်,ဝံ.
ရှ်ခင်းရှ်ခင်း၊ လင်,ကပ်ဃခင်းခင်းဝါခင်း,မးသ့၊ ခိုဝ်ဃခင်းခင်းဝါခင်း,ခခင်း. သမ်.ကပ်ဂိပ်,လုံ၊
ဃိုင်းလုံရှုမ်,သေယပ်. ကပ်သၢတ်,ရှိုခင်း၊ ကပ်ခီးဝှင်းတးခွဂ်,မခင်းဝံ.လိလီ။ လွင်းကခင်း
ကပ်ခီးဝှင်းတးလွမ်,တးရှုဉ်ခေံ. ခင်း,ရှိုဝ်လွမ်းပေးတေကမ်,ခင်းလံးခင်းမခင်း၊ ဂိပ်,လုံ
ဃိုင်းလုံ လိုဝ်ခင်းသမ်. ငှ.လံးကံခင်းလေး လိုဝ်.ဃခင်းလင်,တေကမ်,လၢင်းမွတ်,လၢင်းမိင်း၊
ကမ်,လၢင်းလုလၢင်းခင်း။ ဂွံးဂး၊ မိုဝ်းလိပ်ခေံ. တီးဝံ.တီးသိမ်းလိုဝ်.ဃခင်း ယေးခင်းငါးသေ
မိုဝ်းဂွခင်း၊ ဂွပ်းပိုဝ်းနုတ်,တွင်း၊ ပုင်းလိက်လုံ၊ တပ်းမၢခင်း,ကွမ်ဂိပ်းလုံ၊ တိုင်,လုံ လိုဝ်ခင်းဂေး၊
ခင်းလေး၊ ထုဂ်,လိလိက်ဂး၊ လိုဝ်.ဃခင်းကခင်းလိကခင်းငါးသိမ်းဝံ. ခင်းတပ်း၊ ခင်းပုင်းသေ
ရှုမ်,ဝံ.ကိတ်းဝံ.လိလီယူ။

တွခင်း;ဟိုဂ်းလီခင်း,

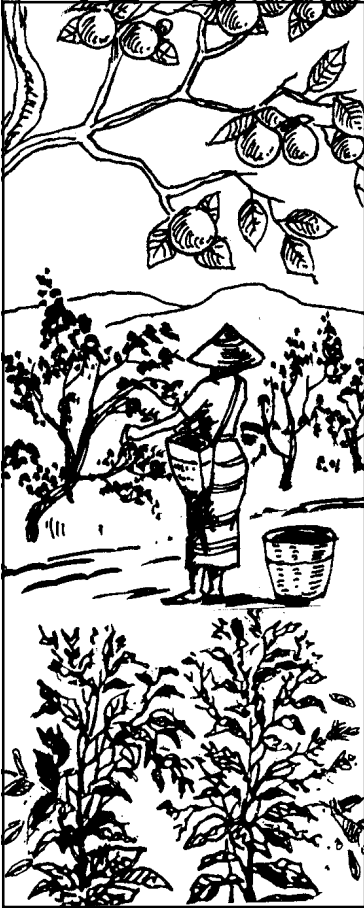
1. ဝု,ဂျ ပုးတုးခင်း သု,ပခင်းတွခင်းငင်းမခင်းလူ။

- (ဂ) ..... ဂျေးဂူတံးခင်း.ပခင်းဂူခင်း လင်း,တေလီ။
- (ခ) ..... မာဂ်,မခင်းတေလီဂ်.ခင်း,ဂင်,။
- (င) ..... လံးဂိခင်းလွမ်းမာဂ်,မခင်းဂူ;ပီဂူ;ပီ။
- (လ) ..... မာဂ်,ခိုင်ခင်းဂျေးလံးတူခင်း၊
- (သ) ..... လင်း,တေကမ်း,လင်း;မွတ်;လင်း;မိင်း။

2. ဂျမ်းခင်းခွပ်,ပုးတုးလိုင်ခင်း. လိုဂ်;သု,ခင်းလွက်;ပပ်, ရှ်းမိခင်းတု။

(ဂ)	လိုဝ်.ဟခင်း တူခင်းကွခင်း, မေးမခင်း	ယုးခင်း. လံးခါ.ကပ် ..... ဂျ,သွမ်းခင်းသူခင်း။
(ခ)	မိုဝ်းဂွခင်း, မိုဝ်းလိုင် ပီဂါ	..... ခင်း. မာဂ်,မခင်းကမ်း,ပံ,သုဂ်း။
(င)	ဂိုဝ်, ဟိုင်း ဂူလိုင်	ခင်း.ခိုင်ခင်း. ပိုခင်းကပ်မူဂ်းဝံ.ခင်း ..... ။
(လ)	ဂူင်း ဟဂ်း ခိုင်း	ထုဂ်, ... ခိုင်; မီးသိပ်းသမ် ..... ။
(သ)	ဝါခင်း, ပိုခင်း သွမ်း	ခါဂ်း ..... ဂျ,ယပ်.သေ လင်း,ထိုင်ခါဂ်း ..... ခရး။

ခင်း၊ ရှ၊ဟို၊ မာ်၊လွက်

ရှခင်းသီခင်း ကခင်းကွက်၊ခင်းခင်းလိခင်းမိုင်း
တံးခင်း ပေးတေတူလ်းလွမ်း မိုင်းခင်း၊ ခင်း၊
ရှ၊ဟို၊ မာ်၊လွက် လိုင်းခင်းလိုင် ပီခင်းကခင်းလီ
လုံယွဲ၊လွမ်းတေ.တေ။ ရွပ်းသင်လေးလံးလုံယွဲ၊
လွမ်း?၊ ရွပ်းပိုင်း၊ ရှခင်းသီခင်းလိုင်းခင်း မီးရှ၊ယွဲ၊
ခခင်းလူင်၊ လံးကပ်ခင်းကွက်၊ခင်းမိုင်းသေ တေ.ငိုခင်း
မိုင်းပိုင်းခင်းခင်းမီးမိုင်းရှပ်း။ ပိုင်းခင်းလေး တူခင်း
လိုင်းခင်း ရှခင်းမိုင်းတင်းလံ၊ ထုဂ်၊လီဟုဂ်၊လီသွမ်း
ထီင်းခင်းခင်းယူ၊ ပေးဟုဂ်၊သွမ်းသေ ပီခင်းတူခင်း
ပီခင်းလမ်းမီးလိုင် တေလံးဂိခင်းလွမ်း ရှ၊ရှိုင်းတေ.
တေ။ ရှ၊ခင်းမခင်း ယေးတူခင်းယေးလမ်းခင်း
တခင်းငိုခင်းခင်းရှ၊ရှိုင်းဂေး၊ ဟိုကပ်၊တီပီးတတီး
လံး၊ လင်၊တု၊ လီဟွမ်းဂခင်းဟုဂ်၊သွမ်းခင်းခင်း
ယပ်။

တူခင်းခင်းလမ်း- ခင်းမိုင်းတံး မိုင်းလိပ်
ဂေး၊ မီးယူ၊တခင်း၊တခင်း၊ ရွံးရှ၊ တီးကခင်းခင်း
လိုင်းပိုင်းပီခင်း- ခင်းလိခင်းမိုင်းခင်းသခင်း။ လိုင်း
သေခင်း ခင်းမိုင်းတံးပွတ်းရှင်၊ပွတ်းလခင်း၊ တီးဂတ်း
တီးမီးရှုလ်းမီးလွံခင်းခင်း ပေးရှ၊မီးလွတ်၊ရှ၊
ရှ၊တီးယူ၊ ရွံးရှ၊ မာ်တီးဂေးခင်း၊ မာ်တီးဂေး

ကပ်၊ပေးမီးခင်း။ ခင်းခင်း သဟု၊ဝခင်းထုဂ်၊မီခင်းတီးရှ၊မီးဂတ်း တီးမီးရှုလ်းမီးလွံ၊ မိုင်းဟုဂ်၊
ဂေး၊ လံးဟုဂ်၊လွမ်းထိုခင်းယွဲ၊မံ.ခင်း၊ နုတ်းရှိုင်းလွက်းရှိုင်းလွက်းသေ ကပ်မာ်၊ခင်းတွတ်းသွဲ၊
လင်၊ကပ်မံ.လက်းကွခင်း တွဂ်၊မံ.လွမ်းမုမ်လွံမုမ်ခင်း ရှ၊ပေးပီခင်းတီးတွင်းဝံ။ မိုင်းလွံ

လံးသမ်ပီ ကင်,တီ,ထိုခင်း,လၢခင်းမံ. ဝံ.ဂိုတ်းလှိုင်းတူခင်းယွဲ,တူခင်းလှိုင် ရှ်တံးပိခင်းရှိုမ်း ပိခင်းဟူင်းမခင်း။

ထိုင်မှိုင်းတူခင်းခင်းယွဲ,မးသုင်မးယဝ်. ကင်,ပွမ်းမံ.လၢခင်းဟိုဝ်. ခိုင်မခင်းယု,ပေ ရှ်ရှိုမ်းရှိုင်းငမ်း၊ ယုမ်းကခင်းကွက်,မးလွမ်းခင်းတူခင်းခင်းခင်းခင်း.ဂေး တီ,ပိတ်းထိုင်ပိတ်း၊ သမ်.ဝိဂ်.ကူခင်းရှိုင်းလိခင်းမခင်းဟူင်းယုင်း။ ပေးထိုင်လှိုင်းရှိုင်း မှိုင်းခေးသင်းရှိုင်းခင်း,သွခင်းခင်း. ခင်းခင်း. တူခင်းခင်းကွခင်း,တေပိုင်,ရှိုင်းမုခင်းယွတ်းမး၊ တုမ်းငိမ်းလိမ်ယံ၊ ပံမခင်းသိမ်းမး သွတ်းရှိုင်းသိတ်းရှိုင်းကူတူခင်းကူလမ်း၊ ဂမ်းခင်း. ကင်,ပးခွတ်,ပးထိုင် ရှိုင်းပိတ်းကပ် ယွတ်းခင်းမခင်းမး။ ယွတ်းခင်းခင်း. သမ်.လံးကပ်မးသွဲ,ရှိုင်းခင်းသုဂ်းသေ ခင်းပခင်း ရှိုင်းခင်းလိသေ တၢဂ်,ရှိုင်းဝံ.။

ခင်းကခင်းကွက်,ကွခင်းတၢင်းသွခင်းခင်းခင်း. ရှိုင်းဝး-ခင်းသုလှ်,ပီ,ကွခင်းခင်း.။ ပေးသမ်.ကွက်,ဝံးသွခင်းခင်းခင်း. ရှိုင်းဝး-သုလှ်,ပီ,ဝံးခင်း. ခင်းဂပ်.။ ခင်းလှိုင်းရှိုင်း လှိုင်းလိတ်းခင်းခင်း. ဝံးရှိုင်းလှိုင်းခင်း. သမ်.ခိုခင်းတိုင်းယွတ်း ကွက်,လီ,မးမု,မု. ပိုခင်းကင်, တၢင်း,လှိုင်းရှိုင်းဝး-ခင်းခင်းဂၢင်း၊ ပေးခင်းဂၢင်းခင်း.ဝံးယဝ်.သမ်. ပိခင်းခင်းရှိုင်းခင်းခင်း. ပခင်း, ပုတ်းဂခင်းပိုင်, ရှိုင်းခင်းတိုင်းတိုင်း. တင်းကပ်လှိုင်းရှိုင်းတေ,လှိုင်းသိမ်းသွင် ကင်,တေဝံး.။

ခင်းခင်း. ပိခင်းခင်းဟုဂ်,ခင်းတူခင်း တီးခင်းတုမ်းရှိုင်း. ကုပ်,ခင်းခင်းမုခင်းဂခင်း ပိုင်ခင်းယု, သမ်.ဝး- ဂးမခင်းလံးသိုဝ်.ယေးလွံ.ယေးခင်းယေးသင်းဂေး ပေးပီးခင်း. ခိုခင်းရှိုင်းမး ဟိုင်းခင်းခင်းကပ်တမ်းကပ်ရှိုင်းလိင်းဂခင်း. ပိခင်းလှိုင်းရှိုင်းရှိုင်းလှိုင်းတူခင်း ဂခင်းတေ.တေ.။

ဂးဟို, ကခင်းဝးခင်း. ပိခင်းတၢင်းဂခင်းပိုင်ခင်း.။ ဝံးပိုင်းမခင်းကွက်,မးတီး မှိုင်း ကီ, တီ,ကွင်းပီးယိုဝ်း ခင်းဂခင်းလှိုင် ကပ်.ဟုဂ်.။ မှိုင်းကွခင်းတၢင်းတၢင်းခင်းခင်း.တေ. ပိုခင်းခိုဝ်, ဂခင်း မှိုင်းခင်းခင်းရှိုင်း. လှိုင်းလံးဝံးခင်းခင်း.မး ရှိုင်းကင်,တေရှိုင်းလံးကခင်း ကပ်မဂ်,မခင်း ခင်းလေးထေးပတ်းသေ တမ်းဟွင်ဟွင်သွဲ,ရှိုင်းခင်းခင်းခင်းခင်း.ခင်းဂခင်း. ဂမ်းဟွင်းဂေးကမ်းသွဲ,။

ပေးခင်းဟုဂ်,သွမ်းတူခင်းဂးဟို,လှိုင် လံးရှိုင်းတိုက်,မခင်းကွခင်းတၢင်း. လှိုင်းရှိုင်းလိခင်း ရှိုင်းဂေးဂေး. ခင်းကမ်း,လှိုင်.ကပ်ကမ်း,မီးခင်း. ဝိဂ်.ရှိုင်းလိခင်းယံးလီဟွင်လိသေ ကပ်မိတ်. ဂးဟို, ကခင်းရှိုင်းရှိုင်းခင်းခင်း.ဝံးခင်း,ဝံ.။

ထိုင်မှိုဝ်းမေးဂျ၊ဟီ၊ ယဝ်းဝ်းသွဂ်၊ဝ်းခိခင်းမေး ကင်းခံ၊သွမ်းခင်းသူခင်း။ သူခင်းကခင်း တူခင်းဂျ၊ဟီ၊မှိုတ်းခင်း ဝ်ခင်းတီးလိခင်းကမ်း၊ပေးတိမ်၊ပေးသုင်၊ သုင်သေခင်းပာင်၊လံ၊ 2,000 -5,000 ထတ်း၊ တီးကမ်း၊ပေးဂတ်းပေးမံး၊ မီး 60°-80° တီးဂရီ၊ဟူရ်ခင်းရှ်၊(တ်)။ သမ်း၊လူဝ်း၊မီးရှိုမ်းမံ၊ငမ်းပခင်းတခင်း၊တခင်း၊ ပေးကမ်း၊မီးတူခင်းမံ၊သမ်း လံး၊ဟုဂ်၊တူခင်းမံ၊ ကခင်းလိဝ်းယွံ၊ခခင်းကွခင်းတခင်း၊ ကမ်း၊ခခင်းဂေး၊ ဟုဂ်၊တူခင်းဂူဝ်းသေ မှိုဝ်းလှိုမ်း၊မီးငမ်းယဝ်း ကင်း၊ခတ်းလုဂ်း၊ခတ်းခမ်း ရှ်းလိုဂ်၊သွဂ်၊ပံ၊ ခမ်းခင်း၊ငေး၊ခမ်းခင်း၊ ရှ်းယခင်းကခင်း ဝး၊ပံ၊လှို သွင်ဝးလှိုလှိုဝ်းခင်း ကပ်မုခင်း၊လိခင်းတင်း၊ဟုခင်း၊ခီးဝူဝ်းငေး၊ဟွင်လုပ်၊ သွံ၊လေး၊ကခင်း ခင်း၊ခမ်းခခင်း ကင်း၊ခံ၊မေးဂျ၊ဟီ၊ မေး၊ဟုဂ်၊သွမ်း၊လွမ်း၊ခမ်းလှိုခမ်းခခင်း။

ပေး၊ဟုဂ်၊ယဝ်း သမ်း၊လံး၊လမ်း၊လေး၊သွံ၊ဟုခင်း၊ပခင်းဂူ၊ပီဂူ၊ပီ၊ ဂိင်၊ရှ်းငေး၊ဂိင်၊ကခင်း မီးမှိုင်း၊မိင်းခခင်း၊ဂေး၊ လံး၊တိပ်းပိတ်း၊ ပေး၊တူခင်း၊ဂျ၊ဟီ၊သုင်ဝ်းရှိုဝ်းယဝ်း သမ်း၊လံး၊တိပ်း ပိတ်း၊ပံ၊မခင်း၊ ကင်း၊တေတိဂ်၊ကွဂ်၊ဂိင်၊ကွဂ်၊မေး၊ မေး၊ထိုင်၊ခခင်းခခင်း။ ခူဝ်၊မှိုဝ်း၊မီးမာဂ်၊ မေး၊ဂေး၊ မာဂ်၊ပံ၊တူခင်းခခင်း ထုဂ်၊လံး၊ရှိုတ်း၊ပိတ်း၊မှိုတ်း၊မှိုတ်း၊ မာဂ်၊မေး၊ထိုင်၊ပီ တုတ်၊ယခင်းခခင်း ဂေး၊ ထုဂ်၊လီ၊ကပ်၊ခင်း၊ခင်း၊ရှ်း၊ ပေး၊ရှ်းတိမ်းခခင်းပခင်းလွမ်း၊ဂျ၊လိုင် တူခင်း၊မခင်း၊ကင်း၊တေလိဝ်း ယွံ၊ မာဂ်၊မခင်း၊ဂေး၊ ကင်း၊တေခင်း၊တေပူင်း။ ဝံးခခင်း၊ပေး၊ဝး၊မာဂ်၊မေး သုဂ်း၊မေး၊လီ၊လီ၊ ကင်း၊ပိတ်း၊မာဂ်၊မခင်း၊မေး၊မှိုမ်း၊ဝံ၊ ခင်း၊ရှိုဝ်းခင်း၊သွင်း ယေး၊ခိခင်း၊သွင်၊ခိခင်း၊သေ ကပ်၊ကွဂ်၊ သွံ၊ခူဂ်၊တမ်း၊ယုမ်း၊ယမ်း၊ယုမ်း၊ယိမ်း ရှ်း၊ပိုဂ်၊ခွဂ်၊မခင်း၊ရှိုဂ်း၊ဂျ၊ သမ်း၊တခင်း၊လိတ်၊ရှ်း၊ရှ်း၊သေ ခိခင်း၊မေး၊သွမ်း၊မေး၊ဟတ်း၊ပိတ်း၊ မုခင်း၊ပိုဂ်၊မခင်း၊မှိုတ်း၊မှိုတ်း ကင်း၊တေလံး၊သခင်း၊ဂျ၊ဟီ၊။ သခင်း၊ဂျ၊ဟီ၊ခင်း၊ဂေး၊ လံး၊ခံ၊လီ၊တေ၊တေ။။ ပိုဝ်း၊ခင်းငေး၊ တူခင်း၊ဂျ၊ဟီ၊ခင်း ဝ်ခင်းတူခင်း၊ကခင်း မီး၊ဂေး၊ယွံ၊ခခင်းခခင်း မှိုခင်းခင်း၊တူခင်း၊ခင်း၊ခင်း၊ဂပ်၊ ဟုဂ်၊ကခင်း၊ဟုဂ်၊သွမ်း၊တူခင်း၊ဂျ၊ဟီ၊ခခင်း ခခင်း ကင်း၊ဝ်း၊ဝ်ခင်းရှိုခင်း၊မာဂ်၊ရှိုခင်း၊မီး၊ယူ။

ပိုဝ်းခင်း၊ မာဂ်၊လွဂ်း၊ခင်း၊ဂေး၊ မီး၊ကရသု၊ခခင်း၊ဝခင်း၊တိမ်းထူခင်း၊ဝံ၊တေ၊တေ။ ဝံး၊ဂိခင်း ခပ်း၊ဂိခင်း၊ငေး၊ယဝ်း ပေး၊လံး၊ဂိခင်း၊မာဂ်၊လွဂ်း၊လွမ်း၊လိုင် ဂေး၊ဝ်ခင်းကခင်းခမ်း၊ကခင်းမခင်း ကခင်း၊ရှိုဝ်း လှိုဝ်း၊ဝံ၊ခင်း၊ရှိုင်း၊ခခင်း တခင်း၊တေ၊တူဂ်း၊လှိုင်း၊ခင်း၊တွင်း၊ဂျ၊၊ ကဂျ၊ရဂေး၊ လိဝ်း၊လိဂ်၊လိဝ်း၊ယွံး။ ပိုဝ်း၊မခင်း၊မီး၊ကရသု၊ တခင်း၊ဝခင်း၊ထုဂ်၊သုဂ်း၊ရှိုခင်း၊ရှို၊ဂေး၊ငေး၊ လိဝ်း၊လိဂ်၊လိဝ်း၊ယွံး။ ပိုဝ်း၊မခင်း မီး၊ကရသု၊တခင်း၊ဝခင်း၊ထုဂ်၊သုဂ်း၊ရှိုခင်း၊ရှို၊ဂေး၊ငေး၊ လင်း၊လံး၊သိုဝ်း၊ဂေး၊ခံ၊ပိင်း။ ပိုဝ်း၊ခင်း မာဂ်၊လွဂ်း

ခံ.ဂေး ထုဂ်,လီဟုဂ်,သွမ်းရှ်မီးတူခင်းမခင်းခမ်ခမ်။ လံးဟုဂ်,သွမ်းမခင်းဂေး ကမ်,ပေး
ယပ်, ပေးယံခင်းလူင်လင်၊ ကပ်လူဝ်.မခင်းဝါခင်း,ကပ်ဂေးလံး၊ ဂွပ်;ကပ်တီးဂင်,ဗုးမခင်း
ဂေးလံး။

လံးကခင်းကပ်လူဝ်.မခင်းဟုဂ်,ခံ. လံးလူဝ်;မဂ်,လွဂ်;လုဂ်;ကခင်းဂေ,လီ ဟုဂ်;လီ
ခခင်း. ဂွဂ်;ကပ်မိတ်.ခင်းမခင်းဂျ,ဝါခင်း,ဝံ.ခင်းတိုဂ်, ရှ်တီးမိုခင်းခင်း,လံးဝါခင်း,မိတ်.ဂျ,ဟို,
ခင်း,ဂပ်,၊ လံးဗုတ်;လုဂ်;သေဟုဂ်, ယခင်းဂခင်းသွင်ဝုးပံလုံ၊ သမ်ဝုးလုံ လူဝ်;ခံ.။ မဂ်,လွဂ်;
ခံ. ဗပ်မိုတ်;တီးဗူင်းတီးယခင်းလုံ၊ ပါခင်းတပ်; တီးကခင်းပွံ,ခမ်.လုပ်,သွံ,လံးခခင်းလုံ၊
ပေးဟုဂ်,ယပ်. သမ်.လံးသွံ,ဟုခင်း,ပခင်း။

လံးဂွပ်;ကပ်တီးဂင်,မခင်းခံ. ပေးထိုင်ခင်းလူခင်းရှ် ကင်း,ဂျ,လူဝ်;တူဂ်;ဂင်,ကွခင်း,
ကခင်းသိုဝ်;လီမီးထခင်း,ရှပ်မေ;တိခင်းမေ;မိုဝ်;ခခင်း.သေ ကပ်မိတ်;ကွခင်း,ခီခင်း,ပွဂ်,လွဂ်;ခင်း
မခင်းပိတ်;တင်းယပ်;ရှ်;မီးသေသွင်ခင်းဝံ.၊ ခီခင်း,ပွဂ်,ရှ်;ပေးဂွပ်;လီလီ၊ သမ်.ကပ်လိခင်းတင်း
ဟုခင်း, ခွဂ်;လေးဂခင်းသေ ကုမ်,ဝံ.တီးရှ်;လွဂ်;ခခင်း. ကပ်ဂပ်,မံ.ဂျ,သေ ဟွတ်;ခီခင်းဝံ.
မခင်းမခင်း။ ပေးထိုင်လူခင်းသိပ်;ကိတ်; ကင်း,ဂျ,လိတ်;တူဂ်; တေလံးရှ်ခင်းရှ်;ကွခင်း,မခင်း
ကွဂ်,မေးပေးသီမီးသီတ်.ဝံ.။ ဂမ်းခခင်း. ကင်း,တိပ်;ကပ်ဂျ,ဟုဂ်,သွမ်းခင်းသူခင်း ပေးဟုဂ်,
ယပ်. သမ်.လံးတွဂ်,လဂ်;မတ်.ဂပ်;ဝံ. ယု,ပေရှ်;တူခင်းကွခင်း,ခခင်း. လံးခွခင်းလံးခိုင်၊
ပေးထိုင်သမ်ပီ တေလံးဂိခင်းမဂ်,မခင်းယပ်.။ ရွံးဂျ; ပေးမီးတမ်ဟဂ်,လုံ ဂင်,ရှ်;ဂင်;
လူဝ်;ခခင်း.ဂေး တေလံးကပ်ပိတ်;လွမ်း၊ ပေးမူင်းမီးမေးလမ်းမေးယု.ဂေး တေလံးကပ်
ယု;ယုဂွတ်;ပခင်း။ သင်ပီခင်းသူခင်းတီးကခင်းပွံ,ခမ်.လုပ်,လံးခခင်း. သမ်.လံးပွံ,ခမ်.လုပ်,ပခင်း
မိုဝ်;ခင်းတူခင်းမဂ်,လွဂ်; မွဂ်,မေး၊ ရှ်;ခမ်.လံးထုမ်း လံးလုခင်းလွမ်း ငဝ်;တူခင်းမခင်း
ရှ်;တူခင်းရှ်;တူခင်း၊ မဂ်,လွဂ်;လင်း,တေလုဂ်;ယွံ,လီဟုဂ်;လီ မီးခမ်.ဝါခင်း တိမ်ထုခင်း။

တွခင်းဟိုဂ်းလီခင်း,

1. ယွတ်းခင်းခံ. လံးကပ်ဂိခင်းကပ်တိုင်းလံးပိုင်?။
2. ပေးပီးခင်းခံ. မျးဂိုခင်း. ဂွပ်းသင်လေးသမ်.လံးကပ်ခင်းခင်းတမ်းပခင်း?။
3. လွက်းပပ်,လှိုင်းခံ. ကပ်တုပ်လိက်ကခင်းပခင်းဝံ.တိုးခံ. သွှ်,ရှ်းပေးမီခင်းတု။

ဂု၊ ဂု၊ ဂု၊ ဂု၊ ဂု။

(ဂ) ဂုခင်း .... ခီ, ... မျးဂုခင်း .... လမ်ဂိခင်းမဂ်, ... ခင်းသုခင်းမေးကင်း .... ။

ဂေး၊ ဂေး၊ ဂေး၊ ဂေး၊ ဂေး။

(ဃ) ကံး .... လေးသင်, ... လီခင်း .... ဂခင်း ဂိခင်းမဂ်, ... ယု,ရှ်း .... မံ။

ဂင်၊ ဂင်၊ ဂင်၊ ဂင်၊ ဂင်။

(င) ပု, ... ဝခင်း .... ပု, ... ဂု,ပိုတ်းလိင်း .... ယု,ခိုင်တုခင်းမံ. .... ။

ဂွခင်း၊ ဂွခင်း၊ ဂွခင်း၊ ဂွခင်း၊ ဂွခင်း။

(ဇ) သင်, ... ဝု, ... ဗဂ်းလေး ကံး .... ဂု,ဂိခင်းမဂ်,ယပ်. .... လင်,ဂု,ရှ်းမံ. .... ။

ဂွင်၊ ဂွင်၊ ဂွင်၊ ဂွင်၊ ဂွင်။

(ဈ) ဂုခင်းဂေးခင်းကပ်သံးဂုပ်း .... မု, ခင်း .... ယွင်,ရှ်, ... သီင်ပေး .... လွတ်,ဂု,တင်း .... ။

မင်းဂလျာသၢမ်သိပ်းပီတ်ႉ

- ❖ ဝိုင်ႈဝေႇပီတ်ႉဂေႃးႁူၼ်ႉႁူၼ်ႉမိုၼ်း
လိၵ်ႈႁိတ်ႉဂေႃးႁူၼ်ႉလိမီးပဿ၊
လံးပူၼ်ႉလၢႈမီးမီးမီးမီး
ခေႃႇပီႇခေမင်းဂလျာတြး၊ မီးမီးထူၼ်းသၢမ်သိပ်း
- ❖ ယူၼ်ႉတီးထုၼ်ႉယၢၼ်းခိ
မီးတၢင်းလိၵ်ႈတၢင်းၼ်း၊
ကမ်ႉယွၼ်းပၢၼ်ႇတူၼ်ႉ
ခေႃႇပီႇခေမင်းဂလျာတြး၊ မီးမီးထူၼ်းသၢမ်သိပ်း
- ❖ တၢင်းၼ်းယွၼ်းတၢင်းၼ်းၼ်း
တၢင်းဂတ်ႉလၢင်းမေႃမေႃ
လွင်ႈလိၵ်ႈလိၵ်ႈမီးလံးသွၼ်းဝံ၊
ဂံၢ်လၢတ်ႉၼ်းထုၼ်ႉၼ်းတၢင်းလံး
ခေႃႇပီႇခေမင်းဂလျာတြး၊ မီးမီးထူၼ်းသီႇသိပ်း
- ❖ ပေးမေးလၢင်းၼ်းၼ်းလၢင်း
ဂမ်ႉလွၼ်းလၢင်းမေးၼ်း ယၢၼ်ႉၼ်းတူၼ်ႉယၢၼ်း
ႁိတ်ႉဂိၼ်းၼ်း ၼ်းလွတ်ႉလွင်ႈဂိတ်ႉမွၼ်း
ခေႃႇပီႇခေမင်းဂလျာတြး၊ မီးမီးထူၼ်းသၢမ်သိပ်း

- ❖ ခတ်းခွံပွင်တၢ,ခေ
ထမ်.မလရိယၢ,ပခင်းဂမ်ပီင်း
လွံးထီမ်ရှိုင်းပီးခွင်.လၢ,တိဂၢ,
လွင်းရှိုတ်းသၢင်းဂေးယၢ,ရှိုပ်ခမ်မၢပ်,ပီခမ်ခမ်
ခေ.ပီခမ်မင်,ဂလၢ,တြး၊ မီးမးထူခင်းသီ,ယိုင်း
- ❖ လွင်ကမ်,ဂျၢမ်,လွင်းလၢ.
သူပ်းကမ်,ဝးဂျၢမ်းရှိုပ်. တူဝ်ကမ်,ဂံ.ပွင်ခမ်
ပီတ်းလင်းမီခမ်သု,ရၢ,
ကမ်,လိုမ်းဂုင်,တြး,တၢင်းလီ
ခေ.ပီခမ်မင်,ဂလၢ,တြး၊ မီးမးထူခင်းသီ,ယိုင်း
- ❖ ဟူးဂိုင်း,ခေပ်.ဂေးရှိုပ်ယမ်ဂူဝ်
သူပ်းလွင်တူဝ်ခွမ်းတမ်,
လွင်ကမ်,လွမ်းလေးဃး
ဂုင်,ပိုခင်းတၢင်း,ခိုဝ်းရှိုပ်.လီင်း
ဂံ.ဂံ.လံးထွမ်,ထီင်းဂျၢမ်းထမ်း
ခေ.ပီခမ်မင်,ဂလၢ,တြး၊ မီးမးထူခင်းဂျၢးယိုင်း
- ❖ ကမ်,ဃိတ်းလွင်ယိုခင်းလံး
ဝးငံးထွမ်,ကပ်ဂျၢမ်း
ယမ်းထူပ်းရၢခင်းဂေးဒုပ်.ဝံး
ဂံ.ခွမ်.ခံးဂုမ်ထမ်း
ခေ.ပီခမ်မင်,ဂလၢ,တြး၊ မီးမးထူခင်းသီ,ယိုင်း

- ❖ ယိုခင်းဂခင်းပခင်းကတံးကွဲ
ဗဟုသေဂခင်းမွက်,မ္မိရု,ဂတခင်းခရ,
ရှုသတ်.လု,သီ,ပိုင်
ခိပခင်း,ပခင်း,သိုင်ရှိုင်ပွင်း,လိင်း
ခိ.ပိခင်းမင်း,ဂလု,တြး၊ မီးမးထူခင်းသီ,ယိုင်

- ❖ ထူပင်းလု.ကွဲကမ်း,မီ၊ ထူပင်းလိကွဲကမ်း,ပိုင်
ရှိုင်းရှုခင်းမံးယခင်းတူဝ်
ကမ်း,ခရုဂ်းခရုဂ်းခိလေ,သု,
ကမ်း,မီးလွင်းဗယု,ထိုင်တီးဂတံးယိခင်း
တင်းလူဝ်ပိခင်းမင်း,ဂလု,တြးသခင်းသိပင်းပံပိတ်,ယိုင်

တွခင်းဟိုဂ်းလီခင်း,

1. ခင်းမင်း,ဂလု, သိပင်းတွခင်းခိ. လိုဂ်းကပ်သခင်းတွခင်း
ခိုခင်းတိမ်းခခေဂုမ်းလတ်းယူပင်းယူပင်းတု။
2. ဂုမ်းတိုးခိ. ဂုခေသခင်းခတံးမခင်းပခင်းလူ
  - (ဂ) ဂုခင်းမိုဂ်း
  - (ခ) ဗဟုမဂ်းဂုခင်းမီး
  - (င) ဂုခင်းခခင်း
  - (လ) ဂုခင်းလဂ်း
  - (သ) ဂုခင်းရှုဂ်.ဂခင်း
  - (ဓ) ဂုခင်းကွဲယဝ်း

တွဲခင်းလင်းဂါ,

(ဤမေးခွန်းသည်၊ ဂေ။)

[illegible]

ခင်းရှ်တၢင်းရှ်ခင်း လိခင်းရှ်တံးဂေၤဂခင်းမူခင်းသိုဝ်းခွၢ်၊ ခွၢ်ပူဂ်းသိမ်းယဝ်၊ ရှ်ခင်းဂေၤ
တၢင်းသင်၊ဂခင်းမိုဝ်း။ ဗျံဗျံ၊ဗျံးလွံဂေၤ၊ ခိခင်းတေးသင်းယူ၊ လိမူခင်းလူမ်းသိုဝ်း၊ မိုဝ်းရွတ်
ရှ်ခင်းရွတ်ယေးဂေၤ၊ ဗေးမိုခင်းသီခင်းယိုဝ်းဂးယၢခင်းတၢၤခေး။ ရးပိခင်းသီခင်းခိခင်းတၢင်းခိ
တၢင်းမဝ်းခင်းရှ်ဂိုဝ်းလူလုဝ်တံးလေး၊ တင်းကၢခင်း၊ ယၢခင်းဗၢဂ်းဂၢင်းရှ်ခင်းခိခင်း ရှ်ခင်းလေးလံး
ယူ၊ခိဝခင်း။ ရှ်ခင်း၊ ပေးဝး- ဗိဝ်သု၊ရွတ်ရှ်ခင်းယဝ်၊ ဗျံဂေၤယု၊ခၢခင်းယု၊လိခင်း
ရှ်ခင်းရှ်ခင်းမိုဝ်းဂံ၊တူလုဝ်လိဂ်းလံးယူ၊ဗျံမခင်း၊ တခင်းယေးဂိဝ်၊ယေးဂမ်းသမ်သပ်ပပ်.ရှ်ခင်း
ဂဝ်၊ ရှ်ခင်းပေးလူဝ်လိခင်းလွံခေး။ လွမ်းခင်းပေးလေးမေးရှ်ခင်း ထဝ်းခိခင်းထဝ်းခင်း သင်၊
သွခင်းပွခင်းခင်းခင်း၊ ဗျံဂေၤပေရှ်ခင်းရှ်တံးယၢဝ်၊လိဝ်ဂၢမ်း။ ဗျံယု၊ခင်းတေး၊ဗၢဂ်းလဝ်
မဝ်းယု၊ ပးထီဝ်တၢင်းဂိဝ်၊လဝ်း ထင်လိခင်းပွံးလၢမ်း ယၢမ်းမိုဝ်းတခင်းခင်းခင်း လွံးဂၢခင်း
ခေးရှ်ခင်းခေးယေးလွတ်၊လေးရှ်ခင်းမေးလေး။ ယၢမ်းကခင်းရှ်ခင်းသေ ရှ်ခင်းရှ်ခင်းသွင်လိခင်း
မိုခင်းဂခင်းတင်းသုလေးရှ်ခင်း မုဂ်းလုမ်းဂေၤ၊ ပေးရွတ်ရှ်ခင်း ပိုခင်းတၢင်းတွခင်းလုမ်းဝး၊ ရှ်ခင်းရှ်
ရှ်လိဂ်းလံးပွဂ်းခိခင်းသု၊ဗိဝ်မး။ ရှ်ခင်းပေးရှ်ခင်းခင်း၊ ခင်းပွဂ်းခင်းယွမ်း၊ ပိုခင်းထွမ်း၊ခင်း၊ငဝ်း
ဝးရှ်ခင်းလူဝ်လဝ်းလိခင်း၊ လိခင်းထွမ်းသေပိုခင်းရှ်ခင်းယူ၊ခင်းဝၢခင်းသုခင်းခေး၊ မးယွင်းကၢမ်း
မိုဝ်းယၢမ်း ပဌာ၊ရှ်ခင်း၊တိမ်ထွမ်း၊ ခင်းရှ်ခင်းခင်းတူဝ်ယဝ်။ ပေးထိုင်ခင်းလိခင်း ခိခင်းဗိဝ်
ရှ်ခင်းရှ်ခင်း ပိခင်းလုမ်းပိခင်းလိခင်းမူခင်းသိုဝ်းခွၢ်၊ ကူလုဝ်ဂေၤခင်းရှ်ခင်း ယၢမ်းမိုဝ်းလိဝ်ခင်း
ရှ်ခင်းဗၢတ်၊ဗေးဂေၤရှ်ခင်း။ ပွဂ်းထု၊ခေးလိခင်း လင်းခိခင်းလံးမးရှ်ခင်းလုဝ်တေး၊ဂခင်းထီဝ်
ခင်းရှ်ခင်း ခေးတေးလိဝ်ခင်း ရှ်ခင်းဗၢတ်၊ဂခင်းထုလွံးလွံး၊ ရှ်ခင်း၊ ပေးဝးရှ်ခင်းလိဂ်းခိခင်းပိုတ်၊
ဗျံဂေၤ၊ ပေရှ်ခင်းဗိဝ်လုးတူဂ်းလင်းခေး။

ယၢမ်းကခင်းရှ်ခင်းမိုဝ်းလွမ်းတၢင်း ခုခင်းခင်းဂေၤလွံဂေၤ၊ ပေရှ်ခင်းခင်းဗေးသင်၊
ခေးတၢင်းလင်းမူတံးလိခင်းဗိဝ်၊ရှ်ခင်း။ တၢင်းတေး၊ရထုလေး၊ ရးလေး၊လိ၊ခိ၊သင်ဂေၤ၊ ကမ်းလံး
ယူ၊ခင်းယၢဝ်၊ယင်းခိဗျံ၊ ဗျံဂေၤရှ်ခင်း ရှ်ခင်းသိုဝ်းမူခင်းလွံခေး။ မိုဝ်းဗိဝ်ရှ်ခင်းသင်းဝင်းမုခင်း
သွင်တူခင်းမိုဝ်းတၢင်းခုခင်းခင်းတင်းလံ၊ သံလုခိဝ်းတိုခင်းတိုခင်းဂခင်းယေး၊ ပေးရွတ်မး
ထုလွံးဂခင်းထဝ်၊ခွခင်း၊ ရှ်ခင်းတွခင်းမးတၢင်းလုမ်းရှ်ခင်းလၢခင်းလုဂ်းခိခင်းသု၊ လိခင်းခင်း
ယု၊ကပုလုလင်းပူ၊ ကပုလုလင်းပူ။

ဂၢမ်းမေၤတၢ်,

❖ ခပ်းမေၤမေၤလး-ခံၤမူခင်းမူခင်း။ ယံၣ်,သုၣ်ထူခင်းပေးတၢ်ခင်း,ဃီမး။
ခံၤမူခင်းမူခင်းလး-ခပ်းမေၤမေၤ-ရှ်တံးမူခင်းခိုင်းမခင်းပခင်း,လွမ်းဂေၤ-
ယင်းကမ်,ယၢ်ခင်းငဝ်း၊ ခံၤ,လးခံၤ,။

❖ ခမ်းခံၤလှိုခင်းဂေးလိင်းလး-ဟ့ၤဂေးပၢင်း၊
ဟ့ၤဂေး,လိုခင်းခေးခပ်လၢင်း-ခပ်ဂေးမးပွဲး၊ ခံၤ,လးခံၤ,။

ဟ့ၤဂေးပၢင်း,လး-လှိုခင်းဂေးလိင်း၊ လှိုင်းရှ်ခင်းခမ်းမူ,ပၢင်းဝိုင်း၊
လီဟ့ၤခင်းတံခင်းဂးယဝ်း၊ ခံၤ,လးခံၤ,။

❖ ဝီးဂပ်လှိုခင်းရှိုခင်းမးလး-မးရှ်ခင်းမိင်းရှ်ခင်းရှ်ခင်းရှ်ခင်း၊ လီခင်းရှ်,ဂးဂၢင်းပၢင်း၊
ကပ်ရှ်ခင်းဟံးမူခင်းတုး- ခံၤ,လးခံၤ,။

ဝီးရှ်ခင်းလှိုခင်းတပ်း၊ မူခင်းဂံးလး-ရှ်ခင်းတင်းပၢင်းတံးဝီခင်းခမ်းရှ်ခင်း၊ ကပ်တွင်းခင်း၊
မခင်းရှ်,ကွခင်းတၢင်း၊ တေၤလွၢ်,သမ်.တူခင်းလှို၊ ပးတင်းဂိုင်း,လေးမူ-မခင်းရှ်,ယူခင်း၊
ယူခင်း၊ ခံၤ,လးခံၤ,။

ဂၢမ်းမေၤတၢ်,ခံၤ-မူခင်းရှ်ခင်းမခင်းလံးတူခင်းမွခင်းသီ,ဂမ်းသီ,ဂမ်းသေရှ်ခင်း၊ ပေးရှ်ခင်းရှ်,
ယေးဝီး၊ သမ်.တူခင်းမွခင်းလွမ်းသီ,ဂမ်းထီင်းတိုင်းတိုင်း။

ဂၢမ်းလူင်

- ❖ မိုင်းကင်းခင်းလိက်ဂၢမ်းပေးကရထ-ထု,ခေလိုမ်သိုင်း-လိမ်မိုင်းပိုင်းတေ,မေးမို,ခင်းပိခင်းမိုင်းယို, သိုင်းခါခင်း,ဟု.လူင်,လုမ်းပျက်.ခါ,-ကင်းရု,လု,မိုင်းလဝ်းလူင်ဂူင်ခါ,ငါဝ်းသုးလိက်ဂံ၊ ပူဂ်းတေ,ဂေၤလခင်း,ဂၢခင်းတၢင်း,ခိုင်း ပံၤထၢခင်းသိမ်းကေးသၢတ်,ဂၢတ်, လိမ်းမူခင်းခင်းလံ။
- ❖ မီးလိမ်မေး,သီင်မေး,ငိုခင်း တိုခင်းမခင်းပိခင်းမေးခင်းလိခင်း၊ မၢဂ်,ရှ်ခင်းဂုးလိက်ဂုးတွင်းလွမ်းဂွင်းလွမ်းသခင်း၊ လိမ်ကခင်းမံ.သဂ်းမံ.တိုင်း၊ တိုင်းယိုင်းပိခင်းလူင်၊ ဂူင်လိပ်လိပ်မေး၊ ထၢခင်းပေးကွတ်,တူခင်းယံ ဂူးဟံး,ဂူးပုး ကင်းဝုး မိုင်းလိက်တံးခင်း.မီးခါ,ဂူင်သုးတေ.တေ.ယဝ်း။
- ❖ ခေးမိုင်းဝခင်းကွက်,-သုတ်းဟွက်,လီလူ-ဟုင်းကူခါ,ငါဝ်း-မီးတၢင်းမိုင်းလၢဝ်းလီလိပ်ခေးမိုင်းတၢင်းခိုင်းလူလူ- သမ်.မီးမိုင်းခပ်လၢဝ်းဝူးလၢဝ်းလၢင်း-သၢင်းထွံးယွံးဟိုဝ်-ခေမိလိပ်ဂိုခင်းတွင်း၊ ဝခင်းတူဂ်းခေခင်း-သမ်.မီးမိုင်းခပ်ပမု ဂုဂ်ခင်းလွမ်းဂိပ်ဂေၤဂြိမ်ခင်းတလေး-မီးကေးလွင်းတၢင်းဂု.ခွင်းခံ-ဂူးဝခင်းသၢ်ဂိုဝ်းသိုက်ပၢင်း,လံး,ခေးဝ်းဂူတ်းယွင်းခပ်. ပေးမိုင်းတိမ်ကွတ်,ဂူးဟံး။
- ❖ ခေးပုးကၢခင်းကမ်း- မီးတၢင်းလိက်ကင်းထု,ခေ,- ဂခင်း,တု,ရဝတီ,ယၢင်းလိင်ဂယုး၊ ယုင်းတရုးမုးခိပ်,-ကင်းဂိပ်,ဝံ.ဂၢင်းလွ်းဂိုက်ဂံး,-လံးပုးလံးတၢင်း-ခါဂ်းဂိုမ်းလမ်ဂိုမ်းလွ်ဂိတ်,လွမ်.ခိတ်,ခိခင်းတူခင်းယို,-ခွတ်းမွင်း.ခါဂ်းဝံ.ယဝ်း။

ဂၢမ်းခရုဂ်.ဂိုဝ်း

- ❖ ဂိုဝ်းမူခင်းပေးခွခင်းလိမ်းခွခင်းလံး၊ လူင်းသံ၊ သံ.ဂိခင်းခင်းခင်းတူင်းခင်းဂၢင်းလံးဝံး၊ ဂိခင်းဂိမ်းယဝ်.ခိုခင်းဃတ်.ပိဂ်, လိင်းမိခင်းဃံး မိခင်းခိုခင်းလင်းမံ.ဂွခင်းဂၢခင်းဂွခင်းဃိုဝ်။
- ❖ လီတ်, ကုခင်းလုးတုးခွခင်းဝခင်း၊ ခွခင်းတိုခင်းယဝ်. ခိုခင်းလုဂ်.မေးဂွင်းသိင်ပခင်း တူးတွင်းဂွင်းတွပ်, ဝုးလုးမခင်း မုးလေး၊ မုးလေး၊ ရှ်တ်ဂေးဂခင်းဂိုဝ်းကုလုးဂိုဝ်။ တူတူတူတူ။
- ❖ ဂိုဝ်းခမ်းလံးငိခင်းတူးတွင်းဂွင်းခခင်းလုး၊ သိင်မခင်းတေ.လိုင်ဝုး တူတူတူတူ ခရုဂ်.ဂိုဝ်း သမ်းတွပ်, ဝုး-လုလုးလုလုး မီးဃံး, တၢင်းတုးဂိုဝ်လေး၊ တၢင်းခိုဝ်လုး။ တူးတွင်း ဂွင်းတွပ်, လၢတ်ခင်းမခင်း ဂပ်ယူ, ခင်းတင်းဝခင်း ခရုဂ်.ဂိုဝ်းဝုး-လွံလခင်း တၢင်းပုခင်း မီးသိုဝ်ဂိုဝ်း ပူ, ဂိုဝ်ဂပ်ဂုဝ်သိုဝ်၊ ပူ, ဂိုဝ်ဂပ်ဂုဝ်သိုဝ်။

ရှမ်းလွင်း၌

ဂျမ်းလခင်း,တၢင်း.

- ❖ လိုခင်းသီ,လွင်းဟွင်းတွင်း.လေးခူဂ်.မေးခခင်းကိုတ်,တၢ.၊ ရိုဝ်းမူခင်း,ခူခင်းခူခင်း,ခူခင်းလူးတူ;တွင်းတွင်း.လွမ်းလွံလၢ,၅၂.၊ ဟၢခင်းခူခင်း,ခူခင်းတိုခင်း, ခိုခင်းခူခင်း.ခူခင်းလုဂ်.မေးဂိခင်းမၢဂ်,ခေ. ၅၂လိပ်;ဂျမ်းလိခင်းပၢ,လဝ်,။
- ❖ ဟိုဝ်ထံ,မံ.ခိုဝ်းခိုဝ်းခင်းယွတ်;မခင်းဂၢခင်း. လွင်းခူခင်းတူဂ်;မၢဂ်,ဂဝ်,။ လွမ်းထိပ်,ခခိပ်,ခူခင်းခူခင်းခိုဝ်းခိုဝ်းခင်းမိတ်းဝံလ,ခဝ်,၊ နာဂ်ခူခင်းလွင်းလိခင်းပၢင်း,ပြိုဝ်,။
- ❖ လိမ်လီ,ဂီ,မိခင်း ငီခင်းမုခင်းဂူခင်းမး ထးမွင်းဟူခင်းဟိုဝ်,၊ သွံ;မွဂ်,မူ.ဂူ,ဂီ;မီးခင်းခင်းတံးဂျမ်းလိခင်းပၢ,လိဝ်,၊ ခိုဝ်းခိုတ်;လွမ်းလွမ်းခင်းဟ,ဟဝ်,။
- ❖ သူလု,ပီ,ဂိုဝ်းလီ, ခင်းတွင်း,မၢ.ပၢ,တၢင်းတူခင်းလွံမူဝ်,ဝၢဝ်,၊ လွမ်းဟို,ပို.မွင်းပိတ်;သွင်းခင်းခရၢင်း ပီးခင်းသၢဝ်ကိဂ်,မၢဝ်,၊ ခၢင်းခိုဝ်းခင်းလုလုဂ်;ဂၢဂ်.ယဂ်;မိသွံ,သၢ.။
- ❖ လိမ်လီ,မီးမိခင်း ငီခင်းမုခင်း ဂူခင်းသီခင်းငီခင်းသုပီးဂၢဂၢ,၊ ယွတ်;မိ,မိခင်း,ယုမ်းတိမ်,ငီခင်းမုခင်းဂူခင်းဂိုဝ်းခိပ်လီ,လၢ. လးလိင်းတိုင်းတၢဂ်,ခင်း,။
- ❖ သးဂံ,ပံ.ယိုခင်း ခိုခင်းတၢင်းခင်း.ဂၢဂ်;လခင်းလ,ခင်း,၊ လွမ်းမူဝ်,ဂူဝ်ပၢ,ယးယုင်းမုင်းတူဂ်;ဂူဂ်;ဂၢဂ်;လွံလိတ်,ထွင်း, ဟွင်းခိုဝ်းခင်းပိုခင်းပိတ်;ခင်းခင်းခင်းပိုင်း။
- ❖ လီဟၢင်းယံးသၢင်းခင်းခိုဝ်းခိုဝ်းခင်းဝလွင်းခင်း. လွမ်းသခင်းလွံပၢ,ခင်းခင်းခင်းလိမ်းခင်းခင်း ယွတ်;သီခင်းလမ်းလမ်းခင်းခင်းခင်း,မီး,။
- ❖ လိမ်ခေ,လေးမိခင်းငီခင်းမး လၢ.လးဂၢလင်,ဂီ,၊ လီမူခင်းခင်းပိုခင်းပိတ်;ခင်းခင်းသီခင်းခင်းလွံခင်း.လေးခေးဂျမ်းဂၢခင်း,။
ခင်းပိုခင်းပိတ်;ခင်းခင်း ခင်းခင်းခင်း.သၢင်းဂျခင်း, ခင်းခင်းခင်း.သၢင်းဂျခင်း,။

ရှမ်းယွပ်,ယွမ်း

- ❖ ဧကးမွင်,လွင်းလူင်းရှင်.ဝိုခင်းလံထိပ်,ဗာင်း၊ ပုမူခင်း,ပုဝု,ပုဂျေ,သေ,ဂခင်းခိုခင်း
လွမ်းခမ်း.ဟွင်းရှင်းဂးလံဟွင်,ရှင်း ပေးသူခင်းသီခင်းသခင်းသေ,သေ။
- ❖ ရှမ်းကပ်,ခမ်း.လွမ်းတုးပုးဂျေ.ရှင်ခမ်းကမ်း,ဂေ,၊ ယမ်းခေးဝခင်းလံ.လူခင်း
လမ်းသူ,ခမ်း။
- ❖ တက်,ရှ်ကွင်းငင်းလ.မိတ်းတူဝံး,ခမ်း၊ တူပ်းရှမ်းပခင်းရှမ်းလွင်,လွင်။
- ❖ ပုလတ်,ဗာတ်,ဟွင်ဟွင်.ဗံးလမ်းလံးတုဂ်ဝံ,ယွင်,၊ ခပ်ပံးမိပ်းသွက်.ခင်းရှ်ခင်း
ဝိုပ်,ဝိုင်း။
- ❖ တူပ်ခိတ်, တိတ်,မိပ်း ဝိပ်.သွင်းမင်းမိုခင်းတု ဟံး,ခင်း၊ ရှပ်ပိုခင်းမးတိုဝံ.လုး
ရှပ်ခိတ်,ကွမ်း။
- ❖ ပုယံခင်း,ပိခင်း,ရှင်ဗာင်းလီးခင်းခင်းလိခင်းပွံ,ဝွမ်း,၊ ခွမ်းမွံးလပ်းတုထွမ်း,ပိုခင်း။
- ❖ ထိုင်မွင်,သံသွင်,လုက်;ဝခင်းလွပ်;ကခင်း သူလုလိင်,လူခင်း၊ လူင်းလပ်.တူခင်းသခင်း
ပု,ဝိတ်,။
- ❖ ခုဂ်.ဂိပ်,ရှမ်း.သေ,ခခင်းပခင်းဂခင်းခမ်း,ခိတ်,၊ ဂမ်းခေ.ရှပ်ဂေး၊ လီခင်းသုပ်းသိုဝ်း
ခွမ်းယပ်. ခိုခင်းပွက်;ရှ်ရှမ်း။
- ❖ လံးသမ် လံးလူခင်း ရှမ်းငခင်းလမ်းရှပ်း ယင်းခမ်းပွံ,တိခင်းလူခင်း၊ ယိပ်းခေး
မိုဝ်းဂခင်းကပ်,မူခင်း၊ ရှပ်ရှမ်းပခင်းလွင်, ရှပ်ရှမ်းပခင်းလွင်,။

ခင်းဗီပွဲ.ကွင်းဗိုက်,

ဝုးဂုးဝိတေ,ဂုးရီတ်း
ကဝ်းရူ,လု.ပိုင်,ခင်း; ကူဂင်,
ကူဝ်း ကဝ်းခုခင် ဂူခင်းခေရး။
ယမ်းလိပ်ဂုးဂင်ခင်းဗီ
ထီးထိင်းဂင်းခင်းယမ်းလိပ်
ယင်းမီးပခင်ဂုးရု,လေးခုခင်း
ခေရး ခေရးဂုးထမ်းသီ,ပုဂ်း။
တဂ်းမုးထမ်းတေ, မင်းဂျေ,
ရူ,လု, ကဝ်းမံ,ဗျာ. လမ်း
ထုဂ်းကွက်,ပခင် ဂွ်းပေးလူင်.
လုံလိင်းလိင်းပွင်, ပခင်ဂွ်းဂင်
ကဝ်း ပေးလံးလိင်းခင်းဂူသေး
ခေရးဝွင်,။

1. ပုခင်းတု, ပထမ
ပုဂ်းငဝ်းကမ်း- ကဝ်းမံ,ဗျာ.
မင်းခွင်, လမ်းမတ်းခေရးဂျေ
ဂူခင်းခင်း,ဂခင် ဂေ.ခိုင်;
ဇလးဂေ.ခိုင်;၊ ရှ်တံးဂူဝ်း
ကူဝ်းဂခင် မဝ်,ယမ်းဂုး
ကူဝ်း ဝခင်းခမ်းဂူဝ်းခင်းကမ်း,ဗဟ်;။ ဂေ.ခိုင်;သမ်းပွ်းမဝ်,ယူဝ်,မဝ်,သေ, တမု,တလေ,
ပိတ်.သွ,ထိပ်,သွ,ယင်းသွ,ယံးသွ,၊ ပွဲ.ခင်းလက်; ယင်းဂုဂ်.ပိုင်းခိတ်;လိပ်ပူခင်း.တွခင်းတင်,။
ခေ.ကမ်း- တဂ်းပွင်,ခင်း,ရှိုဝ်းဂံ; ထုဂ်,မံ;ဗျာင်.ဗူဝ်,ပဟ်; ကခင်းလိင်းပင်,၊ ဇခေ
လာတ်;ပခင်ခိုခင်းလူ။

2. ကိတ်,လူလှ်တုတိယပုဂ်းတၢ်မး ဂမ်းသွင် ထတ်းထွင်ရှင်လုံ လီခင်းလးတၢ်ဂမ်း လိုခင်း တေပွဂ်းမိတ်းလုံထၢင်,မတ်း၊ ဂၢင်းဂပ်ရှ်,လၢပလၢင်,ကူဂၢင်,ပွဲ.ထီး သမီးသၢဝ်သိုဝ်, ခေတ်း တၢ်းလၢတ်းဒေလဝ်းဂျေလးထီးထွင်,။

ပီခင်ခင်,ဂူခင်းသွင်ဂေၤခေခင်. နှပ်,မိုဝ်းဂေၤခိုင်းကလူဝ်,မီးခေ, ကုတ်.လၢ,ဂူသမ်, ကမ်,ခေၤကမ်,လွမ်း ထၢလၢ,ဝုးယွင်,သွင်, ရှိမ်ဂုဂ်.ကခင်းသွံး။ ဂေၤကခင်းလံးခမ်,တၢင်းလၢ, ဝု,လၢ,ဂုမးဂျၢမ်း မခင်းယင်းလွမ်းဝွခင်း ကွခင်းလူးတေ,လွံးလွံး၊ လွံးစိတ်းပိုင်း ရှ်.ရှ်ခင်း ဂေၤသုဝ်းဟံလၢ,လံး၊ ခေ.ဂေၤခေတ်းခု တုတိယဂၢ,ထၢ, တၢ်းပွဂ်းမိတ်းလုံခင်း,ခံး၊ ခုခင်းလဝ်း တၢ်းလံး ဒေပျံ.ခိုခင်းပျၢခင်း,။

3. ကိတ်,သမ်.တတိယ ပျတ်.သခေ,သမ်ပုဂ်း ကဂုဂ်းမီးမခင်း,၊ ထၢမံတွင်းလူးလဝ်း ဂျေခမ်း။ ခေ.ဂေၤ ဂူခင်းသွင်ဂေၤခေခင်. ချၢင်းတေ,ဟမ်းဂခင်းယုဝ်းယခင်း သူခင်းသၢခင်း ခခင်းမေး သေ,ပီခင်ဂုမး ငိုခင်းသုဂ်.ခင်းဂူထွမ်,ယၢ်း၊ ဂုမးကမ်,မခင်း,ဂၢခင်း,တၢခင်းသုဝ်, ဂျၢမ်,ဟမ်းတုဝ်.ယုဝ်းဂခင်းခိုင်,ထၢ်း ပေးဝု,ဂေၤခိုင်းလၢတ်းယဝ်. ဂေၤခိုင်းသမ်.ခိုခင်း ဟျတ်း ထိုင်ထၢ.လၢင်းခိုင်,။

ခေ.ဂေၤရှ်ခင်းခပ် ခေတ်းယွဂ်းသွင်ဂေၤ မပ်,ခေၤမိတ်းတၢ, ယင်းပွဲးရှ်.ခေ,လှိုင်ဂပ်, ဂူးဟပ်,ဂူပွဂ်းထိုင်တုဝ်းပုင်,လုံသခေမု.ခေမ်ဂိုခင်း။ ခေ.လိုင် ထီးခိုင်ခခင်းတေး သဟေး တၢ်းမီးပိုင်လုံ တၢ်းပွဲးပီခင်ဟုံ၊ ဂၢင်လုံဂျေခမ်းလီခင်းလးပျၢခင်း,ဒေခိုခင်းဂူလှ်း ရှ်းခိုတ်းလမ် ယၢ,ဂၢတ်း။

4. ကိတ်,သမ်.ခွဂ်းခေ. လတုဂ်.ထ ပခင်းဂု ဂၢ,ထၢ,ထိုင်သီ,ထီ,ရှ်ခင်း,ထၢင်,သးပျံ.ဒေ ကဂျၢးဂၢင်မူ,ပရိဂ်းသၢတ်း ခုခင်းမတ်းဂ်းလံးသေလး ခိုခင်းဟေ,။